

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09459

RUSISHE POEZYE

Leonid Feinberg

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

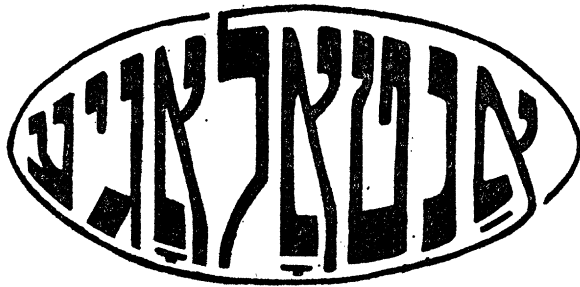
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ל. פיינבערג

רוסישע פאָעזיע

ארויסגעגעבן פון דער קאָמיטע פֿאַר „רוסישער פּאָעזיע“
מיט דער מיטחילף פון דוד אינגנאטאָוו ליטעראַטור־פּאָנד
ניו־יאָרק, 1950

Russian Poetry **in Yiddish**

(Anthology)

Copyright, 1950.

by LEON FEINBERG

1319 Sheridan Av. Bronx, 56, N. Y.

ביכטר פון ל. פיינבערג:

ערב שטורעם — 1926

גרויס-שטאָט — 1928

ליכט און ברויט — 1931

דוד בלאַנק — (ראַמאָן אין פּערזאָן) — 1934

חבר לעבן — 1938

אין קיינעמס לאַנד (פּאָעמע) — 1941

די יורשים פון דער ערד — 1941

אַנטאָלאָגיע פון אירישער דיכטונג אין רוסיש — 1947.

בן-עזאי אין פּרדס (פּאָעמע) — 1948.

יידיש (פּאָעמע) — 1950

גרייט צום דרוק:

געקליבענע לידער

דער פּאַרמישפּטער דור (טעטראָלאָגיע אין פּערזאָן).

שער-בלאַט געצייכנט פון וואָלף יונין.

Printed in Mexico City

by

Imprenta "Moderna"

Dr. Garciadiego Núm. 28.

MEXICO, D. F.

די דיכטער לויטן אלף - בית:

121	לאַכוויצקאָיאַ, מ. א.	235	אומקין, י. פ.
16	לאַמאַנאַסאָיאַ, מ. וו.	226	אושאַקאָוו, נ. נ.
218	לעבעדיעוורקאַמאַטש, אָ. וו.	114	איוואַנאָוו, וו. א.
48	ליערמאַנטאָוו, מ. י.	178	אינבער, וו. מ.
181	מאַיאַקאָווסקי, וו. וו.	229	איסקאַקאָווסקי, מ. וו.
68	מאַיקאָוו, א. נ.	160	אַכמאַטאָוואַ, א. א.
163	מאַנדלשטאַם, אָ. ע.	213	אַנטאַקאַלסקי, פ. ג.
192	מאַרוענהאַף, א. ב.	169	אַסעוועו, נ. נ.
168	מאַרשאַק, ס. י.	87	אַפּוכטין, א. נ.
103	מינסקי, נ. מ.	204	באַגריצקו, ע. ג.
71	מעץ, ל. א.	23	באַטיוושקאָוו, ק. נ.
111	מערעזשקאָווסקי, ד. ס.	116	באַלמאַנט, ק. ד.
92	נאַדסאָן, ס. י.	36	באַראַטינסקי, י. א.
78	ניעקראַסאָוו, נ. א.	74	בונין, א. א.
83	ניקיטין, א. ס.	166	ביעדני, דעמיאן
106	סאַלאַגוב, פ. ק.	150	ביעלי, אַנדראַעי
102	סאַלאַוויאָוו, וו. ס.	129	בלאַק, א. א.
233	סוועטלאָוו, מ. א.	216	בעזימענסקי, א. א.
227	סורקאָוו, א. א.	122	בריוסאָוו, וו. י.
253	סימאָנאָוו, ק. מ.	232	גאַלאַדני, מ. ס.
154	סעוועריאַנין, א. וו.	152	גאַראַדיעצקי, ס. מ.
221	סעלווינסקי, א. ל.	94	גאַרקי, מאַקסימ
93	סקיטאַליעץ, ס. נ.	155	גומיליאָוו, נ. ס.
179	ערענבורג, א. נ.	115	גיפּיוס, ז. נ.
62	פּאַלאַנסקי, י. פ.	215	גרעבניאָוו, ל. א.
172	פּאַסטערנאַק, ב. ל.	252	דאַלמאַטאָווסקי, י. א.
24	פּושקין, א. ס.	18	דיערזשאַוויין, ג. ר.
228	פּראַקאַפּיעוועו, א. א.	128	וואַלאַשין, מ. א.
73	פּאַפּאַנאָוו, ק. מ.	23	וויאַזעמסקי, פ. א.
64	פּעט, א. א.	42	וועניעוויטינאָוו, ד. וו.
88	פּרוג, ס. נ.	249	זשאַראָוו, א. א.
19	קאַזלאָוו, א. א.	20	זשוקאָווסקי, וו. א.
43	קאַלצאָוו, א. וו.	57	טאַלסטאָי, א. ק.
167	קאַמענסקי, וו. וו.	252	טוואַרדאָווסקי, א. ט.
126	קוזמין, מ. א.	38	טיוטשעוועו, פ. א.
150	קירסאַנאָוו, ס. אָ.	210	טיכאָנאָוו, נ. ס.
153	פּליוועוועו, נ. א.	37	יאַזיקאָוו, נ. מ.
225	שטישפּאַטשאָוו, ס. פ.	193	יעסענין, ס. א.
		177	כליעבניקאָוו, וו.

א י נ ה א ל ט :

<p>32 דאָס ליד פון קלוגן אָליעג</p> <p>35 ווינסערדיקער וועג — —</p> <p style="padding-left: 40px;">באַראַמינסקי, יעוונגעני</p> <p style="padding-left: 40px;">אַבראַמאָוויטש</p> <p>ניט שטעל אומזיסט מיך</p> <p>36 צום נסיון — — — — —</p> <p>36 פאַרזיכערונג — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">יאַזיקאָוו, ניקאָלאַי</p> <p style="padding-left: 40px;">מיכאַילאָוויטש</p> <p>37 דער שווימער — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">טיוטשעוו, פּיאָדאָר</p> <p style="padding-left: 40px;">איוואַנאָוויטש</p> <p>38 סילענטיום (שטילקייט) —</p> <p>38 ניט אייל — — — — —</p> <p>ניט גלויב, ניט גלויב דעם</p> <p>39 דיכטער, מיידל — — — — —</p> <p>39 דער פּרילינג גייט — — — — —</p> <p>40 אַ שטיין — — — — —</p> <p>40 רוסלאַנד — — — — —</p> <p>40 דער פּרילינג־שטורעם —</p> <p>41 פאַראַן אין האַרבסט —</p> <p style="padding-left: 40px;">אַט־די אַרעמינקע דערפֿ</p> <p>41 לעך — — — — —</p> <p>41 מענטשלעכע טערן — —</p> <p style="padding-left: 40px;">וועניעוויטינאָוו, דמיטרי</p> <p style="padding-left: 40px;">וואַלדימיראָוויטש</p> <p>42 דאָס לעבן — — — — —</p> <p>42 דאָס לעצטע ליד — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">קאַלצאָוו, אַלעקסעי</p> <p style="padding-left: 40px;">וואַסיליעוויטש</p> <p>43 צו דעם פּוילענצער — —</p> <p>44 קאַרן, דו ניט רויש! — —</p> <p>44 די יונגע שניטערין — —</p> <p>45 דאָס ליד פון רינגעלע —</p> <p>45 דאָס ליד פון זקן — — — —</p> <p>45 מחשבות פון אַ פּויער —</p> <p>46 דאָס ליד פון אַקערער —</p> <p>46 די ביטערע דאָליע — —</p> <p>47 דער וואַלד — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">ליערמאַנטאָוו, מיכאַאיל</p> <p style="padding-left: 40px;">ינריעוויטש</p> <p>48 שפּיצר־בערג — — — — —</p>	<p>צוויי הונדערט יאָר רוסי־</p> <p>שע פּאָעזיע (אַריינפיר)</p> <p>9 — ל. פּיינבערג — — — —</p> <p>15 — קלאַסיקער — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">לֵאַמאַנאָסאָוו, מיכאַאיל</p> <p style="padding-left: 40px;">וואַסיליעוויטש</p> <p>אָוונט־מחשבות וועגן דער</p> <p>16 גרויסקייט פון גאָט — —</p> <p style="padding-left: 40px;">דיערזשאווין, גאָוריל</p> <p style="padding-left: 40px;">ראַמאַנאָוויטש</p> <p>18 דער שוואַן — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">קאַזלאָוו, איוואַן</p> <p style="padding-left: 40px;">איוואַנאָוויטש</p> <p>19 דער אָוונט־קלאַנג — —</p> <p style="padding-left: 40px;">זשוקאָווסקי, וואַסילי</p> <p style="padding-left: 40px;">אַנדרייעוויטש</p> <p>20 דאָס בלעטל — — — — —</p> <p>20 אויף פּושקיניס טויט —</p> <p>21 דער זינגער אין לאַגער —</p> <p style="padding-left: 40px;">באַטיושקאָוו, קאַנסטאַנטין</p> <p style="padding-left: 40px;">ניקאָלאַיעוויטש</p> <p>23 עלעגיע — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">וויאַזעמסקי, פּיאָטר</p> <p style="padding-left: 40px;">אַנדרייעוויטש</p> <p>23 אָוונט־שטערן — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">פּושקין, אַלעקסאַנדר</p> <p style="padding-left: 40px;">סערנייעוויטש</p> <p>24 דער נביא — — — — —</p> <p>25 ווינסער־אָונט — — — — —</p> <p>26 אין אַ אידישער שטוב —</p> <p>27 אַנטשאַר — — — — —</p> <p>28 דער געפּאָנגענער — —</p> <p style="padding-left: 40px;">אויב דאָס לעבן וועט דיך</p> <p style="padding-left: 40px;">נאַרן — — — — —</p> <p>28 דער דיכטער — — — — —</p> <p style="padding-left: 40px;">איך האָב שוין מער ניט</p> <p>29 קיין פּאַרלאַנגען — — — —</p> <p>29 קאַווקאַז — — — — —</p> <p>30 אויף די בערג פון גרוזיע</p> <p>30 דער דענקמאָל — — — —</p> <p>31 אויפֿלעבונג — — — — —</p> <p>31 ווען זיבלאַנדזשע אום...</p>
--	---

71 פון די אידישע מעלאָדיעס
 72 דער מדבר — — — —
 פּאָפּאַנאַוו, לאַנסטאַנטיין
 מיכאַילאָוויטש
 73 צאַרטע בריוו — — — —
 73 דעראינערונג — — — —
 בונין, איזאָן
 אַלעקסעיעוויטש
 74 אין די אַלפּר־בערג — — — —
 74 סטראַשע מיך ניט... — — — —
 75 די ערשטע ליבע — — — —
 75 בלעטערפּאַל (פּראַגמענט)
 2. — דיכטער פּון
 77 כללישן צער — — — —
 ניעקראַכאָוו, ניקאָלאַי
 אַלעקסעיעוויטש
 פּאַרנעמענדיק פּון קריג
 78 דעם גרויל... — — — —
 78 ברידער און שרייבער — — — —
 דער ניט־געקאַשיעטער
 79 ער־שטרייף — — — —
 80 צו דער מוטער — — — —
 81 רון מיר, פּאַטערל, אָן — — — —
 81 רוס — — — —
 82 מוזע — — — —
 82 צו די זייער! — — — —
 ניקיטין, איזאָן סאַוויטש
 83 פּאַראַן אין אַלץ אַ ים — — — —
 83 דער מירמלשטיין — — — —
 84 צום דיכטער — — — —
 84 פּון ליד „באַלעבאַס“ — — — —
 85 די פּליאַטקע — — — —
 85 גאַבס־אויס דער ריסקל... — — — —
 86 ווינטער־נאַכט אין דאַרף
 אַפּוכטיין, אַלעקסעי
 ניקאָלאַיעוויטש
 87 פּליגן — — — —
 87 די שטאַרבנדיקע מוטער
 פּרונ, סעמיאָן
 גרינאַריעוויטש
 88 טראַג אָוועק מיין נשמה... — — — —
 88 דער ים און דער אַנקער — — — —
 89 הייס־וויי — — — —
 89 איך בין די האַרף... — — — —
 90 פּריינט מייער — — — —

כיגי אַרויס אַליין איבער
 די וועגן — — — — 48
 דער נביא — — — — 49
 דער פעלדז — — — — 50
 דער זעגל — — — — 50
 די סאַסנע — — — — 50
 דער מלאך — — — — 51
 ניין, כיבו נישט בייַרָאָן... 51
 די נבואָה — — — — 52
 סיאיז אומעטיק, — — — — 52
 אַ חלום — — — — 53
 דיין פּאַרטערט — — — — 53
 די צווייג פּון פּאַלעסטינע 54
 דער געפּאַנגענער — — — — 55
 ווען סיכואַליעט זיך... — — — — 55
 אַ תפילה — — — — 56
 טאַלסטאַי, אַלעקסעי
 קאַנסטאַנטינאַוויטש
 לאַנד, מיין לאַנד — — — — 57
 די בעריאַזע — — — — 57
 וואַסילי שיבאַנאָוו — — — — 57
 פּאַלאַנסקי, יאַקאָוו
 פעטראָוויטש
 די זון און די לבנה — — — — 62
 מיין שייטער — — — — 63
 פעט (שענשין), אַפּאַנאַסי
 אַפּאַנאַסיעוויטש
 ווי אַ וואַלקן־שלייער — — — — 64
 אַ, ניט וועק! — — — — 64
 כּיבין געקומען דיר דער־
 ציילן... — — — — 65
 דער געפּאַנגענער — — — — 65
 אַלץ, וואַס דאָ — — — — 65
 סיאַ גליק אַזאַ... — — — — 66
 דאָס בילד דאָס הייליקע 66
 אָן ווערטער — — — — 66
 שאַרכן — — — — 67
 סיהאַט נאַכט געשיינט... 67
 מאַיקאָוו, אַפּאַלאַן
 ניקאָלאַיעוויטש
 פּרילינג — — — — 68
 דאָס שניי־בלימל — — — — 68
 אַ קוש — — — — 68
 טאַראַנטעלאַ — — — — 69
 מעי, לעוו אַלעקסאַנדראָוויטש

164 — — — — — האָלץ
 164 — — — — — די נאַטור
 164 — — — — — איך האָב אַ גוף...
4. סאַוועטישע
דיכטער
 165 — — — — — ביעדני, דעמיאַן
 166 — — — — — חייו ליד
 166 — — — — — ביי לעניניס לוויה
 קאַמענסקי, וואַסילי
 167 — — — — — רעוואָלוציע
 מאַרשאַק, סאַמאָיל
 יאַקאָוועוויטש (1888)
 168 — — — — — די מוטער
 168 — — — — — די צייט
 אַסיעווי, ניקאָלאַי
 169 — — — — — די מענטשהייט
 170 — — — — — בודיאָניס מאַרש
 פאַסטערנאַק, באָריס
 172 — — — — — די צווייגן באַהאַנגן
 172 — — — — — די נשמה
 אַ שרעקלעך מעשהילע
 173 — — — — — פּרילינג
 173 — — — — — חייוע לידער
 174 — — — — — קאַווקאַז
 175 — — — — — סייאַר 1905 (פּראָגמענט)
 176 — — — — — לייטענאַנט שמידט
 כליעבניקאָוו, וועלעמאַר
 177 — — — — — ניט דערפאַר
 אינכער, זועראַ מיכאַילאָוואַ
 178 — — — — — פינף נעכט און טעג
 178 — — — — — די נשמה פון לענינגראַד
 ערענבורג, איליאַ
 179 — — — — — אין נאָוועמבער 1917
 אין געטאָ ביים אָפּענעס
 180 — — — — — גרוב
 מאַיאַקאָוויטש, וולאַדימיר
 וולאַדימיראָוויטש
 181 — — — — — אונדזער מאַרש
 181 — — — — — די זון און איך
 184 — — — — — באַפעל נומער צוויי
 186 — — — — — „זשיד“
 188 — — — — — מיט דער פולער שטימ
 מאַריענהאַף, אַנאַטאָלי
 צוויי לידער וועגן אָק
 192 — — — — — טאַבער

אַלץ אויף דער ערד וועט
 שטאַרבן...
 131 — — — — — די אומבאַקאַנטע
 132 — — — — — זון־פאַרגאַנג
 133 — — — — — נאַכט 1, 2
 134 — — — — — צו פּריינט
 135 — — — — — אין דעם בלויען ווייטן
 אַלקערל...
 136 — — — — — איך האָב פאַרגעסן...
 136 — — — — — סקיפּ (פּאָעמע)
 137 — — — — — צוועלף (פּאָעמע)
 140 — — — — — בייעלי, אַנדריי
 דער טויטער דיכטער
 150 — — — — — דיין קלאָרער בליק
 150 — — — — — ראָטיאָ
 151 — — — — — גאַראַדיעצקי, סערגעיי
 פּרילינג
 152 — — — — — קלוינעוו, ניקאָלאַי
 ניקאָלאַיעוויטש
 דער באַיאַן
 153 — — — — — סעוועריאַנין (לאַטאַריעוו),
 איגאָר וואַסיליעוויטש
 סיאַז ביים ים דאָס
 געוועזן...
 154 — — — — — אין דעם קלייד דעם
 מואַרישן...
 154 — — — — — גומיליאָוו, ניקאָלאַי
 סטעפּאַנאָוויטש
 דאָס וואָרט
 155 — — — — — דער נדר
 155 — — — — — מחשבות
 156 — — — — — זי
 157 — — — — — דער פאַרבלאַנדזשיטער
 טראַמואַי
 158 — — — — — אַכמאַטאָוואַ (נאַרענקאַ),
 אַנאַ אַנדרייעוואַ
 כּי־דריק די הענט...
 160 — — — — — אַ תּפּילה
 160 — — — — — אין אַ ווייטער נאַכט
 161 — — — — — און דו ביזט איצט...
 161 — — — — — דערפאַרוג
 162 — — — — — גרוי־אויגיקער קיניג
 162 — — — — — מאַנדלשטאַם, אָסיפּ
 עמיליעוויטש
 דער יונגער לוי
 163 — — — — — מיין מוטערס טויט
 163 — — — — —

219 — — — — קריג
 סעלווינסקי, אליא לווואוויטש

221 נעכטיק איבער, ליבער...
 221 א ציגינער ליד — — — —

222 איד האָב עס אליין געזען..
 שטשיפאָטשאָוו, סטעפּאַן

225 וועגן אַ שנייעלע — — — —

225 די ליבע — — — —

225 צו ווייטע יורשים — — — —
 אושאַקאָוו, ניקאָלאַי

226 וויין — — — —

226 מייסטערשאַפּט — — — —
 סורקאָוו, אלעקסעי

227 צו דיר — — — —

227 סיהאַט אַ מענטש... — — — —
 פּראָקאָפּיעוו, אלעקסאַנדר

228 מאַסקווע — — — —

228 רוסלאַנד — — — —
 איסאַקאָווסקי, מיכאַאיל

229 ווער ווייסט אים — — — —

230 די באַגלייטונג — — — —

231 אַ ליד — — — —
 גאַלאַדני (עפּשטיין),
 מיכאַאיל סעמיאַנאָוויטש

232 זשעליעזניאַק — — — —
 פּאַרטיזאַן גראַטש און זיין

232 אַדיוטאַנט פּריימאַן — — — —
 סוועטלאַנאָ, מיכאַאיל

233 צוויי לידער וועגן רביין
 אַוטקיין, יאַסיף

מאַטעלע — דער שניידער

235 יונג (פּאַעמע) — — — —
 זשאַראָוו, אלעקסאַנדר

249 צוויי זינגער — — — —

249 ווייסע ביריאָזע — — — —
 קירסאַנאָוו, סעמיאַן

250 דיין פּאַעמע — — — —
 טוואַרדאָווסקי, אלעקסאַנדר

252 אַ מעשה מיט אַ האָן — — — —
 דאַלמאַטאָווסקי, יעוונעני

252 דער הירש — — — —

254 היימלאַנד — — — —
 סימאָנאָוו, קאַנסטאַנטין

וואַרט אויף מיר — — — —

255 איד קוט צוריק — — — —

יעסענין, סערגעי
 אלעקסאַנדראָוויטש

דאָס ליד פון דער צויג — 193

טאַליאַקע — — — — 194

הערסט, ווי סייאַגן שליטנט 194

אלינגעשנייער פּלאַכלאַנד 194

צו פּושקיניען — — — — 195

העל-בלויער אָונט — — — — 195

אין דעם לאַנד... — — — — 196

אַ, רוס! — — — — 197

טויבנבליי — — — — 198

דאָס ביזטו, פּאַרפּאַטער? 199

ביסלעכווייז מיר גייען
 אָפּ... — — — — 200

דער כוליגאַן — — — — 201

צו דער ערד — — — — 202

כיבין פון דאָרף שוין דער
 לעצטער דיכטער — — — — 203

יעסעניס לעצט ליד — 203
 באַגריצקי, עדוואַרד

מײן אָפּשטאַם — — — — 204

אַרבוז — — — — 206

פּושקין אין אָדעס — — — — 207

דאָס ליד וועגן אָפּאַנגאַסין
 סימאָנאָוו, ניקאָלאַי 209

אומשטערבלעכע בלעטער
 די באַלאַדע וועגן טשווער 210

קעס — — — — 210

כיהאַב דיר ליב... — — — — 211

די דריי בעכערס — — — — 212
 אַנטאַקאַלסקי, פּאַוועל

אַ יאָר פאַרו קריג — — — — 213

די באַלאַדע וועגן דעם ניט
 אָפּגעשיקטן בריוו — — — — 213

אין אַנדענק פון מײן זון 214
 גרעבניאַוו (פּיינבערג),
 לעאַניד אלעקסאַנדראָוויטש

די נשמה פון רוסלאַנד — 215

זון און פּרילינג — — — — 215
 בעזימענסקי, אלעקסאַנדר

וועגן אַ היטל — — — — 216

די באַמבאַרדע — — — — 217
 לעבעדיעוו־קומאַטש,
 וואַסילי איזוואַנאָוויטש

דאָס ליד וועגן היימלאַנד 218

אויב טוועט מאָרגן זיין

צוויי הונדערט יאָר רוסישע פּאָעזיע

(אַריינפיר)

א. דער בראשית

אַנהויב 1748 איז אין סאַנקט־פּעטערסבורג אונטער דער הערשאַפֿט פֿון דער צאַרינע עליזאַבעט דערשינען אַ בוך לידער פֿון דעם „אַרכאַנג־נעלסקען ווונדערקינד“, דעם וויסנשאַפֿטסמאַן און דיכטער מיכאַאיל וואַסילעוויטש לאַמאַנאַסאָוו.

אין יענעם לידער־בוך האָט זיך באַזונדערס אויסגעצייכנט אַ ליד מיט אַ לאַנגן נאַמען „אַוונט מחשבות וועגן גאַטס גרויסקייט אין אַנגעזיכט פֿון דער צפֿון־שיין“. אָט דעם באַמת מערסווירדיקן ליד, וואָס איז דערשינען מיט צוויי הונדערט יאָר צוריק, איז באַשערט געווען צו ווערן די ערשטע גינסטלערישע שאַפֿונג אין דער רוסישער שפּראַך. דאָס דאָזיקע ליד, קאָן מען זאָגן, האָט אַוועקגעלייגט דעם גרונטשטיין פֿון דער גרויסער רוסישער פּאָעזיע, וואָס האָט זיך אין לויף פֿון די צוויי יאָרהונדערטער איינגעביר־נערט אין דער וועלט־פּאָעזיע דורך די ווערק פֿון אַזעלכע גרויסע דיכטער, זיי פּושקין, ליערמאַנטאָוו, טיוטשעו, קאַלאַזאָוו, ניעקראַסאָוו, בלאָק, יעסענין זאַיאַקאָווסקי א. א.

מיט אָט דעם ליד פֿון לאַמאַנאַסאָוו'ן הויב איך אָן די אַנטפֿאַנגיע פֿון צוויי הונדערט יאָר רוסישע פּאָעזיע.

אין די ראַמען פֿון מיין אַריינפיר וועט מיר, נאַטירלעך, זיין אוממעגלעך צו געבן אַ פֿולע אָפּשאַצונג פֿון דעם גאַנג און דער גרויסער באַדייטונג פֿון דער רוסישער דיכטונג בכלל און פֿון אירע וויכטיקסטע פּאַרשטייער בפרט. דערויף וואָלטן נויטיק געווען גאַנצע בענדער. איך וועל דעריבער זיך באַגרעניצן בלויז מיט ראַשי פּרקים וועגן דעם אַלגעמיינעם גאַנג פֿון דער רוסישער דיכטונג, וועגן אירע שטרעמונגען, גרופּירונגען און אויס־שטראַלונגען, וואָס האָבן אין לויף פֿון די צוויי הונדערט יאָר געוואָרפֿן זיכט אין אַלע ריכטונגען פֿון דער ערד.

דער ייִדיש־רוסישער קריטיקער אַקים וואָלינסקי האָט זיין בוך וועגן דאָסטיאָיעווסקין אָנגערופֿן „דאָס בוך פֿון גרויסן צאָרן“. פּאַראַפּראַזירנדיק יואַלינסקי, וואָלט איך דעם גאַנצן מהות פֿון דער גרויסער רוסישער דיכטונג — פֿון לאַמאַנאַסאָוו ביז סימאָנאָוו — סומירט אין איין פּראָזע: „פינצטע־רע צאָרן און שטראַלנדיקע פּרייד.“

אַמבולאַטסן, גלויב איך, ווערט דער געדאַנק פֿון „פינצטערן צאָרן און צימראַלנדיקער פּרייד“ אילוסטרירט און באַשטעטיקט אין די צוויי וויכ־טיקסטע ווערק פֿון די צוויי גרעסטע רוסישע דיכטער: „מעדני ווסאַדניק“ (דער קופּערנער רייטער) פֿון אַלעקסאַנדר פּושקין און „דויענאַדצאַט“ (צוועלף) פֿון אַלעקסאַנדר בלאָק. נישט נעקוט דערויף, וואָס די דאָזיקע צוויי ווערק זענען אָפּגערוקט איינס פֿון צווייטן מיט כמעט אַ גאַנצן יאָר־הונדערט (פֿון 1833 ביז 1918), קאָן מען באַשיינפֿערלעך זען די גייסטיקע און קינסטלערישע קרובֿה־שאַפֿט צווישן זיי.

צוויי, למשל, איז דער לייט־מאָטיוו פֿון פּושקיןס „קופּערנער רייטער“:

„זיין פנים פלאמט מיט העלער פרייד,
 די אויגן פלאקערן מיט צאָרן.“
 און דער לייט-מאָטיוו פון בלאָקס „צוועלף“ איז:
 „צאָרן, אומעטיקער צאָרן,
 זיט אין ברוסט, ווי לאָווע.
 פינצטערער צאָרן, הייליקער צאָרן —
 אויף דער וואָך זיי, חבר!“

אין ביידע ווערק קומט צום אויסדרוק דער „פינצטערער צאָרן פון אומקום“ — אָטדער מעכטיקער פראָמעסט פון דעם רוסישן מענטש קעגן דער רשעות פון דער וועלט און קעגן די ווילדע נאַטור-כוחות — פון איין וייט, און די „שמראַלנדיקע פרייד פון זיין“ — פון דער צווייטער זייט. דאָס איז די צווייזייטיקע אַקס, אַרום וועלכער עס האָט זיך געדרייט און באַוועגט זיך ביזן היינטיקן טאָג די פיל־קאָלירנדיקע ראָד פון דער רוסישער פּאָעזיע. ווי אַ רויטער שנור האָבן זיך אָטדי צוויי הויפט־מאָטיוו דורכגע- שניטן און דורכגעפערלט איבער דער גאַנצער ברייט און מיט פון דער וויכישער דיכטונג און זיך צעצווייגט און צעגלידערט אין צענדליקער קען- צייכנס, וואָס האָבן געפירט די רוסישע דיכטער אויף זייער שווערן וועג צו שאַפן הויכע גייסטיקע און קינסטלערישע ווערטן נישט נאָר פאַר זייער אייגן פּאָלק, נאָר פאַר דער גאַנצער מענטשהייט.

די סאַמע בולט'סטע קען-צייכנס פון דער רוסישער פּאָעזיע, פון איר אַנדייב ביזן היינטיקן טאָג, זענען געווען און פאַרבליבן:

- (א) דאָס אייביקע זוכן פון אמת און יושר;
 - (ב) דער פאַטאָס פון ליידי;
 - (ג) עקסטאַז פון גלויבן;
 - (ד) דער טיף-מענטשלעכער „ואהבת לרעך כמוך“;
 - (ה) דער משיחיות — די אידיע פון דער אויסדרוויילטקייט פון דער שישן פּאָלק פאַר גרויסע היסטאָרישע שליחות'ן;
 - (ו) די אומגעהויערע ליבשאַפט צו רוסלאַנד.
- צו אילוסטרירן די דאָזיקע קען-צייכנס דורך די ווערק פון די רוסישע דיכטער — דאָס איז די הויפט־אויפגאַבע פון מיין אַנטפּאָלאָגיע, אין וועלכער עס זענען פאַרטראָטן 77 דיכטער מיט קנאַפע 300 לידער.

ב. די צוויי הויפט-שטרעמונגען אין דער רוסישער פּאָעזיע

פאַראַלעל איינע לעבן דער אַנדערער אין דער רוסישער ליטעראַטור בכלל און אין דער רוסישער פּאָעזיע בפרט האָבן געווירקט די טרענער און אויסדריקער פון צוויי באַזונדערע שטרעמונגען: „סלאַוואַנאַפּילן“ (אַנ- הענגער און פּרעדיקער פון דער אידיע, אַ דאָס רוסישע פּאָלק און דער רוסישער געדאַנקען-גאַנג איז גייסטיק העכער פון אַלע אַנדערע פעלקער און זייערע קולטור) און „זאַפּאָדניקי“ (די אָנהענגער און פּרעדיקער פון דער אידיע, אַז רוסלאַנד איז אַ טייל פון דער אַרומיקער מערב־אייראָ- פּעישער קולטור-וועלט, מיט וועלכער דאָס רוסישע פּאָלק און זיין געדאַנקען- גאַנג און קולטור-אַנטוויקלונג איז אינטעגראַל פאַרבונדן).

דער דאָזיקער געראַנגל צווישן די „סלאַוואַנאַפּילן“ און די „זאַפּאָד- ניכעס“ (מערב־ניכעס) אין דעם גאַנצן רוסישן געזעלשאַפטלעך-פּאָליטישן און גייסטיק־קינסטלערישן געדאַנקען-גאַנג האָט בלי ספק באַפּרוכפערט און באַרייכערט די רוסישע ליטעראַטור און זי געבראַכט צו דער הויכער עטישער, מאַראַלישער און קינסטלערישער מדרגה, וואָס זי פאַרנעמט היינט-צו-טאָג צווישן די ליטעראַטורן פון אַנדערע פעלקער.

אין דעם דאָזיקן שאַרפן געראַנגל זענען אין לויף פון די לעצטע צוויי הונדערט יאָר געשטאַנען — אויף איין זייט, אָדער אויף צווייטער — אַזעלכע גייסטיקע ריזן, ווי ביעלינסקי, פּושקין, דאָסטאָיעווסקי, ניעקראַסאָוו, טורגעניעוו, טאָלסטאָי, סאַלאַוויאָוו, בלאָק און גאָר לעצטנס — דער גרויסער

ריסישער פילאָזאָף ניקאָלאַי בערדיאיעוו, וועלכער איז נישט לאַנג צוריק געשטאַרבן.

אין זיין נייעסטן בוך „די רוסישע אידיע“, וואָס איז דערשינען נישט לאַנג פאַר זיין טויט, סומירט בערדיאיעוו (אַליין אַ געוועזענער מאַרקסיסט און לעצטנס פרעדיקער פון אַ נייעם סאָרט געלייטערטן, כ׳וואַלט געזאָגט: שאַרקסיסטישן קריסטנטום) דאָס מאַטאָיעווסקיס און סאָלאָוויאָוו׳ס פילאָסאָפיע וועגן דעם אַתה-בַּחַרְתְּנוּ׳ים פון דעם רוסישן פּאָלק, וועמענס היסטאָרישע מיסיע איז צו זיין דער משיח צווישן די פעלקער פון דער וועלט. דערביי גייט בערדיאיעוו פיל ווייטער פון זיינע גרויסע פאַרגייער. ער מאַטאָירט זיינע פילאָזאָפישע באַהויפטונגען מיט דער הילף פון העגעלס דיאַלעקטיק. ער ווייזט, למשל, אָן, אז דאָס רוסישע פּאָלק איז דאָס סאַמע ווידערשפרעכנדיקסטע, דאָס סאַמע, אזוי צו זאָגן, דיאַלעקטישסטע פּאָלק — און דערפאַר, הייסט עס, איז עס פון גאָט אַליין באַשאַפן געוואָרן צו ווערן אַ פּאָלק — אַ גאָטטרענער, וואָס שמראַלט־אויס פון זיך די משיח־אידיע נישט נאָר פאַר זיך אַליין, נאָר פאַר אַלע פעלקער.

(פאַר אונדז, יידן, וואָס זיינען געווען דאָס ערשטע פּאָלק, אין וועמעס זיפענישן עס איז געבוירן געוואָרן און אויסגעשטאַלטיקט געוואָרן די גרויסע משיח־אידיע, איז דאָס באַזונדערס פאַרשמענדלעך. דאָס איז, אַנג, אויך איינער פון די וויכטיקסטע באַדיר־פונקטן, וואָס דערנענטערט ביידע לייטערטאָרן, די רוסישע און די יידישע).

ג. פּוּשְׂקִין — דער רויטער בלוטסטראַפּן

אין די פּוּפּזיק יאָר — פון לאַמאַנאַסאָוו׳ן ביז פּוּשְׂקִינען — האָט די אינפאַנטילע רוסישע דיכטונג געמאַכט אירע ערשטע טריט לאַנגזאַם, פאַר־זיכטיק און מיט גרויסע שוועריקייטן, כאַטש אין יענעם האַלבן יאָרהונדערט האָבן שוין געווירקט אַזעלכע באַדייטנדיקע דיכטער, ווי דיערושאַווין און זשוקאָווסקי.

דעם אַפּאַטעאַז פון איר רום און גרויסקייט האָט די רוסישע פּאַעזיע אין איר ערשטן פּעריאָד דערגרייכט אין די ווערק פון דעם געניאַלן דיכטער אַלעקסאַנדער פּוּשְׂקִין, וועלכער האָט מיט זיינע אומשטערבלעכע לידער און מיט זיין קינסטלערישער פּראָזע אַוועקגעשמעלט די רוסישע ליטעראַטור אין די פּאָדערשטע רייען פון דער וועלט־ליטעראַטור.

וועגן אַטידעם ריז פון דער רוסישער ליטעראַטור זענען שוין ביז איצט אָנגעשריבן געוואָרן הונדערטער בענדער סיי אין רוסלאַנד, סיי אין אויס־לאַנד. מיר וועלן דאָ געבן בלויז אַ פאַר אויסצוגן פון דעם גרויסן רוסישן קריטיקער בעילינסקי, וועלכער האָט, ווי אונדז דוכט זיך, אמטרעפלעכסטן אָפּגעשאַצט זיין געניאַלן מיט־צייטלער:

„פּוּשְׂקִין, — האָט בעילינסקי דערקלערט, — איז געווען דער רויטער אַפּריקאַנישער בלוטסטראַפּן אויף דער שנייאיקער ווייסקייט פון די רוסישע סטעפּעס.“

און ווייטער:

„פּוּשְׂקִינס פּאַעזיע איז וואונדערלעך געטריי דער רוסישער ווירקלעכקייט, צי זי שילדערט די רוסישע נאַטור, צי רוסישע כאַראַקטערן, דעריבער קאָן ער גערופן ווערן מיטן נאָמען נאַציאָנאַלער, פּאָלקישער דיכטער.“

„יאָ, פּוּשְׂקִין איז געווען דער אויסדרוק פון זיין־צייטיקער וועלט, דער פאַרשטייער פון זיין־צייטיקער מענטשהייט, נאָר די דאָזיקע וועלט איז געווען אַ רוסישע „דער אַלגעמיינער קאָלאָריט פון פּוּשְׂקִינס פּאַעזיע, באַזונדערס פון זיין לירישער פּאַעזיע, איז: אינערלעכע שיינקייט פון מענטש און נשמה־די־קער־הומאַניזם.“

„פּוּשְׂקִינס פּאַעזיע איז פרעמד יעדער מין פּאַנטאַסטישקייט, פּאַלשע טרויערשיקייט און כלומישטע אידעאָלאָגורטיקייט. זיין פּאַעזיע לייגט נישט אַוועק אויפן פנים מיין שמינקע, נאָר זי ווייזט דאָס לעבן אין זיין נאַטיר־

לעכער, אמת'ער שיינקייט. אין פושקיןס פּאָעזיע איז פּאַראַן אַ הימל, אָבער מען שפּירט, אַז אונטערן הימל איז פּאַראַן די ערד."

וו. ג. בעלינסקי — „וועגן פושקיןס ווערק" פון פושקיןס לייכטער האַנט האָבן אין לויף פון 19-טן יאָרהונדערט געווירקט אין דער רוסישער פּאָעזיע זיינע גרויסע נאַכנייער, ווי לערמאַנב-טאַוו, טיוטשעוו, פעט, וועלכע האָבן ווייטער געשפּונען די פּושקין-טראַדיציע פון דער „אינערלעכער שיינקייט פון מענטש".

ד. די דיכטער פון כללישן צער

אינמיטן פון ניינצנטן יאָרהונדערט איז אין רוסלאַנד אויפגעשטאַנען אַ גרופע דיכטער, וועלכע ווערן באַצייכנט אַלס „די דיכטער פון כללישן צער" (פּאָעטי: ראַזשאַנסקאָי סקאַרבי).

די וויכטיקסטע פּאַרשטייער פון דער דאָזיקער גרופע זענען: ניעקראַ-האַוו, ניקיטין, אַפּוכטין, פּרוג, נאַדסאָן, סקיטאַליעץ און גאַרסי. זיי זענען עס געווען די הערלעכע קול-מבשרס פון די גרויסע רעוואָלוציאַנערע שטרע-מינגען, וועלכע האָבן פאַרפּלייצט דאָס רוסישע געזעלשאַפטלעכע לעבן און דערפירט צו דער גרויסער רוסישער רעוואָלוציע.

ה. די סימבאָליסטן

ביי דעם „פּין דע סיקל" (אַפּשלוס) פון ניינצנטן יאָרהונדערט איז אויפגעשטאַנען אַ באַדטיינדיקע גרופע רוסישע דיכטער, וועלכע האָבן אַ ריינגעטראַגן אַ ניי וואָרט און אַ נייעם שוואַנג אין דער רוסישער פּאָעזיע. די דאָזיקע גרופע ווערט באַצייכנט אונטער דעם אַלגעמיינעם נאָמען „סימבאָליסטן". וואָס טיילן זיך אויף „עלטערע סימבאָליסטן" (סאַלאָנוב, באַל-מאַנט, מערעזשאַקאָוסי, גיפּיוס, איוואַנאָוו, ברויסאָוו א. א.) און „יונגע סימבאָליסטן" (סאַלאָוויאָוו, קוזמין, וואַלאַשין, כלאַק, בעלי א. א.).

די דאָזיקע דיכטער זענען געקומען אין די יאָרן פון דער שרעקלעכער פּאָליטישער און געזעלשאַפטלעכער רעאַקציע, וואָס האָט ביים סוף פון יאָרהונדערט אַרומגענומען רוסלאַנד נאָך דער דערמאַרדונג פון צאַר אַלעקסאַנדער דעם צווייטן. און כאַטש די „עלטערע סימבאָליסטן" זענען געווען דער אויסדרוק און פּוּעלי־יוצא פון אַפּאַטיע און דעקאַדאַנס, האָבן זיי דאָך מיט זייער העכסט־קינטישער שאַפּונגען פיל באַרויכערט די רוסישע דיכטונג, באַזונדערס האָבן זיי דערפירט די פאַרמען פון דער רוסישער פּאָע-זיע צו גאָר אַ הויכער קינסטלערישער מדרגה.

די „יונגע סימבאָליסטן" האָבן אונטער דער דירעקטער ווירקונג פון דעם דיכטער און פּילאָזאָף וולאַדימיר סאַלאָוויאָוו ווידער אויפגעהויבן די טראַדיציע פון דער נאַציאָנאַלער רוסישער פּאָעזיע און ווייטער געשפּונען דעם פּאָדעם פון דער רוסישער „משיח־אידיע". באַזונדערס אין די ווערק פון סאַלאָוויאָוו און כלאַקן האָט די דאָזיקע רוסלאַנד־משיח אידיע זיך אויסגעדריקט אין דער באַהעפטונג פון „נאַטס־פּאַלק" מיט דער „וועלט־וויוהייט" אין דער געשטאַלט פון דער „רעגנבויענדיקער יונגפרוי" (ביי סאַ-לאָוויאָוו) און „די פרעכטיקע דאַמע" (ביי כלאַקן).

אַמבולסטן קאָן מען די דאָזיקע באַהעפטונג געפינען אין כלאַקס באַ-רימטע לידער וועגן דער היסטאָרישער קוליקאָווער שלאַכט, ווען רוסלאַנד האָט זיך נאָך 400 יאָר באַפרייט פון טאַטערשן יאָך:
„אַ, רוס מיניע! אַ ווייב מיניע! ביז ווייטק

דער וועג איז אונז באַוואוסט,
דער וועג, ווי פּייל פון טאַטערישן הפּער,
צעלעכערט אונז די ברוסט".

דעם אַפּאַטי פון רוסישער אויסדערוויילטיקייט האָט דערנרייכט כלאַק אין זיינע באַרימטע פּאָעמעס „סקיפּין" און „צוועלף". אָט וואָס דער רוסי-שער קריטיקער קאַרניי טשוּקאָוסי זאָגט וועגן כלאַקן און זיינע „צוועלף":

„בלאָק האָט אָנגענומען די רוצחישע רוסלאַנד, ווי קריסטום האָט אָן גענומען די גאַלגאַטע. בלאָק האָט געלויבט רוסלאַנד פאַר די זאַכן, פאַר וועלכע אַנדערע האָבן זי געשאַלטן. אין דעם פאַקטיש איז באַשטאַנען די ליב שאַפט, וואָס האָט פאַרוואַנדלט הונדערטער „ניינען“ אין איין „יאָ“.

און די איצטיקע אָקטאָבער־רעוואָלוציע האָט בלאָק אָנגענומען, — שרייבט משוקאָווסקי ווייטער, — בלויז אויף אַזויפיל, וויפיל זי האָט אין זיך פאַרקערפערט די רוסישע בונטאַרישע פּאָלקס־נשמה, די זעלבע, וואָס איז באַזונגען געוואָרן פון דאָס טאַיאָעווסקין. די איבעריקע עלעמענטן פון דער רעוואָלוציע זענען געבליבן פרעמד בלאָקן. פאַר אים, ווי פאַר דאָס טאַיאָעווסקין, איז די הויפּט־פּראָגע געווען: מיט וועמען גייט די רוסישע רעוואָלוציע — מיט גאָט, צי הענג גאָט?”

אין די ערשטע יאָרן פון צוואַנציקסטן יאָרהונדערט, צווישן די צוויי רעוואָלוציעס פון 1905 און 1917, האָבן אין דער רוסישער דיכטונג גע־ווירקט עטלעכע גרופּעס, ווי די „אַקמעאיסטן“, „פּוטוריסטן“ און „אימאַ־זשיניסטן“, פון וועלכע עס האָבן זיך שפּעטער אַרויסגעשילט אַזעלכע וויכטיקע דיכטער, ווי גאָראַדיעצקי, גומיליאָוו, אכמאַטאָוואַ, מאַיאַקאָווסקי, יעסענין א. א. אייניקע פון זיי זענען געווען די פאַרזינגער פון דער גרויסער סאַציאַלער איבערקערעניש אין רוסלאַנד.

ו. די סאָוועטישע דיכטער

די אָקטאָבער־רעוואָלוציע, וואָס איז פאַקטיש געווען דער פּאָליטישער און גייסטיקער אַפּאַטעאָז פון דעם היסטאָרישן „פינצטערן צאָרן“ און „שטראַלנדיקער פּרייד“ פון רוסישן פּאָלק, האָט באַפרוכפערט די עלטערע רוסישע דיכטער, ווי בלאָק („צוועלף“ און „סקיפּן“), ברויסאָוו „אַקטאַ־בער און לענין־לידער“, און אין דער זעלבער צייט געבוירן אַ גאַנצע פּלעיַא־דע נייע דיכטער ווי פּאַסטערנאַק, באַגריצקי, זשאַראָוו, סעלעווינסקי, אַוטסקין א. א., וועלכע האָבן פון איין זייט ווייטער געצויגן דעם המשך און די טראַ־דיציעס פון פּושקין און ניעקראַסאָוו, און פון דער צווייטער זייט זיך איינגעשפּאַנט אין דעם „אייווערנעם געשפּאַן“ פון „אַקטאַבער“.

פאַר אונדז יידן וועט בלי ספק זיין אינטערעסאַנט דער פאַקט, וואָס סיי דאָס לשון פון תנ"ך, סיי דער גייסט פון די נביאים האָבן געהאַט אַן אומ־געהויערע ווירקונג אויף אַ גרויסער צאָל רוסישע דיכטער. באַזונדערס האָבן פּושקין, לערמאָנטאָוו, בלאָק און יעסענין פיל פון זייערע לידער גע־שעפּט אַן דעם אייביקן לויטערן קוואַל פון תנ"ך.

עס איז אויך, גלויב איך, וויכטיק אָנצוווייזן, אַז צווישן די רוסישע דיכטער איז געווען אַ גרויסע צאָל יידן, אָדער פון יידישער אָפּשטאַמונג, ווי פּעט־שענשיין (אַ האַלבער ייד), פּרוג (אונדזער נאַציאָנאַלער יידישער דיכטער), וועלכער פאַרנעמט אַ גאַנץ בכבודיק אָרט אין דער רוסישער פּאָע־זיע. אין דער סאָוועטישער דיכטונג זענען פאַראַן אַ סך יידן, ווי פּאַסטער־נאַק, ערענבורג, מאַרישאַק, באַגריצקי, אינבער, בעזימיענסקי, אַנטאַקאָלסקי, גרעבניאָוו (פיינבערג), סעלעווינסקי, סוועטלאָוו, גאַלאַדני (עפּשטיין), דאָל־מאַיאָווסקי, קירסאַנאָוו, אַוטסקין און זשאַראָוו.

רעזומירנדיק, וואָלט איך געוואָלט פאַראַפּראַזירן בעלוינסקיס באַרימטן זאָג וועגן פּושקין'ס אַלס דער „רויטער בלוטמראָפּן“: די גאַנצע רוסישע פּאָעזיע (פון לאַמאַנאַסאָוו ביז סימאָנאָוו) איז אַ מין רויטער בלוטמראַ־פּן אויף דער לאַנדשאַפט פון דער אַלגעמיינער אייראָפּעיִשער דיכטונג. אין דעם דאָזיקן פּיל־סטרוניקן וועלט־אַרקעסטער שפּילט די רוסישע פּאָעזיע נאַר אָפּט די ערשטע פּירל. און אין די ראַמען פון דער רוסישער פּאָעטישער קאַפּעליע איז פּושקין, וואָלט איך געזאָגט, געווען דער באַרימטאַ, ליער־מאַנטאָוו — דער לירישער טענאַר, בלאָק — דער דראַמאַטישער טענאַר און יעסענין — דער אַלט.

איך וויל שליסן מיין אריינפיר צו דער אנטאלאגיע פון 200 יאָר דו-
מישע פּאָעזיע אויף יידיש מיט אַ פּערזענלעכער נאָמע: מיט דער אַנטאלאגיע
צאָל איך אָפּ אַ חוב דער רוסישער פּאָעזיע, וועלכע איז געווען מיין גייסט-
קע היים אין די ערשטע יאָרן פון מיין שעפּערישער ליטעראַרישער אַרבעט
און אַ קוואַל, פּונדאָנען איך האָב געשעפּט און געצויגן מיין דיכטערישע
יניקה.

5. פיינבערג

1. קלאסיקער

וועניעוויטינאָוו	לאַמאַנאַסטאָוו
קאַלצאָוו	דיערדזשאָווין
ליערמאַנטאָוו	קאַזלאָוו
טאַלסטאָי	זשאָקאָוסקי
פּאַלאָנסקי	באַטיושאָקאָוו
פּעט (שענשיין)	וויאַזעמסקי
מאַיקאָוו	פּושקין
מען	באַראַטינסקי
פּאַפּאַנאָוו	יאַזיקאָוו
בּוּנִין	טיוטשעוו

1. קלאסיקער

ל א מ א נ א ס א ו ז

מיכאאיל וואסיליעוויטש

(1711 — 1765)

אָוונט-מחשבות וועגן דער גרויסקייט פון גאָט אין

אָנגעזיכט פון צפון-שיין

דער טאָג כאַהאַלט זיין העל געזיכט.
 די טונקלע נאַכט דאָס פעלד באַדעקט.
 אייף באַרג אַ שוואַרצער שאַטן קריכט.
 די שטראַלן נייגן זיך אַוועק.
 מיט שמערן זיינען תהומות פול:
 אין תהום קיין גרונט, אין רוים קיין גבול.

און ווי אַ זעמדעלע — אין ים,
 און ווי אַ פונק — אין קאַלטן איין,
 און ווי אַ פעדער — גרינג אין פלאַם,
 איז ווי אַ שטויב — אין ווינט-געשפּרייט, —
 אַזוי בין איך פאַרטיפּט אין תהום,
 פאַרלוירן מיט געדאַנק אין רוים.

עס לערנט אונדז דער סומנער גרייז:
 פיל ליכטער זיינען דאָרט פאַראַן
 אין פעלקער-רינג און דורות-קרייז
 און זונען אייביקע אין בראַנד —
 אַלין שיקט אַ לויב דער קרעאַטור
 אין שטומער מאַכט פון דער נאַטור.

נאָר וואו, נאַטור, איז דיין געזעץ?
 פֿין נאַכטלאַנד הויכט זיך אויף קאַיאָר!
 פאַרוואַרפט דער ים אַ פייער-נעץ?
 און שמעלט די זון איר טראַן נישט דאָרט?
 דער פלאַם דער קאַלטער אונדז פאַרצערט,
 ווען טאָג דורך נאַכט קומט אויף דער ערד.

אַ, איר, וואָס דרינגט מיט פלינקן בליק
 דורך בוך פון אייביקייט און רעכט,
 איר, וועס דער צייכן פון אַ זניק
 איז, ווי נאַטור'ס געזעצן, עכט,
 איר, וואָס איר ווייסט פלאַנעטן-גאַנג,
 אַ, זאָגט: וואָס רעגט אייך דעם געדאַנק?

אינמיטן נאכט אַ שטרעל ווער היצט?
 ווער שטויסט אַ דינעם פלאם, צעגליט?
 אַן וואַלקנס ווער יאָגט-אַן אַ בליץ,
 וואָס שטרעכט פון ערד ביז דעם זעניט?
 ווי קאָן עס זיין, אַז קאַלטער דאַמט
 אין ווינטער זאָל געבוירן פלאם?

דאַרט קריגט דער חושך מיטן ים:
 צי ס'נייגן זיך אין דיקער לער
 דורך לופט די זון-שטרעלן אין פלאם,
 צי ס'ברענען שפיצן פון די בערג,
 צי ס'בלאָזט אין ים שוין נישט זעפיר
 און יאָגט די כוואַליעס צום עפיר.

דער ענטפער אייערער איז פול
 מיט ספיקות וועגן רוים און צייט.
 זאָגט, וואו דער וועלט'ס איז לעצטער גבול?
 פון שמערן מינדסטע וואָס איז ווייט?
 צי ווייסט איר פון בעל-חי דעם סוד?
 איז זאָגט, ווי מאַכטיק-גרוים איז גאָט?

די ערושאוויזן

גאָווריאַל ראַמאַנאָוויטש

(1749 — 1816)

דער שוואַן

איך וועל אין וואַנדערלעכער שוועבונג
זיך אַפּטיילן פון סומנער וועלט,
און ווי אַ שוואַן, וועט זיך אַ הויב-טאָן
צום רוים מיין זינגעוודיקע זעל.

אין צוויי-געשטאַלטיקייט פון נצח
נישט בלייבן שטיין ביים טיר פון פיין,
נאָר איבער קנאַה הויך זערהויבן,
כ'וועל לאָזן הינטער מיר אַ שיין.

אַזוי! כאַטש ס'איז מיין שטאַם נישט רומפול,
בין איך פון מוזע אויסדערוויילט.
צו רייכע האַרן נישט קיין גלייכער,
פון טויט אַליין כ'בין אַפּגעטיילט.

ס'וועט מיך נישט איינשליסן דער קבר,
נישט ווערן וועל איר שטערן-שטויב,
נאָר ווי אַ כישוף-פלייט אין הימל,
כ'וועל זינגען דיכטערישן לויב.

מיין הויט שוין פעדערן באַדעקן,
אויף ברוסט אַ לייכטער פוך פאַראַן,
מיין פלייצע האַרבעט זיך, באַפליגלט —
איך שיין מיט ווייסקייט פון אַ שוואַן.

איך פלי, איך שוועב — און וועלדער, ימ'ען
כ'זע אַנטער מיר — די וועלט צעבליט:
זי הויבט דעם קאַפּ אַריבער בערגער,
ווייל אויסהערן מיין געמלעך ליד.

פון בוג ביז די קורילער אינדזלען,
פון קאַספּישן ביז ווייסן ים,
אין האַלבער וועלט די פעלקערשאַפּטן,
וואָס בילדן-אויס דעם רוסן-שטאַם.

די סלאַוון, הונגען, סקיפּן, טשוודן —
זיי וועלן הערן וועגן מיר.

איך זע, ווי די, וואָס קריגן איצטער,
מיט פינגער ווייזן אָן פאַרווירט:

— „אַט פליט ער — דער, וואָס שפילט אויף לירע,
וואָס מיט זיין ליד דאָס האַרץ דערקוויקט,
וואָס אומעטום ער פרעדיקט שלום
און פרייט זיך בלויז מיט יענעמ'ס גליק“.

שמעלט אָפּ די פרעכטיקע לוויה,
איר, פריינט! נישט זינג, דו — מוזע-כאַר!
און דו, מיין ווייב, געדולד אַביסל:
צופרי באַוויינען מיך, פאַרוואַר!

1770

קאַזלאָוו

איוואַן איוואַנאָוויטש

(1779 — 1840)

(לויט טאַמאַס מור)

דער אַוונט-קלאַנג, דער אַוונט-קלאַנג!
מהשכות ברענגט ער — טריב און באַנג —
פון אייגן לאַנד, פון יוגנט-ברויו,
וואו כ'האַב געליבט, וואו פאַטער'ס הויז.
ווען כ'האַב געשיידט פון אים זיך לאַנג,
צום לעצטן מאָל געהערט דעם קלאַנג.

כ'וועל מער נישט זען די שיינע טעג
פון פּרילינג מיינעם, וואָס אַוועק.
און וויפיל פעלן אין פאַרלענד
פון אונדז, וואָס זיינען יונג געווען.
זיי רוען לאַנג אין טויט-געפאַנג,
נישט הערן מער דעם אַוונט-קלאַנג.

אויך איך וועל רוען דאָ אַמאָל,
און ווינט וועט טראַגן איבער מאָל
ס'געזאַנג פון סומנעם אונטערגיין.
אַנאָדער זינגער וועט דאָ גיין:
און שוין נישט איך, נאָר ער וועט באַנג
פאַרקלערט דאָ זינגען אַוונט-קלאַנג.

זשוקאזוסקי

וואַסילי אַנדרייעוויטש

(1852 — 1783)

דאָס בלעטל

אַראָפּגעפליקט פון צווייגל גרויזאַם,
א, זאָג מיר, בלעטל אַרעמס, איינזאַמס,
וואוהיין דו פליסט? — „כ'ווייס נישט צומאַל.
דער שטורעם האָט דעם דעמב דערשלאָגן,
זינט דעמאַלט איבער באַרג און טאַל
איך ווער פון צופאַל ביז געטראָגן.
איך יאָג וואוהיין דער גורל הייסט,
וואוהיין אלץ יאָגט זיך פריער-שפעטער,
וואוהיין עס יאָגט דאָס לאַרבער-בלעטל
צוזאַם מיט בלעטל פון דער רויז“.

1831

אויף פושקינס טויט

אומבאוועגלעך געלעגן איז ער, ווי נאָך פראַצע נאָך שווערער
בידע אַרעמס אַרונטערגעלאָזט. מיטן קאַפּ אָנגעבוּיגן,
לאַנג איבער אים כ'בין געשטאַנען אליין — און רואיק געקוקט
גלייך אין די אויגן דעם טויטן. די אויגן געווען זיינען צו,
ס'פנים געווען איז באַקאַנט מיר אזוי — און קאַנטיק געווען איז:
עפעס אזוינס האָט געמיניעט אין אים, וואָס אין לעבן
האָט מען עס קיינמאַל געזען. ס'האָט דער פלאַם נישט געגליט
פון אינספיראַציע און נישט געלויכטן קיין שכל.
ניין, נאָר ווי עפעס אַ הויכע און טיפע מחשבה
האָט אויפן פנים גערוט. און געדוכט האָט זיך מיר:
עפעס געזען יענע רגע האָט ער אַ גרויסן חזיון,
עפעס געשעט איבער אים — און געוואָלט האָט זיך פּרעגן:
— „וואָס זעסטו?“ —

1837

דער זינגער אין לאַגער פון רוסישע קריגער

(פראַנמענט)

דער זינגער:

א שטילקייט רוט אויף פעלד פון שלאַכט.
ליכט — צווישן די געצעלמן.
א, פריינט, לבנה אין דער נאַכט
אונדז לויכט אין רוים צעהעלמן.

פילט-אָן מיט וויין די בעכערס, פריינט!
שליכט איין האַנט אין דער צווייטער!
פאַרטריןקט די שלאַכט מיט רוימן וויין,
די שיידונג מיט די טויטע.

ווער ביזן דנאָ איז טרינקן גרייט,
דער מונטער זוכט געפעכטן.
א, וויין אלמעכטיקער, די פרייד
פון העלד ביזטו די עכטע!

קריגער:

ווער ביזן דנאָ איז טרינקען גרייט,
דער מונטער זוכט געפעכטן.
א, וויין אלמעכטיקער — די פרייד
פון העלד ביזטו די עכטע!

דער זינגער:

א לויב אייך, קינדער פון אַמאַל,
א לויב אייך, בראַווע קינדער!
אויף פעכט פון בלוט מיר קומען שטאַלץ,
מיר — מוטיקע געזינדן.

זאַל יאָגן אייער ריי צום זיג
פאַר אונדז/רע אַדלער-פאַנען.
זאַל זייען פאַרגייער צום קריג
אָן אומקום פאַר די שונאים.

פילט-אָן די בעכערס! שווערד אין האַנט!
פאַרנעם, דו — אונדזער רעטער!
פאַר שלאַכט — א שלאַכט, פאַר בראַנד — א בראַנד,
און דיר — א טויט, פאַררעטער!

קריגער:

פילט-אָן די בעכערס! שווערד אין האַנט!
פאַרנעם, דו — אונדזער רעטער!

פאר שלאכט — א שלאכט, פאר בראנד — א בראנד,
אין דיר — א טויט, פאררעמער!

דעך זינגער:

פילמאן נקמה-קרוג פארשייט
צום הימל הענט הויכט ביידע:
ס'איז טויט, צי רויט! דעם גאט פון שמרייט
מיר געבן דא א נדר.

אומזיסט, א, פייגל, דו גורסט זיך אן
מיט מאכט פון קלאנגען-צאלן.
זיי לויפן, יאגן פון דיין פאן
און דורשטן נאך מפלה.

נישטא ביי אונדז קיין אוצרות-רויב,
בלויז פאנצער, פייל און האקן.
דאס דארף — אין אש, די שמעט — אין שטויב,
אין שווערדן — סערפ און אקער!

קריגער:

נישטא ביי אונדז קיין אוצרות-רויב,
בלויז פאנצער, פייל און האקן.
דאס דארף — אין אש, די שמעט — אין שטויב,
אין שווערדן — סערפ און אקער!

דעך זינגער:

פאר היימלאנד הייבט דעם בעכער, פריינט,
פאר לאנד, וואו ס'האבן העלדן
פארווארט דעם זיסן טעם פון זיי ון,
פאר בארג און מאל און פעלדער.

פאר ליבן ליכט פון הימל-צעלם,
פאר אלע שטילע פלוסן,
פאר ערשמע שפילן, גאלדיק-העל.
פאר ערשמע יוגנט-גרוסן.

ווער קאן פארבייטן דיין געזאנג,
א, הייס-ערד, מיין געטרייע?
און וועמעס הארץ נישט צימערט באנג,
דיך בענטשענדיק פארטאיעמ?

קריגער:

ווער קאן פארבייטן דיין געזאנג,
א, הייס-ערד, מיין געטרייע?
און וועמעס הארץ נישט צימערט באנג,
דיך בענטשענדיק פארטאיעמ?

נאטיאָנאַלע

קאָנסטאַנטין ניקאָלאָיעוויטש

(1855 — 1787)

עלעניע

הנאָה איז פּאַרצן אין רויש-געוויילד פון וואַלד,
פּאַרצן אַ פּרייד אין שטיינער ביי די ברעגן.
האַרמאָניע איז דאָ אין רייך פון שקוואַל,
וואָס ברעכן זיך אין שווימקע געיעגן.

כ'האַב ליב דעם מענטש, נאָר מומער, דו — נאַטור,
פון אַלין דו ביזט מיין האַרצן ליבער.
פאַרגעסן כ'קאָן פון יוגנט די בראַוואַר
מיט דיר, מיין הערשערין, מיין טריבע.

און איצט, ווען כ'לעב אין קעלט פון שפּעטע יאָר,
אויפּסניי געפילן בליען אויף די צווייגן.
דערציילן וועגן זיי — פאַרמאָגט מיין זעל קיין וואַרט,
אין כ'ווייס נישט ווי נאָך וועגן זיי צו שווייגן.

1950

וויאַזעמסקי

פּיאָטר אַנדרייעוויטש

(1878 — 1792)

אַוונט-שטיערן

מיין לעצטע פּרייד, מיין ליבע-פּרייד,
אַ שטערן אַוונטלעכער, מיין,
אויף מיין פאַרגייענדיקן טאַג
גיס ווידער שטראַלן פון דיין שיינ!

אין פּוסטן גלאַנץ פון תּאָוה-זעמ
די הייסע יוגנט איז אַוועק,
נאָר האַלבע פּרייד און האַלבע שיינ
איז ליבער אונדז ביים סוף פון טעג.

1870

פּוּשְׁקִין

אַלעקסאַנדר סערגיעוויטש

(1799 — 1837)

דער נביא

איך האָב געשלעפט זיך נעכט און מעג
 אין דאַרשט נאָך גייסטיקייט נאָך קלאַרער,
 און ס'האַט באַוווּזן זיך אין וועג
 מיר אַ זעקס-פליגלדיקער שרף.

מיט פינגער לייכטע, ווי אַ טרוים,
 האָט ער באַרירט די אַפּלען קוים:
 און ס'האַבן ברייט צעפּראַלט זיך אויגן —
 אַן אַדלערין אין שרעק פאַר בויגן.
 באַרירט די אויערן — און ווילד
 מיט רעש און קלאַנג זיי אַנגעפילט:

און כ'האַב דערהערט דעם הימל'ס צימער,
 דעם פלי פון שרפים אין דער הויך,
 פון חיות ימ'ישע דעם טויך,
 דעם פּריר פון לאַזע אין געווימער.

ער איז צו מיינע לעפּצן צו —
 און אויסגעריסן מיר די צונג,
 די שלויע און מיט זינד באַפּלעקטע.
 און טראַפּנס קלוגע שלאַנגנניפט
 אויף קאַלטע ליפּן מיר געטריפט
 מיט האַנט מיט בלוטיק-אויסגעשטרעקטער.

ער האָט מיין ברוסט צעהאַקט מיט שווערד,
 מיין ציטריק האַרץ מיר אויסגעשניטן,
 אין ברוסט אין אַפּענער האַט ער
 אַריינגעלייגט אַ קויל צעגליטע.

איך בין געלעגן טויט אין טאַל,
 און ס'האַט גערופן מיך גאַט'ס קול:

— „שטיי, נביא, אויף, פאַרנעם מיין לשון,
 מיין רצון הייליקן דערקען,
 און איבער ימים און יבשות
 מיט וואַרט די מענטשן-הערצער ברען!“ —

ווינטער-אָוונט

שמורעם הילט די וועלט אין חושך,
 דרייט זיך, שנייאיקער, אין ווינט:
 אַמ-אַ היילט ער, ווי אַ חיה,
 אַמ-אַ וויינט ער, ווי אַ קינד.

אַמ-אַ רוישט ער אין די שמרויען
 פון דעם אַלמן, קרומען דאָך,
 אַמ-אַ קלאַפּט ער אין די שוויבן,
 ווי אַ שפּעטער גאַסט פון שליאָך.

אונדזער קליין און אַרעם שטיבל
 איז אין טרויער איינגעהילט.
 וואָס-זשע, אַלטימשקע, דו מיינע,
 ביי דעם פענצטער שווייגסטו שטיל?

צי האָט דיך געהייל פון שמורעם,
 פריינט מיין אַלמער, איינגעמידט?
 צי דו דרעמלסט אונטער שפינראַד'ט
 שטילן, זשומענדיקן ליד?

ליבער, טרייער יוגנט-חבר,
 לאַמיר טרינקען זאַלבעצוווייט.
 לאַמיר טרינקען — וואו ז'דער בעכער?
 ס'האַרץ וועט פול ווערן מיט פרייד.

זינג אַ ליד, ווי בלויער פויגל
 האָט געלעבט אין פרעמדן לאַנד.
 זינג אַ ליד מיר, ווי דאַס מיידל
 שעפּן וואַסער איז גענאַן.

שמורעם הילט די וועלט אין חושך
 דרייט זיך, שנייאיקער, אין ווינט:
 אַמ-אַ היילט ער, ווי אַ חיה,
 אַמ-אַ וויינט ער, ווי אַ קינד.

ליבער, טרייער, יוגנט-חבר,
 לאַמיר טרינקען זאַלבעצוווייט.
 לאַמיר טרינקען — ווו ז'דער בעכער?
 ס'האַרץ וועט פול ווערן מיט פרייד.

אין אַ יידישער שטוב

אין שטוב אין יידישער אַ לעמפל
 איז טונקלען ווינקל צאנקט און בלייבט זיך.
 און פארן לעמפל זיצט אַ זקן
 און לערנט תורה. און עס פאלן
 די גרויע האַר אויף אלטן ספר.

און איבער פוסטן וויגל שמיל
 אַ יונגע יידין זיצט און וויינט.

אין צווייטן ווינקל זיצט אַ ייד,
 אַ יונגער, מיטן קאָפּ געבויגן,
 און איז פאַרוונקען אין מחשבות.
 אין סומנער שטוב די אלטע מאמע
 גרייט-צו אַ וועטשערע אַ שפעטע.

דאָס בוך דאָס הייליקע דער זקן
 מיט העקלעך קופערנע שליס-צו.
 דעם אַוונט-ברויט די אלטע מאמע
 שטעלט אויפן טיש אַוועק אַ מידע
 און רופט צום עסן די משפחה.
 נאָר קיינער ענטפערט נישט. דאָס עסן
 בלייבט אויפן טיש שטיין, נישט באַרירט.

די שעהן יאָגן זיך אין שווייגן.
 אלץ שלאַפט אין שאַטן פון דער נאַכט.
 די שטוב די יידישע האָט בלויז
 די פרייד פון שלאַף נאָך נישט באַזוכט

אויף טורעם שטאַמישן דער גלאַק
 קלינגט האַלב-נאַכט. פלוצים קלאַפט ווער אַן
 מיט שווערער האַנט. עס צימערט-אויף
 די גאַנצע יידישע משפחה.

עס הויבט זיך אויף דער יונגער ייד
 און עפנט אויף די טיר פאַרווירט.
 עס קומט אַריין אַן אומבאַקאַנטער,
 אין האַנט ער האַלט אַ וואַנדערשטעקן...

אַנטשאַר — דער בוים פון טויט

אין מדבר, וואו דער באָדן וועלקט,
צע'שרפּעט פון דער היץ צעגלימער,
אַנטשאַר, אליין אין גאַרער וועלט,
שטייט עלנט, ווי אַ בייזער הימער.

אין מאַג פון צאַרנדיקן פּלאַס
געבוירן אים האָט סמעפּ אין שוויגן
און אַנגעטרונקען אים מיט סם —
פון וואַרצל ביז די טויטע צווייגן.

אין האַלב-מאַג דורך זיין קאַרע טריפט
צעפּאָליעט סם פון אַלע שיכטן.
און קומט דער אַוונט, גליווערט גיפט
אין סמאָלע קלאַרער און געדיכטער.

עס פליט צו אים קיין פּויגל ניט,
קיין טיגער קומט. בלויז שוואַרצער וויכער
לויפט דורך מיט אַיילנדיקע טריט
און, פול מיט סם, טראַגט אַפּ זיך גיכער.

און קוים די בלעטער טראַפּ נאָך טראַפּ
באַגיסט אַ בלאַנדושנדיקע כמאַרע,
פון זיינע צווייגן טריפט אַראָפּ
אין הייסן זאַמד אַ טויטע פאַרע.

ס'האַט מענטש צום בוים זיין קנעכט געשיקט
מיט וויסטער, פינצטערער מחשבה.
און יענער איז געקומען צ'ריק,
געבראַכט מיט זיך דעם סם-המות.

געבראַכט מיט זיך דעם טויטן פּעך,
אַ צווייג מיט בלעטער וועלקע, לערע —
און ס'האַט אַ קאַלטער שוויים ביים קנעכט
גערונען איבער בלייכן שטערן.

געבראַכט — און קראַנק געפּאָלן איז
אין האַר'ס געצעלט, אין ווייטן ווינקל,
און איז געשמאַרבן ביי די פּים
פון אומבאַזיגבאַרן באַצווינגער.

און ס'האַט דער פּירשט אין סם פון טויט
געמונקען זיינע גרייטע פּיילן
און אומקום האָט דורך זיי געשפּרייט
צו שכנים אויף די ווייטסטע מיילן.

דער געפאנגענער

איך זיך אונטער גראמעס אין תפיסה אליין,
 אן אדלער א יונגער, אין קנעכטשאפט אנטוויינמ.
 עס פאכט מיט זיין פליגל מיין חבר אין פלייס
 און פיקט אונטער פענצמער זיין בלוטיקע שפיין.

ער פיקט און ער ווארפט זי און קוקט דורך דער שויב,
 ווי ער וואלט געוואלט זיך מיט מיר טאן א הויב.
 ער רופט מיט זיין בליק מיר, ווי ער וואלט געזאגט:
 — "א, לאמיר פונדאנען אוועק מיטן מאג!" —

— "מיר — פייגעלעך פרייע, שוין צייט, ברודער, צייט,
 אהין, וואו עס ווייסלען זיך בערג אין דער ווייט,
 אהין, וואו עס בלויען זיך ימ'ען מיט ליכט,
 אהין, וואו ס'שפאצירן דער ווינט בלויז... און איך." —

אויב דאס לעבן וועט דיך נארן

אויב דאס לעבן וועט דיך נארן,
 טרויער נישט און זיי נישט ביזן,
 אין דער פיין געפין א טרייסט,
 גלויב, ס'וועט קומען מאג פון שכרן.

ס'לעבט דאס הארץ אין צוקונפט פרייער,
 ס'איז די קעגנווארט אן פרייד.
 אלץ ז'פארגענגלעך, אלץ פארגיט,
 וואס ס'פארגיט, ווערט ליב און טייער.

1825

דער דיכטער

כל זמן עס רופט נאך נישט דעם דיכטער
 צו קדושה-קרובן אפאלאן,
 אין וועלטס אין האוועדיקע פליכטן
 איז ער נאך קיינמיים פארטאן.

זיין לירע שטומט אין פיין אין בלינדער,
 זיין הארץ מיט קאלטן שלאף באשווערט.
 פון אלע נישטיקסטע גאטס קינדער
 דער נישטיקסטער איז אפשר ער.

נאך אט האט געמלעכער שוין רוף
 קוים אנגערייט זיין אויער זאכטן, —
 און ווי אן אדלער א דערוואכטער,
 דעם דיכטערס זעל וואכט פלוצים אויף.

עס לאנגווייליקט אים די שפיל די פוסמע
און פרעמד די מעשים פון דער ערד,
און צו די פים פון געצן יוסמע
זיין שמאָלצן קאָפּ ער בויגט נישט מער.

ער לויפט אַ ווילדער און אַ בייזער,
אַ דורכגעדונגענער פון קלאַנג,
צו ברעגן, וואו די כוואליעס ברויזן,
וואו וועלדער רוישן מיט געזאַנג.

1827

איך האָב שוין מער נישט קיין פאַרלאַנגען

איך האָב שוין מער נישט קיין פאַרלאַנגען,
כ'האָב מיינע טרוימען מער נישט ליב.
געבליבן זיינען ליידן באַנגע,
אַ האַרץ, וואָס ליידיק איז און טריב.

אין שטורעם פון דעם ביזן גורל
פאַרוועלקט מיין בליענדיקע קרוין.
איך לעב אַן עלנטער אין טרויער
און וואַרט: ווען קומען וועט מיין לויף?

אזוי, געטראָפּן פון געווייטער,
ווען ס'פייפט דער שטורעמווינט פון שבט,
אויף הוילן צווייגל איינזאַם צימערט
פאַרשפעטיקט-שמום דער לעצטער בלאַט.

1821

קאַווקאַז

קאַווקאַז אונטער מיר. און אַליין אינ'ם רוים
ביים ראַנד פונ'ם אַפּריס איך שטיי איבער שנייען.
ס'הויבט-אויף זיך אַן אַדלער פון שפיץ-באַרג פון גרויען
און שוועבט גלייך מיט מיר און באוועגט זיך קוים-קוים.
פונדאנען איך זע די געבורט פון די שטראַמען
און אַנהייב פון גרויזאַמען רים צו די תּהומען.

דאָ שוועבן די וואַלקנס זיך רואיק פאַרביי,
און וואַסערפאַל יאַגט מיט גערויש זיך און קוילערט,
אַן אונטן — די שפיצן פון באַרג-פעלדזן הוילע,
און ווייטער — דער טרוקענער מאַך און לישאַי.
און ווייטער — די וועלדלעך, אין נעפל פאַרצויגן,
וואו ס'שפּרינגען די הירשן און ס'צווימשערן פייגל.

און ווייטער, דארט נעסמלען זיך מענטשן אין רוים,
און שעפעלעך קריכן אויף אפריסן שמאלע,
און ס'נידערט דער פאסטעך צו פריילעכע טאלן,
וואו ס'יאגט זיך אראגווא (1) אין ברעגיקער היים.
און ארעמער רייטער באהאלט זיך אין נארע,
וואו טערעק (2) צעשפילט זיך אין פריידיקן צארן.

צעשפילט זיך און וואַיעט, ווי שפייז וואַלט דערזען
פון אייזערנעם שטייגל א חיה צ יונגע,
און לעקט מיט די כוואליעס די פעלדזן פון הונגער
און שלאגט זיך אן ברעגעס מיט נוצלאזן ברען.
אומזיסט! ס'איז נישטאָ אים קיין שפייז און קיין תקומה:
עס שפארן אים גרויזאם די פעלדזן די שטומע.

1829

אויף בערג פון גרוזיע

אויף בערג פון גרוזיע ליגט השכות פון דער נאכט
פאר מיר אראגווא רוישט אין טאלן.
ס'איז גרינג און אומעטיק. מיין צער איז העל און וואך,
מיט דיר אליין איז פול מיין חלום.

מיט דיר, מיט דיר אליין... מיין אומעט און מיין צער
נישט רעגט שוין מער זיך אין סכנה.
און ווידער ברענט און ליבט מיין ארעם הארץ — דערפאר,
וויל... ווויל נישט ליבן דיך עס קאן נישט.

1829

דער דענקמאָל

כ'האָב זיך געשטעלט אַ דענקמאָל, ניט פון הענט געפורעמט,
צו אים דער וועג פון פאלק וועט שטענדיק זיין געווענדט.
ער האָט זיין שטאַלצן קאַפּ נאָך העכער אויפגעטורעמט
פון אלעקסאנדערס מאָנומענט.

ניין, שטאַרבן וועט נישט אַלץ מיט מיר. ס'וועט מיין נשמה
דורך לירע הייליקער נאָך לעבן זיין באַשערט.
און טראָגן וועט זיך ווייט דער אַפּפּקלאַנג פון מיין נאַמען,
ווי לאַנג ס'וועט לעבן כאַטש איין דיכטער אויף דער ערד.

מיין רום וועט שפרייטן זיך פון עק ביו עק פון רוסלאַנד,
און אייגן וועל איך ווערן יעדער שפראַך, וואָס לעבט:

(2,1) אראגווא און טערעק — צוויי טייכן אין קאווקאז.

דעם אייניקל פון סלאָוו, דעם פֿין און די טונגוסן
און דעם קאלמיק, דעם פֿריינט פון סמעפֿ.

און לאַנג וועל איך דערמיט דעם פֿאַלק זיין ליב און מייער,
וואָס אויפוועקן אין אים כ'האַב ס'איידעלע געקאַנט,
וואָס כ'האַב אין שוידער-צייט געזונגען וועגן פֿרייהייט
און מיטלייד צו געפֿאלענע געמאַנט.

א, מווע, הער זיך צו צו דעם באשעפערס ווילן,
פֿאַר עוולות שרעק זיך נישט און פֿאַדער נישט קיין שכר,
דעם טאַדל און די לויב פֿאַרנעם מיט גלייכגילט שמילן
און שפֿאַר זיך קיינמאַל מיט קיין נאַר.

1836

אויפלעבונג

א קונסט-באַרבאַר מיט פינזל בלייבן
פון גאַונ'ס שאַפונג מאַכט אַ תל,
פֿאַרבֿרעכערֿיש אויף איר ער צייכנט
זיין אייגן אומזיניק געמעל.

נאַר פֿרעמדע פֿאַרבן, מיט די יאַרן,
ווי אַלמע שופֿן, פֿאַלן-אַפֿ.
דעם גאַונ'ס בילד ווערט נישט פֿאַרלאָרן —
און ווידער שיינט פֿאַר אונדז זיין גאַב.

אַזוי די פעלערן פֿאַרשווינדן
פון מיין צעפֿיינטער, מידער זעל —
און די חזיונות צאַרט זיך צינדן,
פון ערשמע יוגנט-מעג באַהעלמ.

1819

ווען כ'בלאַנדזשע אום...

ווען כ'בלאַנדזשע-אום אין רויש פון גאַסן,
צי כ'ריכט צום מעמפל מיינע מריט,
צי כ'זיך מיט יונגע פֿוסט-און-פֿאַסן —
איין רעיון אין מיין מח גליט.

איך זאַג: די יאַרן וועלן פעלן,
און אַלע מיר, וואָס זענען דאָ,
איין קבר נידערן מיר וועלן —
און נאַענט איז שוין איינעמס שעה.

ווען כ'זע, א דעמב שטייט אפגעזונדערט,
איך מראכט: דער פאטריארך פון טאל
וועט איבערלעבן מיין יארהונדערט,
ווי מיינע עלטערנס — אמאל.

און צערטל איך א קינד א ברעקלס,
א רעיון מאטערט מיך: אדיע!
איך לאז מיין ארט דיר איבער, שנעקל;
דו בליסט ערשט אויף — און איך פארגי.

און יעדע שעה מיט קלארן זינען
פון ווייטן עכר איך באגלייט,
און פרואוו אין צוקונפט אויסגעפינען
דעם טאג, ווען קומען וועט מיין טויט.

וואו גורל זאל מיר טויט באשערן:
אין שלאכט, אין וואגל, צי אין ים?
צי וועט מיין גוף באערדיקט ווערן
אין טאל פון שכנות'דיקן שטאם?

און כאטש אלציינס דעם קאלטן חומר
צו פוילן איז אין יעדער ערד,
דאך וויל איך, נענטער צו מיין היימלאנד
זאל רוען מיר דא זיין באשערט.

און זאל ביים קבר-טויער שפילן
דער יונגער לעבן-ברוין, ווי וויין,
און די נאטור אין גלייכגילט שטילן
זאל אייביק ליכטיקן איר שיין.

1829

דאָס ליד וועגן קלוגן אָליעג

עס קלייבט זיך, ווי איצטער, דער קלוגער אָליעג
פון כוזרים צו נעמען נקמה:
ווי פעלדער און דערפער אין פלאמען אוועק,
צעשטערט מיט דער שווערד פון מלחמה.
אין פאנצער געקאוועט, פון צארגראדער (1) ערד
דורך פעלד מיט זיין מחנה ער רייט אויף זיין פערד.

אן אלטער מכשף אנטקעגן אים קומט,
פון וואַלדישן טונקל פארבאָרגן:
געטריי בלויז פערונגען (2) געווען איז ער פרום,

(1) צארגראד — אמאליקע הויפטשטאָט פון דער גריכישער מלוכה,
היינט סטאמבול.

(2) פערון — דער גאָט פון דונער ביי די אמאליקע סלאוון.

מבשר פון קינפטיקן מאַרגן,
אין תפילות, אין כישוף פאַרבראַכט האָט ער מעג.
צום זקן, צום קלונגן, פאַרמ-צו פירשט אַליעג.

—"אַ, זאָג מיר, מכשף, גאַטס ליכלינג דו מיינ,
וואָס וועט מיר פּאַסירן אין לעבן?
צי גרייט שוין אַ קבר, צום פרייד פון די פיינט,
אינגיכן פאַר מיר דער באַגרעבער?
אַנטפלעק מיר דעם אמת, נישט שרעק זיך, נישט קלער:
דו קריגסט אַלס מתנה אַ פּראַכטיקן פּערד." —

—"מיר פילן קיין שרעק פאַר די האַרן פון מאַכט,
מיר דאַרפן פון פירשט קיין מתנות:
ס'איז וואָר און ס'איז פריי אונדזער ליכטיקע שפּראַך,
גע'חבר'ט מיט הימלס כוונות.
באהאַלטן אין חושך די קינפטיקע מעג:
דיין גורל איד זע אויף דיין שטערן, אַליעג!

—"געדענק-זשע אַבינדער מיין וואָרט, וואָס איך זאָג:
דער קריגער פון רום האָט הנאה.
עס קלינגט מיט נצחון דיין שב, ווי אַ גלאַק,
דיין שילד אויפן צאָרגראַדער טויער.
עס נייגן צו דיר זיך יבשה און שקוואַל,
און פיינט איז מקנא דיין גליק און שיקוואַל.

—"פאַרפירערין-כוואַליע פון בלוילעכן ים
אין שעהן פון פינצטערער לוינע,
דער שלויער קינזשאַל און די פייל, פול מיט סם,
די מעג פון דעם זיגער זיי שוינען.
דער גרויזאמער פאַנצער באַשיצט פון געפאַר
פון וואונד און פון אומגליק דעם מאַכטיקן האַר.

—"דיין פּערד האָט קיין מורא פאַר מי און פאַר פיין,
ער פילט פון באַפעלער די שליטה:
אַט שטייט ער באַזאַכט אונטער פיילן פון פיינט,
און אַט — איבער שלאַכטפּעלדער פליט ער.
אים אַרט נישט קיין קרידה, קיין שלאַכט שוין נישט מער,
נאָר שטאַרבן וועסטו פון דיין אייגענעם פּערד!" —

עס שמייכלט אַליעג, נאָר זיין בליק — אין טומאָן,
זיין שטערן באַדעקן יסורים.
אויף זאַמל ער שפאַרט זיך שטיל אַן מיט דער האַנט,
פון פּערד שטייגט אראָפּ ער, פאַרכמורעט.
ער זעגנט זיך אַפּ מיט זיין חבר, פאַרקלערט —
און צערמלט און גלעט איבער האַלדז פון זיין פּערד:

—"אדיע, דו — מיין חבר! געקומען די צייט זיך שידן מיט דיר פאר דער צוקונפט. צינד ר' זיך אפ. כ'וועל מיין פוס מער צום שטרייט אין גילדערנעם פוס-רינג נישט רוקן. אדיע, זיי געטרייסט און פארגעס מיך נישט מער! איר, יונגען-געזעלן, נעמט צו אט-דעם פערד.

—"מיט דעקעס, מיט מאכיקן מעפיך הילט-אין, אין פעלד פירט אים אפ ביי די צוימען, און פאיעט מיט קוואליקן וואסער מיין פריינט, און שפייזט אים מיט טייערסטע זוימען." —
עס פירן די יונגען דאס פערד באלד אוועק.
און ס'רייט אויף א פערד אויף א נייעם אליעג.

עס הוליעט דער קלוגער אליעג ביז קאפאר מיט מחנות פון אייגענע קלאנען.
ווי שנייען קאפארקע, ווייסלען זיך האר אריבער די קעפ פון קורגאנען.
און אלע דערמאנען די טעג און די נעכט, ווו מ'האט, ווי חברים, צוזאמען געפעכט.

— „און וואו איז מיין חבר — מיין פערד?" — פרעגט אליעג, — זאגט, וואו איז מיין מוטיקער פליער?
צי איז ער געזונט? איז נאך גרינג זיין געיעג?
צי איז ער פארשייט נאך, ווי פריער?" —
—"אויף שיפוי פון בערגל, — אן ענטפער ער הערט, — שוין לאנג, ווי עס רוט דאס געביין פון זיין פערד." —

פארטראכט זיך אליעג, לאזט-ארונטער דעם קאפ:
—"דיין טרעפן איז וואנזיניק-מיאום,
זו — פאלשער מכשף, דו — נארישער טראפ,
פארטראכטן מען דארף דיין נביאות!
געטראגן וואלט מיך נאך מיין פערד ביז אהער... —"
און זען וויל ער גיכער ס'געביין פון זיין פערד.

אט פארט פון זיין הויף שוין דער גרויסער אליעג,
מיט אים זיינע געסט און אויך איגאר. (1)
זיי זעען: אויף בערגל, ביים דניעפרישן ברעג
די ביינער די נאבעלע ליגן.
עס וואשן זיי שלאקסן אין שטויבן-געדריי,
און ס'וויגן די ווינטן דאס גראז איבער זיי.

אויף שארבן פון פערד שמעלט אוועק זיך דער פירשט:
— „שלאף רואיק, מיין עלנטער חבר,
ס'האט איבערגעליבט דיך אמאליקער ווירט.

ביים פעסט, וואָס מען וועט נאָך מיר פּראַווען,
נישט דו אויף מיין קבר — אין לעצטן סאַלוט —
דאָס גראַז וועסט באַמרינקען מיט זודיקן בלוט.

— „איז אַט-וואו געפאַר האָט פאַר מיר זיך פאַרהוילט?
געדראַט מיר מיט טויט האָט אַ קנאַכן!“ —
פון פּערדישן קאַפּ איז דערווייל אין אַ קנויל
אַ שיפיקע שלאַנג זיך געקראַכן,
פאַרפלאַכטן אַ סטיינגע אַרום זיינע פּיס —
און פּלוצים שרייט-אויס פּירשט אַליעג פּונ'ס ביס.

עס שיפן די שוימיקע קרוגען מיט וויין
ביים קלאַג-פעסט פון טויטן אַליעגן.
ס'באַוויינען אים איגאַר און אַלגאַ (2) אין פיין,
עס הוליעט דאָס היל אויף ברעגן.
די קריגער דערמאַנען די טעג און די נעכט,
וואו מ'האַט, ווי חברים, צוזאַמען געפעכט.

1822

ווינטערדיקער וועג

דורך די כוואליקע טומאַנען
ווייזט לבנה איר געזיכט.
אויף די טרויעריקע לאַנען
גיסט זי טרויעריק איר ליכט.

איבער ווינטערדיקע וועגן
פליט דער דריי-געשפאַן געשווינד,
קלינגט אין אומעטיקער געגנט
סומנע גלעקל גלוי-גלאַן-גלוי.

עפעס ווייט מיט נאַנטע היימען
פון דעם פּורמאַנ'ס טריב געזאַנג:
דאָ אַ הפּקר-ליד אַן צוימען,
דאָ אַ טרויער, האַרציק-באַנג.

ניט קיין ליכט, ניט קיין כאַלופּעס...
שניי און וויסמעניש... פאַרביי
לויפן בלויז געשמרייפטע סלופּעס
מיר אַנטקעגן אין אַ ריי.

1826

(1) איגאַר — אַליעגיס זון.
(2) אַלגאַ — איגאַריס פּרוי.

באַר אַט' נסקי

יעווגעני אַבראַמאָוויטש

(1800 — 1844)

נישט שטעל אומזיסט מיך צום נסיון

ניט שמעל אומזיסט מיך צום נסיון,
מיט נייער צערטלעכקייט ניט וועק:
ס'איז פרעמד, ס'איז פרעמד שוין דעם אַנמוישטן
די פרייד פון אַפגערוישמע טעג.

איך גלויב שוין ניט אין איבערצייגונג,
אין ליבע גלויב איך אויך ניט מער.
איך וויל אויפסניי שוין מער ניט טרויען
חלומות ליגנערשע, איך שווער!

פאַרמער ניט מער מיין בלינדן טרויער,
ניט רעד צו מיר פון ווייטע טעג,
אַ, חבר זאַרגזאַמער, געטרייער,
דעם קראַנקן פון זיין שלאָף נישט וועק!

איך שלאָף — און זיס איז מיר דער דרימל.
פאַרגעס דעם טרוים פון אַלמער וועלט,
ווייל בלויז אַן אומרו וועסט צעוועקן,
און נישט קיין ליבע — אין מיין זעל.

1821

פאַרזיכערונג

ניין, ס'האַט גערייד אייך אַפגענאַרט:
איר לעבט ביז איצט אין מיין זכרון —
און אייער כישוף איבער מיר
ניט אויסגעוועפט האַט מיט די יאַרן.

כ'האַב אייך געטראַגן אין מיין האַרץ,
כאַמש אַנדערע געוונגען לויבן.
פאַר נייע געמער כ'האַב געקניט,
נאַר מיט דער שרעק פון אַלטן גלויבן.

1824

יֵאוּקאַז

ניקאָלאַי מיכאַילאָוויטש

(1846 — 1803)

דער שווימער

אונדזער ים — אַ וויסטער מדבר —
ברויזט און ליאַרעמט מאַג-ווי-נאַכט.
שוואַרצער אומגליק ליגט באַהאַלטן
אויף זיין רחבות'דיקער פּלאַך.

דרייסטער, ברידער! ס'איז מיין זעגל
פול מיט ווינטן, גרייט און גרינג.
פליען וועט אויף ימ'ען-כוואַליעם
שיפל מיינס, ווי פליגל, פלינק.

איבער ימ'ען יאַגן וואַלקנס,
ס'רעוועט ווינט מיט בייזער שמים.
ס'קומט אַ שמורעם: וועט מען פּרוואַוען
צו פאַרמעסטן זיך מיט אים.

דרייסטער, ברידער! ס'קומט דער שמורעם,
אויפזידן וועט וואַסער-שטראַם:
בייזע כוואַליע וועט זיך הויבן,
פאלן טיפער וועט דער תהום.

דאַרט, פון יענער זייט פון שמורעם
איז פאַראַן אַ גליקלעך לאַנד:
ס'טונקלט קיינמאַל דאַרט דער הימל,
ס'הערשט דאַרט שטילקייט נאַכאַנאַנד.

נאַר אַהין בלויז ברענגען כוואַליעם
דעם, וואָס בראַוו איז אין געפאַר...
דרייסטער, ברידער! פול מיט שמורעם
איז מיין זעגל — פלינק און שטאַרק.

טיוטשען

פיאָדאָר אוואַנאַוויטש

(1803 — 1873)

ס י ל ע נ ט י ו ם (ש ט י ל ק י י ט)

זיי שמיל, פארבאָרג אין זיך געהיים
דיין חוש, דיין זעאונג און דיין טרוים.
און טיף אין זעלישן געביין
דו לאָז זיי אויפגיין און פאָרגיין,
ווי שמערן אין דער נאָכט אַרום —
דו שפיגל זיך אין זיי — און שמום.

קאָן ס'האַרץ זיך אויסריידן אליין?
ווי קאָן אַ פּרעמדער דיך פאַרשטיין?
ווי קאָן ער ווערן איבערצייגט?
געדאַנק אַרויסגערעדמער לאַיגט.
דעם קוואַל רייס-אויף, צעקלויצע ווילד
און קוויק מיט אים זיך — און זיי שמיל.

קאָן לעבן בלויז אין זיך אליין.
פאַראַן אַ וועלט אין דיין געביין,
אַ וועלט פון צויבער און געדאַנק.
יֵאָל זי פאַרטויבן לעבנס קלאַנג,
צעטרייבן מאַג-שמראַלן אַרום, —
פאַרנעם דאָס זינגען — און זיי שמום!

1830

נ י ט א י י ל

ניט אייל, ניט חקירה זיך אָן סוף!
דער וואַנזין זוכט, דער שטות — ער פּסקנ'ט.
די וואַנד פון מאַג פאַרהייל מיט שלאָף,
דער מאַרגן איז שוין לאַנג פאַר'חתמ'עט.

קאָן איבערלעבן אַלץ אין וואַר:
אי פּרייד, אי טרויער, אי פאַרלאַנגען.
צו וואַס די פּיין? צו וואַס די זאַרג?
אַ מאַג פאַרכיי — און גאָט צו דאַנקן!

1859

ניט גלויב, ניט גלויב דעם דיכטער, מיידל !

ניט גלויב, ניט גלויב דעם דיכטער, מיידל,
 ער איז ניט דיינער קיין בעל-חוב.
 ווי פון אַ פּלאַמעדיקן צאַרן
 פון ליבע דיכטערשער אַנטלויף.

דו וועסט זיין האַרץ ניט מאַכן אייגן
 מיט דיין נשמה'ס ריינעם קוואַל,
 דאַס הייסע פייער ניט באַהאַלטן
 וועסט אונטער מיידלישער וואַואַל.

ער איז אַלמעכטיק, ווי סטיכיע,
 נאַר אַנמעכטיק אין זיך אליין:
 ניט וויליק דיינע יונגע לאַקן
 צעברענט זיין דיכטערישע קרוין.

אומזיסט, אומזיסט אים לויבט און סאַדל
 דאַס פאַלק אין וואַנזניקן ברוין,
 ניט ווי אַ שלאַנג, דאַס האַרץ דיינס בייסט ער,
 נאַר ווי אַ בין, ער זויגט עס אויס.

דיין הייליקייט וועט ניט צעשטערן
 דעם דיכטערס זויבער-ריינע האַנט,
 נאַר צופעליק דיין זיין דערשטיקן,
 צי ברענגען דיך אין צויבער-לאַנד.

1830

ד ע ר פ ר י ל י נ ג ג י י ט

דער שניי נאָך ווייסט אויף פעלד און וועג,
 נאַר פּרילינגדיק ס'געוויסער רוישט.
 עס לויפט און וועקט דעם שטילן ברעג
 און אין געמורמעל לויפט און לוישט.

עס לויפט פון עק ביז עק מיט ברוין:
 — „דער פּרילינג גייט! דער פּרילינג גייט!
 ער האַט געשיקט אונדז אין פאַראַויס
 שליחים פון זיין יוגנט-פּרייד!“ —

דער פּרילינג גייט, דער פּרילינג קומט!
 און ס'גייט נאָך אים אַ קאַראַהאַד
 פון וואַרעמען מאַיאַווען זשום
 מיט טעג פון פּריידיק-העלן גנאָד.

1830

אַ ש ט י י ן

א שטיין אראפגעפאלן איז פון בארג אין מאָל.
ווי ס'איז געשען, ווייסט קיינער נישט צומאָל.
זי אפגעריסן זיך פון שפיץ האָט ער אליין,
זי דענקנדיקע האָנט געשליידערט האָט דעם שטיין?
עס איז פארביי יאָרהונדערט נאָך יאָרהונדערט —
און קיינער האָט נאָך נישט געלייזט דעם וואונדער.

1833

רוסלאַנד

ס'איז נישט מיט שכל צו פארשטיין,
נישט מיט אַרשין זי אפצומעסטן,
איר אייגענעם פארמאָנט זי חן —
אין רוסלאַנד קאָן מען גלויבן מערסטנס.

1866

דער פּרילינג-שטורעם

כ'האָב ליב אין אָנהויב מאי דעם שטורעם,
ווען פּרילינגס ערשמער דונער-קנאַל,
אָן אויפגעשפּילטער, א פּאַרשייטער,
אין בלוען הימל זיך צעשאַלמ.

עס ליאַרעמען די יונגע קנאַלן!
א רעגן שפּריצט, שמויב פליט פון גרונט,
עס הענגען רעגנדיקע פערל,
און פּעדעמער באַגילדט די זון.

עס פליט פון באַרג א שטראַם א פלינקער,
אין וואַלד דער פייגל-רויש זיך שפּרייט.
און וואַלד-גערויש און באַרג-געפילדער
דעם דונער ענטפּערן מיט פרייד.

וועסט זאָגן: די פּאַרשייטע געכאַ (1),
וואָס שמיל דעם צעאום-אַדלער (2) נערט,
האַט דונער-זודנדיקן בעכער
פון רוים א גאַס-געטאַן אויף דר'ערד.

1820

(2) צעאום — דער גאָט פון דונער ביי די אַלטע גריכן.

(1) געכאַ — די געטין פון יוגנט ביי די אַלטע גריכן.

פאראן אין הארבסט...

פאראן אין הארבסט פון סאמע אנהייב
 א קורצע וואונדערלעכע צייט:
 דער גאנצער טאג איז ווי קרישטאלן,
 דער אונט — ליכטיק-ווייך, ווי זייד.

וואו אונטער סערפ איז זאנג געפאלן,
 די פוסטקייט רחבות'דיק שפאצירט,
 און בלויז די דינע האר פון שפינוועבס
 אויף בייטן גרויע שעמערירט.

די לופט איז לער. עס זינגט קיין פויגל.
 נאך ווייט איז נאך ביז ווינטער-קעלט.
 א בלויקייט ווארעמע און ריינע
 פליסט העל אויף רוענדיקן פעלד.

1857

אַט די אַרעמינקע דערפלעך

אַט-די אַרעמינקע דערפלעך,
 די נאַטור אַט-די געהיימע —
 לאַנד, דו לאַנד פון לאַנגע ליידן,
 פאַלק פון רוסישן, דו — היים-ערד!

ס'וועט נישט אַפּשאַצן, באַנעמען
 קיין שום שטאַלצער בליק, קיין פרעמדער,
 וואָס עס ליכטיקט זיך פאַרבאָרגן
 אין דיין גאַקעטקייט פאַרשעמטער.

אונטער שווערער משא, היימלאַנד,
 איבער אַלע דינע שטחים,
 ווי אַ שקלאַף, האַט צאָר פון הימל
 דורכגעשפּאַנט דיך מיט אַ ברכה.

1855

ח ע נ ט ש ל ע כ ע ט ר ע ר ן

מענטשלעכע טרערן, אַ מענטשלעכע טרערן,
 פליסט איר פון פרי ביזקל שפעט אויף דער וואַך,
 פליסט איר ניט-קענטיקע, פליסט איר אומזעבארע,
 צאללאַז-אַנענדיקע און אומאויסשעפבארע,
 פליסט איר, ווי שטראַמען פון רעגנס פון שווערע,
 אין טיף-פאַרלוירענער האַרבסטקער נאַכט.

1849

זועניעזויטינאזן

דמיטרי וולאדימיראָוויטש

(1827 — 1805)

ד א ס ל ע ב ן

אין אנהויב כישופט אונדו דאָס לעבן:
ס'איז אלץ אין אים א ליב געזאָנג,
ווי א דערציילונג, פול מיט וואונדער,
פארכאפט מיט צויבער דעם געדאָנק.

עס שרעקט פונווייטנס אונדו מיט פחדים,
נאָר תענוג איז פאראן אין שרעק.
עס ווייזט אונדו ליכטיקע חזיונות,
ווי נאכט-מעשה דעם זקן וועקט.

נאָר ס'ענדיקט זיך דער שיינער ליגן,
צום נס מיר ווערן צוגעוואוינט.
דערנאָך אויף אלץ מיר קוקן פוילבלעך —
און ס'ווערט דאָס לעבן נמאָס שוין.

זיין רעמעניש, זיין לעצט קאפיטל
איז אונדו דערעסן שוין לרוב,
ווי נמאָס ס'ווערט אן אלטע מעשה
דעם איינגעמידטן פארן שלאָף.

1824

ד א ס ל ע צ ט ע ל י ד

האָב ליב דעם שפייזלינג פון עקסטאָזן,
דיין שטאלצן נייג פאר אים געדאָנק,
נאָר אין געיעג נאָך ריינעם תענוג
דו טרוי נישט יעדער האַרפע'ס קלאַנג.

פאראן נישט פיל נביאים וואָרע,
מיט סוד מיט ליכטיקן באַערט,
מיט א געשאַנק פון הויכע לערערס,
מיט וואָרט פון הימל אויף דער ערד.

1825

קאלצאָן

אַלעקסעי וואסיליעוויטש

(1842-1809)

צו דעם פוילענצער

זאָג, וואָס שלאָפסטו, מוזשיק?
 ס'איז שוין פּרילינג אין הויף —
 דינע שכנים אַרום
 פּראַצן לאַנג שוין אין פעלד.

וועק זיך אויף, הויב זיך אויף
 און אויף זיך גיב אַ קוק:
 וואָס געווען? וואָס דו ביזמ?
 און וואָס איז דיין פּאַרמעג?

אינ'ם שייער — קיין סנאַפּ,
 און אין שפייכלער — קיין זוים,
 אינ'ם הויף, איבער גראַז
 איז דאָך ליידיק און פּוסט.

פון דער קאַמער דער שד
 שמוץ מיט בעזעס פאַרקערט,
 צווישן שכנים אַוועק
 פאַר אַ חוב זיינען פּערד.

און דער קאַסען — ער ליגט
 פּוסט און וויסט אונטער באַנק,
 און געבויגן די שטוב,
 זוי אַן אַלטימשקע, שטייט.

וואָס-זשע שלאָפסטו, מוזשיק?
 צי דו מרייבסט דאָ גאַר שפּאַס?
 ווי צו לעבן האָסטו
 שוין פאַרגעסן, ווייזט אויס.

צי פאַרגעסן די הענט
 ווי צו פּראַצן אין פעלד?
 צי דער מאַרד האָט אין קאַפּ
 דיר שוין לאַנג אויסגעדאַרט?

דו דערמאָן זיך דיין צייט,
 זוי געפלאָסן איז זי

איבער פעלד, איבער לאַן,
 ווי אַ גאַלדענער טייך.

איבער שייער און הויף,
 איבער ליכטיקן וועג,
 איבער דערפער און שטעט,
 צווישן סוחרישע לייט.

און די טיר אומעמוס
 מ'האַט געעפנט פאַר דיר,
 און דיין אַרט איז געווען
 אומעמוס אויבנאַן.

אַבער איצט ביי דער טיר,
 ווי אַ בעטלער דו זיצסט,
 און מעת-לעת נאָך מעת-לעת
 אויפן אויווען דו שלאָפסט.

נישט געשניטן, דאַס ברויט
 שטייט פאַר'יתומט אין פעלד:
 גריזשעט זערנעס דער נוינט,
 און דער פּויגל זיי פיקט.

וואָס-זשע שלאָפסטו, מוזשיק?
 ס'איז דער זומער אַוועק,
 און דער האַרבסט אויפן הויף
 איבער פּלויט קוקט אַריין.

קומט דער ווינטער נאָך אים
 אין אַ וואַרעמען פעליץ,
 וועג מיט שנייען פאַרווייט,
 אונטער שליטנס ער קנאַקט.

אַלע שכנים אויף אים
 פירן ברויט צום פאַרקויף,
 זאַמלען הויפּנס מיט געלט,
 מרינקען מעד פון אַ קרוג.

קאַרן, דו נישט רויש!

זיס איז מיר געווען
קוקן מיף אריין
אין די אויגן איר,
פול מיט ליבע-כאַנג.

האַט פאַרלאָשן טויט
אויגן ליכטיקע —
און אין קבר-רו
שלאַפט די שיינע מויד.

שווערער פון א באַרג,
טונקלער פון דער נאַכט
אויפן האַרצן ליגט
פינצמערער געדאַנק.

1835

שניט ערין

נעכטן איז געגאַז
זי אין פרייען טאַג
איבער וואַלד אליין
קלייבן פאַזימקעס.

האַט באַגענגט זי
גאַר אַ וואוילער יונג:
נישט צום ערשטן מאל
טרעפט ער איר זיך אָן.

ער באַגענגט זי
ווי נישט-ווילנדיק,
און ער שטייט און קוקט
אַזוי טרויעריק.

און ער זיפצט און זינגט
אַזאַ סומנע ליד —
איבער גאַר דעם וואַלד
רופט זיך אָפּ ס'געזאַנג.

מיף אין הערצעלעך
פון דער שיינער מויד
האַט דאָס שיינע ליד
אַפגערופן זיך.

היים און שווער איז איר,
אומעטיק אין פעלד,
האַט קיין חשק נישט
שניידן קאַרן-זאַנג.

1840

קאַרן, דו נישט רויש
מיט דיין רייפן זאַנג!
שניטער, זינג — נישט זינג
וועגן כרייטן סטעפ!

איך האָב נישט צואוואַס
זאַמלען האָב-און-גוטס.
איך האָב נישט צואוואַס
רייך ווערן אַצינד.

ס'האַט דער וואוילער יונג
אַפגעהיט זיין גוטס,
נישט פאַר שיינער זעל —
פאַר זיין שיינער מויד.

די יונגע

הויך אין הימל, הויך
שטייט די העלע זון
און מיט חמיסה באַקט
ערד — די מוטערל.

היים דעם מיידל איז,
אומעטיק אין פעלד,
האַט קיין חשק נישט
שניידן קאַרן-זאַנג.

ס'האַט צעפאַליעט זי
פעלד דאָס גליאַיקע,
פרענט און בראַט פון היץ
ס'ווויסע פנים אירס.

אויף איר ברוסט דער קאַפּ
ביינט זיך שווער אַראָפּ,
און דער זאַנג-געשניט
פון די הענט איר פאַלמ.

עפעס שניידט זיך נישט
יונגער שניטערין,
קוקט און בליקט זיך אום
און פאַרגעסט זיך באַלד.

אַך, ווי ס'טוט איר וויי
ס'אַרעם הערצעלע:
ס'איז אַריין אַהין
ס'אומגעוועזענע.

דאָס ליד פון רינגעלע

עך, דו רינגעלע פון גאָלד, ווערט זי פריילעך — ענדער זיך,
 ביזט מיר טייער, כ'האָב דיך האָלד! ווי אַ דימענט, גים דיין ליכט!
 ווי אַ העלע ליבע-שיין,
 אין די אויגן קוק-אָרין.
 קומט אַ מאָג, ווי טרויער, מריב
 און זי האָט מיך מער נישט ליב
 דעמאָלט, רינגעלע פון גאָלד,
 אויב ס'ווערט אומעטיק איר האַרץ
 ווער דו טונקלער, ווער דו שוואַרץ. שוואַרצער ווער אויף אַלעמאָל!

1836

דאָס ליד פון זרן

איך וועל זאָמלען מיין פּערד, איך וועל ווערן צוריק
 דעם שנעל-לויפיקן, מיר אַ וואוילער יונג,
 און אַ יאָג-מאָן, אַ פלי, צו די מוידן אויפסניי
 ווי דער סאָקאָל, גרינג. כ'וועל זיך צושארן.
 איבער פעלד, איבער ים, נאָר קיין וועג איז נישטאָ
 אין דער ווייטער ווייט, צום פאַרגאַנגענעם!
 כ'וועל אַ קער-מאָן צוריק ס'וועט נישט אויפגיין די זון
 מיינע יונג-טעג. פון דער מעריב-זייט!

1831

מחשבות פון אַ פּויער

זען איך זיך ביים טיש מיטן דלות האָט
 דימען, נאָכטראַכטן: מאַמע מיר געשענקט
 ווי-זשע לעכט מען דאָ איין מתנה בלויז —
 אויף דער וועלט אַליין? כוח מעכטיקן.
 ס'האָט דער וואוילער יונג און אויך דעם געשאַנק
 נישט קיין יונגע ווייב, האָט די בייזע נויט
 ס'האָט דער וואוילער יונג צווישן פרעמדע לייט
 נישט קיין טרייען פריינט. אויסגעשעפט ביז שפענט.
 נישט קיין האָב-און-גוטס, זען איך זיך ביים טיש
 ווינקל וואַרעמען, דימען, נאָכטראַכטן:
 נישט קיין באַראַנע, ווי-זשע לעכט מען דאָ
 נישט קיין אַקער-פּערד. אויף דער וועלט אַליין?

1837

דאס ליד פון אקערער

אקערן די רוי-ערד
וועלן מיר היינט פריער,
צוגרייטן פאר זערנעם
דא א הייליק וויגל.

פאיען זיי און קארמען
וועט די מוטער-רויערד.
שפראצן וועט דאס גרעזל...
גרוזשע, שלעפ, זיך, פערדל!

אונדזער סערפ וועט שיינען,
קלינגען וועלן קאמעס.
זיס וועט זיין דער אפרו
אויף די שווערע סנאפעס.

גרוזשע, שלעפ זיך, פערדל!
כ'וועל צוזעט דיך קארמען,
פאיען דיך מיט וואסער
פונ'ם קוואל דעם ריינסמן.

מיט א שטילער תפילה
אקערן און זייען.
זאל נאר, גאט, גערעטן
מ'ברויט מיר — מיין עשירות!
1831

גרוזשע, שלעפ זיך, פערדל,
איבער אקער-פעלדער.
לאמיר אונדזער אייזן
אויסווייסן אין רוי-ערד.

ס'האט קאיער דער שיינער
אויפגעשיינט אין הימל,
פונ'ם וואלד דעם גרויסן
קומט ארויס די זון ערשט.

פריילעך איז אין פעלד איצט.
גרוזשע, שלעפ זיך, פערדל!
איך אליין מיט דיר דא
בין דיין ווירט און דינער.

כ'מאך צורעכט דא פריילעך,
סאכע און באראנע,
און דעם וואגן גרייט איך
און ווארף-אן די זערנעס.

כ'קוק מיט פרייד און נחת
אויפן היי אין שייער,
כ'ווייע און מאלויצע —
גרוזשע, שלעפ זיך, פערדל!

די ביטערע דאליע

ווינטער פרייט זיין פנים,
און די זון — זי בראט א
פאר דער צייט, פיל פריער
האב איך זיך פארעלטערט
און מיין בלויער קאפטן
איז אראפ פון אקסל.
און אן גליק, אן ליבע
איבער וועלט איך וואנדען
מייד איך אויס אן אומגל
טרעפט מיך אן א צרה.
אויפן שיפוי בארג
האט געבליט א דעמב —
אונטער בארג אצינד
ליגט דער דעמב — און פוילט.
1839

ווי אין הארבסט די פייגל,
יוגנט איז פארפלוין,
כוואליעס — אין געוויטער —
פרייד האט אפגעראשט זיך
און די צייט די שענצטע
איז אוועק, פארשוואונדן.
און די יונגע כוחות
זיינען אפגעפארן.
פון מחשבות, זארגען
מ'בלוט אין הארצן גליווערס
וואס געליבט כ'האב היילי
האט מיך אויך פארראטן.
ווי א שטויבל, טרייסלט
ווינט דעם יונג דעם בראוו

דער וואַלד

(פּראָקינוס אַנדענאָ געווידמעט)

ווידער זאַמלע'י זיך אין שטילקייט

בייזע וואַלקנב — שוואַרץ, ווי בליי,

און דער קנאוויקער גורל

דראַט מיט אומגליק מיר אויפסניי.

א. ס. פּושקין

האַסט דען נישט געהאַט
היות'דיקע מעג:
פריינט און פיינט ביי דיר
האַבן אָפּגערוט?

האַסטו דען נישט ביי
אין אַן אַוונט-שפעט
מיטן שטורעמווינט
אַ גערייד געפירט?

ער פלעג אויפפראַלען
שוואַרצע וואַלקנס פיל
און אומאַרעמען
דיך מיט ווינט און קעלמ.

און דו רעדסט צום ווינט
מיט אַ רוישיק קול:
— „קער זיך אום צוריק!“
— „האַלט זיך ביי דער זייט!“

און ער דרייט און דרייט
און צעשפילט זיך שוין...
צימערט-אויף דיין ברוסט —
און דו וואַקלסט זיך...

און דו צימערסט-אויף
און צעשטורעמסט זיך —
בלויז אַ פּיף אַרום.
און אַ שטימ-גערויש,

עס צעוויינט זיך ווינט,
ווי אַ שד אין וואַלד,
און די וואַלקנס יאַגט
איבער ים אַוועק.

וואָס האַסט, דרימל-וואַלד,
זיך פאַרטראַכט אַזוי?
און מיט ערגערניש
שוואַרץ פאַרוואַלקנט זיך?

וואָס האַסט, גיבור-העלד,
אַ פאַר'כישופ'טער,
אַפּגעדעקט דעם קאַפּ
אין דער בייזער שלאַכט?

אַ געבויגענער,
שטייט און פעכסט נישט מער
מיט פאַרבייאַקן
כמאַרע-שטורעמווינט?

דיין צעבלעטערטן,
דיין צעגרינטן העלם
האַט דער ווינט געכאַפט
און צעשוּיבערט אים.

ס'קלייד ביי דייןע פּים
האַט צעשאַטן זיך...
אַ געבויגענער,
שטייט און פעכסט נישט מער.

זואו זיינען אַוועק
דיינע הויכע רייד,
און דיין שטאַלצע קראַפּט,
און דיין העלדישקייט?

האַט דען נישט ביי דיר
אין אַ שטילער נאַכט
ה'ליד געגאַסן זיך
פון דעם נאַכטיגאַל?

ס'האבן נישט באזיגט
דיך די מעכטיקע,
נאר געקוילעט דיך
האָט דער שוואַרצער האַרבסט.

וואו-זשע איז אַצינד
אַל דיין גרינע מאַכט?
ביזט געוואָרן שוואַרץ,
אַ פאַרוואַלקנטער.

ס'האָבן בעת'ן שלאָף
כוחות פיינטלעכע
ווילד באַפאַלן דיך —
נישט-באַוואַפנטן.

ביזט פאַרווירט און שווייגסט.
בלויז אין אומוועטער
וואַיעסטו אַ קלאַג
אויף דער וויסטער צייט.

פון די אַקסלען דיך
אַפגעהאַקט דעם קאַפּ —
און נישט ווי אַ באַרג,
ווי אַ שטרויעלע.

אַט אַזוי-אַ, וואַלד,
שוואַרצער גיבור-העלד,
ס'גאַנצע לעבן דינסט
האַסט פאַרבראַכט אין שלאַכט.

1837

ליער מאַנטאָוז

מיכאַאיל יוריעוויטש

(1841 — 1814)

שפיצן-בערג

שפיצן-בערג פאַרוונקן
אין דעם שלאָף פון נאַכט.
פול מיט פרישן טונקל
ליגט דער טאַל און וואַכט.

ס'שטויבן נישט די וועגן,
בלעטער פול מיט רו,
וואַרט נאַר צו אַ רגע,
רוען אויך וועסטו.

1849

כ'גיי אַרויס אַליין איבער די וועגן

כ'גיי אַרויס אַליין איבער די וועגן,
ס'גלאַנצט דער שליאַך אין נעפּלדיקער שפּעט.
נאַכט איז שמיל. צו גאַט האַרבסט וויסטע געגנט,
און אַ שטערן מיט אַ שטערן רעדט.

אין די הימלען יום-טוב'דיקער צימער,
ס'שלאַפט די ערד אין בלויען שטערנגאַנג.
וואַס-זשע איז מיר שווער אַזוי און בימער?
כ'וואַרט אויף וואַס? צי טוט מיר עפעס באַנג?

פון דעם לעבן מער שוין גארנישט זוך איך,
 ס'טוט נישט באנג מיר אויך פאר דעם אמאל.
 כ'זוך אצינד בלויז פרייהייט און מנוחה,
 כ'וואלט אין שלאף פארגעסן זיך געוואלט.
 אבער נישט מיט קאלטן שלאף פון קבר...
 ס'וואלט זיך מיר דא איינשלאפן געגלוסט,
 אז ס'זאל דרימלען אין מיין יעדן אבר.
 לעבנס-קראפט — און אטעמען די ברוסט.

אין מיין אויער זינגען זאל די ליבע
 שאג און נאכט מיט מתיקות/דיקן לויש,
 און א דעמב זאל בייגן זיך אריבער
 איבער מיר אין בלעמענדיקן רויש.

1841

דער נביא

פון זינט ס'האט מיך באשאנקען גאט
 מיט דער אלזויסיקייט פון נביא,
 בלויז זינד אנטקעגן זיין געבאט
 איך ליען אין מענטשלעכער מחשבת.

גענומען שפרייטן כ'האב מיט גיר
 דאס ווארט פון אמת, ליבשאפט ריינער,
 און ס'האבן נאענטע אין מיר,
 ווי ווילדע פיינט, געווארפן שטיינער.

מיט אש באשאטן כ'האב דעם קאפ,
 פון מערק פון שמעטישע אנמלאפן —
 און אט, ווי פייגל — מיט גאט'ס גאב
 איך לעב אין מדבר'שע אין-סופן.

און היטנדיק דא גאט'ס געבאט,
 געהארבזאם איז מיר יעדע חיה,
 עס שענקען שמערן מיר גענאד
 און לויכטן פריידיק מיר, געטרייע.

זען כ'שלייך זיך דורך א שמאט פארווירט
 מיט טריט מיט אייליקע געשווינדער,
 די זקנים טיימלען ביזן אויף מיר
 מיט זעלבסטצופרידנקייט צו קינדער:

— „אט זעט דעם גאר, ווי ער איז שמאלן,
 נישט אנדערש — ס'זיצט אין אים א קליפה:
 ער האט אנדזו איינריידן געוואלט,
 אז ס'רעדט גאר גאט מיט זיינע ליפן.

— „טא קוקט-זשע, קינדער, קוקט זיך איין,
ווי בלייך ער איז, ווי נאקעט, אָרעם,
ווי דאַר, פאַראומערט און פאַרצאָרנט,
און ווי ס'פאַראַכט אים פריינט און פיינט.“ —
1841

דער פעלדז

ס'האַט זיך גאַלדן כמאַרעלע פאַרהאַלטן
איבער נאכט אויף ברוסט פון פעלדזן-גיבור.
אינדערפרי אין וועג געלאָזט זיך איבער
הימל-בלוי — אַ פריידיקע, צעשטראַלמע.

נאַר אַ שפור אַ פייכטער איז פאַרבליבן
אין אַ קנייטש פון אַלטן פעלדז. אין טרויער
שטייט און בענקט דער פעלדזן-ריו דער גרויער
און ער קלאָגט זיך אין דעם מדבר טריבן.
1841

די טאָטנע

אויף צפון אויף ווילדן. אויף איינזאַמע פעלדזן
אַ סאַסנע אָן עלנטע שטייט,
און ווינט זיך אין דרימל, מיט שנייען באַשאַטן,
אין קיטל אין ווייסן געקליידט.

און ס'חלומט זיך איר, אַז אין מדבר אין ווייסן,
אין לאַנד, וואו די זון גייט-אויף העל,
וואַקסט איינזאַם אַ שלאַנקע, אַ פּרעכטיקע פאַלמע
אויף עלנטן, גליאיקן פעלד.
1841

דער זעגל

עס ווייסלט זיך אַ זעגל איינזאַם
אין בלויען ימ'ישן טומאַן.
וואָס האָט ער אין דער היים געלאָזן?
וואָס זוכט ער אין דעם ווייסן לאַנד?

עס פייפט דער ווינט, די כוואַליעס ברויזן,
דער מאַסטבוים סקריפעט אין געשטרעק.
אַ, ניין, ער זוכט, ער זוכט קיין גליק נישט
און נישט ער לויפט פון גליק אַוועק.

ס'איז אונטער אים דער שטראַם צעליכטיקט
און איבער אים דער זון-שטראַל בלענדט —
און ער, דער אומרו, נאַר נאָך שטורעם,
ווי ס'וואַלט אין שטורעם רו געווען.

דער מלאך

געשוועכט האָט אין רוימען אַ מלאך ביינאָרט,
 געזונגען דעם הימל אַ שבת.
 און ס'האַט די לכנה און שמערן-סינקלים
 פאַרנומען דאָס הייליקע ליד.

געזונגען פון תענוג ביי גייסמער אָן זינד
 אין סאַד פון גן-עדישן גרין.
 געזונגען פון גאַט — און זיין לויב און זיין רום
 געווען זיינען ליכטיק און פרום.

אַ יונגע נשמה געטרעגן האָט ער
 דער טרויעריק-טרעריקער ערד.
 פאַרבליבן אין איר איז דער קלאַנג פון זיין ליד
 אָן ווערטער, אין לעבן צעבליט.

און לאַנג האָט די זעל זיך געקוועלט אויף דער ערד,
 דערפילט פון אַ כישוף-באַגער.
 און ס'האַט נישט געקאַנט איר דעם הימלישן קלאַנג
 פאַרבייטן קיין ערדיש געזאַנג.

1831

* *

ניין, כ'בין נישט בייראַן. נאָר עס קוועלט
 אין מיר אָן אויסדערוויילטער אַנדערער,
 ווי ער — אַ וועלט-פאַרפאַלגמער וואַנדערער,
 נאָר מיט אַ רוסיש-טיפער זעל.

מיין אַנהייב — פרי, און פרי — מיין סוף איז,
 פיל אויפמאַן איז מיר נישט באַשערט.
 און ווי איז ים, די לאַסט פון האַפן
 אין מיין נשמה ליגט צעשמערט.

אַ ים, ווער קאָן דען די געזאַנקען —
 אַנטפלעקן אונדז פון דיין געמיט?
 צי מיינע אויפדעקן געדאַנקען?
 בלויז איר, צי גאַט, צי קיינער ניט!

1832

די נבואה

עס קומט א פינצטער יאר אויף רוסלאנד און
ווען ס'וועט דער צאר פארלירן קרוין און טראן,
אין האם וועט אים פארגעסן דער המון,
און בלוט און טויט וועט זיין פון פיל דער לויין.
ווען דאס געזעץ, געשמירצט אין יום-הדין,
ניט שטיצן וועט קיין פרוי מער און קיין קינד.

ווען מיט געשמאנק פון טויטע קערפערס וועט
א לאז מאן זיך די פעסט אויף דערפער, שטעט,
מיט טוך פון הויז רופן, ווי מיט דער האנט,
און פייניקן דער הונגער וועט דאס לאנד.
און בראנד וועט פארבן מייכן, ווי א פלאג.
א שמארקער מאן וועט אויפשטיין יענעם מאן.

און דו וועסט אים באנעמען מיט פארשמאנד,
פארוואס ער טראגט א מעסער אין דער האנט.
און וויי וועט זיין צו דיר! דיין קלאג און האם
וועט זיין ביי אים א שפאט בלויז און א שפאט.
און אלץ אין אים וועט שוידער זיין און קלאג:
זיין הויכער שמערן און זיין לאנגער ראק.

1830

ס'איז אומעטיק, לאנגווייליק...

ס'איז אומעטיק מיר. אין דער רגע פון זעלישן רים
ניטא איז א האנט וועס צו געבן.
פארלאנגען? וואס גילט דען דאס אייביקע גארן אומזיסט?
און יארן פארגייען — די בעסטע אין לעבן.

און ליבן? נאר וועמען? עס לוינט ניט צו ליבן א שעה —
און אייביקע ליבע — אוממעגלעך.
אין זיך קוקסט אריין? ס'איז קיין שפור פון דעם עבר נישטא,
יסורים און פרייד — אזוי נישטיק און קלעגלעך.

און ליידנשאפט וואס? פריער-שפעטער איר זיסלעכע פיין
ביים ווארט פון געדאנק ווערט צעפיצלט.
וואס טיפער דו דרינגסט מיט דיין נישטערער קלארקייט אריין,
איז ס'לעבן א פוסטער און נארישער שפיצל.

1840

אנטאלאגיע פֿין רוסישער פּאָעזיע
אָ ל ו ן ם

אין הייז פון טאָג אין טאָל אין דאָגעסטאַנער (1)
מיט בליי אין ברוסט געלעגן כ'בין באַרזט.
ס'האַט נאָך גערויכערט זיך די טיפע ראַנע, (2)
און טראַפּנווייז געריוולט האָט מייז בלוט.

אויף זאָמד פון טאָל אליין בין איך געלעגן,
און שפיצן-בערג געוואַכט האָבן אַרום,
און ס'האַט די זון געברענגט די געלע ברעגן,
געבראַטן מיך — נאָר כ'בין געשלאָפּן שמום.

און כ'האַב אין טרוים געזען: אויף ווייטע פּלוינען
אַן אַוונט-פעסט מיט ליכטער שעכערירט.
און יונגפרויען, באַצירט מיט בלומען-קרוינען,
צעווישן זיך דאָרט רעדן וועגן מיר.

פון זיי בלויז איינע איז פאַרטראַכט געזעסן
און נישט אַרויסגערעדט קיין איינציק וואָרט,
ווי ס'וואַלט איר יונגע זעל זיך טיף פאַרגעסן
אין הלום, ווי אין טרויעריקער וואָר.

ס'האַט איר געהלומט זיך: טאָל דאָגעסטאַנער,
אַ טויטער גוף געלעגן איז באַרזט,
אין ברוסט האָט זיך גערויכערט נאָך די ראַנע,
און ס'האַט געטריפּט מיט קאַלטן שטראַם דאָס בלוט.

1841

ד י י ן פ אָ ר ט ר ע ט

איך טראַג אויף ברוסט נאָך דיין פאַרטרעט,
כאַטש לאַנג מיר האָבן זיך געשיידט.
ווי בלאַסער שאַטן פון אַמאַל,
אַלץ מייז נשמה ער דערפרייט.

כאַטש איך האָב אַנדערע געליבט,
איז ער פון ליבע דער יסוד:
פאַרלאַזטער טעמפל — היכל בלייבט,
צעשטערטער געץ — איז אַלץ אַ גאַס.

1837

(1) דאָגעסטאַנער טאָל — אַ געגנט אין קאַווקאַז.
(2) ראַנע — וואַונד.

ד' צווייג פון פאלעסטינע

דערצייל מיר, צווייג פון פאלעסטינע,
געבליט האסטו אויף וועלכער ערד?
אין וועלכע טאלן פלעגסטו גרינען?
באצירט האסטו אוועלכע בערג?
צי ביי דעם קילן שמראם פון ירדן
האט דיר געלאשמשעט מזרח-זון?
צי האט לבנון-ווינט דער הארמער
געהוידעט דיר אין ביוזן שוואונג?

צי פלעגן דאווענען מיט פייער
און זינגען אלטע לידער מילד,
ווען ס'פלעגן זיין ירושלים
די בלעטער דיינע פלעכטן שטיל?

און לעבט ביז איצט נאך יענע פאלמע,
וואס לאקן פלעגט אין זומער-הייץ
דעם וואנדערער אין מדבר-זאמדן
מיט איר פיל-בלעטערדיקן שפיין?

צי אין צעשיידונג, אן א תקומה,
ווי דו, איז זי שוין אויך פארוועלקט?
און גיריק לייגט זיך שטויב פון אומעט
אויף אירע בלעטער — הארבסטיק-געל?

דערצייל, ווער האט מיט פרומען דויער
פארטראגן דיר אין לאנד אהער?
האט ער דא איבער דיר געטרויערט?
צי היטסט א שפור פון זיינס א טרער?

צי גאר א קריגער פון גאטס חיל,
מיט פנים ניט-פארוואלקנט, קלאר,
האט ער, ווי דו, לשם שמים,
זיין לעבן אפגעלעכט מיט פארכט?

געהיט פון זארגזאמקייט געהיימער,
דו שטייסט פאר גאלדן בילד און שווייגסט,
פון הייליקטום א טרייער שומר,
ירושלים גרינע צווייג.

א פלעמל ברענט אין ווינקל חדר,
א קרייץ, א שרענקל, פיין באצירט —
און אלץ איז פול מיט פריד און פריידן
דא ארום דיר און איבער דיר.

דער געפאנגענער

עפנט-אויף פאר מיר די תפיסה,
ליכט פון טאג מיר גיט אהער
און א שווארצע מויד, א זיסע
און א שווארץ-געקרויזטן פערד.
כ'ועל מיט יונגער מויד אן בושה
פריער הארציק זיך צעקושן
און דערנאך — אויף פערד אן שרעק,
ווי דער ווינט, אין סמעט צוועק.

נאך דאס תפיסה-פענצטער הויך איז,
שווערע מיר איז אויף א שלאס.
און די מויד איז נישט צו גרייכן
אין איר אויסגעצירטן שלאס.
און דאס פערד, אליין, אן שומר
יאגט זיך אום אין פעלד אן צוימל,
שפרינגט און פרייט זיך אן א ברעג,
אויפן ווינט פארשארצט דעם עק.

כ'ין אליין — נישטא קיין פריידן.
און ארום מיר — הוילע ווענט.
און אין גסיסת'דיקען שוידער
ליכט פון לעמפל טונקל ברענט.
און איך הער בלויז — פול מיט אימה
הינטער מירן שפאנט דער שומר
און אן ווערטער שמום ער וואכט
אין דער שמילקייט פון דער נאכט.

1837

ווען סיכואליעט זיך דאָס פעלד

ווען ס'וואכליעט זיך דאס פעלד אין געלער שיין צעבויעטע,
און ס'רוישט דער פרישער וואלד, פון לייכטן ווינטל מאַט,
און טיף באהאלט זיך אויס אין סאך די פלוים, די רויטע
אין זיסן שאַטן פון דעם גרינעם בלאַט.

ווען העל-באשפריצט פון טויאיק-קילע קושן
אין אַוונט רויטלעכן, צי פרי אין גאלד-געהיל
דער לאַנדיש זילבערנער פון הינטער גרינע בושעס
מיט נויג פון קאפ באַגריסט מיך צארט און שטיל,

ווען קילער קוואל אין ראַוו צעשפילט זיך פלייסיק
און מיין געדאנק פארוויגט אין חלום מיד.

דערציילט מיר שטיל א סודות'דיקע מעשה
פון פרידן-לאנד, פון וואן זיין לויף ער ציט, —

דאן שטילט זיך איין אין זעל מיינער די אימה,
דאן גלייכט זיך אויס אויף שמערן קארב נאך קארב,
דאן ווייס איך: גליק איז אויף דער ערד מיין ארב,
און גאט דערזע איך אין די רוימען.

1837

א ת פ י ל ה

אין לעבנס רגעס שווערלעכע,
ווען טרויער ס'הארץ מיינס גאנט
א תפילה גאר א הערלעכע
אויף אויסווייניק איך זאג.

פארטן א קראפט א היילנדע
אין זיסן ווערטער-קלאנג,
און ס'הויכט פון זיי מיט הייליקייט
א היות'דיק געזאנג.

פון הארצן פאלט א שטיין אראפ,
אין תהום דער צווייפל זינקט —
און ס'גלייכט זיך מיר און ס'וויינט זיך מיר
און ס'ווערט מיר אזוי גרינג.

1839

טאַטאַרי

אַלעקסעײ קאַנסטאַנטינאָװיטש

(1875 — 1817)

לאַנד, דו לאַנד, דו לאַנד ...

לאַנד, דו לאַנד, מיין ליבע היים,
פרייע פּערד-געלויפן,
שטומער אַדלער-רוף אין רוים,
וועלף-געוואָזי אָן אויפהער.

אוי, דו היימלאַנד, ברייטער שליאַך,
דרימל-וועלדער שטאַרע.
טרעל פֿון נאַכטיגאַל ביינאַכט,
װינט און סטעפּ און כּמאַרע.

1865

דײַ בעריאַזע

ס'האַט אַ שאַרפּע האַק פאַרוואַנדעט די בעריאַזע,
פֿון דער קאַרע טריפן טרערן אויף די גראַזן.

װיין נישט, דו — בעריאַזע, גיי נישט אויס פֿון קומער,
ס'העט די לייכטע וואַנד פאַרהיילן זיך ביו זומער.

אויכנעצירט אין בלעמער, וועסטו שיינען בונטער.
בלויז דאַס קראַנקע האַרץ פאַרהיילט ניט זיינע וואַונדן.

1867

װאַסיילי שיבאַנאַװ (באַלאַדע)

פירשט קורבסקי פֿון צאַרישן צאַרן אַנטרינט,
מיט אים איז זיין דינער שיבאַנאַװ.

אַ יחסן דער פירשט איז. זיין פּערד פאַלט געשווינד.
װאַס טוט מען אין נאַכט פֿון טומאַנען?

נאַר טרוישאַפּט פֿון קנעכט איז דעם דינער באַשערט —
ער גיט-אַפּ דעם קריגספירער ס'אייגענע פּערד:

— "צום פיינט פלי, ביז ס'הייבט-אָן צו טאַגן —
און איך װעל צופֿום דיך דעריאַגן." —

דערפֿלויגן דער פירשט. אונטער ליטווישן צעלט
זיצט קריגספירער — צאַרישער מורד.

אַרום די ליטווינער באַטראַכטן דעם העלד
אין קוקן אויף קורבסקי'ן אָן מוראַ.

אַן הימלען זיי שטייען אין שמוין ביי-דער טיר —
און יעדער באַערט דאָ דעם רוסישן פירשט.

זיי טומלען אין פריידיקע כאַרן:

— "ס'איז קורבסקי אַ פריינט אונדז געוואָרן!" —

דער כבוד דער נייער דערפרייט נישט זיין הארץ,
 וואָס פול ביו די ברענגן מיט גאל איז.
 עם גרייט זיך דאָ קורבסקי מיט גרויזאמען צאר
 צעצאלן פאר קריוודעס פאר אלע:
 — „אלץ, וואָס אין מיין הארצן איך טראָג דאָ שוין לאַנג,
 כ'וועל גאַרנישט באהאַלטן, אָן דריידלעך, אָן צוואַנג
 כ'וועל אויסלייגן אים די געדאַנקען —
 פאר אלע, פאר לאַסקעס אַ דאַנק אים!“ —

און ס'שרייבט דער באַיאַרין (1). די נאַכט לויפט פאַרביי.
 עם אַמעמט זיין פען מיט נקמה.
 ער לייענט און שמייכלט און לייענט אויפסניי,
 אָן אַפּשטעל די שורה'לעך שטראַמען.
 ער שמעכלט דעם צאר מיט זיין בייסיקן וואַרט.
 און ווען ס'האַט צעצונדן זיך העל דער קאַיאַר,
 דער צושריפט איז פאַרטיק געוואָרן,
 געזעטיקט מיט סם און מיט צאַרן.

נאַר ווער וועט דאָס וואַרט, פול מיט העצה, פון האַר
 צו ברענגען יאַהאַנען (2) זיך נעמען?
 און וועמען נישט ליב איז דער קאַפּ אויפן קאַרק?
 און וועמען וועט ס'האַרץ דען נישט קלעמען?
 און ס'פּרעכט שוין אומוויליק אַ צווייפל דעם פירשט.
 נאַר פּלוצים באַווייזט זיך שיבאַנאַוו ביים טיר:
 — „צי קאַן איך דעם פירשט מיינעם דינען?
 געלונגען איז מיר צו אַנטרינען.“

און פריידיק דער פירשט שיקט אַרויס זיין געזעל,
 מיט אומגעדולד איילט אים צום שונא:
 — „דיין גוף איז געזונט און ניט שוואַך איז דיין זעל
 און דאָ האַסטו געלט אַלס באַלוינונג.“ —
 און ס'ענטפערט שיבאַנאַוו: — „מיין גנעדיקער האַר:
 דיין זילבער וועט נויטיק זיין דיר אין געפאַר.
 און איך וועל אין פיין און אין צוואַנגען
 יאַהאַנען דיין צושריפט דערלאַנגען.“ —

(1) באַיאַרין — רוסישער נאַבלמאַן.

(2) יאַחאַן — צאַר איואַן דער גרויזאַמער.

*
*

עס הילכט איבער מאַסקווע דער קופער-געקלאַנג —
 דאָס קלינגלט דער צאר — דער מחבל:
 צי טוט אים די רו די פארלוירענע באַנג,
 צי איז ער ס'געוויסן מקבר?
 נאָר אַפּט און פאַמעלעך ער קלינגלט אין גלאַק —
 און ס'הערט-צו דאָס פאַלק אין דעם מאַסקווער פאַרטאָג
 און דאוונט אין שרעק אויף די קניען:
 ס'זאל אַפּגיין דער טאָג אָן אַ תּליח.

עס ענטפערן טורעמס דעם צאר — דעם מאַנאָך:
 אויך וויאַזעמסקי (3) קלינגט — דער נישט גומער,
 פון גאַנצער אַפּריטשניע (7) די פינצטערע מאַכט,
 און וואַסקא דער שמוץ (4) און מאַליוטאַ (5)
 און שטאַלץ מיט זיין שיינעם און שטאַלטנעם געשטעל,
 מיט מיידלישן שמייכל, מיט שלאַנגישער זעל,
 פאַרשטויסן פון גאַט, — קלינגט באַסמאַנאָוו (6)
 דער ליבלינג פון צאר, פון יאַהאַנען.

דער צאר האָט געענדיקט. שפאַרט-אָן זיך אויף שטאַק
 און שפאַנט מיט די פינצטערע הימער.
 און פּלוצים אַ רייטער אין שנעלן געיאָג,
 אַ צושריפט ער טראָגט איבער הימל.
 ער שפּרינגט מיטאַמאַל פון זיין פּערדל אַראָפּ
 און נענטערט צום צאר מיט דערהויבענעם קאַפּ
 און זאָגט אים אָן שרעק און אָן ווייען:
 —"פון קורבסקי'ן, פון פירשט, פון אַנדרייען!" —

די אויגן ביים צאר גליען-אויף מיטאַמאַל:
 — „צו מיר? פון דעם גולן געמיינעם?
 מאַ לייענט-זשע, דיאַקען, מאַ לייענט אויף אַ קול
 דעם צושריפט ביז וואַרט מיר, ביז איינעם!" —
 —"דערלאַנג נאָר דעם צושריפט, דו — חוצפה'ניק-קנעכט!" —
 דעם שטאַק-שפיץ אין פּוס אין שיבאַנאָוו'ס ער שטעכט
 אַריין מיט הנאה מיט דולער,
 און האַרכט, אַנגעשפאַרט אויף זיין קוליע.

3-4-5 (6) וויאַזעמסקי, מאַליוטאַ, וואַסקא שמוץ, באַסמאַנאָוו — די
 גאַנצטע לייט פון צאַר איואַן דעם גרויזאַמען.
 (7) אַפּריטשניע — צאַר איואַניס דינער.

—"דעם צאר, וואָס זיין שם ווערט גערימט ביז אַצינד, פאַרוונקען אין זומפן אין פּוילע, דערקלער, דו — מטורף, פאַר וועלכע האָסט זינד דערשלאָגן די שטאַרקע און וואוילע? האָסטו דען, דערקלער, ניט מיט זייערע הענט אין שלאַכטן צעשמעטערט דעם פיינט'ס שטאַרקע ווענט? וואָס רימסט זיך מיט זייערע טאַטן נאַכדעם, ווי דו האָסט זיי פאַרראַטן?"

—"צי ביזטו פון אונדז מער אומשטערבלעך, אַ זאַג, אין פינצטערער טומאַה פאַרטיפטער? איז האַרד: עס קומט-אַן פון נקמה דער טאַג, ווי ס'שטייט אין די הייליקע שריפטן. און איך, וואָס מיין בלוט האָב אין שלאַכטן פאַר דיר, ווי וואָסער, פאַרגאַסן מיט פרייד און מיט גיר, — צום משפט מיט דיר וועל דערשיינען." — האָט קורבסקי אין צושריפט גע'טענה'עט.

עס שווייגט שטיל שיבאַנאַוו. און ס'ריולט, ווי ווין, דאָס בלוט פון זיין אָפענער ראַנע. דער צאר מיט זיין פאַרשנדן בליק קוקט אַריין אין רואיקע אויגן שיבאַנאַוו'ס. עס שטייען די היטער באַוועגלאָז אַרום. און פינצטער דער בליק איז פון הערשער און שמום, ווי פול וואַלט געווען ער מיט אומעט — און אַלע אין וואַרטעניש שטומען.

און ס'ענטפערט דער צאר: — "יא, דיין פירשט איז גערעכט: ס'איז אומריין מיין פינצטער געוויסן. פאַרגאַסן האָב איך פון די טייערסטע קנעכט דאָס בלוט, ווי אַ קלב אַ מיאוסער. דו ביזט נישט קיין שקלאַף, נאָר אַ העלדישער מאַן. און פיל טרייע קנעכט איז ביי קורבסקי'ן פאַראַן, אויב ר'האַט אַזוי גרינג דיך פאַרראַטן! — איז גיי-זשע צום תליון אויף מאַרטער!"

עס מאַטערט שיבאַנאַוו'ן גרויזאַמער קאַט און פייניקט דעם דינער פון מרד: —"דעק-אויף פאַר אונדז קורבסקי'ס געמיינעם פאַרראַט, רוף-אַן זיינע טרייע חברים!" — דער צאר וויל אַלץ וויסן: —"וואָס זאָגט ער, דער קנעכט? האָט ער אַנגערופן די זין פון פאַרברעך?" — —"ס'איז איין-און-דערזעלבער דער ענטפער: ער לויבט אַלץ זיין הערשער — דעם קעמפער!" —

דער מאַג גייט אַוועק און עס קומט-אַן די נאַכט.
 אין מאַרטער-הויז סקרופעט דער טויער:
 עס קומען די מייסטערס פון פייניקונג-פאַך,
 ביז מאַג דאַרט דער מאַרטער געדויערט.
 — „נו, האַט איר א ווידוי פון אים זיך דערוואַרט?“ —
 — „זיין סוף איז שוין נאַענט, ער גוסס'ט שוין, צאַר,
 נאַר איין-און-דער זעלבער זיין ענטפער:
 ער לויבט אַלץ זיין הערשער — דעם קעמפער!“ —

עס שעפּטשעט שיכאַנאַוו: — „א, קורבסקי, וואָס האַט
 פאַר רגע פון מאַדל פון זיסן
 פאַרראַטן זיין קנעכט, זאַל פאַרגעבן אים גאַט
 פאַר היימלאַנד די בגידה די מיאוסע.
 אין שעה פון מיין גסיסה, אַ גאַט, מיך דערהער:
 עס צאַנקט שוין מיין בליק און מיין צונג איז שוין שווער.
 נאַר ס'האַרץ מיינס איז פול נאָך מיט ליבע —
 די זינד מיינע אַלע פאַרגיב מיר!“

— „אין שעה פון מיין גסיסה, אַ גאַט, מיך דערהער:
 מיין הערשער פאַרגיב די חטאים.
 עס צאַנקט שוין מיין בליק און מיין צונג איז שוין שווער,
 נאַר הער-צו מיין וואַרט אין הכנעה:
 פאַר גרויזאַמען צאַר דאָ איך בעט ביי דיר זכות,
 פאַר אונדזער, פאַר גרויסער, פאַר הייליקער רוס (*)
 און ליב איז פאַר אייך מיר דער קרבן.“ —
 אַזוי איז שיכאַנאַוו געשטאַרבן.

1876

פּאָרלאַנסקי

יאַקאָוו פּעטראָוויטש

(1898 — 1819)

די זון און די לבנה

שפעט ביינאכט האָט די לבנה
זיך צעשיינט אין קינדערוויג.
—זאָג, וואָס שיינט אזוי צעלויכטן?
פרעגט דאָס קינד מיט שרעק אין בליק.

—ס'איז די זון פון טאָג פאַרמאָטערט,
האָט זיך גאָט געווענדט צו איר:
—"לייג זיך שלאָפן — און צוזאָמען
אַלין וועט איינדריםלען מיט דיר."

בעט די זון זיך ביי לבנה:
—"שוועסטער גאַלדענע דו מייך,
צינד ביינאכט אָן דעם לאַמטערן,
גיי אַרום דער וועלט — און שייך."

—"ווער עס וויינט דאָרט, ווער עס דאוונט,
ווער עס גיט דעם מענטש קיין רו —
אַלין דערווייט זיך — און צומאַרגנס
קום און לאָז מיר וויסן דו." —

שלאָפט די זון — און די לבנה
איבער גאָר דער וועלט שפּאַצירט.
מאַרגן פרי וועט אינגסטע שוועסטער
אַנקלאָפן ביי זון אין מיר.

קלאָפ! קלאָפ! קלאָפ! — די מיר מיר עפנט:
—"וון, שטיי-אויף! עס איז שוין טאָג.
ס'האַבן הענער שוין געקרייעט,
און עס קלינגט שוין קירכנגלאָק!" —

אויפשטיין וועט די זון און פרעגן:
—"שוועסטער מייך, דערצייל גענוי,
ווי איז דיר ביינאכט געגאַנגען?
און וואָס ביזטו בלייך אזוי?" —

און דערציילן וועט לבנה
ווער און ווי ס'האָט זי באַגלייט.
אויב די נאַכט געווען איז רואיק,
אויפגיין וועט די זון מיט פרייד.

מאַמער ניט — אין נעפל אויפגיין
וועט די זון דורך שלאַקס און ווינט.
ס'וועט די אַם ניט גיין אין גאַרמין
און ניט מיטנעמען דאָס קינד.

1841

מ י י ט ע ר

ס'לויכט מיין שייטער דורכן נעפל,
פונקן צאַנקן, ווי דאָס גליק.
קיינער וועט אונדז דאָ ניט טרעפן
ביים צעשיידן אויפן בריק.

נאַכט פאַרגייט שוין. סאַקאַל מיינער,
כ'וועל אין ברייטן סטעפּ אַוועק
מיט די וואַגלער — די ציגיינער
אויפן ווייטן וואַנדער-וועג.

נעם מיין שאַלכל ביים צעשיידן
און אַרום מיין האַלדז פאַרקניפּ:
פונקט אַזוי, אַ ליבסטער, ביידע
האַבן מיר זיך הייס געליבט.

זאַג, ווער ווייס מיין גורל בלינדן?
ווער וועט מאַרגן, סאַקאַל מיין,
אויף מיין ברוסט דיין קנפּ צעבינדן,
וואָס פאַרקניפט האַסטו מיר היינט?

דו דערמאַן אַן מיר זיך ווידער,
ווען אַ צווייטע פון ניש-הי
וועט דיר זינגען שיינע לידער,
שפּילנדיק אויף דיינע קני.

ס'לויכט מיין שייטער דורכן נעפל,
פונקן צאַנקען, ווי דאָס גליק.
קיינער וועט אונדז דאָ ניט טרעפן
ביים צעשיידן אויפן בריק.

1850

פּעט (שענשיין)

אַפּאַנאַטי אַפּאַנאַסיעוויטש

(1829 — 1892)

ווי אַ וואָל קן - ש ל י י ע ר

ווי אַ וואָלקן-שלייער,
שטויב אין ווייט זיך הויבט:
רייטער, אָדער גייער —
זעט מען נישט אין שטויב.

כ'זע: עם פליט אַ רייטער
אויף אַ פּערד — אַ ברען.
פּריינט, דו — פּריינט מיין ווייטער,
וועגן מיר געדענק!

1840

אַ, נ י ט ו ו ע ק :

אַ, נים וועק זי, נים וועק אין באַגין,
ווען זי שלאָפט אַזוי זים און געשמאַק!
ס'אַמעמט מאַרגן ביי איר אויף דער ברוסט,
פלאַקערט העל אין די גריבלעך פון באַק.

און דאָס קישן אירס הייס איז און פייכט,
און דער שלאָף אירער מיד איז און הייס.
און אויף שולטערן לויפן אראָפּ
שוואַרצע צעפּ, ווי די לענטעס, געקרויזט.

נעכטן אַוונט ביים פענצטער איז זי
לאַנג געזעסן, פאַרזונקען אין טרוים,
און געהיט, ווי לבנה פאַרשייט
האַט מיט וואָלקנס געשפּילט זיך אין רוים.

און וואָס העלער לבנה'יקער שפּיל,
און וואָס העכער דעם נאַכטיגאלס טרעל,
בלאַסער, בלאַסער געוואָרן איז זי,
טיפּער, טיפּער די פּיין פון איר זעל.

אַט דערפאַר פלאַמט דער מאַרגן אַזוי
אויף איר באַק און אויף מיידלישע בריסט.
איז נים וועק זי, נים וועק אין באַגין,
אין באַגינען זי שלאָפט אַזוי זים.

1845

כ' ב' ין געקומען

כ'בין געקומען דיר דערציילן,
אז די זון איז אויפגעשטאנען,
אז מיט הייסן ליכט אויף בלעמער
האַט זי אָנגעהויבן שפּאַנען.

אז דער וואַלד האָט זיך צעוועקט שוין,
זיך צעוועקט מיט צווייג-צעבליםער,
אויפגעוואַכט מיט יעדן פּויגל
און איז פול מיט פּרילינג-צימער.

אז אויפסניי, מיט לוסט מיט זעלבער,
פונקט ווי נעכטן, כ'בין געקומען,
אז מיין זעל איז דיר צו דינען
ווידער גרייט אין גליק אין שטומען.

אז פון אַלע וועלטן-עקן
ווייט אויף מיר מיט פּרייד שוין ווידער,
אז איך ווייס נישט, צי כ'וועל זינגען,
גאַר עס רייפן שוין די לידער.

1845

דער געפּאָנגענער

געדיכט אונטער פענצטער דער ווייטיק פון עבר
די קראַפּיווע שאַרכט. אין האַרצן שלאַפּט-איינ.
די ווערבע צעגרינטע דער ים און די פּרייהייט
הערט-איינ זיך מיט פּאַרכט. אין ווייטן צעשיינט.

און פּריילעכע שיפלעך און העלער די האַפּנונג,
ביים בלוז-ווייטן ברעג. און שטילער דער וואַן.
און ס'אייזן פון גראַטעס ס'הערט-צו זיך דער אויער —
וויינט שטיל אונטער זעג. און ס'זעגט, זעגט די האַנט.

1880

אַלץ, וואָס דאָ אויף דער וועלט

אַלץ, וואָס דאָ אויף דער וועלט — איז דער שאַמן
פון די קליאַנעס, וואָס דרימלען פּאַרוויגט.
אַלץ, וואָס דאָ אויף דער וועלט איז — פּאַרטראַכטער
און קינדעריש-שטראַליקער בליק.

אַלץ, וואָס דאָ אויף דער וועלט איז — דיין קעפּל,
וואָס איז דופּטיק און ליכטיק און גרינג.
אַלץ, וואָס דאָ אויף דער וועלט איז — דיין ריינער
דיין שרונט, וואָס פּאַרקעמט איז אויף לינקס.

1885

ס'א גליק אזא

ס'א גליק אזא: אי נאכט, אי מיר זיינען אליין!
דער טייך — א שפיגל-פלאך, וואס גלאנצט מיט שמערן.
און דארט — פאררײס דעם קאפ און קוק און שטוין:
ס'א טיפער שמילשווייגן אין רוים אין לערן.

א, זאג: כ'בין וואנזניק, א, זאג: כ'בין ליבע-קראנק,
אין יענעם אויגנבליק ווערט שוואכער מיין עקשנות,
אין הארצן שפיר איך דאן אזא מין ליבע-דראנג,
אז שווייגן איז מיר שווער און כ'וויל נישט און איך קאן נישט.

כ'בין קראנק, איך בין פארליבט. נאך ליבנדיק אין פייך,
א, הער מיך אויס! פארשטיי! מיין לוסט כ'וויל נישט פארהוילן.
איך וויל דערציילן דיר, אז כ'ליב בלויז דיר אליין,
מיין ליבע, מיין באגער בלויז דו אליין קאנסט היילן.

1870

דאָס בילד דאָס הייליקע

דאָס בילד דאָס הייליקע כ'הייב אויף מיט רעכטער האַנט,
איך גיי — און ס'שפאַנט נאָך מיר די לעבעדיקע מחנה.
און אלע ציען איבער וואַלדיק-גרינעם לאַן,
און גליקלעך בין איך, שטאַלץ — פון הייליקייט דער וואַכמאַן.

איך זינג — און ס'שרעקט זיך נישט פאר קיינעם מיין געדאַנק.
זאל חיה ענטפערן אויף מיין געזאַנג מיט וואַיען:
די קדושה איבער מיר, אויף ליפן — מיין געזאַנג,
מיט מי, נאָר כ'וועל דערגיין צום אויסגעבענקטן טויער.

1889

אָן ווערטער

כאפלינגלמע טענער,
ווי פליגן באגינען, זיך הוידן,
מיט ליכטיקן חלום
עס ווילט זיך דעם הארצן נישט שוידן.

ווי וואכיקע דערנער,
איז טרויעריק בלי פון מחשבה.
די שטרעבונג פון נעכטן
איז ווייט, ווי דער אפשיין פון אונט.

דער אנדענק פון נעכטן
זיך גנבעט צום הארץ א באשווערטער.
א, ווען די נשמה

א רעד-טאן געקאנט וואלט אן ווערטער!

1844

ש א ר כ ן

שאַרכן, צימערדיקער אַמעס,
 מרעל פון נאַכטיגאל.
 זילבער-זויבער, צימער-פלאַמער,
 דרימלענדיקער קוואַל.

אַונט-ליכטער, שפּעטע שאַטנס —
 שאַטנס, נאַכט און ליכט.
 און דער כישופדיקער שינוי
 פון דיין ליב געזיכט.

רויך פון וואַלקנס, רויט פון רויזן,
 אַפשיין פון כורשמיין,
 קושן, מרערן — מרעהן, קושן
 און באַגין, באַגין...

1880

סִיְהָט נַאֲכַט געשײַנט

ס'האַט נאַכט געשײַנט. לבנה-ליכט אין סאָד. געלעגן
 אין צימער ביי די פיס די שמראַלן זענען מיד.
 פון אַפּענעם קלאַוויר געצימערט האַבן סטרונעס,
 ווי הערצער אונדזערע, אין בענקשאַפט פון דיין ליד.

געזונגען ביז פאַרטאָג האַכטו מיט הייסע מרערן:
 דיין ליבע איינציק איז, קיין צווייטע נישט פאַראַן.
 געוואַלט האַט זיך אַזוי, קיין קלאַנג נישט צו פאַרלירן,
 דיך ליבן, האַלדון דאָ און וויינען נאַכאַנאַנד.

פאַרביי, פאַרביי די יאַרן, אַנגסטיקע און מידע.
 כ'הער ווידער שוין דיין קול אין נאַכטיק-שפּעטער רו —
 און ס'ווייטע, ווי אַמאָל, אין זינגעוודיקע קלאַנגען:
 אז ליבע איינציקע אַ לעבן-לאַנג ביזטו.

נימאָ פאַראיבל מער, קיין הייסע פיין אין האַרצן,
 קיין אַנדער לעבן נישט, קיין אַנדער ציל פאַראַן,
 ווי גלויבן, גלויבן בלויז אין וויינענדיקע קלאַנגען,
 דיך ליבן, האַלדון דאָ און וויינען נאַכאַנאַנד.

1886

מאיקאזן

אפאלאן ניקאלאיעוויטש

(1821 — 1897)

פרילינג

ס'איז פרילינג: מע עפנט די ראמען צום דרויסן,
און ס'דרייסט זיך אין צימער דער רויש פון דער שטאט,
דער גלעקער-געקלאנג פון דעם נאענטן קלויסטער,
ס'גערייד פון המון און דאס קלאפן פון ראד.

מיט לעבן און פרייהייט מיין זעל איז צעבויטעט,
עס שאלט און עם קוועלט בלויע ווייטקייט ארום.
און ס'בענקט זיך אין פעלד, אין דעם פעלד אין דעם ברייטן,
וואו פרילינג, שפאצירנדיק, זייט בלום נאך בלום.

1847

דאָס שניי-בלימל

דאָס בלויאינקע, ריינע
דאָס שניי-בלימל בליט,
דאָנעבן דאָס לעצטע
דאָס שנייעלע גליט.

די טרערן, די לעצטע
פון ווייט-ווייטער ליד,
און ערשטע חלומות
פון גאר נייער פרייד.

1850

אַ קוש

איך וואָלט דיר אַ קוש געגעבן,
האַב איך מורא: די לבנה
און די שטערן וועלן זען עס.
פאלן וועט אַ קליינער שטערן
און דעם בלויען ים דערציילן.

ים דערציילן וועט צו וועסלעם,

און די וועסלעם — יאן, דעם פישער,

ס'האָט דער יאן אַ מיידל — מאַראַ,

און אַז מאַראַ וועט עם וויסן,

וועלן וויסן אלע שכנים,

ווי איך האָב אין נאָכט אין בלויער

דיך אַריינגעלאָזט אין גאַרטן,

ווי איך האָב געקושט, געהאלדזט דיך,

ווי דער עפלבוים דער ווייסער

האַט מיט בליאונג אונדז באַשאַטן.

1860

טאַראַנטעלאַ

נינא, נינא! מאַראַנטעלאַ!
 ס'קומט שוין משיעקא אָן, דער גרייז.
 אָט האָט פּידל זיך צעזונגען,
 עולם שמעלט זיך שוין אין קרייז.
 זעט, ווי ס'צימבעלט אלטער משיעקא,
 ווי די פייגעלעך נאָך זויס...
 יאַגן, דרייען זיך די פאַרלעך
 אין אַ וויכערדיקן טרויס.

זעט, ווי ס'יאַגט זיך שטאַלץ אַגלאַיאַ,
 דרייט אין טאַנץ זיך, שטאַלטנע-דין,
 האַלט אַרונטער אירע אויגן,
 צימבלט פלינק אין טאַמבורין.
 פלינק מיט איר איז יונג דזשינאַראַ.
 דינטער זיי איז אונדזער ריי:
 יאַגן פאַרלעך, שווינגען פאַרלעך.
 נו, נינעטא — איינס, צוויי, דריי!

ס'האַט צעשפּילט זיך מאַראַנטעלאַ,
 יאַגט זיך, מאַראַגט זיך — רונג אין רונג —
 אַלעמען אַרומגענומען
 מיט איר דרייסקייט, מיט איר שוואַנג.
 עי, מער רהבות! שנעלער, פּידלען!
 מאַראַגט זיך יוגנט, יאַגט זיך פּרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 טרוימען הפּקר'ע, אָן ליידי!

— „עי, סינאַר, אייך ווילט זיך אפשר
 אייך אין אונדזער קרייז אַרײַן?
 צי איר ווילט נישט אייער יחוס
 צווישן פּאַלק פאַרלירן היינט?
 גייט זיך ווייטער! שנעלער, פּידלען!
 מאַראַגט זיך יוגנט, יאַגט זיך פּרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 טרוימען הפּקר'ע, אָן ליידי!

— „נו, און איר, סעניאַראַ? כּ״זע דאָך,
 ווי אַ טאַנץ-טאַן אייך זיך גלוסט,
 נאָר די שנירלעך אָן רחמנות
 דריקן אייך די קראַנקע ברוסט.

גייט זיך ווייטער! שנעלער, פידלען!
 מראַגט זיך יוגנט, יאַגט זיך פרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 מרוימען הפקרע, אָן לייד!

— „איר, פילאַסאָף, גיט די הענט מיר,
 גלוקט זיך אייך נישט דען אַהער?
 קאָן שוין דער, וואָס נאַשט פון חכמה,
 קיינמאַל דען נישט לאַכן מער?
 גייט זיך ווייטער! שנעלער, פידלען!
 מראַגט זיך יוגנט, יאַגט זיך פרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 מרוימען הפקרע, אָן לייד!

— „וואָס-זשע קוקסטו אזוי גרויזאַם,
 באַרוועסער דו — קאַפּוצין?
 צי ס'האַט דיר דערמאַנט דעם עבר
 אַט-דער פלינקער טאַמבורין?
 קום אַרײַן, — און שנעלער, פידלען!
 מראַגט זיך יוגנט, יאַגט זיך פרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 מרוימען הפקרע, אָן לייד!

ווי אין וויכער, יאַגן פאַרלעך,
 קוים די אַלמע זיצן איין.
 ס'טאַנצט שוין אונטער אַלמער משיעקאַ,
 ווי ער פידלט, ווי ער שיינט!
 ס'איז קיין וואונדער! אונטער פידל
 בליט, ווי בלומען, יוגנט-פרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 מרוימען הפקרע, אָן לייד!

נישט געשראַקן! לאַכט און פרייט זיך!
 לאַמיר אייביק קינדער זיין!
 ס'דאַרפן מענטשן דאָך נישט וויסן
 וואָס אַזוינס דער מענטש איז היינט.
 נישט געטראַכט! און שנעלער, פידלען!
 אונדזער — יוגנט, אונדזער — פרייד:
 שמייכלען לויטערע, אָן זאַרגן,
 מרוימען הפקרע, אָן לייד!

מעי

לעוו אלעקסאנדראוויטש

(1862 — 1822)

פון די אידישע מעלאָדיעס

— כ'שלאָף, נאָר ס'הארץ מיינס וואַכזאָמע נישט שלאָפּט.
 ביי דער מיר איך הער, ווי ליבסטער מיינער רופּט:
 — „עפּן-אויף מיר, כלה טייערע, דו מייַן.
 ס'האַט שוין אויסגעברענט פון לאַנג די אָונט-שיין!

— „איבער פעלדער, איבער זיידענע
 בלאַנקן טויען — ווייס און קלאָר —
 און מיט פּערלדיקע טרערעלעך
 אויסגענעצט מיר מיינע האָר.

— „ס'נידערט נאָכט פון הימלען בלייערנע,
 עפּן, עפּן מיר, מייַן טייערע“ —

— כ'האַב שוין אויסגעמאַן מייַן דין-געוועכטע קלייד,
 אַפּגעוואָשן שוין די פּיס מיינע פון קויט.
 אויף געלעגער מיינעם ליג איך אין דעליר,
 כ'קאַן נישט אויפשטיין, כ'קאַן נישט עפּנען די מיר.

קלאָפּט ער אין דער מיר דער צעדערנער,
 קלאָפּט מייַן ליבסטער מיט דער האַנט,
 ברויזט און ציטערט ברוסט מייַן פעדערנע,
 ווי אַ כּוואַליע — נאַכאַנאַנד.

מיט באַגערן פול מיט לוסטיקע
 שטיי איך אויף פון בעט פון פוסטיקן.

פון די אַקסלען פאַלט אַראָפּ מייַן נאַכטיק העמד,
 קאַלטן מאַרמאָר ברענט דער פּוס מיינער און ברענט.
 מירע טריפיקע פון צעפּ פון שוואַרצע פּליסט,
 רינגען קלינגען אויף די הענט און אויף די פּיס.

איז אַריין אַ יונג אַ ליכטיקער,
 ווען געעפנט כ'האַב די מיר,
 און אַ זיסן שמועס אַ ציכטיקן
 האָט ער שטיל מיט מיר פאַרפירט.

און מיט רייד מיט צערטלעך-לויטערע
 האָט באַהעפּט זיך זעל צעבויטעמע.

דער מדבר

פראנמענט פון דער פאָעמע: „דער בלינד-געבוירענער“)

עס גליט אין מדבר הייסער זאמד.
אין צפון — פעלדזיקער בית-עלמין,
אין דרום — אויסשטרעלונג פון טייך
און שמוע הענגענדיקע פאלמען.

אין מעריב — דינער פאס פון ים,
אין מזרח — הינטער בלויע ווייטן
די הימלען גיסן זיך צענויף
מיט מדבר'ס ברעגלאָזן צעשייטער.

און ווארניט-וואו — אין גרין פון טאָל,
צעווישן פעלדו-שפיצן צעהעלטע
אין בלעטער-שאַטן פון אַ בוים
זיך גרויען אידישע געצעלטן.

די הייזלעך אַרעמע פון שמעט
צום באַרג, ווי צוגעקלעפטע, הענגען,
ווי נעסטן אַדלערשע אין שטויב.
די לופט ווערט שטיקיקער און ענגער.

די דארע ערד איז שאַטנלאָז.
אין שטילקייט סיפקע זאמדן יערן.
אין קראַנקער היץ ליגט די נאָטור
און דרימלט אין דעליר אין שווערן.

און יעדער בילד, און יעדער שפיר,
און יעדער קלאַנג — איז אַ דעליר.
צומאָל אַ שטרוים-פויגל, אַ קעמל
טוט וואו פאַרביי אַ שעמעריר —
און באַלד פאַרשווינדט אין הייסן דרעמל.

צומאָל דערהערט זיך לויף פון וועל
פון באַרג-טייכל אין זילבער-זויבער,
צומאָל קלינגט-אַפּ אין בלויער ווייט
דער רעוו פון הונגעריקער לייבין,

צי רוף פון רויב-פויגל אין רוים —
און שטילקייט יערט אַליץ טויטער, גרויער.
און פון דער שלוח אַן אַ צוים
ווערט שוואַך דער בליק און טעמפּ דער אויער.

פּאָפּולאַר

קאָנסטאַנטין מיכאַילאָוויטש

(1862 — 1911)

צאַרטע בריי

כ'האָב היינט געפּאָרעט זיך כּגנבה
 אין דייע בריוו, ווי רויזן, צאַרט —
 און ס'האָט נקמה מיך באַפּליגלט,
 און ס'האָט פּאַרשיכורט ליבע-צער.

איך האָב גערעדט צו הימל-הייכן;
 פּאַרמעקט מיט שלאַקס און שמורעמוינט
 פון אַמ-די בריוו די שטומע צייכנס,
 וואָס האָבן מיר געלינגערט בלינד.

איך האָב גערעדט צו ליכט, וואָס ברענען;
 צעפּרעסט זיי אין דעם פייער-זשאַר —
 און זאָלן זיי נישט לאַיגען איצטער,
 ווי ז'האָבן פּרייער מיך גענאַרט.

אזוי-א הייליקטימער אַלמע
 פּאַרניכטן דורשט דער רענגעאַט
 אין שעה פון פּחד און פון תּפּילה,
 אין צער און ציטער פאַר זיין מאַט.

1887

דער אינערונג

דעראינערונג, א, ווער אַנטשוויגן,
 פּאַרגאַנגענהייט, נישט רוף צוריק!
 ווי שווער די לייזן צו דערמאַנען,
 דערמאַנען שווערער איז דאָס גליק.

וואַרף, זעל, אַרויף אַ דעק פון שיכּחה
 אויף אַלין. איך בין פון לעבן מיד.
 ס'איז נאָאָס מיר מיין העלסטער חלום,
 מיין שענסמע האַפּענונג — מיין ליד.

פּאַרלעש זיך, מאַג, און צאַנק, לאַמטערן,
 מיין לעצטע שקיעה, ווער פּאַרצערט.
 נישט דאָ, נישט דאָ — די פּרייד פון תּענוג,
 ס'איז דער גן-עדן נישט אויף דר'ערד.

1907

בונין

איוואן אלעקסיעוויטש

(1870)

אין די אלפן-בערג

אויף העכסטער הויך, וואו שניי-בערג ווייסע גליען,
כ'האָב אויסגעקארבט מיט קלינגל אַ סאַנעט.
עס לויפן טעג. קאָן זיין, ביז איצט נאָך טליען
אויף באַרג-שפיצן די שפורן פון אַסקעט.

אויף העכסטער הויך, וואו הימלען בלוי זיך ציען
וואו פריידיק שטראלט דער ווינטער-פיאלעט,
האַט בלויז די זון געקוקט, ווי ס'האַט סטילעט
געקארבט מיין ליד אויף העל-צעבלויטער קריע.

ס'איז גוט צו טראַכטן מיר, אז אַ פאַעט
וועט מיך פאַרשטיין. זאַל קיינמאַל פאַר אים קניען
דער ערב-רב אין טאַליקן געבעט.

אויף העכסטער הויך, וואו הימלען בלוי זיך ציען,
כ'האָב אויסגעקארבט אין אַוונט אַ סאַנעט
פאַר דעם, וואָס וואַנדערט, וואו די שניי-בערג גליען.

1901

סטראַשע מיך נישט...

סטראַשע מיך נישט מיט קיין שמורעם,
כ'שרעק זיך נישט פאַר פּרילינג-ווינט.
נאַכן שמורעם צינדט זיך העלער
אויף די הימלען בלויער גין.

נאַכן שמורעם ווערט אַלץ יינגער,
שײן און ליכטיק און פאַרשייט,
און די בלומען בליען פאַרביק,
יונג און פּרעכטיק און באַנייט.

כ'שרעק זיך נישט פאַר שמורעם-וועטער.
כ'שרעק זיך: ס'לעבן וועט פאַרגיין
אין טאַג-טעגלעכקייט פון דאגות,
גרוי און קליינלעך און געמיין.

ס'וועט פאַרוועלקן לעבנס כוח
אַן אַ שמרײט און אַן אַ שוואונג,
און דער גרויער, פייכטער נעפל
וועט באַהאַלטן גאַר די זון.

די ערשטע ליבע

ס'איז פאר דער שקיעה אָנגעלאָפן
 אַ וואַלקנדל — און אויפן שפיץ
 אַ רעגנבוין איז געפאלן —
 און אלץ אַרום האָט זיך צעבליצט.

אַ רעגן זאָפטיקער און פרישער
 איז דורכגעלאָפן מיט אַ קנאל —
 און ס'האַט אַ הויך-געטאָן מיט קילקייט
 דער שווינגנדיקער גרינער וואַלד.

אַ מאַג! שוין נישט צום ערשטן מאל דאָ
 עס קומט אַ רעגן — און פאַרנייט.
 ווי ס'האַבן דאָן די זומער-שפּרייען
 געשראַקן אונדז, געבראַכט אונדז פרייד.

נאָך איידער מיר צום וואַלד דערלויפן,
 צום קוסט אין טוי, — ווערט ווידער שמיל.
 אַ בליקן גליקלעכע, צעשיינטע!
 אַ ליפן — נאַכגיביק און קיל!

1908

בלעטערפאל

(פראַגמענט)

ח. גאַרקין

דער וואַלד — אַ טורעם, העל-צעפאַרבעט
 אין גאַלד, אין פורפור-רויט, אין לילע.
 און ווי אַ בונטע וואַנט, ער שמאַרט
 אַריבער לאַנקע ליכטיק-שמילער.

דער ברעזע'ס געבלעכער געשניץ
 אין בלויזען הימל העלט און בליצט.
 זוי טורעמס, יאַלקעס טונקלען, גרויען.
 און צווישן קליאַנען ליכטיק בלויזען
 אין דורכזיכטיקן בלאַט-געפּלעכט,
 ווי פענצמער, שפּאַלטן צו דעם הימל.
 וואַלד שמעקט מיט דעמב און סאַסנע-פּער,
 אַן אויסגעטרוקנמער פון חמימה.

איצט האָט אלמנהדיק דער האַרבעט
 אין טורעם זיך אַריינגעשאַרט.
 ווי גוט איז אים! אויף לאַנקע גרינער,
 אין מיט פון רחבותדיקן הויף,

די לייכטע פעדימער פון שפינוועכס,
ווי זילבער-נעצן, בלישטשען-אויף.

א שמאלער דורכגאנג, ווי א פירהויז,
צום טורעם פירט — און אויף זיין ברוסט
א טעפיך ליגט פון הארבסט-עשירות
צעווישן פוילן פניצק און קוסט.

דארט, אין דעם שווארצוואלד אין געהיימען,
איז שמענדיק שמיל: געדיכטער וואלד
דארט טונקלט איבער אים אין רוימען
און העלט אין יעדן לאך און שפאלט.

עס שפילט זיך דארט ביז האלב-טאג שפעטן,
אין הויף דער לעצטער שמעטערלינג.
און אויף די שפינוועכס-פעדעס זינקט,
גלייך ווי דאס ווייסע בלומען-בלעמל
אין ווארעמקייט פון זון-צעשיון...

ס'איז אלץ אזוי-א ליכטיק היינט.
א שמילקייט טוימלעכע נעמט יערן
אין וואלדס אין בלויזען קיניגרייך,
אז ס'איז אין א-דער שמילקייט לייכט
דעם שארף פון יעדן בלאט דערהערן.

דער וואלד — א טורעם, העל-צעפארבט
אין גאלד, אין פורפור-דויט, אין לילע.
און איבער לאנקע זוניק-שמילער,
ווי א פארבישופטער, ער שמארט.

2' דיכטער פון ברליישן צער

ניעקראסטאוו
ניקיטין
אפוכטין
פרוג
נאדסטאן
סקיטאליעץ
גארקי

2. דיכטער פון כללישן צער

נייע קראסאזן

ניקאלאי אלעקסעיעוויטש

(1877 — 1821)

פאָרנעמענדיק פון קריג דעם גרויל
פארנעמענדיק פון קריג דעם גרויל,

ווען כ'הער: עם פאלט אַ נייער קרבן,
מיר מוט נישט כאַנג פאַר פריינט, צי פרוי,
און נישט פאַר העלד, וואָס איז געשטאַרבן.

עס וועט זיך טרייסמן פריינט און ווייב,
אזוי איז שוין דעם מענטשנס טבע.
נאָר ערגעץ-וואו איין זעל בלויז בלייבט,
זי וועט געדענקען ביזן קבר.

אין אונדזער צביעותדיקער וועלט,
וואו קליינלעכקייט און גראַבקיין יערן,
האַב איך אַ קוואַל געזען, וואָס העלט
מיט הייליק-אויפריכטיקע טרערן.

דאָס איז דער מומערס הייסע טרער.
איר קינד איז איר פאַרגעסן שווער,
וואָס איז אויף פעלד פון קריג געפאלן,
ווי ס'איז דער ווערבע צווייגן וויאַלע
שווער אויפצוהויבן פון דער ערד.

1854

ברידער און שרייבער

(19 דער פאָעמע: „אין שפיטאַל")

ברידער און שרייבער, אין אונדזער שיקזאל
גורלדיקס ליגט וואָס פאַרבאַרגן.
וואַלטן מיר אַלע געהאַט דאָ אַ שלל
אַנדערע מיען און זאַרגן,

מסכים, מיר וואַלטן ביי זיך נישט געזען
שלעכטע שרייבאַרעס, פעדאַנטן,
ס'וואַלטן דאָך, פריינט, אַבער אויך נישט געווען:
ס קאַטן, ש ע ק ס פ י ר ן און ד אַ נ ט ן .

קוים נאָר דערהויבט ער דאָ וועמען, דער שמרייט
פיל ברענגט ער אום אַן רחמנות.
קיין זאָך קומט-אַן דאָ אומזיסט אונדז. די צייט
פאַדערט כסדר קרבנות.

1855

דער נישט-געקאָנטיניוירטער-שטרייף

שפעט איז דער האַרבסט שוין. פאַרפלוין די קראַען.
הויל איז דער וואַלד. און די פעלדער — זיי גראַען.

נישט אָפגעקאַשיעט איין שטרייפל כלוין שטוימ,
וויסמע מחשבות אויף אַלעמען ווייט.

דוכט זיך, עס שעפּטשעט איין זאָנג צו דעם צווייטן:
— „טריב איז צו הערן אונדז וויגעס פאַרווייטע,

— „אומעטיק בויגן זיך ביז צו דער ערד,
באָדן אין שטויבן די זאָנגען, באַשווערמ.

— „נאַכט-איין, נאַכט-אויס אונדז די סטאַיעס פאַרוויסטן,
פייגלישע וואַנדערער, פרעסערס אומזיסטע,

— „ס'קלאַפט אונדז דער שטורעם און ס'טאַפּטשעט דער האַז
וואו ז'אונדזער אַקערער? וואַרט ער אויף וואַס?

— „זיינען מיר ערגער פון אַלע געבוירן?
איז אונדזער זאָנג אין אומפריינטשאַפט געזוירן?

— „ניין! ווייט נישט ערגער מיר זיינען — און לאַנג
רייף איז און פול אונדזער צייטיקער זאָנג.

— „האַט ער געאַקערט דען, האַט ער געזיט דאָ,
ס'זאָלן אונדז טראַגן די ווינטן פאַרווייטע?“ —

טראַגט זיי אַן ענטפער דער ווינט איבער פעלד:
— „כוח און קראַפט אייער אַקערער פעלמ!

— „ער האַט געוואוסט וואַס ער אַקערט און זייט דאָ,
נאָר ס'איז די מי אים צו-שווער פאַר די פלייצעס.

— „בימער איז אים: נישט ער טרינקט, נישט ער עסט,
ס'האַרץ זיינס דאָס קראַנקע אַ ווערעמל פרעסט.

— „הענט, וואַס געפלעגט האַבן ליכטיקע בייםן,
זיינען פאַרטרוקנט און הענגען, ווי צוימן.

— „אויגן פאַרלאַשן, און שטום איז דאָס קול,
וואַס האַט דאָ לידער געזונגען אַמאַל,

— „ווען נאָך דער סאַכע מיט אַרעמס מיט שטייפע
איז ער געגאַנגען פאַרטראַכט איבער שטרייפן.“ —

צו דער מוטער

(19) דער פאָעמע „אַ ריטער אויף אַ ווייל“)

נישט עס שרעקט מיך פון פריינט דער באַדויער,
 נישט דער יובל פון פינצטערע פיינט.
 פון מחילה איין וואָרט אויף מיין אויער
 לאָז בלויז פאלן, אַ געטיג, דו מיין!

מיינע פיינט? זאָל מיך ביימשן פאַראַכטונג;
 קיין רחמנות פון זיי נישט איך וואָרט,
 נישט זיי קענען קיין ערגערס פאַרטראַכטן,
 פון דעם, וואָס איך טראַג אין מיין האַרץ.

מיינע פריינט? ניין, נישט גלייך די פאַרמעסטן:
 כ'האַב קיין מיט נישט געזוכט אין קיין זאָר,
 כ'האַב געמאַדלט דאָך אַליץ און געלעסטערט,
 וואָס זיי האָבן מיט ביטול באַטראַכט.

פיר-אַרויס מיך אויף וועגן פון ליידן,
 כ'האַב פאַרגעסן פון לעבן דעם זין,
 כ'בין פאַרזונקען אין בלאַטיקן שוידער —
 קליינע מעשים און קליינלעכע זינד.

פון די יובלער און וואָרט-פאַרפירער,
 וועלכע פלעקן די הענט אין בלוט,
 פיר מיך אָפּ אין דעם לאַנד פון מאַרטירער,
 וועלכע שטאַרבן מיט ליבע און מוט.

*

אַליץ, וואָס ס'האַט אין מיין האַרצן געזאַטן,
 האָט פאַרטריבן פון מאַרגן דער שטראַל.
 און אַן אינערלעך קול, פול מיט שפאַטן,
 האָט אין ליד זיך, אין בייזן, צעשאַלט:

— „גיב זיך אונטער, דו — שבט, דו נישטיקער
 צו דער ביטערער גאַל פון באַשייד,
 ס'האַט פאַרכאַפט אייך אַ צייט אַ צעמישמע,
 צו דער שווערקייט פון שטרייט נישט געגרייט.“

— „נישט אין קבר זייט איר, איר זייט לעבעדיק,
 נאָר ס'איז טויט אייער טאַט אויף דער ערד.
 ס'איז אייך הויכע באַשערט געווען שטרעבונגען,
 אַבער אויפמאַן איז גאַרנישט באַשערט.“

*

רוף מיר, פאטערל, אן אזא וואוינארט,
 כ'האב א ווינקל אזא נישט געוען,
 וואו עס קרעכצט נישט דיין זייער און הימער,
 וואו עס ווערט נישט דיין פויער פארלענדט?

איבער פעלדער ער קרעכצט, איבער וועגן,
 אונטער וואַגן אויף נאכט-לאַג אין סטעפ,
 אין די תפוסות ער קרעכצט, אין אַסטראַגן,
 אין די מינעס אויף אייזערנער ציעפ.

קרעכצט אין אייגענעם אַרעמען שטיבל,
 פון גאַטס ליכטיקער זון נישט באַרירט,
 קרעכצט אין יעדן פאַרוואַרפענעם שמעטל,
 ביי דער שוועל פון געריכט-הויז און גביר.

גיי צו וואַלגע אַרויס: וועמעס קרעכצן
 איבער רוסישן טייך טראַגט זיך ברייט?
 אַט-דער קרעכץ ביי אונדז ליד ווערט גערופן —
 דער בורלאַק שלעפט אַ שיף אויף אַ קייט.

וואַלגע, וואַלגע, אין פּרילינג-געוויסער
 דו פאַרפּלייצסט נישט אזוי פעלד און שמעג,
 ווי מיט גרויסן, מיט פאַלקישן טרויער
 פול איז, פול אונדזער לאַנד ביזן ברעג.

1870

017

(19) דער פּאָעמע: „וועמען לעבט זיך גוט אין רוסלאַנד“)

ביזט אַ פאַרוואַגלטע, רוס וועט נישט רירן זיך,
 היים-ערד מיין שפּע'קע, רוס — די דערוואַרגענע,
 ביזט אַ דערשלאַגענע, קוים האַט צעצונדן זיך
 ביזט אויך אַ קרעפטיקע, פּונק אַ פאַרבאַרגענער —
 מוטערל-רוס!

קנעכטיש געראַמעוועט, קיינער געוועקט האַט נישט,
 ס'האַרץ דיינס צעוויילדעוועט, קיינער געבאַטן נישט:
 ס'האַרץ דיינס, דאַס פאַלקישע, קערן צו קערנדל —
 ס'גילדערנע, ס'גילדערנע, בערג אַנגעשאַטענע.

כוח און אומרעכטן, הויבן חילות זיך,
 קען מען פאַרבייטן דען? הויבן און קלעמערן,
 קרבן אין אומרעכטן, כוחות פאַרמאַגן זיי —
 קען מען דען לייטערן? נישט צום צעשמעטערן.

1876

ד י מ ו ז ע

שווייג, מווע, דו — פון טרויער און נקמה,
כ'וויל נישט באאומרוען א פרעמדן טרוים.
מיר האבן שוין גענוג מיט דיר גע'חרמה'עט
איך שטארב אליין — און שווייג ביים לעצטן זוים.

צוואוואם באוויינען די פארלוסטן ווידער,
וואלט דאס געלינדערט כאמש דעם שווערן צער!
ווי סקריפ פון תפיסה-מיר, איז מיר דערווידער
די זיפצן פון מיין אייגן הארץ.

א סוף צו אלץ. דער שטורעם האט מיט צארן
פארטונקלט לאנג דעם וועג צו מיין געצעלט.
ס'וועט הימל איבער מיר נישט ווערן קלארער,
קיין שטראל נישט ווארפן אין מיין מידער זעל.

א, כישוף-שטראל פון ליבע און פון תחיה,
כ'האב דיך גערופן איבער גאר דער ערד:
אין הלום, וואר, אין שמרייט, ביים שאול-תחתיה,
גערופן דיך, איצט רוף איך דיך נישט מער!

כ'וואלט נישט געוואלט דערזען דעם תהום דעם טריבן,
וואס וואלט פאר מיר דורך דיר דא אויפגעבליט:
ס'וועט זיך א הארץ נישט אויסלערנען צו ליבן,
וואס איז שוין האסן מיד.

1856

צ ו ד י ז י י ע ר

זייער פון וויסן אויף פעלדער אויף פאלקישע,
זאג, צי דען פרוכטלאז דיין באדן אן טאלק איז שוין,
צי איז דיין זריעה דען שלעכט?

ביזשו דען שרעקעוודיק? כוחות דען פעלן דיר?
ווערט נישט באלוינט דען דיין פראצע דיין עלנמע?
איז דען דיין זאמען נישט עכט?

וואו זייט איר, זייער מיט פנימער מונטערע,
זייער מיט הענט מיט גענימע, געוונטיקע,
זייער פון קערנער אין מיפן, אין גרונטיקע,
קומט אין א צאל!

זייט דאס פארנינפטיקע, ס'גומע און אייביקע,
זייט! — און א דאנק וועט אייך זאגן א דויביקן
ס'רוסישע פאלק!

1876

ניקיטין

איוואן טאוויטש

(1861 — 1824)

פאַראַן אין אַלץ אַ י ש

פאַראַן אין אַלץ אַ י ש, אַ טיף-פאַרהילטער
פון אַ געהיימער, נישט-דערגרייכטער מאַכט,
אַ רעיון ז'דאָ אין חושך פון דער נאַכט,
אין שייַן פון טאָג און אין דער קבר-שמילקייט.

אין וועלט-געדריי, אין שטערנדיקער לער,
אין פייערלעכער רו פון אַקעאַנען,
אין דעמערונג פון וועלדער, טיף פאַרקלערט,
אין שוידער-גרויל פון סטעפן-אוראַגאַנען.

אין קילן אַטעמען פון ווינטעלע אַרום,
אין שאַרף פון בלעטער, איידער ס'הייבט אָן טאַגן,
אין שייַנקייט פון דער מדברדיקער בלום,
אין ריטשקעלע, וואָס צווישן בערגלעך וואַגלט.

1849

דער מירמלשטיין

אין איינזאַמען מדבר, פון מענטשן פאַרלאָזט,
איז מאַרמאַר געלעגן, באַוואַקסן מיט גראַז.
געוואַשן האָט אים אין געוויטער דער רעגן,
אין ס'האַבן זיך פייגל אויף רו דאַרט באַגעגנט.

האַט עמיין פון מאַרמאַר דעם קינסטלער דערציילט.
האַט ער אים באַקומט — און ווי פלאַמיקע קויל,
אַ פלאַקער-געטאַן אין עקסטאַז האַבן אויגן,
און שלאַפלאָזע נעכט איבער אים זיך געבויגן,

געמעסעט, געהאַקט טעג און נעכט נאַכאַנאַנד,
האַט אויפגעלעכט שטיין אונטער שאַפערשער האַנט.
זינט דאָן אין באַוואַנדער, אין שמילשווייג, אין שמוין
ביינט אַפּט זיינע קני פאַרן שטיין דער המון.

1849

צוים דיכטער

א, זאג ניט: נישטיק איז דאס לעבן.
ניין, נאכן בראך און שטורעמווינט,
נאך שווערן שטרייט עם קאן נאך געבן
די פרוכט, וואס צייטיקט אין באגין.

נישט אייביק, דיכטער, איז דיין טרויער.
אין דיר אליין פון מאכט דער קוואל.
קוק זיך ארום און זאג: פאר וועמען
האט וועלט די אוצרות אויפגעפראלט?

דער טיפער וואלד איז גרין געקרייזלט,
די בלעטער דורכזיכטיק פון גין,
אין גלאז פון טייכל אפגעשפיגלט,
די וואלקנס פלאקערן, ווי קין.

ס'איז דער קורנאן באדעקט מיט בלומען.
דו גיי ארויף נאך אין דער הויך:
א, סארא רחבות! דורך טומאנען
דארט ביי דער זייט דאס דערפל לויכט.

עס קלינגט און גיסט זיך שמים פון פייגל
דערווייט זיך וואס איז איר געשאַל.
פארשטיי, וואס שעפטשען דא די זאנגען,
מיט וועמען פירט א שמועס דער קוואל.

דאס איז דאס קיניגרייך פון לעבן:
דא אייביק שיינט, דא אייביק קוועלט.
באנעם דאס לשון פון דער טבע,
ויעסט זאגן דאן: ס'איז שייך די וועלט!

1853

פון ליד „באלעבאס“

אויף אלטן קורנאן, אין דער סטעפישער ברייט
א סאקאל געקאוועמער זיצט אויף א קייט.

יארטויזנטער גייען פארביי —
ער קאן נישט ארום אויף דער פריי.

ער רייכט מיט די נעגל זיין ברוסט מיט פארדרום,
און טראפנווייז ריזלט דאס בלוט פון זיין ברוסט.

עס יאגן די וואלקנס אין רוים.
און ברייט איז דער סטעפ אן א צוים.

1852

די פּליאַטקע

כאַטש לעב, ווי אַ נזיר,
כאַטש גיי אויף פאַרדאָ,
ס'וועט פאַקן דיך פּליאַטקע,
ס'וועט קומען דער קאַט.

קוים שליסטו די טיר צו,
דורך לאַך וועט זי גיין.
און שטערט איר דער פאַרקאַן,
וועט דורכגיין דורך שטיין.

צי זינדיק, נישט-זינדיק,
פאַרלאָז זיך אויף איר
צו פלעקן דיין נאַמען
בזי לעצטער שוין טיר.

עס וועלן דיך שמוצן
דער פיינט, ווי דער פריינט!
פאַרשאַלטענע פּליאַטקע!
פאַרשאַלטענע פּיין!

1856

* *

גראַכט-אויס דער ריסקל אַ קבר אַ גרויזאמען.
דאַליע — נישט-פריידיקע, דאַליע — דו איינזאמע,
דאַליע — פאַריתוממע, דאַליע — דו סקאַרביקע,
שווייגנדע דאַליע, ווי האַלב-נאַכט שפעט-האַרבסטטיקע,
ביטער און פינצטער האַט זי זיך געשלעפט
און אויסגעגאַן, ווי אַ ליכטל, אין סטעפּ.

נו, שלאַף-זשע איין, דו — מיין ביטערע דאַלינקע,
פעסט וועט פאַרמאַכן זיך ס'דעקל דאַס סמאַליקע,
צודריקן וועט מיך די רוי-ערד נאָך צייניקער —
בלויבן וועט בלויז מיט איין מענטשן דאָ ווייניקער:
פילן וועט קיינער נישט שטאַרק דעם פאַרלוסט,
בענקען וועט קיינער נאָך אים מיט פאַרדרוס.

הערט, ווי צעקלונגען ס'האַט ליד זיך דאַס ווינטערשע,
ס'זאַרגלאָזע ליד פון דער זינגערקע צווינטערשער,
הערט, ווי עס פלאַטערט אין בלויזן אין רוימישע
ס'זילבערנע ליד איבער ערדן תהומישע.
שמילער! דאַס לעבן צו-ענד איז. נישט מער
נויטיק קיין ליד איז, נישט נויטיק קיין טרער.

1861

ווינטער-נאכט אין דאָרף

וועלן נעמען שפרייזן
איבער וועלט און לאַנד,
גרינג איז אַנצומרעפן
אויף אַ שלעכטן מאַן.

פריידיק די לבנה
איבער דערפל לויכט,
וויסער שניי, ווי פייער,
פינקלט אין דער הויך.

ניט צום גומן פירט שוין
קרומער וועג פון דאָן:
גרינג אַן גאַט פאַרגעסן
און פאַרלירן שאַנד.

די לבנה שטראַלן
גיסט אויף קלויסטער-ווענט.
צלם אונטער וואַלקנס,
ווי אַ ליכטל, ברענט.

— „זיי זיך, גאַט, מרחם
אויף יתומים צוויי,
גיב זיי קראַפט און שכל,
זיי אַ שומר זיי!“ —

איבער דערפל עלנט
שלעפעריקער טריפט,
אונטער וויגעס שטיבער
איינגעזונקען טיף.

אין לאַמפּאָדע טיפער
ס'פייערל קוים צאַנקט,
און באַלויכט איקאַנעס
בלויכע אינעם שראַנק.

אויף די פוסטע גאַסן
שלעפעריקע שטיל.
און מען הערט שוין מער ניט
פון קיין הונט קיין ביל.

דאָס געזיכט פון זקנה,
וואָס איז פול מיט וויי,
און יתומים-קעפלעך
דערמלענדיקע צוויי.

אַפגעזאַגט די תּפּילות,
שלאַפּט דער פּויער פּרי,
אומר-שרעק פאַרגעסן
און די שווערע מי.

אַט האַט זיך צעקרייעט
ערנעץ וואַכער האַן.
שטיל און לאַנג און רואיק
האַלכ-נאַכט שעה קומט-אַן.

בלויז אין איינס אַ שטיבל
קוים אַ קאַנעץ צאַנקט.
אויפן בעט אַ זקנה
ליגט דאָרט חרב-קראַנק.

און גאַט-ווייס פון וואַנען
האַט אַ זינגער-העלד
פלוצים דורכגעריטן
פריילעך איבער פעלד.

וועגן אירע קינדער
טראַכט די אַלמע בלויז:
ווער וועט זיי דען טרייסטן,
קוים זי גייט דאָ אויס?

און אין ווייט פאַרשניימער
שטילער, שטיל זינקט-אין;
אי ס'געזאַנג פון טרויער,
אי די הולקע-פיין.

אַרעמע יתומים,
ס'זאַל ניט זיין די שעה!
בידע מינדעריערק —
שכל איז ניטאָ!

אפזכטיין

אלעקסעי ניקאלאיעוויטש

(1893-1841)

פ ל י ג ן

פליגן, ווי שווארצע מחשבות, מיר געבן קיין רו נישט אין חדר:
איבער מיין ארעמען קאפ זיי זשומען און בייסן כסדר.
איינע פון באק דו פאריאגסט, א צווייטע זיך זעצט אויף די ברעמען.

קאנסט נישט אנטרינגען פון זיי, פון זייער פארהאסטן געזעמל.
ס'בוך פאלט-ארויס פון די הענט, אלע געשפרעכן פארשטומען.
אך, ווען דער אונט פאלט-צו, אך, ווען די נאכט זאל שוין קומען.

שווארצע מחשבות, ווי פליגן, מיר געבן קיין רו נישט אין חדר:
איבער מיין ארעמען קאפ זיי זשומען און בייסן כסדר.
איינע פון זיי ערשט פאריאגט, און עס נאגט שוין אין הארצן
א צווייטע.

ס'לעבן דאס גאנצע שווימט-אויף, אין פוסטע חלומות צעווייטע.
אלץ ווילסט פארגעסן, נישט לעבן — נאָר ס'הארץ נאגט פון
בענקשאפט און אומעט.
אך, ווען די אמתע נאכט, ווען די אייביקע נאכט וואַלט געקומען!

די שטאַרבנדיקע מוטער

— „איז זי געשטאַרבן? שמילער רעדט. און אפשר
בלויז אויף א ווייל געפונען האָט זי דו?..." —
האָט עמיץ פאָרגעשלאָגן: — „כרענגט איר קינד אַהערצו
און לייגט עס צו דער ברוסט איר צו." —

און אַט אויף יענעם אַרם, וואו ס'הארץ האָט ערשט געשלאָגן,
האָט ס'וויינענדיקע קינד באַהאַלטן דאָס געזיכט...
און אויב אויך איצט זי ליגט און שווייגט, די מאַמע,
איז אַלץ געענדיקט: צינדט די טרויער-ליכט!

פּרונג

סעמיאַן גריגאַריעוויטש

(1860 — 1917)

ט ר א ג - א ו ו ע ק מ י י נ ש מ ה

טראַג-אָוועק מיין נשמה אין טיף-בלויער ווייט,
וואו ס'האָט גאַלדענער סטעפּ זיך צעשפּרייט אַן אַנטבלויזטער,
אַזוי ברייט, ווי מיין אייביק-פאַרמשפטע לייד,
ווי מיין אומגליק, וואָס האָט ניט קיין אויסוועג.

כ'וועל צעוועקן די האַפּנונגען, לאַנג אויסגעוועפּט,
און וואַרעמען גלויבן און ליכטיקע טרוימען —
ווי אַ ברויזיקע וועל איבער רחבות פון סטעפּ,
וועלן טרערן פון פרייד זיך צעשוימען.

איבער סטרונעס אַ קלאַפּ וועל איך טאַן מיט אַ זונג —
און עס וועלן אַ פלייץ-טאַן פאַרגעסענע קלאַנגען.
און אויסגיבן וועט די נשמה פון גרונט
אַלע ליידן אומענדלעכע, באַנגע.

טראַג-אָוועק מיין נשמה אין ליכטיקער ווייט,
וואו גאַלדענער סטעפּ ליגט צעשפּרייט אַן אַנטבלויזטער,
אַזוי ברייט, ווי מיין אייביק-פאַרמשפטע לייד,
ווי מיין אומגליק, וואָס האָט נישט קיין אויסוועג.

ד ע ר י ם א ן ד ע ר אַ נ ק ע ר

אַ טיפּן ים דו רופסט דאָס לעבן,
די האַפּענונג אַן אַנקער איז,
און גלויבסט, אַז אַט-דעם ים פון לעבן
אַריבערשווימען וועסט געוויס.

גאַר ווי אַ וואַנזיניקער חוזק
און ווי אַ שפּאַס אין גורל'ס האַנט
קלינגט איבער לעבן און בטחון
דיין קול, אַ שמערבלעכער, אין וואַן:

ווען דו ביזט גרייט דעם אַנקער וואַרפּן,
איז פּלאַך דער ים צו יענער צייט.
און ווען דערזעלבער ים ווערט טיפּער,
דיין קליינער אַנקער וואָס באַטייט?

ה י י ס - ו ו י

(פון מדרש רבא)

רב תנחום, באזיצער פון גערמנער און צאל
אין שרוך-טאל — שענצמן גן-עדן,
האט איינמאל געהערט, ווי צוויי קנעכט אויף א קול
אין שאטן פון איילבירט-בוים ריידן:

— „דא לעכט זיך אונדז וואויל. ס'איז די קנעכטשאפט ניט שווער,
צו קלאגן נימא איז קיין סיבה —
און דאך איז דאס ווינקל אויף אייגענער ערד
פון אלץ אונטער הימל אונדז ליבער.

— „עס נאגט די נשמה — און רייסט זיך פון דאן...“
און ס'האט אין די רייד זיך געשמאלצן
א בענקשאפט אזא צו דעם אייגענעם לאנד,
און ס'האט זיך רב תנחום דער שטאלצער

דערנענטערט צו זיי און געפרעגט מיטאמאל:
— „פונדאנען-זשע שטאמט איר, אז דא, אין גן-עדן
איר בענקט נאך דער היים פון דעם שיינעם אמאל?“

— „אין טאל פון די קברים, אין קרעציקן טאל
מיר האבן דערצויגן זיך ביידע!“

א י ר ב י ו ד י ה א ר ר

כ'בין ווינטיקע הארף פון דער פאלקישער דאליע,
די עכצ פון פאלקישן באנג.
צי זעט איר די שאטנס פון הארבסטיקן חושך,
צי הערט איר פון קיימן דעם קלאנג?

די גייסטער פון טרויער, די שליחים פון אומגליק
מיר טראגן אהער זייער שאל.
פארגעסן האב איר, ווי באגינען זיך רוימלט,
פארגעסן ווי ס'זינגט נאכטיגאל.

בליצט האפענונג אויף, קומט נאך איר דער פארצווייפל
און גיט מיין נשמה א שניט.
אלץ, וואס כ'האב מיט סם און מיט צארן גענומען
ביים פאלק, קער איך אום מיט מיין ליד.

פ ר י י נ ט מ י י נ ע ר

(פראגמענט)

לידער פון פרילינג דו בעטסט ביי מיר, בייגנדיק
 ס'קעפעלע דיינס אין געצערמלמער פייך.
 גרייט בין איך, טייערע, גרייט בין איך, אייגענע,
 נאר וועגן וואס זאל איך זינגען דיר היינט?

פריינט, כ'בין געוואקסן אויף פרעמד-ערד, אויף גרויער,
 זון פון פארקנעכטונג און פאלקישן טרויער.
 צוויי האט פארמעגענס געשענקט מיר באשאף:
 הונגער נאך פרייהייט און דאליע פון שקלאף.

ד י ד ר י י נ ש מ ו ת

דריי בלייבע שאטנס קלאפן שמיל
 אין הייליקן גן-עדן טויער:
 —"א, עפן, שומר, אונדז די מיר!"—
 זיי בעטן אים אין שמומען טרויער.

און זיי פארנעמען אין דער ווייט
 א בת-קול פון ניט-היגע וועלטן:
 —"ווער זייט איר, וואס איר שטרעכט אהער,
 אין אט-די הייליקע געצעלטן?"

—"וואס האט איר אויפגעטאן: אין שלאכט,
 אין וועלכער ליכטיקער עבודה?
 און ווי געלעבט? און זאגט: מיט וואס
 דאס גליק פארדינט איר פון גן-עדן?"—

און ס'ענטפערט איינע פון די דריי:
 —"ס'איז פרעמד געווען מיר לעבנס דונער.
 דאס גאנצע לעבן טיינס איז פול
 געווען מיט תפילה און אמונה.

— "א פריסטער בין איך דארט געווען,
 באקערט דעם מענטש צו גוטס און לויבן,
 געהאלפן לעשן אים די לוסט,
 געצונדן העל דעם פלאס פון גלויבן."—

— "די ערד כ'בין דורכגעגאן מיט שווערד
 אין האנט, — אים ענטפערט-אָפּ די צווייטע, —
 און שרעק און אומקום כ'האָב געשפּרייט
 אין כוואליעס פלאמיקע און ברייטע.

— „דאָס גאַנצע זיין אַוועק אין שלאַכט,
נאָר בלויז פאַר שוואַכע און גערעכטע
האַב איך געהויבן שווערד און פאַן
אין בלוטיק-גרױזאַמע געפעכטן.“

— „מיט וואָס באַלויכטן איז דיין וועג?—
דער וועכטער פרעגט די זעל די דריטע.
אַ טיפער, לאַנגער, שווערער זיפּן
קלינגט-אַפּ אין שטיל און ווערט פאַרצימערט. .

און ס'שעפּטשעט ציטערדיק און קראַנק
אַ קול מיט פּחד: — „איך? ... איך ווייס ניט...
כ'געדענק ניט... עפעס... רױע קעלט...
אַ שטומע נאַכט... אַ מדבר הייסער...

— „און פרעמדע פענצטער... שיין אין זיין...
און פרעמדע טירן אויף אַ רינגל...
אַ לעבן לאַנג — בלויז הונגער, פּיין...
דורך טעג און נעכט — פון סאַמע ווינגל...

— „האַב ניט געמאַן קיין תּפּילה — ניין!
כ'האַב ניט געקאַנט... און גאַט? ניין, ליידער...
נאָר איך געדענק: בלויז חושך... קעלט...
אַ, זע, ווי שוידערלעך איך לייד דאָ!...

— „אַ, ווי איך האָב מיט פּרייד געוואַרט
אויף טאַג, אויף רגע פון מיין מיתה...
אַ, עפּן-אויף און לאַז אַרײַן
פון שיין און וואַרעמקייט געניסן!

— „און איינשלאַפּן... דערנאָך דער סוף...
און אַפרו... שטילקייט... פּריד... און פּריידן...“
— „אַ, העלד און פּריסטער, רוקט זיך אַפּ!“ —
שאַלט רוף ביים טויער פון גן-עדן.

נאדסאגן

טעמיאן יאקאָוולעוויטש

(1862 — 1887)

ניט זאָגט מיר — ער איז טויט

נישט זאָגט מיר, ער איז טויט — ער איז נאָך פול מיט קראַפֿט.
זאָל זיין צעשמערט אלמאָר — די פייערן נאָך ברענען,
זאָל זיין די רויו צעפליקט — זי בלייבט נאָך פול מיט זאַפֿט.
זאָל האַרף צעשמערט זיין — עס קלאַנג נאָך די טענער.

1883

ביים פרישן קבר

(דעם אָנדענק פון נ. מ. ד.)

כ'בין ווידער איינזאָם... זעלבע נאָכט
און זעלבע פינצטערניש אַרום מיר.
ביים פרישן קבר כ'שטיי פארטראַכט
אין ענדלאַזן און שוואַרצן אומעט.

וואָס ניצט מיין לעבן אויף דער ערד;
וואָס זוך איך נאָך אין מי אַ רעטונג:
נישטאָ שוין וועם צו ליבן מער,
נישטאָ צו וועמען שוין צו בעטן.

1885

פריינט און ברודער...

פריינט און ברודער, אַ ליידענדער ברודער, דו מין,
ווער דו ביזט נישט, פאַרליר נישט דעם מומ.
זאָל מיט פינצטערער קראַפֿט הערשן שקר און פיין
אויף דער ערד, פול מיט טרערן און בלוט.

זאָל ער ליגן געשענדט אונדזער גאָט — אידעאל,
זאָל דאָס בלוט ווידער פליסן אין קריג, —
גלויב, ס'וועט קומען די צייט — און ס'וועט אומקומען בעל
און די ליבע וועט קומען צוריק.

נישט אין דערנערשער קרוין, נישט מיט קרייץ פון אַ שקלאַף,
נישט געשמידט אין אַ שטאַלענער קייט, —
זי וועט קומען אַהער, פול מיט רום און מיט קראַפֿט,
מיט אַ פאַקל פון גליק און פון פרייד.

אין נישט זיין וועט שוין מער נישט קיין טרער, נישט קיין האָס.
נישט קיין שקלאַף, נישט קיין שאַנד-קלאַץ נישט מער.

און נישט זיין וועט שוין מער נישט קיין שווערד, נישט קיין לאַסמ, נישט קיין פינצטערע נויט אויף דער ערד.

ס'איז, מיין פריינט, נישט קיין טרוים יענער ליכטיקער טאָג, נישט קיין האַפענונג — נישטיק און דום. קוק זיך אום, וועסטו זען: ס'בייז שוין צופיל אונדז פלאַגט, און די נאַכט-צופיל פינצטער אַרום.

ס'וועט די וועלט ווערן מיד, זיך פאַרכלינען אין בלוט, אין דעם וואַנזיניק-אייביקן קאַמף, און אַ הויב-טאָן די אויגן מיט תפילה און וואַט צו דער ליבע, געהייליקט אין פלאַס.

1881

סקיטאליען (פעטראָוו)

סטעפּאַן גאַווירלאָוויטש

(1868 — 1925)

סױילט זיך פרייד און חדוה

ס'ווילט זיך פרייד און חדוה, לוסטיקע געזאַנגען, שמורעמדיק געלעכטער און אַ וויציק וואַרט, ווייל דאָס גאַנצע לעבן איז אין פיין פאַרגאַנגען, ווייל איך לעב שוין יאָרן אונטער יאָך פון זאַרג.

גיט מיר לופט און בלומען, כ'וויל פון זון געדאַיען, כ'האַב געשפּאַנט צו-לאַנג אין רעגנדיקע נעכט. גיט מיר פרייד און חדוה, גיט מיר פולע פרייהייט, ווייל געשמידט אין קייטן, כ'בין געווען אַ קנעכט.

שמרייטן כ'וויל מיט שונא, צאַלן מיט נקמה פאַר די טעג פון שפּלות, קנעכטשאַפט און באַטריב. גיט מיר גליק און ליבע, ליכטיקע נחמה, ווייל כ'בין נישט געוועזן גליקלעך און געליבט.

1902

נאַרקײ, מאַקסיים

(אלעקסעי מאַקסימאָוויטש פיעשקאָוו)

(1869 — 1936)

ד י פ י ע

אין וועלדל געוואוינט האָט אַ פייע,
אין טייכל זיך באַדן געגאַנגען.
ביז איינמאל האָט זי זיך פאַרגעסן —
און ס'האַבן זי פישער געפאַנגען.

זיי האָבן פאַר איר זיך דערשראַקן...
געווען איז מיט זיי יונגער מאַרקאַ.
געכאַפט האָט ער שיינינקע פייע
און קושן גענומען זי שטאַרקער.

האַט זי, ווי אַ בויגיקין ריטל,
געדרייט זיך אין אַרעמס אין פעסטע,
אין מאַרקאַן געקוקט אין די אויגן
און שמיל זיך געלאַכט און געפעסטעט.

אַ טאַג האָט זי מאַרקאַן געלאַשמעט.
אין קוים איז דער אַוונט געקומען,
אוועק איז די פרוילעכע פייע —
איז מאַרקאַן באַפאַלן אַן אומעט.

שפאַנט מאַרקאַ אין וועלדל ביים דונאַי,
פון ליבע און אייפער צעפאַליעט:
— „וואו איז זי, די פייע?“ — ער פרעגט זיך.
— „מיר ווייסן נישט!“ — לאַכן די כוואַליעס.
— „איר שפילט זיך אַליין מיט דער פייע!“ —
שרייט מאַרקאַ צו זיי, פול מיט קנאה.
און ס'האַט זיך געוואַרפן דער שוטה
אין דונאַי — זיין פייע געפינען.

עס באַדט זיך די פייע אין דונאַי,
זיי פריער — פאַר מאַרקאַן, דעם גיבור.
און מאַרקאַ נישטאַ שוין — און דאָך איז
פון מאַרקאַן אַ לידל פאַרבליבן.

און איר וועט פאַרברענגען אַ לעבן,
זיי ווערעם, ווי בלינדע, אויף דר'ערד:
קיין מעשיות פון אייך צו דערציילן.
נישט זינגען קיין ליד — איז באַשערט.

סיגייט די זון אויף

סיגייט די זון אויף און גייט-אונטער,
פינצטער איז ביי מיר אין צעל.
מאָג און נאָכט די וועכטער הימל
סיפּענצטער מיינס צו פרייער וועלט.

ווי איר ווילט, קאָנט איר מיך הימל,
כ'בין אַנטלויפן גאָר נישט גרייט.
ווילן ווילט זיך אויף דער פרייהייט —
ברעכן קאָן איר נישט די קייט.

אָך, איר קייטן, מיינע קייטן,
כ'קאָן אייך, מיינע ביווע פיינט,
נישט צערייסן, נישט צעברעכן,
גורל ביטערער דו מיינ!

אין די נעכט איבער די וועלדער
כ'וועל נישט ברענען מער אַ וועלט.
סיגייט פאַרביי, פאַרביי מיין יוגנט
אין דער ענגער תפיסה-צעל.

אָך, דו שוואַרצער ראַב, וואָס שוועבסטו
איבער מיר, דו בייזער פיינט?
שפירסטו, שפירסטו שוין מיין אומקום?
איוואַרצער ראַב, איר בין נישט דיין!

1898

דאָס מיידל און דער טויט

(א מעשהלע)

1.

איבער דערפל — פון פאַרשפילטער שלאַכט
איז דער צאָר צוריק אַהיים געפאַרן.
אונטער קוסט ער הערט: אַ מיידל לאַכט,
גלייט זיין האַרץ מיט בייזן צאָרן.

האַט דער צאָר די ברעמען אַנגעכמורעט
און אַ שמיץ מיט שפאַר אין בויך פון פערד,
און אַ פלי אויף מיידל, ווי אַ שטורעם,
אין אַ וואָרף דעם שפּענצער אויף דער ערד.

און זיין שמים צעקלינגט זיך פרעכער, דולער:
— „וואָס איז, מויד, אויף דיר דאָ די גדולה?
— „כ'האַב געלימטן ביטערע מפלות:
העלפט פון חיל האַט דער פיינט געפאַנגען

און די צווייטע אויסגעלייגט, ווי זאנגען,
פאר איך איצט נאך פרישע, נאך חילות.
מיך — דיין צאר — באליידיקט האבן שונאים...
און דו שטייסט — און כיכעסט מיר אין פנים." —

האָט דאָס מיידל ס'קאָפּטל אירם פאַרריכט
און דעם קיסר ענטפערט זי אַן שרעק:
— „זעסט דען נישט — מיין ליבער צערטלט מיך,
פאַטערל, דו בעסער גיי אַוועק!" —

אַז מ'האַט ליב, ווער דאגהעט פארן צאר.
'שטאַ קיין צייט צו שמועסן מיט קיסרים.
און אַמאַל ברענט ליבע הייס, ווי זשאַר,
הייסער נאָך פון ליכט אין די סאַבאַרן.

איז פון כעס געוואָרן ווילד דער קיסר —
אַזש די הענט און פיס ביי אים זיך טרייסלען.
איז באַפעלט ער: — „שמידט די מויד אין קייטן,
אַדער בעסער אויפן אַרט זי טייטן!" —

האָט זיך באלד דעם קיסר'ס טרייע טווימע,
מיט צעקרימטע פנימער מיט מיאוסע,
ווילד אַ וואַרף-געטאַן מיט בייטש און רימער —
גרייט דער מיידל אַנצוטאַן אַ מיתה.

2.

יענעם טאַג געווען אין שלעכטע לוינע
איז די מ י ת ה, ביינערדיקע, דארע.
נאָר די פּרילינג-ליבע האָט דער זקנה
דאָס פאַרגליווער-ט-קאַלמע בלוט דערוואַרעמט.

ס'איז שוין לאַנג דער אַלמער דאָ דערעסן
טאַג-זוי-נאכט פאַרנעמען גסיסה-זיפּצן,
מוכלע לייבער פון די מתים פרעסן —
ס'גלוסט זיך איר, דער זקנה, אויך אַ שטיף-טאַן.

אַלע צייטערן און פאַלן כורעים
פאַר איר אַנקום: שקלאַפּן, ווי קיסרים,
איז איר נמאַס שוין דעם מענטשנס מורא,
ס'קריכט פון האַדלז: לוויית, טרונעס, קברים.

ס'איז באַשערט אַ דאָליע איר אַ האַרבע
אויף דער ערד, דער קראַנקער און דער מיאוסער.
ווי אַ פאַכמאַן, טוט זי דאָ איר אַרבעט,
דענקט דער מענטש: ס'איז איבעריק די מ י ת ה .

ברענט אין איר, פאַרשטייט זיך, דער פאַראיבל
קעגן מענטשן-סטאַדע שאַרף און שאַרפער.

ווערט זי ביז — און כאַפּט די מאַס שוין איבער:
הרגעט זי פונקט יענע, וואָס מ'דאַרף נישט.

אפשר גאַר פאַרליבן זיך דער זקנה
אין דעם טיוול ביז איבער די זאַקן —
און פון ליבע-וויי זיך גאַר צעוויינען
אויפן טיוולס פייערדיקע לאַקן!

3.

שטייט דאָס מיידל דרייט אין דער סכנה,
וואַרט אויף מיתהם שנעלע קאַסע-שוואונגען.
שעפּטשעט מיתה — ס'איז איר אַ רחמנות: —
— „זע גאַר, זע — דו ביזט דאָך אזא יונגע!

— „זאָג, צואוואַס באַליידיקט האַסט דעם צאַר?
מוז איך איצט זיך אומברענגען דערפאַר!“ —
ענטפערט ס'מיידל רואיק און געלאַסן:
— „נן, צואוואַס אויף מיר אומזיסט זיך כעסן?

אונטער קוסט פון בעזן-בוים דעם גרינעם
האַט מיין ליכסטער מיר געשאַנקען גליק, —
איז דער צאַר געלעגן מיר אינוינען?...
דאַרף ער איצט גראַד לויפן צ'ריק פון קריג...

— „זאָג איך אים, דעם קיסר, קאַנסט נישט זען?
טראַג זיך אָפּ, דו — פאַטערל, געביטער...
מיר איז, דוכט זיך, גוט אזוי געווען,
גאַר געענדיקט האַט זיך, זע, ווי ביטער!

— „קאָן מען דען אַנטלויפן פון דער מיתה?
מוז מען, הייסט עס, שטאַרבן נישט דערליבט.
נעט איך זיך, דו — מיתהלע, פאַרגיב:
לאַז מיך קושן נאָך מיט אים אַ ביסל!“ —

מאָדנע קלינגען איר דעם מיידלס ווערטער:
„האַט די יוגנט היינט שוין מער קיין בושה!
— „וואָס וואַלט איך אויף דר'ערד געטאָן דאָ, — קלערט זי,
ווען די מענטשן הערן-אויף זיך קושן!“ —

צייט זיך מיתה אויס אויף זון אויף העלער,
שפילט זיך מיט דער שלאַנג, וואָס קריכט אין קוים.
און צום מיידל: — „קוש, גאַר מאַך עס שנעלער...
כ'שענק די נאַכט דיר... מאַרגן פרי — זיי גרייט!“ —

אויף אַ שטיין זיצט מיתה, וואַרט און כריפעט.
און די שלאַנג — זי לעקט די אַלטע שיך איר.
און דאָס מיידל — אזש פון גליק זי כליפעט...
שעפּטשעט מיתה: — „מאָך עס, מיידל, גיכער!“ —

4.

כאַפט זיך אויף פון שלאָף אירן די מיתה:
 ס'איז שוין טאָג — און ס'מיידל איז נישטאָ.
 וואַרמשעט שלעפ'ריק: — „אַט אַ מויד אַ מיאומע!
 קאַרג געווען די נאַכט איר — ס'איז שוין טאָג!“ —

רייסט זי אָפּ אַ זון-בלום אויפן צאַם,
 גיט אַ שמעק, צערייבט זי מיט די הענטלעך,
 זעט ווי זון באַגילדט מיט הייסן פלאַם,
 וואַרפט אויף גרינע בלעטער געלע רענדלעך.

קוקט, ווי שטראַלן איבער ביימער שפּרינגען,
 הויבט די מ י ת ה פּלוצים אָן צו זינגען:

„מענטש זיין בעסטן חבר טייט
 און צום קבר אים באַגלייט
 מיט אַן אויסגעדראַשן ליד:
 — „פאַרן צדיק רו און פּריד!“ —

„כ'קאַן דאָ גאַרנישט נישט פאַרשטיין:
 ס'טרייבט טיראַן זיין פאַלק, ווי קעלבער.
 שטאַרבט ער, זינגען גרויס און קליין
 אויך נאָך אים דאָס ליד דאָס זעלבע.

„צדיק, רשע — נאָך דער טהרה,
 מאַכט מען זיי די זעלבע וואַרע,
 זינגט אין טרויער דער סינקליט:
 — „פאַרן צדיק רו און פּריד!“ —

„וועמען ס'זאל מיין האַנט נישט טויטן:
 מערדער, כאַם, צי פאַראַזיט,
 וועט מען אַלעמען באַגלייטן:
 — „פאַרן צדיק רו און פּריד!“ —

5.

אַפּגעזונגען — הויבט זי אָן זיך כּעסן:
 שוין אַריבער אַ מעת-לעת — דאָס מיידל
 האָט באַדאַרפט מיט ליבסטן לאַנג זיך שייַדן —
 זי, די מ י ת ה , האָט נישט ליב קיין שפּאַסן!

ווערט זי בייזער — ממש אַ סכּנה,
 נעמט אויף גיך די לאַפטשעס זי פאַרשנורן.
 קוים דערוואַרט: אַרויס זאַל די לבנה —
 און אין וועג געלאַזט זיך, ווי אַ שטורעם.

גיט אַ שעה — און פּלוצים: אויף אַ לאַנקע,
 צווישן טויענדיקע רויזנבעטן,
 אויפן סאַמעט-גראַז, אין ליכט לבנה'יקן
 זיצט דאָס מיידל, ווי אַ פּרילינג-געטין.

אַפגעדעקט די ברוסט אין שיין אין בלייכער,
נאַקעט, ווי די ערד אין פּרילינג-פּריען,
און אויף הויט, אויף נאַקעטער און ווייכער,
העלע קושן, ווי די שטערן, גליען.

שטערן צוויי — די ניפלען פון די בריסט,
און ווי שטערן, אירע אויגן לויכטן,
קוקן ווי אין היכל מילכוועג פליסט
איבער שטעג פון בלויער נאַכט באַהויכטן.

און די אויגן בלויע שאַטנס צירן,
אירע ליפן — וואונדן צוויי צעגלימע.
אַנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אויף קני אויף אירע,
שלאַפט אַ בחור, ווי אַ הירש אַ מידער.

קוקט די מ י ת ה און אין קאַפּ אין פּוסטן
לעשט זיך כעס, ווי פייערדיקער דראַט:
-- „וואָס האַסטו באַהאַלטן זיך אין קוסטעס,
ווי אַמאָל האָט חוה זיך פאַר גאַט?" —

האַט דעם בחור צוגעטוליעט ס'מיידל
און פון טויט פאַרשטעלט אים מיט איר גוף,
און דער מ י ת ה אַפגעענטפערט פּריידיק:
— „שילט מיך נישט, קיין מיאוסע נעמען רוף!

-- „ליאַרעם נישט, כ'וועל לייגן זיך אין קבר,
נאָך אַ ווייל — און קומען וועט מיין סוף.
אַבער אים... אים ריר נישט אָן קיין אבר...
וועסט אים דאָ נאָך אויפוועקן פון שלאָף.

— „כ'האַב פאַרשפּעטיקט, פלאַגט מיך דער געוויסן.
כ'האַב געטראַכט: ס'איז נאַענט שוין די מ י ת ה ,
לעז נאָך איינמאַל פילן זיין באַריר —
אים איז דאָך דאָ גוט אַזוי מיט מיר.

— „ער האָט מיר געבראַכט אַזויפיל פּרייד.
זע, ווי ער צעקושט האָט מייע גלידער!
זיינע קושן בליען אויף מיין הויט,
בליען העל, ווי רויטער מאַן צעגליטער." —

לאַכט די מ י ת ה פון דעם מיידלס ווידוי:
— „כ'זע, מיט זון געקושט האַסט זיך, פאַרוואָר!
נאָר ביי מיר ביזט נישט קיין בת-יחידה,
טויטן דאַרף איך פיל נאָך ביז קאַיאָר.

— „כ'בין דער צייט דאָ ערלעך און געטריי:
מי איז פיל פאַראַן — און איך ווער אַלט.
יעדע רגע טייער איז — שוין צייט,
צייט שוין, מיידל — קלייב אין וועג זיך באַלד!" —

בעט זיך ס'מיידל: — „ס'נעמט ארום דער כחור,
זע איך שוין פאר זיך נישט מער די וועלט:
פליסט א נייע קראפט אין אלע קנאכן,
א נישט-דאָאיק גליק אין האַרצן קוועלט.

— „כ'פיל קיין שרעק פאר אייגענעם געביין,
און איך דאַרף: נישט גאַט, נישט מענטש, נישט קיינעם,
ווי אַ קינד, די פרייד דאָ פרייט אליין זיך,
שפיגלט ליבע זיך אין זיך אליין.“ —

שווייגט די מ י ת ה — ס'קלעמט ביים האַרץ חרטה,
זעט: דאָס ליד — עס רייסט זיך מער נישט איבער!
שענער פון דער זון — נישטאָ קיין גאַט איז,
אין קיין פלאַם, וואָס העלער ברענט, ווי ליבע!

.6

שווייגט די מ י ת ה — און דעם מיידלס וואָרט
ברענט מיט קנאה ס'האַרץ, ווי גלי פון אייזן,
וואַרפט אין היץ זי, הויבט זי פונם אָרט —
וואָס וועט מ י ת ה ס האַרץ דער וועלט באַווייזן?

ניט קיין מוטער מ י ת ה איז — אַ פרוי:
אויך ביי איר איז שטאַרקער האַרץ פון שכל,
אויך ביי איר אין האַרצן בליט פאַרזיי
פון רחמנות, כעס און אומעט ווייכן.

און אין וועמען ס'האַט פאַרליבט זיך מ י ת ה ,
און געביסן איז פון אומעטס גאל ווער, —
דורך די נעכט ער שעפּטשעט ווערמער זיסע
וועגן גרויסער פרייד פון רו און שלוח.

— נו, — זאָגט מ י ת ה , — כ'גיב דאָ אויף דעם שטרייט.
זאל אַ נס געשען דאָ — כ'לאָז דיך לעבן!
אַבער איך וועל שמענדיק זיין דאַנעכן,
איביק, ל י ב ע , שטיין דאָ ביי דיין זייט.“ —

און זינט דאָן, ווי ס'וואַלט דער נס געשען דאָ,
גייען זיי, ווי שוועסטער צוויי, געאַרעמט:
נאָך דער ל י ב ע שלעפט זיך איבער לענדער
ט ו י ט מיט קאַסע אין די הענט, די דאַרע.

גיט איר נאָך — אַ שוועסטער אַ געטרייע —
וואו אַ חתונה און אַ לוויה:.

און, פאַר'כישופט, ביידע שוועסטער וועבן:
פרייד פון ל י ב ע, העלן גליק פון ל ע ב ן .

3. סימבאליסטן

וואלאשין
בלאק
ביעלי
גאראדיעצקי
קלויזעו
סיעוועריאנין
גומיליאוו
אכמאטאוו
מאנדלשטאם

טאלאוויאוו
מינסקי
טאלאגוב
מערעזשקאווסקי
איוואנאוו
גיפיוס
באלמאנט
לאכוויצקא
בריוסאוו
קוזמין

3. סימבאָליסמן

סאַלאַזויאַזן

וולאָדימיר סערגיעוויטש

(1900-1853)

ליבער פריינט...

ליבער פריינט, צי קאַנסט נישט מערקן:
אַלץ, וואָס מיר דאָ רופן אמת,
איז פון דעם, וואָס ס'אויג פאַרנעמט דאָ,
בלויז אַן אַפשיין, בלויז אַ רמז.

ליבער פריינט, צי קאַנסט נישט הערן,
אַז דער גאַנצער וועלט-געראַנגל
איז אַן עכאַ, בלויז אַן עכאַ
פון די יום-טובדיקע קלאַנגען.

ליבער פריינט, צי קאַנסט נישט שפירן,
ס'איז בלויז איינס פאַראַן אין לעבן:
בלויז ווען איין האַרץ רעדט צום צווייטן
אין אַ שטימונג פון פאַרגעבן.

1888

דאָס אויג פון אייביקייט

אַליין און איינזאַם איבער ערד דער ווייסער
אַ שטערן גינט.
און ציט צו זיך מיט הימלדיקע שמעגן
צו זיך — אַהין.

אַ, ניין, צוואוואָס? פאַראַנען לויטער נסים
אין בלויז איין בליק,
וואָס שליסט אַ בונד צעווישן ים און לעבן
און הימל-וויג.

אין אַט-דער בליק איז קלאַר אַזוי און נאַענט —
אין אים זיך שטראַל —
און דו אַליין וועסט ווערן שיין און ברעגלאַז —
דער צאר פון אַלץ.

1895

מינסקי (ווי לענסין)

ניקאלאי מאַקסימאָוויטש

(1855 — 1937)

אין לייטערונג

ווי נאך א וועל — א לויפנדיקע וועל,
פאָרגעסונג-שעהן האָבן ראש געזעגלט.
דער אומרו האָט געוויגט זיך שווינדיק-שנעל,
דעם לעבן אָפּגעזאָגט די נייע רגעס.

אן אויסגעלייטערטער פון נייעם גליק,
האָב איך גערעדט צו דיר פון ליבע-וואונדער.
געענטפערט „ניין!“ האָט מיר דיין סומנער בליק,
דערשטיקט דעם פלאַם, וואָס ס'האָט דיין זעל צעצונדן.

1904

טערטראַדע

בלייערנע וואַלקנס אין הימל-רוים ציען זיך,
אומעטיק, גרויליק, אָן שוין.
נאָקעטע ביימער מיט יאָמער-קלאַג וויגן זיך,
וועק זיך פון שלאָף נישט, מיין פריינט!

טרייב נישט, פאַרטרייב נישט די טרוימען די פריידיקע,
עפן די אויגן נישט אויף:
טרוימען אַנזאָרגיקע,
טרוימען פאַרגענגלעכע
זעט מען בלויז איינמאָל אין שלאָף.

גליקלעך איז יענער, וואָס שלאָפט — און אים חלומט זיך
פרילינג אין האַרבסטיקער קעלט.
גליקלעך איז יענער, וואָס פרייהייט-טרוים ליכטיקן
זעט ער אין תפיסה'שער צעל.

ווי צו די וואַכיקע! שליסן זיי קאָנען נישט
אויגן אין נעכט אָן א סוף.
טרוימען אַנזאָרגיקע,
טרוימען פאַרגענגלעכע
זעט מען בלויז איינמאָל אין שלאָף.

1901

כִּבְיִן אִין שְׂרַעֲק...

כ'בין אין שרעק צו דערציילן, ווי שמארק כ'האב ד'ך ליב.
כ'בין אין שרעק, אז דערהערנדיק ס'ווארט פון מיין ליב,
וועט דער ווינט אין די קוסמעס פון פרייד זיך צעבורן —
מאן א פלי איבער ערד, ווי א שמורעס.

כ'בין אין שרעק צו דערציילן, ווי שמארק כ'האב ד'ך ליב.
כ'בין אין שרעק, אז דערהערנדיק ס'ווארט פון מיין ליב,
וועלן שמערן אין רוים בלייבן שטיין אין געלויפן —
און הענגען די נאכט וועט אן אויפהער.

כ'בין אין שרעק צו דערציילן, ווי שמארק כ'האב ד'ך ליב.
כ'בין אין שרעק, אז דערהערנדיק ס'ווארט פון מיין ליב,
וועט מיין הארץ זיך, אין וואנזין פון ליבע דערשרעקן —
און פון גליק און יסורים... זיך עקן.

1890

פֿאַר גיין וועט, ווי אַ טרוים...

פאָרגיין וועט, ווי אַ טרוים, דעם מענטשנס זאָרג און וויי,
פאָרגעסן וועט מען העלד, ס'וועט פוילן מאַוואַלי
אין שמויב געמיינזאמען פון ע ב ר .
און חכמה, וויסן, רעכט און ליבשאפט אַן אַ ברעג
פון האַנט פון גרויזאמער וועט ווערן אַפגעמעקט,
ווי אַלטע יערטער — פון אַ מאַוול.

און ווערטער אַנדערע — שוין נישט פון זעלבער האַנט —
און ווייט פון שמומער ערד, פאָרגליווערטע אין וואַן —
דערשיינען וועלן, ווי אַ סוד אַ בלינדער.
אויפסניי וועט שיינען ליכט — צו ווערן חושכס רויב,
און עמיץ לעבן וועט, נאָר נישט ווי מיר — אין שמויב,
נאָר פונקט ווי מיר, וועט ער אין טויט פאָרשווינדן.

און שווער איז אונדז אַצינד פאָראַויסזען און פאָרשטיין.
אין וואַס פאָר אַ לבוש ס'וועט גייסט אויפסניי אַנטשטיין,
אַנטפלעקן זיך אין וועלכע שמריכן.
קאָן זיין, אַז אַלץ, וואַס דאָ ביי אונדז די ליבשאפט וועקט,
נישט ווידערהאַלן וועט זיך דאָרט אין יענע מעג,
נאָר איין זאָך וועט זיך ווידערהאַלן זיכער:

בלויז וואַס מיר דענקען איצט, אַז ס'איז אַ פוסטער טרוים,
און סמונטע שמרעכונגען, וואַס זיינען קלאָר אונדז קוים,
און נאָך נישט-דאָאיקייט דאָס בענקען.

פון אַננונגען דאָס ליכט, דער האַס צו דעם, וואָס דאָ,
דער דאַרשט נאָך הייליקייט, וואָס איז אויף דר'ערד נישטאָ —
בלויז דאָס אליין איז נישט פאַרגענגלעך.

און וואָס פאַר אַ געשמאַלט און וואו נאָר אויף דער וועלט
זאָל נישט אַ בליץ-מאָן ס'ליכט פון חכמה, שטראַליק-העל,
און ווער די ערד זאָל נישט באַוואוינען,
זיי וועלן רייסן זיך, ווי מיר, אין בלויער ווייט,
פון זייער גרויען שטויב צום טרוים פון אייביקייט —
און פונקט, ווי מיר, דאַרט טרויערן און שטוינען.

דעריבער איז נישט דער אומשטערבלעך אויף דער ערד,
וואָס איז זי דורכגעגאַן מיט רחמים, צי מיט שווערד,
ווער ס'האַט פון רום דעם קרישלידיקן מאָוול
מיט שטותים אַנגעפילט, מיט צוועקלאָזע, ווי דרויב,
פאַר וועמען ס'האַבן לייט, ווי ער — דער זעלבער שטויב —
געציטערט, אַדער אַנגעטאַן אים כבוד.

נאָר ס'איז אומשטערבלעך דער, וואָס האַט דורך שטויב פון צייט
דערזען אַ נייע וועלט זיך חלומען אין ווייט,
אַן אייביקן, אַ נישט-געדאַכטן האַפן,
ווער ס'האַט געדורשט אין לייד נאָך אַ נישט-דאַאיק גליק
און האַט זיך אַ מיראזש, וואָס נערט זיין זעל און קוויקט,
אין מדבר פרוכטלאָזן געשאפן.

סאַלאַנאָב (טעמעריניקאָוו)

פּיאָדאַר קוזמיטש

(1863 — 1927)

אין פּאָגראַם - טעג

כ'האַב געאיילט זיך צו מיין כלה,
ויען פאַגראַם האָט אויסגעבראַכן:
כ'האַב אין דר'היים געפונען אלע —
איר משפּחה.

אלע ליגן חרוב-וויסמע,
רינט זאָם בלוט אין טונקלע ריקעס.
שמעקן טשוועקעס אין די בריסטן
אין געניקן.

וואָס די ליבע האָט דעראַכערט,
בייזע קראַפט האָט גראַב צעמעכערט.
גוף פון כלה טשוועקעס האָבן
דורכגעלעכערט.
1906

דער נדר

ווען כ'בין אין ברויז פון ים געשוואומען
און ס'איז צום גרונט אַראָפּ מיין טיף,
האַב איך גערופן: — „פאַטער-טייוול,
קום, שלעפּ אַרויס מיך פון דער טיף.

— „נישט לאָז, נישט לאָז פאַרלוירן ווערן
ביין זעל פאַרביטערטער אַצינד —
און ס'רעשט פון מיינע שוואַרצע יאָרן
כ'וועל אָפּגעבן דעם גאַט פון זינדל!“ —

האַט מיך אַ נעם-געטאָן דער טייוול,
אַרויסגעשלעפט מיך פון געזאַנק,
אַריינגעזעצט מיך אין אַ שיפל
מיט וועסלעס, זעגלען און אַ באַנק.

האַב איך געבראַכט צו דער יבשה,
צוריק צום לעבן מיין פאַרבלייב:
מיין אָפּגעשמויסענע נשמה
און אויך מיין אַרעם, זינדיק לייב.

און טריי בין איך דעם נדר, טייוול,
וואָס איך האָב אין אַ וויסער שעה
געגעבן דיר, ווען כ'בין געזונקן —
און מיך געראַטעוועט האָסט דאָ.

כ'וועל אומעטום דרך לויבן, מיינול,
להכעים זינדיק-שווערע טעג,
אַליץ לעסטערן — און פרומע מענטשן,
ווי דו, אַראַפּירן פון וועג.

1900

דער לץ

איר וואונדערט זיך אויף מיינע בגדים.
איר לאַכט: — „ער קליידט זיך, ווי אַ געץ“ —
איך קום אַראַפּ צו איך, ווי פריער,
אין הייליקן געשטאַלט פון לץ.

כ'איז אייער חוק מיר נישט קיין אַנווייז,
מיין שפּאַס איז אמת אַן אַ ברעג.
כ'איז אַפענער געפּאַרבטע מאַסקע
פון אייער פנים, פול מיט שרעק.

און שעמערירענדיק מיט צוימן,
מיט גלעקלעך פאַר אַ וויסמן לויך,
פיל ערלעכער דעם הויפּנאַרס מיצל
איז פון דעם קיניגס שענצטער קרוין.

אַנאַנדער צייט און אַנד'רע וועגן:
כ'איז נישט אַמאַל, ווען דרייכט און שאַרף
איך פלעג אין די פּאַלאַצן קומען,
וואו ווילד געיובלט האַט דער צאַר.

אַצינד אויף פּאַלקישן צונויפקום
איך הויב מייך פייקל אויף מיט גלאַנץ
און לאַך און שפּאַס פאַר פרייע בירגער
און פאַר אַ טויטער תּפּיסה כ'טאַנץ.

איר פרייט זיך דאָ מיט נייער פרייהייט —
מיט ערדס מיט הייליקסטן געזעץ.
עי, מאַכט אַ וועג אים — ברייטער, ברייטער,
אַ וואַרע מאַכט — עס שפּאַנט דער לץ!

ער וועט, ווי שמענדיק, ווידער טרעפן
מיט זיין געלעכטער, דרייסט און שאַרף,
אויך דעם, וואָס קלייבט זיך שוין צו לעקן
די האַנט פון מאַרגנדיקן האַר.

1905

דעם טייל וואס הוידעל קע

אין שאַטן פון דער יאָדלע,
וואו ס'פליסט דער טייך אין גאַנג,
דער טייוול וויגט די הוידע
מיט מאַכיק-פלינקער האַנט.

ער וויגט און לאַכט און כיכעט:
פאַראַויס — צוריק, פאַראַויס — צוריק.
עס סקריפעט ברעט אין בויגן
און ס'רייכט זיך, אַנגעצויגן,
אַן שווערן סענק דער שטריק.

עס פליט די ברעט און סקריפעט
און וואַקלט זיך פאַרשייט.
דער טייוול לאַכט און כריפעט
און האַלט זיך ביי אַ זייט.

איך האַלט זיך אַן און וויג זיך:
פאַראַויס — צוריק, פאַראַויס — צוריק.
איך פרוואו פון אים זיך ווערן,
און מי זיך אַפצוקערן
פון שד מיין טונקלען בליק.

און הויך אַריבער יאָדלע
איך הער זיין בלויען כּיך:
— קוים וויגסט זיך אויף דער הוידע,
איז כאַפט דער טייוול דיך! —

אין שאַטן פון דער יאָדלע
דער טומל איז געדיכט:
— קוים וויגסט זיך אויף דער הוידע,
איז כאַפט דער טייוול דיך! —

איך ווייס, ער וועט נישט וואַרפן
די לויפנדיקע ברעט,
כל זמן ס'וועט מיך פאַרשניידן
מיט שרעקן-האַנט דער שד.

כל זמן ס'וועט זיך צעדריוולען
די האַנט פון לויזן שטריק,
כל זמן אַנטקעגנקומען
וועט טרייע ערד צוריק.

איך פלי אַריבער יאָדלע,
ביז כ'פאל צום באַדן — טראַך!
וויג, טייוול, וויג די הוידע
אַלץ העכער, העכער — אַך!

ד ע ר ק ר ו ג

אין פולן קרוג, אין העל-געפארבטן,
דער קנעכט פארקמורעט טראַגט דעם וויין.
דער קרומער וועג איז נישט באַלויכטן,
אין הימל איז נישטאָ קיין שייַן.

מיט אַנגעשטרענגטע, שאַרפע אויגן
ער קוקט אין האַלב-חושך און קוקט,
אַז אויף זיין ברוסט דער וויין אין שטראַמען
זאָל זיך נישט אויסגיסן פון קרוג.

אזוי-אַ טראַג איך מיינע ליידן
אין פולן ביון ברעג פּיאַל:
דאַרט דרימלען גרויזאַם, פאַלש און ליסטיק
זכרונות מיינע — גיפט און גאַל.

אויף וועגן זייטיקע כ'פאַרנעם זיך
מיט קרוג פון בייזן איבערפלוס:
מיט נישט-געהיטע הענט זאָל קיינער
מיר אים נישט אויסגיסן אויף ברוסט.

1903

* *
*

איך שלעפּ זיך איבער וועגן לאַנגע
פון ערדס געמאַרקן מיט פאַרדראַם:
כאַטש אויף אַ רגע ריינער ווערן,
כאַטש אויף אַ רגע ווערן פּראַסמ.

כאַטש גאַט דערזען אויף בלוז אַ רגע,
כאַטש הערן צאַרנדיקע רייד,
כאַטש איינמאַל בלוז זיך צוצולייגן
צו שוועלן פון גאַטס-הויז מיט פּרייד.

דערנאָך זאָל פינצטערן אין שטויבן
גאַטס-וועג אין הייליקן אַ ל י י ן .
און זאָל אין אַייטערדיקן דאַזיין
שוין שפּאַטן גרויזאַמער המון.

1896

אַ שטיל וויג-ליד

הוילע פיסעלעך אין שטויב,
פיל געלאפן אינגל מיין.
ליבע פיסעלעך וואש-שאפ,
פיסל, פיסל, דרימל-איין!
כ'וועל דיר זינגען וועגן רו:
באיר-באיושקי-באיר!

שלאף האט אנגעקלאפט אן טיר.
כ'האב געזאגט: — „שלאף, קום אריין.
דרימלען הענטלעך אויף זיין ברוסט,
ווייסע הערעלעך — ווי לייך“ —
זינג איך שטילער, זינג איך צו:
באיר-באיושקי-באיר!

— „שלאף, פונוואנען!“ — „פונם פלוין!“ —
— „וואס געזען?“ — „לבנה-שיין!“ —
— „און מיט וועמען?“ — „מיט מיין פריינט!“ —
— „איז דיין פריינט געקומען?“ — „ניין!“ —
זינג איך שטילער, זינג איך צו:
באיר-באיושקי-באיר!

דרימלט די לבנה בלייך.
שטיל אין פעלד איז און אין סאך.
עמיץ ביי דעם פענצטער גייט,
עמיץ שעפטשעט דארט א סוד.
זינג איך שטילער, זינג איך צו:
באיר-באיושקי-באיר!

עמיץ ביי דעם פענצטער שאַרנט,
ווי א שטילער צווייג-גערויש:
— „שווער איז מיר דא. איך בין קראַנק.
ברודער, קום און העלף ארויס!“ —
שטילער, שטילער זינג איך צו:
באיר-באיושקי-באיר!

— „כ'האב געקאשיעט גאַנצע טעג.
איך בין קראַנק און איך בין מיד!“ —
און א שאַטן וויגט זיך, וויגט,
שטייט ביים פענצטער — און ער הייבט.
און איך זינג און זינג זיך צו:
באיר-באיושקי-באיר!

מערעזשקאָזוסקי

דימיטרי סערגיאַיטש

(1866 — 1941)

די קללה פֿון ליבע

מיט אַנשמרענג פֿרוכטלאָזן און שווערן
איך וויל צעברעכן ליבע-קייט:
ווי וואָלט איך וועלן ווידער פֿריי-זיין,
און מער נישט ליבן בין איך גרייט.

די זעל איז פול מיט שאַנד און פחד
און וואָלגערט זיך אין בלוט און שפּאַט.
פֿון שמויבן רייניק מיין נשמה,
באַפֿריי פֿון ליבע מיך, אַ גאַט!

נאַר ס'ווייזט מיר גאַט נישט קיין רחמנות,
איך בעט אומזיסט דורך נעכט אַן שלאָפּ:
איך ווער אַליץ מידער, האַפֿנונגלאָזער,
און כ'ליב אַליץ שטאַרקער אַן אַ סוף.

נישטאַ קיין פֿרייהייט, קיין פּאַרגעבונג:
צו קנעכטשאַפט ווערן מיר גענייט.
מיר זיינען אַלע דאָ פּאַרמשפּט:
אויף ליידן, ליבע און אויף טויט.

1897

נירנאָנאַ

און ווידער, ווי אין טאָג פֿון בראשית,
איז שטיל דעם הימלס בלויע שיין,
ווי ס'וואָלט קיין זינד געווען אין האַרצן,
ווי ס'וואָלט דאָ נישט געווען קיין פיין.

איך דאַרף נישט מער קיין רום און ליבע,
אין שטילקייט פֿון צעהעלמע מעג
איך אַטעם רואיק, ווי די גראַזן,
וואָס שלאָפֿן וועלקנדיק ביים וועג.

איך וויל נישט חשבונען, נישט פֿרעגן,
איך וויל נישט קוקן אויף צוריק.
אַ, ס'אַראַ נחת — מער נישט טראַכטן,
און גאַרנישט וועלן — ס'אַראַ גליק!

1899

ס א ק י א - מ ו נ י *

איבער בערג און איבער טונקלע היילן,
וואו געהודיעט האָט דער אוראָגאַן,
איז געגאַן אַ מחנה בעטלער היילע
צו דעם גאַנגעס (***) — פון אַ פרעמדן לאַנד.

דאַרע גופים שטאַרן אונטער שמאַטעס,
מיד פון רענגס און פון ווינטשן מאַטע,
נישט געזען שוין האָבן זיי צוויי טעג
נישט קיין פייער, נישט קיין הויז אין וועג.

פלוצים זע: אין פינצטערניש אין קאַלטער
עפעס האָט פאַרויס געטאַן אַ שוין.
ס'איז אַ טעמפל... דאַרט זיך צו באַהאַלטן
איז די מחנה וואַנדערער אַרײן.

און פאַר זיי — דערשיינט אויף טראַן אויף הויכן
סאַקיאַ-מוני — שמייערנער גיגאַנט,
און ביי אים אין קרוין, קוים צו דערגרייכן,
שטעקט אַ גרויסער צויבער-בריליאַנט.

רופט זיך אַן איין וואַנדערער: „חברים,
נאַכט איז פינצטער... קיינער איז נישטאַ.
וויפל זילבער, ברויט און פיינע סחורות
קאַן מען קריגן פאַר איין דימענט דאַ.

— 'בודאַן' איז ער מער נישט נויטיק. ס'פּעכלען
שענער אים, דעם הערשער פון דער וועלט,
קופּעס שמערן — פינקלדיק און העל —
אין זיין הימל, ווי אין בלויען בעכער." —

לויט אַ צייכן, גנב'ען זיך ווי קעץ,
אין דער פינצטער בעטלער צו דעם געץ.

איידער נאָך דאַס הייליקטום זיי האָפּן
אַנרירן מיט ציטערדיקער האַנט,
איז אַ דונער און אַ פייער-בראַנד
און אַ ווינט פון מדבר אַנגעלאָפּן
און פאַרשטויסן זיי אין ווילדן וואַן.

אַלץ פון שרעק פאַרגליווערט איז געבליבן..
— איינער בלויז — דערהויבן, דרייסט און עכט —

*) סאַקיאַ-מוני — דער וועלטלעכער נאַמען פון בודאַ.
**) גאַנגעס — דער גרעסאער טײך אין אינדיע.

טרעט-אַרויס פֿון בעטלערשער מסיבה,
רעדט צו בודאַ': — „גאַט, ביזט נישט גערעכט!“

— „צי געלאָיגט אונדז האָבן דיינע פּריסמער,
אַז דו היילסט דעם טרויער, ווי אַ וואַנד,
אַז ביזט גוט און פול מיט חסד ביזטו,
אַז פּאַרטרייבסט דעם הושך, ווי די זון.

— „ניין, דו שטראַפסט אונדז פאַר אַ שטיין אַ פּיצלם,
אונדז, וואָס ליגן דאָ פאַר דיר אין שטויב.
כ'אַרצ בריה'שאַפט צו שימן בליצן
אויף אַ הילפלאַז בינטל בעטלער-דרויב!

— „שעם זיך, שעם זיך, קיניג פֿון די וועלטן,
גרויזאַם, מעכטיק האַסט זיך אַנגעגורט:
כרויט אַ ברעקל צונעמען ביי בעטלער!
בליץ פֿון וואַלקנס, הערשער פֿון נאַטור!

— „כ'שטיי פאַר דיר מיט שמאַלצן קאַפּ דערהויבן,
ווי אַ גלייכער, האַר פֿון אַלע לויבן,
זאַל דיין פייל מיך טויטן פאַר פאַרבּרעך, —
כ'זאָג דעם הימל און צו ערדן-שטויבן:
זעלבסט-הערשער פֿון וועלט, ביזט נישט גערעכט!“ —

ווערט אַנטשטומט ער... און ס'געשעט אַ וואַנדער:
ס'זאַל דעם דימענט נעמען זיין נישט שווער,
בודאַס אַפּבילד בייגט זיין קאַפּ אַרונטער,
נייגט זיין שמאַלצן קאַפּ, מיט קרוין באַשווערט.
אויף די קני, באַשיידן, אונטערטעניק,
גרויסער גאַט, פֿון גאַר דער וועלט דער קעניג,
ליגט אין שטויב פאַר בעטלער אויף דער ערד.

איוואנאוו

וויאטשעסלאוו איוואנאווִיטש

(1866 — 1949)

די וואַנדערער פון שיינקייט

איך — ביימער פון די אבות
און ענגע כרת-ערה.
און אונדז — דעם פרייען וואַנדער
די שיינקייט האָט באַשערט.

און יעדן טאָג — אַ שינוי,
אַ נייער געזינד,
אַ פלען אָן סוף, אָן אויסגאַנג,
אַ בלאַנדושענדער פאַרראַט.

אַ גלויבט דעם נס אויף ווייטער,
דער מעשה — אָן אַ צוים,
זעם בלוי פון אלע פּרילינגס,
דער רחבות פון דעם רוים.

הלומות פאַשעט, קינסטלער,
טאַכונען פרייע טעג,
רייסט-אויף, צעאַקערט רוי-ערד,
די זאַנגען וואַרפט אַוועק!

און פאַלט פון אייער רחבות
אַראַפּ אין ווינט-צעפּאַך
אויף פעלדער פון פאַרשקלאַפּונג,
וואו שטאַלץ איז קנעכט מיט יאָך.

צעטראַמפל דעם גז-עדן,
אַמילאַ — און פון לער,
ווי ליכטער, וועלן אויפגיין
די בלומען פון דער ערד!

1901

פאַט אַ מאַרגאַנאַ

כ'האַב לאַנג מיט גביאישן האַניק
נעמישט דאָ דעם ערדישן סם,
אַז כ'גלויב שוין די ביימער און טייכן
אין יאויש פון מדבר אין פלאַם,

די שפיגלען פון פאַטאַ מאַרגאַנאַ,
דער לופטיקער וואַר פון נאַכטאַ,
דעם ליגן פון ערדישע פירער,
דעם אמת פון הימלס פאַרראַט.

1908

נ י פ י ז ם (מערעזשקאווסקא׳א)

זינאאידא ניקאלאיעוונא

(1867-1944)

מ י י ן ז ע ל

געמיין, געוויסנלאז און נידריק-געבעכדיק,
איז זי אי ערד-שטויביק, אי מיסטיק-גרוי.
און שטארבן שטארב איך דא פון אט-דער נאענטקייט,
וואס נישט צעשיידבאר איז מיט מיר אזוי.

זי איז א שארסקע, זי איז א שמעכיקע,
זי איז א קאלטע, ווי א שלאנג.
ס'האט מיך פארוואנדעט דא איר פעל די שופיקע
מיט איר דערווידערדיקן, הייסן בראנד.

וואלט זי מיך כאטש א שארפן ביס-געטאן!
אן אומגעלומפערטע, זי קריכט אין שטויב.
אזא-א שטילינקע, אזא-א פוילבלעכע,
נישטא קיין וועג צו איר — ווייל זי איז טויב.

מיט אירע רינגעלעך צו מיר זי לאשמשעט זיך
און זוכט א כאפ-טאן מיך ביים סאמע קעל:
אט-די-א טויטינקע, אט-די-א שווארצינקע,
אט-די-א שרעקלעכע — מיין זעל.

1904

א ו מ ל י ב ע

ווי נאסער ווינט, אין לאדן קלאפסטו,
ווי שווארצער ווינט, דו זינגסט: — „ביזט מיין!“
איך בין דער כאפס, דיין פריינט דיין אלטער,
איז עפן-אויף פאר אלטן פריינט!“

איך האלט די לאדן, איך וואג נישט עפ'נען,
אין שרעק פארטאיעט, די לאדן כ'האלט
איך היט מיט בענקשאפט און מיט באדויער,
איך היט מיין ליבע — מיין לעצטן שטראל.

עס לאכט דער כאפס, עס רופט — דער בלינדער:
— „וועסט שטארבן, שטארבן — צערייס די קיימ!
דו ווייסט וואס גליק איז, דו ביזט דאך איינזאם,
ס'איז אין אומליבע, אין פרייהייט — פרייד.“ —

כ'ווער קילער, קילער. איך זאג א תפילה,
קוים-קוים א תפילה פון ליבע כ'רוף.
די האנט ווערט שוואכער — די שלאכט צו-ענד איז,
די האנט ווערט שוואכער — איך עפן-אוף.

1905

באלמאנט

קאָנסטאַנטין דמיטריעוויטש

(1867 — 1942)

כ'בין אויף דער וועלט צו זען די זון
געקומען

כ'בין אויף דער וועלט צו זען די זון געקומען
און בלויזן קרייז פון ערד.

כ'בין אויף דער וועלט צו זען די זון געקומען
און הויך פון בערג.

כ'בין אויף דער וועלט געקומען זען די ימ'ען,
פון טאלן בונטע פארב.
כ'האב וועלטן גאַנצע אין איין בליק געקלאַמערט,
איך בין דער האַר!

כ'האב די פאַרגעסנקייט באַזיגט די וויאַלע,
מיין טרוים איז צאַרט און גרינג.
מיין יעדע רגע פול איז מיט התגלות,
און שמענדיק כ'זינג.

עס האַבן ליידן אויפגעוועקט מיין הלום,
מיין ליבע איז צעבליט.
ווער גלייך איז צו מיין זינגעוודיקער דאַליע?
ניין, קיינער ניט!

כ'בין אויף דער וועלט צו זען די זון געקומען.
און אויב דער טאָג איז גראַ,
כ'וועל זינגען, זינגען וועגן זון און זומער
ביו לעצטער שעה.

1900

ד ע ר ט ש ע ר ט

אין זומפיקער שטילקייט פון נאַכטיקער שפעט
שאַרכט רוישלאַז און רעש-לאַז, שאַרכט שמיל דער משערעט.

וואָס שעפטשעט ער דאַרט אומפאַרשמענדלעכע רייד?
וואָס ברענען דאַרט ליכמלעך, צעזייט און צעשפרייט?

זיי מיניען און ווינקען און זינקען דאַרט איין —
און ווידער טויכט-אויף שוין די בלאַנדזשענדע שוין.

אין נאַכטיקע שעהן רוישט שמיל דער משערעט,
וואו ס'נעסטן זיך זשאַכעס און שלאַנגען ביו שפעט.

עס ציטערט אין זומפ אַ פאַרפייניקט געזיכט —
דאָס בייגט זיך אין טרויער ס'לכנה'ישע ליכט.

עס שמעקט שוין מיט סליאַמע, מיט נעיץ און געשמאַנק,
עס וועט שוין פאַרוויגן, פאַרציען ס'געזאַנק.

— „צואוואָס נאָך? און וועמען? — רעדט שמיל דער משערעט, —
וואָס ברענען דאָ ליכטלעך פון פרי ביזקל שפעט?" —

נאָר ס'בייגט זיך אין טרויער לכנה'ישע ליכט
און ווייסט נישט — און נידערט פאַרפייניקט ס'געזיכט.

צום עכאָ פון טויטער נשמהס געבעט
שאַרכט טרויעריק, רוישלאָז, שאַרכט שמיל דער משערעט.
1908

אַ וויג-ליד

בלומען פון דופטיקער ליפע צעבליען זיך,
שלאָף-איין, מיין טייערס, שלאָף-איין!
נאָכט וועט מיט צערטלעכן דעמער פאַרהילן אונדז,
ווייט אין די הימלען וועט צינדן זיך שוין.
סודותדיק וועלן זיך ווינטן צעפליכטערן,
לאַמיר פאַרגעסן פון עבר די פיין,
לאַמיר פאַרגעסן די פיין, וואָס וועט קומען נאָך,
שלאָף-איין, מיין טייערס, שלאָף-איין!

קינד מיינס, דו אַרעמס, אַ, קינד מיינס, דו שעמעוודיקס,
ווייניק האָט פרייד אין דיין לעבן געבליב.
פול איז מיט ליידן דיין דאַליע, דיין ביטערע,
פונקט ווי צום טייכעלע בויגט זיך און קניט
צערטליך די ווערבע פאַרוויינטע, פאַרטרויערטע,
פונקט אזוי מאַטערט דיין בליק מיין געמיט,
זוכט דאָרט אַן ענטפער אויף אַליץ... שלאָף, מיין טייערע,
כ'וועל דיר דאָ זינגען אַ ליד.

אַ, מיין ליב שוועלבעלע, אַ, מיין ליב קינדעלע,
עלנט איז אונדזער באַשייד.
פריידן און ליידן דאָ גלייך אויף גלייך טיילן מיר,
גויג זיך צום האַרץ מיינעם נאָנט און פאַרטרויט.
מירן נישט בייטן זיך, מירן נישט שיידן זיך,
מירן דאָ זיין טאָג און נאָכט זאַלבעצווייט.
מירן צוזאַם זיך אויף אייביק באַרוואַיקן...
שלאָף-איין, מיין ליכטיקע פרייד!

ב י י מ י ר א י ן ג א ר ט ן

בײַ מיר אין גארטן ווייסע רויזן גלימערן,
רויזן ווייסע, רויזן רויט-פארקרױזטע.
אין מיין נשמה פרומע טרוימען שימערן,
תאוהדיק — נישט-דרייסטע.

געזען האָב איך דיך איינמאל בלויז, מיין טייערע,
אין טרױם אַ צווייטן געגנט-אָן בלויז איינמאל.
אין מיין נשמה ברענט מיט טויזנט פּייערן
די ליבע אָן אַ ציימל.

איך זע דאָס פנים דיינס, דאָס בלייך-פארזינקענע,
די כוואַליעס האָר, ווי טרוימען העל-צעווייטע.
אין דיינע אויגן לויכט דערקענונג טונקעלע,
און ליפן, ליפן — רויטע.

כ׳האָב איינמאל בלויז מיט דיר פארזוכט, מיין טייערע,
די העלע פרייד, וואָס גליק די מענטשן רופן.
אַ, שאַטן מיין, אַ ליבע אומגעהייערע,
נישט-זעעוודיק, נישט-גופיק.

ווי טרויבן צייטיקע, מיין ליבע שיכור איז.
בײַ מיר אין האַרצן הייסע רופן בויטען.
בײַ מיר אין גארטן ווייסע רויזן צוויקערן,
און רויזן העלע-רויטע.

1901

ד אָ ט ג ע ב אָ ט פ ן ז י י ן

כ׳האָב געפרעגט בײַ דעם ווינט בײַ דעם פרייען:
ווי דערגרייכט מען פון יוגנט דעם זין?
האַט געענטפערט דער ווינט מיר, דער שטיפער:
— „זיי לופטיק, ווי רויך און ווי ווינט!“ —

כ׳האָב געפרעגט בײַ דעם ים, בײַ דעם שמאַרקן:
דאָס געבאָט וואו ז׳דאָס גרויסע פון זיין?
האַט געענטפערט דער קלאַנגפולער ים מיר:
— „דאַרפסט, ווי איך, אזוי זינגעוודיק זיין!“ —

כ׳האָב געפרעגט בײַ דער זון בײַ דער הויכער:
כ׳וויל אַ פלאַם-מאַן, ווי ליכטיקער פרי.
האַט מיר גאַרנישט די זון נישט געענטפערט,
נאָר דערהערט האָט די זעל מינע: — גליו!“ —

1900

* *
*

כ'האָב אין טרוימען געכאַפט די פאַרגייענדע שאַטנס,
די פאַרגייענדע שאַטנס פון דעם טאָג, וואָס פאַרגליט.
כ'בין אויף טורעם אַרויף, האָבן שטיגן געציטערט,
האָבן שטיגן געציטערט אונטער טראַמפל פון טריט.

און וואָס העכער איך גיי, נעמען בולטער שווימען,
נעמען בולטער שווימען די קאַנטורן ביים זויס.
האָבן העל-ווייטע קלאַנגען אַרום זיך צעקלונגען,
אַרום זיך צעקלונגען פון דער ערד ביזן רוים.

און וואָס העכער איך שפּאַן, נעמען ליכטיקער בליצן,
נעמען ליכטיקער בליצן טונקלע שפיצן פון בערג,
ווי זיי וואַלטן געצערטלט מיט דער שיין מיט דער לעצטער,
מיט דער שיין מיט דער לעצטער מיין פאַרנעפּלטע טרער.

אונטן; מיף אונטער מיר איז די נאַכט צוגעפּאַלן,
איז די נאַכט צוגעפּאַלן צו דער דרימלענדער ערד.
נאָך פאַר מיר אין דער הויך האַט די זון נאָך געלויכטן,
האַט די זון נאָך געלויכטן און דערברענט צווישן בערג.

כ'האָב דערקענט, ווי צו כאַפּן פאַרגייענדע שאַטנס
די פאַרגייענדע שאַטנס פון דעם טאָג, וואָס פאַרגליט.
כ'בין אלץ העכער אַרויף — האָבן שטיגן געציטערט,
האָבן שטיגן געציטערט אונטער טראַמפל פון טריט.

1906

א יך וויל אַזוי!

כ'וויל זיין אַ דרייסטער, כ'וויל זיין אַ פּרעכער
און פּלעכטן קראַנצן פון רייפער פרייד.
איך וויל געניסן פון לייב פון פּרעכטיקס,
איך וויל צערייסן אויף דיר דאָס קלייד.

כ'וויל זשאַר פון בריסן מיט חשק גלעסן,
פון צוויי באַגערן בלויז מאַכן איין.
פאַרנעמט זיך, מענטשן, פאַרנעמט זיך, געטער!
איך וויל דאָ בלייבן מיט איר אַליין.

זאַל מאַרגן קומען אי קעלם, אי חושך,
היינט ס'האַרץ מיינס שענק איך דעם ליבע-זיין.
כ'וויל גליקלעך זיין דאָ, מיט יוגנט רוישן,
כ'וויל זיין אַ דרייסטער! איך וויל אַזוי!

1900

ע ס ברענט דאָס ליכט

עס ברענט דאָס ליכט און לעשט זיך
אין ווידער ברענט און מליקט,
די יוגנט-מעג בלויז צאָנקן —
און קומען נישט צוריק.

איז ברען-זשע, ברען אין פלאַקער,
כל זמן דו ביזט נאָך יונג,
און ריר די סטרונעס שטאַרקער
פון האַרצנס כישוף-קלונג.

ס'זאל זיין וואָס צו דערמאָנען
ביים סוף פון שווערע יאָר,
ס'זאל לויכטן אויף דער עלטער
אַ שייַן דיר, העל און קלאַר:

פון הערלעכע חלומות,
פון יוגנטלעכן דראַנג,
פון וואַנזיניקן, שייַנעם
און הייליקן געדאַנק.

1912

ד ע ר ג ע ל י י ט ע ר

כ'בין פון לאַנגזאַמער רוסישער שפראַך דער געליימער.
קעגן מיר איז אַ פאַרגייער — יעטווידער פימן.
כ'האַב דער ערשטער אַנטפלעקט אין דער שפראַך ווערטער שלאַנקע,
ביי-צעוונגענע, צאַרניקע, צערטלעכע קלאַנגען.

כ'בין דער אַייליקער בראַך,
כ'בין דער דונער, וואָס פאַכט,
כ'בין דער ליכטיקער קוואַל,
איך בין קיינעמס און אַל.

כ'בין דער שווימיקער פליעסק, וואָס איז גאַנץ און צעריסן,
כ'בין די איידלסטע שטיינער פון טיף-ערדישע נסים,
כ'בין דער רוף אין דעם וואַלד פון די מאַיען די גרינע,
אַלץ באַנעם איך מיט שטאַלץ און נעם-צו עס מיט קנאה.

אייביק יונג, ווי אַ טרוים.
און די ליבע אָן צוים
גלייך צו אַלעמען גליט.
כ'בין ס'געלייטערטע ליד.

1902

לאַבֿוֹיִצקאַיאַ (זשיבער)

מיראַ אַלעקסאַנדראָוונאַ

(1871 — 1905)

סיטרוימט אַ וועלט

ס'טרוימט אַ וועלט אין קרישמאַל
און אין פּלאַמיקן שמויב —
אַ פּאַר'כישופּטער וואַלד
אויף פּאַרפּרוירענער שויב.

און דער ווינטערשער פּרי
האַט צעצונדן אַ בראַנד —
אַ פּאַר'כישופּטן שלאַס,
פול מיט וואונדער און וואַן

און דאָס לעבן באַצירט
מיט אַ זילבערנער שוים —
אויף פּאַרפּרוירענער שויב
אַ פּאַרגליווערטער טרוים.

1898

* *
*

און קרעכץ פון ווינט און פליסער פון געדאַנק,
און ס'לעבן גייט נישט איין.
און ערגעץ רוישט דער ים ביים הייסן ברעג,
און פרייד און העלע שיין.

עס בלאַזט זאָוויי. אין האַרצן וואַקסט דער עול
פון טרערדיקן צעברויז.
און ערגעץ בליט דער גרינער הדס-בוים,
און קוסט פון וויסער רויז.

דאָס לעבן גייט, פּאַרגייט אין פּוסטן טרוים,
אין נישטיקייט, אין פיין.
און ערגעץ קוואַליק רוישן פרייד און גליק
און ליכטיקייט און שיין.

בריוסאון

וואליערי יאקאוו לעוויטש

(1873 — 1924)

דער מוליער

- מוליער, א מוליער, אין פארטוך אין ווייסן,
בויסט דא פאר וועמען און וואס?
- עי, נישט געשמערט אונדז, מיר בויען דא פלייסיק,
זעסט נישט: א תפיסה איז דאס!
- מוליער, א מוליער, זאג: ווער וועט דא קלאנגן,
ווער וועט פארגיסן א טרער?
- זיכער נישט דו, נישט דיין ברודער — דער נגיד —
גנבענען דארפט איר נישט מער.
- מוליער, א מוליער, צי ווייסטו דעם ענטפער:
ווער וועט דא ווילן אן שלאף?
- אפשר מיין זון גאר — אן ארבעטער-קעמפער —
ס'איז שוין אזא אונדזער שטראף.
- מוליער, א מוליער, וועט ער דא דערמאנען
ווער ס'האט געלייגט שטיין אויף שטיין?
- עי, נישט געשטיפט, היט זיך אויס פון סכנה!
שווייג שוין — מיר ווייסן אליין!

1902

דעמער

- עס ברענען עלעקטריש לבנות
אויף שטאנגען, געבויגן און לאנג.
- אין צערטלעכע פינגער, ווי סטרוגעס.
קלינגט הויך מעלעגראפן-געקלאנג.
- עס צינדן זיך, העל ציפערבלאטן,
פארבישופטע איבער המון.
- אין רואיקייט קילער און מאטער
וואכט-אויף פון די גאסן דער שטיין.
- פארשמילט אונטער נעצן לילאזוע,
ליגט בלויער, פארנעפלטער סקווער.
- און ס'קושט מיט א שמייכל דער אונט
די אויגן פון זונות פארקלערט.
- ווי קלאנגען פון פיאנא, פארהלומט,
די ווייטלעכע טאג-מורמלעריי....
- א, דעמער, מיט גנאד און מיט שלום
באטרינק און באצויבער אויפסניי!

1897

פ א ר פ ל י כ ט ו נ ג ע ן

נישט באקאנט מיר קיין אנדער פארפליכטונג,
חוץ דעם זויבערן גלויבן אין זיך.
אט-דער אמת באדארף נישט קיין סמיכה,
בלויז דורך ליבע דערזען כ'האב דאס ליכט.

ווייל אומענדלעך דער וועג איז צו שלימות,
היט-זשע אפ יעדע רגע פון זיין .
איין גענוס איז פארזאן א געהיימער:
קאנסט פון זיך אליין העכער נאך זיין.

בלויז מיט צערמלעכקייט, אומגלוסט, פארזכטונג —
מיטן וועג פון די דריי דארפסטו גיין.
אך, ווי גוט אין דעם רוים נישט-געדאכטן
הינטער זיך בלויז דערזען זיך אליין.

1897

ל ע נ י ן

זער איז ער? פירער, וועלטן-פאסטער
פון פאלקס-ווילנס. געווען זיין זכות
צו ביטן וועג פון מענטשהייט דראסטיש,
פון צייט די כוואליעס אין איין פלום.

צו נייער ערא האט גערופן
א ק ט י א ב , — און שמארקער וועלט צעטיילט,
ווי אלע מאסן, אלע תקופות,
ווי רענעסאנס, אטילאס זייל.

די אלטע וועלט ווערט שוואכער, קלענער,
די נייע וועלט — א ים, וואס פליסט.
און פון אקטיאבער-שמורעס — ל ע נ י ן
וואקסט-אויס אויף ראנדן, ווי א ריז.

א. ער, פלאנעט אין גרינע שמראמע,
די נישטיקסטע אין וועלט-געשטויב,
דיין הערלעכקייט — אין אט-דעם נאמען,
פון אלע רומען — שענצמער לויב!

געשטארבן איז ער. בלויז איין רגע
האט ער אין דורות אויפגעהעלט,
זיין לעבנס מאט און זיין אנטפלעקונג
דערלאנגען וועלן מיר דער וועלט.

1924

צו אַ יונגן דיכטער

אינגל דו בלייכער, מיט בליקן צעבליצמע,
נעם-אָן פון מיר דריי געבאַטן, ווי פליכטן:
ערשמער געבאַט איז — נישט לעב מיטן אַי צמער,
ס'איז בלויז די צוקונפֿט ס'געביט פונם דיכטער.

צווייטער געבאַט — האָב קיין מיטלייד מיט קיינעם,
בלויז זיך אליין לאָב מיט ליבע-געפילן.
דריטער געבאַט איז — דער קונסט בלויז דער ריינער
בוקן זאָלסטו זיך אי זינלאָז, אי ציללאָז.

אינגל דו בלייכער, מיט בליקן פאַרדריקטע,
געמסטו דאָ אַן די געבאַטן, ווי פליכטן, —
פאַלן קאַן איך, ווי אַ העלד אַ באַזיגטער:
כ'האַב אויף דער וועלט דאָ געלאָזן אַ דיכטער.

1896

די קינפטיקע הונען

וואו זייט איר, אַ קינפטיקע הונען,
איר, וואָס הענגט איבער וועלט, ווי דעלירן?
איך הער אייער טראַט, ווי משוהונען,
איבער נאָך נישט-אַנטדעקטע פאַמירן.*

איר ויעט אויף אונדז, שיכורע כיתות,
פון פינצטערע וויסטעס אַ פאַל-טאַן,
מיט כוואַליעס פון בלוטן צעגליטע
באַלעכן די לייבער די אלטע.

פון שקלאַפישער פרייהייט די העלדן,
שמעלט-אויף ביי פאַלאַצן די באַנערס,
צעאָקערט אין פריידיקע פעלדער
דעם זאַל, וואו דער טראַטן איז געשטאַנען.

ברענט ביכער אין חדוה אין טעמפער
און האַפּקעט אין פרייד ביי די שייטערס,
טוט מיאוסקייטן אַפּ אין די טעמפלען —
ווי קינדערלעך, אומשולדיק זייט איר!

און מיר, די חכמים און דיכטער,
די היטער פון סוד, וואָס איז הייליק,
מיר וועלן געצונדענע ליכטער
פאַרטראַגן אין מדרבשע היילן.

* פאַמיר — אַ מדבר-לאַנד אין צענטראַל אַזיע.

און וואָס וועט דער שפּיל פּונם צופאַל,
דורך דורבן און רעש און געווימער,
פון אונדזער פון גרויזאָמער תקופה,
פון אונדזער יצירה פאַרהיטן?

כ'וועט אַלץ אייער האַנט דאָ פאַרצערן,
וואָס מיר בלוין געוואַנט האָבן וויסן.
נאָר אייך, וואָס איר וועט מיך צעשמערן,
מיט זיגרייכער הימנע באַגריס איך.

1905

צו ט ד י כ ט ע ר

דאַרפסט שאַרף זיין, ווי שווערדישע שאַרפן,
און שטאַלץ, ווי אַ פּאַן, דאַפסטו זיין.
ווי דאַנטען, דיין פנים דאַרף שרפּע'ן
פון גיהנם די פּלאַטיקע שיין.

פון אַלץ זיי אַן עדות אַ קאַלטער,
זיל-אַן דינע בליקן — און שמוין.
און זיין דאַרף דיין טונגט צעשמאַלטע:
די גרייטקייט אויף שייטער צו גיין.

קאַן זיין, אַלץ איז דאָ בלוין אַ מיטל
פאַר ליכטיקן לידער-געזאַנג.
פון קינדווייז אַן, פון נישט-צעבליטער
זוך זיווג פון ווערטער-געקלאַנג.

אין רגעס פון ליבע און פריידן
צו קאַלטבלוטטיקייט זיך דערהויב.
אין שעה פון אוממענטשלעכע לידן
די פיין און די ווייטיקן לויב.

און זיין וועט אַן גליק און פאַרלאַנגען
דיין גורל אויף קיינעמ'ס באַראַט.
און ווייס: ביזט אויף אייביג געפאַנגען
אין מאַכט פון פאַרבאַרגענעס סוד.

כאַפּ-אויף וואָס עס שעפּטשעט אין צויבער
דער גורל פון פרי ביזקל שפּעט.
געדענק אויך: פון דערנער איז אייביק
די הייליקע קרוין פון פּאַעט.

1907

קוּזְמִין

מיכאַאיל אַלעקסעוויטש

(1875 — 1936)

דאַט בלינדע קינד

אויפן ברעג איז דאָס בלינדע קינד געזעסן.
און די ים-לייט האָבן אים אַרומגערינגלט.
און שמייכלענדיק, האָט דאָס קינד געזאָגט: — „קיינער ווייס נישט
פון וואָס איך קום, וואוהין איך גיי און ווער איך בין.
קיין שטערבלעכער קאָן מיך נישט אויסמיידן
און מיך אונטערקויפן קאָן מען נישט.
פאַר מיר זיינען אַלע גלייך: דער העלד, דער דיכטער און דער בעטלער.

איך טראָג פון אומפאַרמיידלעכקייט דעם האָניק:
פאַר איינעם אומגליק, פאַר אַ צווייטן — פרייד.
דער אינגלינג רופט מיך מיטן נאָמען „ליבע“,
דער רייפער מאַן, ער רופט מיך „לעבן“,
דער זקן רופט מיך „טויט“.
ווער זשע טאַקע בין איך!“ —

1904

מיינ שטאַם

ים-לייט פון אוראַלטע משפחות,
פאַרליכטע אין ווייטע האַריוואַנטן,
וואָס טרינקען וויין אין טונקעלע האַפנס,
אַרומגעמענדיק לוסטיקע פרויען.

פראַנטן פון די דרייסיקער יאָרן,
נאַכאַמער פון ד'אַרסעי אין בריוועל,
וואָס ברענגען צריין אין שטעלן פון דענדיס
נאַאוויטעט פון אַ יונגער ראַסע.

יוסעע גענעראַלן מיט אַרדנס —
געוועזענע פריילעכע יונגען,
וואָס דערציילן לוסטיקע מעשות ביים ראַם
איין-און-די זעלביקע מעשות.

פאַרנעמע אַקטיאָרן און איבעריקן טאַלאַנט,
וואָס האָבן געבראַכט פון פּרעמדן לאַנד אַ שולע,
שפּילן אין רוסלאַנד „מאַהאַמעדן“
אין שטאַרבן — אומשולדיקע וואַלטעריאָנער.

און מיידלעך אין סטיינגעס,
 וואָס שפילן מיט געפיל מאַראַקליום וואַלסן,
 און שנרלען-אויס ביימעלעך פון קרעלען
 פאַר זייערע חתנים אין די ווייטע מלחמות,
 און פאַרגייען זיך תפילהדיק אין קלויסטערס,
 אין וואַרפן זיך קאַרטן.

אויסגערעכנטע, קלוגע פריצהמעס,
 וואָס רימען זיך מיט זייערע זאַפאַסן,
 וואָס קאַנען יענעם באַפאַלן און באַשפּעטן
 און מוחל זיין און פריינדלעך זיך מיט מענטשן —
 אַפּשפּעטערניגס און פרומע צניעות,
 וואָס שטייען אויף קאַיאַר אין ווינטער.

און חנ'עוודיק-נאַרישע בלומען פון מעאַטער-סטודיעס,
 פון קינדזויז-אַן געהייליקטע דער קונסט פון מאַנצן,
 צערמלעך-אויסגעלאַסענע,
 ריינלעך-זינדיקע,
 וואָס ברענגען-אויס דעם מאַן אויף טייערע קליידער
 און קוקן-אַן זייערע קינדער
 בלויז איינמאַל אין מאַן.

און פריער נאָך — דוואַריאַנעס פון פאַרוואַרפענע עקן,
 אַזוינע גרויזאַמע יחסנים,
 פון דער רעוואַלוציע אַנטלאַפענע פראַנצויזן,
 וואָס האָבן נישט באַוויזן אַרויפצוגיין אויף דער גיליאַטינע.

אַלע — איר, איר — אַלע,
 האָט געשוויגן אייער גאַנצן לעבן.
 און איצט שרייט איר מיט הונדערטער קולות,
 געשטאַרבענע און לעבעדיקע,
 אין מיר — דעם לעצטן און אַרעמסטן פון אייער שטאַם —
 וואָס האָט פאַר אייך אַ צונג באַקומען
 און וועמעס יעדער טראַפן בלומ
 איז אייך נאַענט,
 הערט זיך צו צו אייך,
 האָט אייך ליב.

איר — אַלע:
 וואוילע, נאַרישע, רירנדיקע, נאַנטע,
 בענטשן מיך
 מיט אייער שטילשווייגנדיקער ברכה.

זו אַל אַשׁוּן, (קירענאָס)

מאַקסימיליאַן אַלעקסאַנדראָוויטש

(1877 — 1932)

י ז

איך האָב אומזיסט געזוכט איר שפור
פון טראַפיק ערדישן ביז טראַפיק,
אויף טרעפ פון הימלאַיער בערג,
אין אַלטע האַפנס פון אייראָפע.

איך האָב אין איר דעם ווייטן טרוים
געזען פון דורות איידער-איידער.
געוואוסט דעם שאַרף פון אירע טריט,
געפילט דעם רויש פון אירע קליידער.

כ'האַב רו פון קברים אַפט פאַרשוועכט,
מיט האַק געהויבן אַלטע פלימעס,
און זי געזוכט און זי געליבט
אין תאוה-שמריכן אַפראַדימעס.

איך האָב פאַר איר געקניט אין שטויב,
געקושט די פלאַמענדיקע ריזע
פון זון — דער בת-מלכה ט א צ י א ד ,
די שלייערן פון מאַנאָ-ליזע.

אין זיכער אַנמאַכט כ'האַט געזען
זי אונטער גלעקער-קלאַנג און תפילה
אין געטינס וואַקסענעס געזיכט
אויף הייסע גאַסן פון סעוויליע.

געלייענט האָב איך איר גורל קלאַר
אין שמייכל פון דעם אַנהויב עיבור:
ביי טויטע יונגפרויען אין גרוב,
ביי פרויען אין מאַמענט פון ליבע.

כ'האַט אַפט איר שמייכל מיר געמלי'ט
אין פלאַס פון פנימער באַקאַנטע
און עמיץ האַט גערופן מיך
פון תהום פון לייבער נישט-געאַנטי.

נאָר אומפאַרענדערלעך איז זי,
זי שלייכט-אַרויס פון שאַטנס בלייבע,
און אויף די ליפן פינקלט שטיל
איר אייביק-אומפאַרמיידלעך שמייכל.

בלעק

אלעקסאַנדר אלעקסאַנדראָוויטש

(1880 — 1921)

לידער וועגן רוטלאנד

1. אַ, רוסלאַנד, אַרעמע...
 עם טרעפען זיך דריי אלטע שלייעס
 דורך יאַרן גאַלדענע אויפסניי,
 אין לויזע, בלאַטיקע קאַלייעס
 צעפאַרבטע שטאַנגען זינקען פריי.
 אַ, רוסלאַנד אַרעמע, עם זיינען
 מיר דיינע הייזלעך ביי דער ערד
 און ווינט-געקושמע לידער דיינע,
 ווי יונגער ליבעס ערשטע טרער.
 איך האָב אויף דיר נישט קיין רחמנות.
 איך טראָג מיין קרייזן — מיין מידע גאַב.
 צום ערשטן ליכטיקן מכשף
 דיין שיינקייט רוצהישע גיב-אַפּ.
 זאָל ער פאַרנאַרן און פאַרפירן,
 דו וועסט דערפון נישט אונטערגיין.
 עם וועט די זאַרג בלויז שטום פאַרנעפלען
 דיין ליכטיק-צויבערלעכן חן.
 איז וואָס? וועט זיין מיט איין זאַרג מערער —
 פון נאָך אַ טרער דער טייך בריוויט-אויף.
 און דו ביזט אלץ נאָך — וואַלד און פלוינען
 און פאַרביק טיכל ביזן שלייף.
 און דאָס אוממעגלעכע ווערט מעגלעך,
 און לייכטער ווערט דער וועג צום גליק,
 ווען ס'טוט אַ בליץ אין ווייטן מהלך
 פון אונטער טוך אַ הייסער בליק
 ווען ס'קלינגט, ווי אומעט-פיין פון תפיסה,
 דאָס שטומע ווייליד פון יאַמשטשיק. (*)

2. אַן אויפהער זינדיקן

אַן אויפהער זינדיקן, אַן בושה,
 פאַרלירן מ'חשבון פון די טעג,
 דערנאָך מיט שווערן קאַפּ — צום קלויסטער
 מיט שמעגל זייטיקן אוועק.

(*) יאַמשטשיק — אַ פּורמאַן.

דריי מאל אויף קני אנידערפאלן,
און צלמען זיך זיבן מאל,
און אין געהיים מיט הייסן שטערן
בארירן דעם פארשמוצטן פאל. (1)

אזעקלייגן א קופער-גראשן
אויף טעלערל — און נאכאנאנד
אלץ קושן, קושן לאנג, אן אויפהער,
אזויפיל מאל געקושטע האנט.

אהיימקומען, אויף זעלבן גראשן
א שכן אפנארן מיט גיר,
און באלד א הינקענדיקן כלב
מיט פוס א שטויס-טאן פון דער טיר.

און ביי דעם לעמפל פון איקאנע
טיי טרינקען, חשבונען אויף „שמשאט“, (2)
באשפייען, ציילן די קופאנעס
אין אלטן, בייכיקן קאמאד.

און אויף דער פערענע דער וויכער
אנשלאפן ווערן, טעמפ און שווער, —
אזא אפילו, ביזט, מיין רו ס ל א נ ד,
פון אלץ מיר טייערער אויף דר'ערד.

1914

3. אויף קוליקאווער פעלד (3)

דער טייך צעשפרייט האט זיך. ער וואשט די ברעגן
און אומעט שעפט.
די סטויגן טרויערן ביים געלן בארג-רים
פון בידנעם ליים אין סטעפ.

א, רוס מיינע, א! ווייב מיינע! ביז ווייטיק
דער וועג איז אונדז באוואוסט,
דער וועג, ווי פייל פון טאמערישן הפקר,
צעלעכערט אונדז די ברוסט.

דער וועג פון סטעפ, דער וועג פון גרויען אומעט,
דיין בענקשאפט, רוס, צעבליט.
פאר חושך לעצטן, נאכטיקן אפילו,
איך שרעק זיך ניט.

(1) פאל — דיל.

(2) „שמשאט“ — ביינדלעך, לויט וועלכע רוסן מאכן זייערע געלט-חשבונות.

(3) קוליקאווער פעלד — אין 1380 האבן די רוסן צום ערשטן מאל באזיגט די טאטערן אויפן קוליקאווער פעלד אין טולער גוב. דאס האט שפעטער געפירט צו דער באפרייאונג פון די רוסן פון דעם טאטערישן יאד.

זאל זיין, ס'איז נאכט. מיר וועלן סמעפ באַלויכטן
מיט שייטער-בראַנד.

עס וועט אין סמעפ-רויך אונדזער פאָן אַ בליץ-טאָן,
ווי שווערד פון כאָן.

און אייביק שלאַכט! מיר זעען בלויז אין חלום
די רו דורך בלוט-צענגאַס.
עס יאַגט, עס יאַגט די סמעפישע קאַבילע
און טראַמפלט ס'גראַז.

נישטאָ קיין סוף! עס שווינדן ווערסטן, סקאַסן...
אַ, שמעל זיך אַפּ!
עס יאַגן, יאַגן שרעקעדיקע כמאַרעט
אין בלוטיקן גאַלאַפּ.

אין בלוט די שקיעה! בלוט פון האַרצן ריזלט...
וויין, האַרץ מיינס, קלאַג!
נישטאָ קיין רו! די סמעפישע קאַבילע
פאַרויס זיך טראַגט.

1908

אַלץ אויף דער ערד וועט שטאַרבן

אַלץ אויף דער ערד וועט שטאַרבן: מוטער, יוגנט,
פאַרראַטן וועט דאָס ווייב, פאַרלאַזן וועט דער פריינט.
נאָר דו, דו לערן זיך אַנאַנדער מעס געניסן,
פאַרקוק זיך אין דער קאַלטער פאַליום-שיין.

דיין שיפל נעם און שוויים צום ווייטן פאַליום,
צו ווענט פון אייז — און שמיל פאַרגעס אין גאַף,
ווי מ'האַט געליבט, געקעמפט אין אומגעקומען,
פאַרגעס דאָס עבר-לאַנד פון ליידנשאַפט.

און צו דעם אויפצימער פון קריוו לאַנגזאַם-שאַרפער
געוואוּן די זעל דייעע די מידע, אייז, —
אַז זי זאַל דאָ שוין גאַרניט ניט באַדאַרפן,
ווען ס'וועט פון דאָרט אַ פלייץ טאָן איר די שיין.

1909

ד' אומבאקאנטע

אין רעסטאראנען אין די אונטן
די הייסע לופט איז ווילד און הויל —
און ס'הערשט אריבער קולות שיכורע
א ריח — פרילנגדיק און פויל.

פון ווייטן, איבער שטויבן גאסיקע,
אין לאנגווייל פון א נאנטן דאך
א בעקערס שילדל ערגעץ גאלדיקט זיך,
און ס'וויינט א קינד וואו אין דער נאכט.

און יעדן אונט ביי די טויערן,
פארשארצט די הימלען אן א זייט,
שפאצירן אפט מיט יונגע דאמעלעך
וואויליונגערישע כיטרע לייט.

עס סקריפן וועסלעס אויף דער אזיערע,
עס קוויטשעט וואו א פרויען-שטימ.
און אויפן הימל דיסק לכנהיקער,
צו אלץ שוין צוגעוואוינט, זיך קרימט.

און יעדע נאכט מיין פריינט מיין איינציקער
איז אפגעשפיגלט אין מיין גלאז —
און פונקט, ווי איך, דא א פריטשמעליעטער
פון טערפקער משקה אינם כוס.

און דא דערביי, ביי מישלען שכנהישע
לאקייען שטייען מיד, נאך פעסט.
און ס'גוואלדעווען — מיט אויגן קראלישע —
„איז ווינא וועריטאס“* די געסט.

און יעדן אונט, צי עס דוכט זיך מיר,
אין א באשטימטער שפעטער שעה,
א פרוי מיט דינער טאליע מיידלישער,
געהילט אין זייד, באווייזט זיך דא.

און לאנגזאם צווישן מענער שיכורע
זי גייט א שטאלצע דורך איר וועג,
מיט נעפלען און פארפיומען ווייענדיק,
ביים פעצנטער זעצט זי זיך אוועק.

(* „איז ווינא וועריטאס“ — א לאטייניש ווערטל, וואָס מיינט:
אין וויין ליגט דער אמת.

און ס'ווייט מיט מעשהלעך מיט אוראלמע
פון איר שטייף-זיידענעם טומאן,
פון חוט מיט שוואַרצע טרויער-פעדערן,
פון רינגען אויף איר שמאַלער האַנט.

פאַרכישופט פון איר מאַדנער גאַענטקייט,
איך קוק אַהינטער איר וואַואַל —
און כ'זע אַ ברעג אַ ווייט-פאַרכישופטן,
אַ צויבער-לאַנד, ווי דער שיקואַל.

עס ווערן סודות דאָ פאַרטרויעט מיר,
און עמיצנס אַ זון מיר שיינט —
און מיין נשמה'ס אַלע שטראַלונגען
האַט דורכגעדרונגען מערפקער וויין.

און אירע פעדערן די שטרויסענע
אין מאַרד זיך וויגן היץ-און-הער,
און אויגן בלויע, טיף-אומענדלעכע
צעבליען זיך אויף ווייטער ערד.

אין מיין נשמה ליגט אַן אוצר דאָ —
און ס'איז דער שליסל מיין, בלויז מיין!
נערעכט ביזט, שיכורע פאַרזעעניש,
איך ווייס: „דער אמת ליגט אין וויין!“

1906

זיין פאַרגאַנג

שטאַט האַט טויטן פרצוף זיינעם
אומגעקערט צום רויטן גלום —
און זיין גוף, זיין שטייניק-גרויער,
אַפגעגאַסן איז מיט בלום.

ווענט, פאַבריקן, הייזער, פענצטער
און אַ מאַנטל — רויט פון קויט —
און אַ ווייענידקער לאַקן —
אַלץ פאַרגאַסן איז מיט רויט.

גלאַנצן, פינקלען פערדן-גריוועס
אין באַגילדטן רויטן שווייס,
יאַגן וואַנזיניק מכשפות —
בריסט פון וואַלקנס, גיריק-היים.

רויטער דוואַרניק* גיסט פון עמער
רויטע וואַסער איבער ערד,
מאַנצן פייערדיקע היפטן
פון די זונות אויפן סקווער.

און אין הויכן גלאַקן-טורעם
מיט זיין קופערדיקן זונג
שמעקט אַרויס דער גלאַק מיט חדוה
זיין פאַרבלוטיקט-רויטע צונג.

1904

נ אַ כ ט

.1

נאַכט. גאַס. אַפטייק. פון אַ לאַמטערן
אַ נאַרישע און בלינדע שיין.
לעב דורות לאַנג — נישטאַ קיין אויסוועג,
און וואָס געווען, וועט ווייטער זיין.

און נאָך דיין טויט — דער זעלבער גורל,
עס ווידערהאַלט זיך יעדער פאַל:
נאַכט. גאַס. אַפטייק. לאַמטער — און קנייטשן
פון אייזגעפאַנצערטן קאַנאַל.

.2

אַ פּוסטע גאַס. אַ פייערל אין פענצטער רעכטס.
פון שלאָף דער אידישער אַפטייקער קרעכצט.

און פאַרן שראַנק, וואו אויפשריפט בליט: „ווענענאַ“,
מיט קני געבויענע, אַן אויסגעדאַרטער פעניעק,

שטייט אַ סקעלמעט, פאַרהילט אין זיין קאַמזויל,
און זוכט עפעס אין שראַנק און קרימט דאַס שוואַרצע מויל.

געפונען... מיטאַמאַל אין עפעס טוט אַ פויק ער.
דער שאַרבן דרייט זיך אויס... עס וועקט זיך דער אַפטייקער.

אַ הויב — און אויף דער צווייטער זייט ער פאַלמ.
און דער סקעלעט שטופט גיפטיקן פּיאַל

אין ציטערדיקע הענט פון פרויען צוויי אַן נעזער
אין גאַס אונטער לאַמטערן-גלעזער.

1912

* דוואַרניק — הויזבאַדינער.

צו פריינט!

אָ, שווייגט איר פאַרשאַלטענע סטרונעס!

א. מאַיקאָוו

מיר האָסן דאָך איינער דעם צווייטן
מיט קנאה און פינצטערן כעס.
ווי לעבט מען, ווי אַרבעט מען פשוט,
מיר ווייכן נישט, בלינדע פון האָס.

וואָס טוט מען? ס'האַט יעדער באַמיט זיך
פאַרגיפטן דאָס אייגענע הויז:
עס טריפן מיט סס שוין די באַלקנס,
וואו ציט מען אויף אַפּרו זיך אויס?

וואָס טוט מען? מיר גלויבן אין גליק נישט, —
שיכורים, גערירטע פון זין, —
און קוקן פון גאַסן, ווי ס'קראַכן
שוין אונדזערע הייזער אין ווינט.

פאַררעטער פון לעבן און פריינטשאַפט,
צעטרענצלער פון ווערטער און מעג,
פאַר אונדזערע יורשים די ווייטע
מיר רייניקן אָפּ איצט אַ וועג.

ווען ס'וועט צווישן קראַפּיווע פוילן
ביים פלוט אונדזער ביין אין דער ערד,
וועט עפעס אַ ווייטער געשיכטלעך
פאַרפאַסן אַ גרויסאַרטיק ווערק.

ער וועט בלויז פאַרדאַרבן, דער טייוול,
די אַרעמע קינדערס געשמאַק:
מיט דאַטן פון טויט און געבורטן,
מיט שלעכטע ציטאַטן אַ פאַק.

ס'א וויסטע און פינצטערע דאַליע
צו לעבן אין פוסטן ווילקיר
און ווערן אַ רויב פאַר דאַצענטן,
און קריטיקער פּלאַדיען אַן שיער.

ווי וואַלט איך אין שלאַף זיך פאַרגעסן,
פאַרשמעקט זיך אין ווילדגראַן מיט האַסט.
אָ, שווייגט, איר — פאַרשאַלטענע ביכער,
כ'האַב קיינמאַל אייך דאָ נישט פאַרפאַסט!

אין דעם בלויען ווייטן אלקערל

אין דעם בלויען ווייטן אלקערל
שלאפט דיין קינדעלע און קוועלט.
איז ארויס דאָס קליינע קארליקל
און דעם זייגער אָפגעשטעלט.

אַלץ ווי פרי'ר געווען. צעגאַסן זיך
האַט אַ שטילקייט בלויז אַרום.
אַ פאַרנעפלטס — אין דיין פענצטערל
גרוילט דאָס געסל נאַכטיק-שטום.

ווי ס'וואַלט עפעס נישט דערזאָגט געווען,
וואָס געקלונגען האָט פון ווייט.
ס'האַט צעבונדן זיך אַ פּעדעמל,
וואָס האָט גאַנץ-געמאַכט די צייט.

ביזט פאַרבייגעגאַן אַ שלעפּעריקע,
איבער צימערן אַליין,
ביי דעם בלויען פענצטער-פאַרהענגל
ביזט נישט-דרייסט געבליבן שמיין.

און דערנאָך, אַ קוים-באַמערקבאַרע,
אויפגעהויבן האָסט די דעק —
אין דער הוישך דער קאַיאָריקער,
ווי די צייט, איז שטיל אַוועק.

ס'איז געוואָרן שטיל. אין אַלקערל
רואיק בלויער דעמער בלאַנקט,
ווייל דאָס קליינע, קליינע קארליקל
האַלט דעם אומרו מיט זיין האַנט.

1905

איך האָב פאַרגעסן

איך האָב פאַרגעסן וועגן הויכע טאַטן
און וועגן רום און העלדנטום און פליכט, —
ווען אָפּטמאַל פלעג פאַר מיר אין פּראָסטן רעמל
אַראָפּשיינען פון טישל דיין געזיכט.

נאָר ס'האַט די שעה געשלאָגן — ביזט אַנטרונען,
האַב איך דיין רינג פאַרוואָרפן אין דער נאַכט.
דו האָסט דיין גליק געפונען ביי אַ צווייטן —
און ס'בלייכט דיין פנים, אומעטיק און וואָך.

געפלויגן זיינען טעג, ווי ווילדע קללות,
געפייניקט האבן ליידנשאפט און וויין.
כ'האב זיך דערמאנט אן דיר אין שעה פון תפילה
און דיך גערופן, ווי א יוגנט-פריינט.

כ'האב דיך גערופן — דו ביזט נישט געקומען,
איך האב געוויינט — האסט נישט געבראכט קיין טרייסט-
דו האסט פארהילט זיך אין דיין בלויען מאנטל —
און ביזט אין רויער נאכט אוועק פון הויז.

איך ווייס נישט, טייערע, איך ווייס נישט, צארטע,
י'או ס'זענלעך איצט די נעכט דייע און טעג.
איך שלאף — און זע אין טרוים דיין בלויען מאנטל,
אין וועלכן ביזט אין רויער נאכט אוועק.

איך טרוים שוין מער נישט וועגן רוים און צארטקייט.
ס'איז אלץ פארכיי. די יוגנט — אפגעווישט.
מיט האנט מיט אייגענער האב איך אראפגענוממען
אין פראסטער ראם דיין פנים פונם מיטש.

1908

ס ק י פ ן ן

פאנמאגאלזום! כאטש ווילד דאס ווארט איז,
דאך צערטלט עס מיר מיין געהער.

ווילאדימיר סאלאוויאָוו

מיליאָנען — איר, מיר — מחנות אן א שיער,
פארמעסט מיט אונדז זיך אין הריגה!
י'א, סקיפן — מיר! י'א, אזיאטן — מיר, —
מיט גיריקע, מיט שיקלדיקע אויגן!

פאר אייך — יארהונדערטער, פאר אונדז — א שעה אין ביי
געהאלטן האבן מיר — כאלאפן —
א שווערע שוין-וואנט צווישן ראסן צוויי:
מאנגאלן און אייראפע!

יארהונדערטער ווי אייער טיגל שמידט,
פארטויכט די בארג-ריסן די שווערע,
ווי ווילדע מעשיות, האט פאר אייך געגליט
מעסינאס, ליסאבאנס (2) צעשמערונג.

געקוקט האט איר צום מזרח דורות-לאנג
און אונדז געפלינדערט אן רחמנות,
מיט חזק ציילנדיק די טעג, געפלאנט
ווען אַנצושמעלן די קאנאנען.

דער מאַג איז דאָ. מיט פּליגל פּאַטשט די נויט,
די עוולות האַלטן זיך אין מערן:
פון אייער וועלט נישט בלייבן וועט קיין קוים
און אייער ישוב וועט נישט ווערן.

א, אַלטע וועלט, כל-זמן מיט לעצטן כריס,
דו לעבסט אין זיסע נאָך יסורים,
איז שמעל זיך אַפּ, אַ קלוגע, ווי עדיפּ, (3)
פאַר ספינקס מיט רעמעניש מיט אורער.

א ספינקס איז רוסלאַנד. יובלענדיק דורך פּיין,
באַניסט זי זיך מיט בלוט מיט שוואַרצן
און קוקט און קוקט און קוקט אין דיר זיך איין
מיט ליבע און מיט האַס אין האַרצן.

אזוי ווי אונדזער בלוט אין ליבע-וואַן,
פון אייך קאַן קיינער שוין נישט ליבן.
איר האַט פאַרגעסן: ליבע איז פאַראַן,
וואָס ברענגט אייך אום און ברענט אין פיבער.

מיר ליבן אַלץ — פון קאַלטן צאָל די בראַנד,
ס'געשאַנק פון געטלעכע געשמאַלטן.
פאַרשטייען מיר: די שאַרף פון גאַל'ס (4) פאַרשטאַנד,
דעם דייטשם גאַנות פינצטער-קאַלטע.

געדענקען מיר — פאַריזער גאַסן-גוואַלט,
ווענעדיק'ס קילקייט אונטער בריקן,
דעם וויימן ריח פון ציטראָנען-וואַלד
און קעלנער (5) רויכיקע פאַבריקן.

מיר ליבן גוף — זיין מעם און פאַרב און חן,
זיין שטיקנדיקן מתיב-אוויר,
נישט אונדזער שולד, ווען ס'טרעשמעט אייער ביין
אין אונדז'רע לאַפעס צאַרט-שערשאַווע.

מיר זיינען צוגעוואוינט צו צוימען פּערד,
וואָס יאָגן ווילד און צעפאַלאַכעט,
און ברעכן ביי די אַגערס שווערע קערק
און ווילדע שקלאַפינס אונטעריאַכן.

א, קומט צו א. נדו! פון קריג און גרויל און טויט
א, קומט צו אונדז אין שוים פון פּרידן!
כל זמן ס'איז נאָך נישט שפּעט — די שווערד אין שויד,
חברים! לאַמיר ווערן ברידער!

אויב נישט -- פארלירן איז נישטאָ שוין וואָס,
 מיר קאָנען אויך זיין פּאַלש — אַ מורא!
 פּאַרשעלטן וועלן אייך דאָן מיט פּאַרדראָס
 די קראַנקע קומענדיקע דורות!

מיר וועלן זיך צעשפּרייטן איבער ערד,
 אייראָפּע לאָזן אין סכּנה
 מיר וועלן דאָ צו אייך זיך מאַן אַ קער
 מיט אונדזער אַויצמיש פּנים!

קומט אַלע, איר, קומט אַלע אויף אורצלא! (6)
 מיר טרעטן-אַפּ די שלאַכט צו שטאַלן
 פון הויב-מאַשין, וואו ס'אַטעמט אינמעגראַל,
 מיט ווילדע האַרדעס פון מאַנגאַלן.

מיר זיינען אייך נישט מער קיין צוים און וואָך,
 מיר גייען מער נישט אין הריגה.
 מיר וועלן צוקוקן, ווי ס'ברענט די שלאַכט,
 מיט אונדזערע קאַסאַקע אויגן.

מיר וועלן זיך נישט רירן, ווען ס'וועט הון (7)
 אין קעשענעס פון מתים שאַרן,
 אין אייער קירך פּאַרטרייבן זיין טאַבון
 און ס'פלייש פון ווייסע ברידער זשאַרן.

צום לעצטן מאַל — באַדענק זיך, אַלמע וועלמ!
 אויף ברודער-פּעסמ פון מי און פּרידן,
 צום לעצטן מאַל — אויף פּעסמ אין איר געצעלט
 דעם באַרכאַרס לירע רופּט אייך, ברידער!

1913

(1) סקיפּ — פּאַרצייטיקע רוסי.

(2) מעסינאָ און ליטאַבאַנס צעשטערונג — ערדציטערנישן, וואָס האָבן צע-
 שטערט די צוויי שטעט.

(3) עדיפּ — גריכישער קעניג

(4) גאַל — פּראַנצויז

(5) קעלן — דייטשע שטאַט

(6) אוראַל — בערג

(7) הון — ווילד פּאַלק, וואָס האָט באַזיגט אייראָפּע אין 450

צוועלף (פאָעמע)

1.

שוואַרצער אָונט,
וויסער שניי.
ווינטן ראָוען 1)
קוים מע שטייט אויף די פיס פון זאָוויי.
ווינטן, קעלטן
איבער גאַטס גאַרע וועלטן.

דער ווינט פאַרקרייזלט
אַ שנייעלע וויים.
אונטער שנייעלע — אייז.
ס'אָ גליטש — אַ סכנה.
און יעטווידער שפּרייזער
גליטשט זיך אויס — ס'אָ רחמנות!

פון געבוי ביז געבידע
איז פאַרצויגן אַ שטריק.
אויפן שטריק אַ פלאַקאַט זיך וויגט,
פון ווינט געשליידערט
אין רוים אין געראַמען:
„די גאַנצע מאַכט דער גרינדונג-פאַרוואַמלונג!“

אַ זקנה וויינט און קאַן זיך נישט טרייסטן,
קאַן אַלץ נישט פאַרשטיין — וואָס הייסט עס,
וואָס דאַרף מען אזא פלאַקאַט?
צואוואַס אַ שטיק אזא גרויס?
וויפל אַנטשעס 2) וואַלט מען פאַר קינדער געהאַט?
אַלע גייען דאָך הייל און בלויז...

די זקנה, ווי אַ הינדל,
איבערן שניי-הויפן קוים, נעבעך, זי גייט:
— „אָך, מוטערל, באַשיצערין פון זינדער!
— „אָך, די באַלשעוויקעס — זיי מאַכן מיר דעם טויט!“ —

דער ווינט שמיסט — אַ שוידער!
כ'שטייט נישט אַפּ אויך דער פּראַסט!
און דער בורזשוי אויפן שידוועג
האַט באַהאַלטן אין קאַלנער די נאַז.

1) ראָוען — בושטווען

2) אַנטשעס — טיכער איינצואוויקלען די פיס.

און דער, ווער איז? די האַר צעפאַמלט,
 מיט רמזים רעדט ער:
 — „פאַררעטער!“ —
 — „מ'איז דוסלאַנד מקבר!“ —
 ווייזט אויס, אַ מחבר —
 אַ בטלן.

און אַט אין לאַנגן הולך
 מיט זייטעלע — אין שניי.
 וואָס ביזטו היינט נישט פריילעך,
 חבר פאַפּ אזוי?

געדענקסט, ווי פאַרן עולם
 האַט דיין בויך געטויכט,
 ווי ס'האַט געשיינט מיט צלם
 אויפן פאַלק דיין בויך?

און אַט אַ פּריצה'טע אין קאַראַקול
 צו אַ צווייטער האַט זיך צוגעבויגן:
 — „האַבן מיר, ליבינקע, טאַקע
 זיך שוין אויסגעוויינט די אויגן...“
 און באַץ! — זיך אויסגעצויגן!
 אַר-אַי, שלעפּ-אַרויף!
 הויב זי אויף!

דער ווינט אין בהלה
 איז פריילעך און בייז.
 אַט דרייט ער די פאַלעם,
 די גייער פאַרהאַלעט,
 אַט טראַגט ער פאַרויס
 אין רוים אין געראַמען
 פון פאַסאַד צו פאַסאַד
 דעם גרויסן פלאַקאַט:
 — „די גאַנצע מאַכט דער גרינדונג-פאַרוואַמלונג!“

מיט ווערטער זיך שליידערט:
 ...אויך ביי אונדז איז געווען אַן אסיפה...
 ...טאַקע דאָ, אין אַט-דער געביידע...
 ...כאַטראַכט און באַשלאָסן. וויפל...
 ...פאַר אַ ווייל — בלויז צען... פינף און צוואַנציק פאַר אַ נאַכט...
 און ווייניקער נישט געמען ביי קיינעם...
 ...אַפּגעמאַכט...
 ...לאַמיר גיין שלאָפן אינאיינעם!...

אוונט שפעטער.
 די גאסן פוסטעווען.
 בלויז א בעטלער
 הויקערט זיך פון הוסטן.
 און דער ווינט —
 ער פייפט און יושעט.
 עי, דו — שלעפער, קום געשווינד,
 לאמיר זיך צעקושן!
 ברויט א לעק
 גיב מיר גי' מיר!
 גיי דיין וועג!
 הימל, שווארצער הימל!
 צארן, אומעטיקער צארן
 זידט אין ברוסט, ווי לאווע.
 פליצטערער צארן, הייליקער צארן...
 אויף דער וואך זיי, חבר!
 2.

עס הוליעט ווינט, עס פלאטערט שניי.
 עס גייען מענטשן צוועלף אין ריי.
 די ביקסן-רימענס — שווארץ און שטום.
 אזויפיל פייערן — ארום!
 אין ציין — ציגייער, צעקנייטשט דער הומ,
 טויזשעל (1) אויף פלייצע געווען וואלט גומ!
 פרייהייט, הפקר און פארשייט!
 ער, ער, אן א קרייץ!
 טרא-טא-טא!
 חבר, ס'איז א קעלט אזא!
 — אין שענק מיט קאטקאן וואנקא זיצט,
 — אין זאק קערענקים (2) האלט זי איצט.
 וואניושא איז שוין רייך און זאט...
 — געווען מיט אונדז, איצט — א סאלדאט!
 — נו, וואנקא, וואנקא, סוקין סין, (3)
 דאס מיידל מיינס פארזוך אצינד!
 פרייהייט, פרייהייט, פרייהייט דולע,
 ער, ער, אן א צלב!
 כ'האט מיט וואנקאן זיך פארהוליעט
 קאטיא שיינע, קאטיא וואוילע,
 זיך פארהוליעט מיטן יאט —
 טרא-טא-טא!

(1) טיזשעל — א באצייכענונג פאר אן ארעסטאנט.
 (2) קערענקים — געלט ארויסגעגעבן פון דער קערענסקי-רעגירונג.
 (3) סוקין סין — הינטישער זין.

אָרום די ליכטער — מליק און מליק...
 אויף שולטערס — דימענעס פון ביקס...
 דעם רעוואָלוציאָנערן שפּאַן האַלט-אויף!
 גרייט צו פּאַרצערן, דער פיינט נישט שלאָפּט!

די ביקס האַלט, חבר, נישט זיי קיין טרום!
 אַ שייט-טאַן לאַמיר אין דער הייליקער רוס!
 אין דער אַלטער, אין דער שיווער,
 אין דער שטוביקער, מאַסיווער,
 אין ברייט-זאָדיקדיקער!
 עך, עך, אַן אַ קרייץ!

.5

איז גענאָנגען אונדזער חברה
 דינען אין דער רויט-אַרמיי,
 דינען אין דער רויט-אַרמיי,
 קעפּ אוועקלייגן פאַר זיי!

עך, דו דאַליע ביטערע,
 ס'לעבן — אַן אַנטיק!
 ס'רעקל אַ צעריסנס,
 עסמרייכישע ביקס!

פאַר בורזשויען אויף פאַרצווייפל
 צינדן וועלן מיר אַ שריפה.
 איבער וועלט אַ בראַנד פון בלוט —
 בענטש אונדז, גאַט, און גיב אונדז מוט!

.4

ס'דרייט דער שניי. דער פּורמאַן ציט.
 וואַנקאַ מיט זיין קאַטקאַן פליט —
 אַן עלעקטרישער פּאַנאַל-
 אויף האַלאַבליעס גליט.
 אַך, אַך, פאַל-אַראַפּ!

טראַגט אַ מאַנטל אַ סאַלדאַטסקע,
 און אַ פּרצוף אַ דוראַזקע,
 דרייט און דרייט די שוואַרצע וואַנצע,
 דרייט די שפיציקע —
 און ער וויצלט זיך...

אך, דו, וואַנקאָ — פלייצעס ברייט!
 אך, דו וואַנקאָ — רעדסטו רייד!
 נעמסט אַרום דיין קאַטקאַ-קרוין
 און פאַררעדסט איר זווין די ציין...

האַט פאַרוואַרפן זי דעם קאַפּ,
 ציין, ווי פערל, בלישמשען-אַפּ...
 אך, דו קאַטיאַ, קאַטיאַ מיינע —
 פעטע מאַרדעלע...

.5

אויפן העלדול דיינעם, קאַטיאַ,
 מעסער-שניט פאַרהיילט זיך נישט.
 אונטער ברוסט דיינער, אַ, קאַטיאַ,
 יענער שראַם איז אַלץ נאָך פריש.
 עך, עך, טאַנץ און שפּדינג!
 דיינע פיסלעך — שיין און גרינג!

וועש מיט קרוזשעוועס מיט שווערע
 האַסט געטראַגן טראַג-זשע, טראַג!
 האַסט געהורט מיט אַפּיצערן,
 הור-זשע ווייטער — טאַג נאָך טאַג!
 עך, עך, ווייק אין לוסט!
 טיאַכקעט ס'האַרץ ביי מיר אין ברוסט!

דו געדענקסט דאָס אַפּיצערל —
 ס'האַט מיין מעסער אים צענישט...
 צי געדענקסטו נישט, כאַליערע?
 צי זכרון איז נישט פריש?
 עך, פריש-אַפּ נאר יענע טעג!
 שלאַפן לייגן מיט זיך אַוועק!

האַסט געטראַגן געטרעם (1) גרויע
 און געפרעסן שאַקאַלאַד.
 מיט די יונקערס (2) האַסט געבראַיעט,
 איצטער הוליעסט מיט סאַלדאַט?
 עך, עך, זינדיק, זינק —
 דער נשמה וועט זיין גרינג!

(1) געטרעט — וואַרעמע זאַקן, וואָס מיטראַגט איבער די שיך.

(2) יונקערס — יונגע צאַרישע אַפּיצערן.

.6

און ווידער פורמאן שרייט און יאָגט,
 אַנטקעגן אין גאלאָפּ זיך טראַגט...
 שמי! שמי! אַנדריוכאַ, העלף מיר, העלף!
 פעטרוכאַ, קום פון הינטן, שנעל!
 טראַך-טאַראַראַך-טאַ-טאַך-טאַך-טאַך!
 צום הימל הויבט זיך שניי פון שליאַך.
 אַוועק דער פורמאן, וואַנקאַ אויך...
 שמעל-אַן דאָס צינגל, ציל אין בויך!
 טראַך-טאַראַראַך! וועסט וויסן שוין
 ווי מיט אַ פּרעמדער מויד צו גיין!...

אַנטלאָפּן... וואַרט שוין, דעזערטיר,
 כ'וועל זיך צערעכענען מיט דיר!
 און קאַטיאַ וואו איז? טויט שוין, טויט!
 איר קאַפּ צעשאַסן ליגט אין קויט!
 צופּרידן קאַטיאַ? שווייגסט אַזוי?
 איז ליג, נבלה, אויפן שניי!
 דעם רעוואָלוציאַנערן שפּאַן האַלט-אויף!
 גרייט צו פאַרצערן, דער פיינט נישט שלאָפּט!

.7

און די צוועלף שוין שפּאַנען ווידער
 מיט די ביקסן אויף דער זייט.
 בלויז ביים אַרעמען, ביים מערדער,
 איז דאָס פנים ווייס, ווי קרייד.
 אוילט דעם שפּאַן ער גיכער, גיכער
 איבער שניי-באַדעקטער ערד,
 וויקלט-אויין דעם האַדלז אין טיכל —
 קאַן צו זיך נישט קומען מער.

— ביזט, פעטרוכאַ, אַנגעבלאָזן,
 האַסט דערשראַקן זיך, באַלוואַן?
 האַסט די נאַז אַראָפּגעלאָזן,
 טוט דיר אפשר קאַטיאַ באַנג?

— אַך, חברים מיינע, וואוילע,
 ליב געהאַט האָב איך די מויד,
 געכטלעך שיכורע און הוילע
 כ'האַב מיט איר פאַרבראַכט אין פּרייד.

— צוליב פרייד, געמישט מיט ווייטיק,
 אין דעם פייער פון איר אויג,
 צוליב הן-פינמל דעם רויטן
 אויפן אקסל ביי דער צויג,
 האָב איך אומגעבראַכט — דער שוטה —
 האָב איך היציק זי געטויט... אַך!

— הערסט, ווי ער האָט זיך צעלאָזן,
 ביזט אַ באַכע, פעטקאַ-יאַלד?
 זיי אַנטפלעקן אלע בלאָזן
 פון דיין זעל האַסטו געוואַלט?
 האַלט דו אַן די שטאַלצע פאַזע,
 האַלט דאָ איבער זיך קאַנטראַל!
 נישט די צייט איז איצט צו קלערן
 און מיט דיר זיך ניאַנטשען היינט!
 ס'קומט אַ צייטעלע אַ שווערערס,
 טייער חברל, דו מיינ!

און פעטרוכאַ שמיל פאַרלאַנגזאַמט
 זיינע איילנדיקע טרייט.
 ער פאַרוואַרפט אַרויף דאָס קעפל,
 ווידער פריילעך זיין געמיט.

ער, עך!
 זיך אַ שפּיל-טאַן — קיין פאַרבדערך!
 אלע גאַרנדלעך פאַרמאַכט —
 מ'עט ראַכירן היינט ביינאַכט!
 אלע קעלערס עפנט-אויף —
 הוליען וועט מען היינט לרוב!

.8

אוי, דו דאַליע בימערע,
 אומעט אַנגסטיקער,
 טויטלעכער!

כ'וועל דאָס צייטעלע
 טאַן אַ טרייב, אַ פאַרטרייב
 כ'וועל דאָס נאַקנדל
 טאַן אַ רייב, טאַן אַ רייב!

כ'וועל דעם סאַניעשניק
 טאַן אַ פליק, טאַן אַ קנאַק!
 מיטן מעסערל
 טאַן אַ כיק, טאַן אַ האַק!

פלי, בורזשוי, דו — שפערל שמילינקער,
 כ'וועל דיין בלוט א זשליפקע-טאן:
 פאר מיין ליבינקער,
 דער שווארץ-לאַקיקער...
 באַרואיק, גאָט, די זעל פון דיין שקלאַפּין!
 אומעטיק!

.9

מ'הערט שוין נישט דעם שמאַט-האַרמידער,
 אויף נייעוואַ-טורעם (1) — שאַ און שמיל.
 נישטאָ קיין גאַרדאַוואַי (2) שוין, ברידער,
 אַן משקה הוליעט הייס און ווילד!

עס שטייט בורזשוי אויף ראַג פאַרלאַזטן,
 אין קאַלנער טיף פאַרשמעקט די נאַז.
 און לעבן אים — מיט פעל מיט שאַרסטקער
 דער הונט, מיט עק אַראַפּגעלאַזט.

עס שטייט בורזשוי אין וויסמן עלנט —
 אַ הונט, געפלעפט פון הונגער-שרעק.
 די אַלמע וועלט, ווי אַט-דער כלב,
 שטייט מיט אַראַפּגעלאַזטן עק.

.10

ס'האַט דער שטורעם זיך צעבויעט,
 ווינט-געדרוי און שניי-געדרוי!
 איינער קאָז נישט זען דעם צווייטן
 אין דער שנייאַיקער זאָוויי.
 קרייזלט שניי פון גרוב צו גרוב,
 הייבט זיך, דרייט זיך, ווי אַ סלופ...

— גאָט, איז דאָס אַ זאָווערוכע!
 — נעם נישט איבער זיך, פעטרוכאַ!
 האָט דיך נישט געשווינט, בר-דעת,
 גאַלדענער איקאַנאָסטאַט (3)
 נישט באַוואוסמיניק ביזט, חבר.
 גיב אַ קלער נאַר אויף משיקאַוועסט:
 זענען ניט אין בלוט די הענט
 צוליב קאַמקאַ'ס ליבע דען?

(1) נייעוואַ-טורעם — אַ טורעם איבערן טייך נייעוואַ אין פעטערבורג.

(2) גאַרדאַוואַי — פּאַליציאַנט.

(3) איקאַנאָסטאַט — דאָס אָרט, וואו עס שטייען די איקאָנעס אין קלויסטער

האלט דעם שפאן דעם רעוואלוציאנערן!
גרייט איז שונא צו פארצערן!
פאראויס אין רעוואלמ!
דו, ארבעטער-פאלק!

.11

גייט מען אן א גאט אין הארצן,
אלע צוועלף — אין ווייט:
גרייט אויף אלץ — אויף פרייד און מארטער,
גארנישט טוט זיי לייך.

ביקסלעך שטאלענע דערהויבן
אויפן שונא האלטן זיי,
אין די געסעלעך די מויבע,
וזאו עס דרייט זיך די זאוויי.
און אין פוכקע, סיפקע הויפנס
זינקען שטיוועלעך אין שניי.

שלאגט אין אויגן
רויטע פאן.
קלינגען שפאנען —
מאנאטאן.
בייזער שונא
אויפשטיין קאן.

שטויבט אין אויגן זאווערוכע
אויף מעת-לעתן אן מנוחה,
אן קאנטראל...
פאראויס צום רעוואלמ,
ארבעטער-פאלק!

.12

נייען זיי מיט שפאן צעשפרייטן.
— ווער איז דארטן? — קום ארויס!
דאס האט ווינט מיט פאן מיט רוימער
זיך צעפלאטערט — עט פאראויס!

פארנט — הויפנס שנייען קאלמע,
— ווער איז דארטן? — קום ארויס!
ס'איז דער ארעמער און אלטער
כלב הונגעריקער בלויז.

— מיטעפּע-אַפּ זיך, שעלודיווער, (1)
 כ'וועל אַ קראַץ-טאַן מיט באַנגעמ!
 אַלמע וועלט, דו — הונט פּאַרשיווער,
 טראַג זיך אַפּ — דעם קאַפּ דיר כ'פלעמ!

...שמיירעמ, ווי אַ וואַלף, די ציינער,
 שאַרצט דעם עק — און טרעמ נישט אַפּ.
 הונט פּאַרשיווער, הונט געמיינער...
 — עי, ווער גייט דאַרט? — רוף זיך אַפּ!

— ווער מיט רויטער פּאַן דאַרט פּאַכעמ?
 — מ'אַראַ פינצטערניש — אַ גרויל!
 — ווער האַט דאַרט זיך צעפּאַלאַכעמ
 און באַהאַלט זיך פּון אַ קויל?

— כ'וועל אַלציינס דיך באַלד דערטאַפּן,
 ניב זיך לעבעדיקערהייט!
 עי, נישט גוט-זיין וועט דיר, חבר,
 קום-אַרויס — כ'בין שיסן גרייט!

טראַך-טאַך-טאַך! — און בלויז די עכאַ
 איבער הייזער אין געדריי.
 בלויז דער ווינט מיט גרויס געלעכטער
 הילכט און קוילערט זיך אין שניי.

טראַך-טאַך-טאַך!
 טראַך-טאַך-טאַך!

..גניען זיי מיט שפּאַן צעשפּרייטן...
 אַלמער כלב — הינטער זיי.
 און פּאַראַוים מיט פּאַן מיט רויטער,
 נישט באַמערקט פּון קויל און שניי,
 נישט באַשעדיקטער פּון זיי,
 מיט אַ צאַרטן שפּאַן פּאַרווייטן,
 מיט אַ פּערל-שאַט פּאַרשנייטן,
 אין אַ קריינדל — ווייס און רויז —
 יעזוס קריסטוס שפּאַנט פּאַראַוים.

1918

ביעלי, אנדרעי

באַריס ניקאלאיעוויטש בוגאיעוו

(1880 — 1933)

דער טויטער דיכטער

געגלויבט דעם גאלדענעם אָפּשיין,
נאָר געשטאַרבן פון זוך־פּיילן מיד.
מיט געדאַנק האָב איך דורות געמאַסטן,
נאָר לעבן געקאַנט האָב איך ניט.

א, לאַכט נישט פון טויטן דיכטער,
א בלימל אַ קליינס אים ברענגט.
אויפן צלם אי זומער, אי ווינטער
מיין קריינדל אַ קינסטלעכס הענגט.

י בלומען אויף אים צעטראַטן,
דאַס בילד אָפּגעקראַכן און גרוי,
און די שטיינער — די שטיינער די שווערע —
ב'וואַרט, ס'זאַל עמיץ אַראַפּנעמען זיי.

געליבט בלויז דעם קלאַנג פון גלעקער
און דעם זוך־פאַרגאַנג.
איך ווייס: איך בין שולדיק, שולדיק —
וואָס־זשע טוט אזוי ווי מיר און באַנג?

קומט צו גיין, האָט רחמנות, איך בעט אייך,
ווי אַ קרוין, כ'וועל זיך טאַן אַ צעוויג.
האַט מיך ליב, איך בין נאָך נישט געשטאַרבן,
איך וועל אַפּשר נאָך קומען צוריק.

1906

דיין קלאַרער בליק

דיין קלאַרער בליק: כ'זע זיך אליין אין אים,
דאַס אומבאַגרייפלעכע באַגרייף איך ווידער,
אַן אָפּגעשפּיגלטן כ'ליב זיך אליין,
אַן אָפּגעשפּיגלטן אין מיינע לידער.

דיין קלאַרער בליק, איך שפּיגל זיך אין אים: —
אין פּול בין איך מיט רו און מיט חלומות,
מיט רהבות־דיקער ריזיקייט פון זיין,
מיט רהבות־דיקער ריזיקייט פון שלימות.

פאַרוועכט האָט אונדז די זונעדיקע מאַכט,
מיר גייען טרוימען זוניקע אַנטקעגן,
ווייל אָפּגעריסן האָבן זיך, פאַרטערט,
נשמות אונדזערע, ווי פּרילינג-רעגן.

אי „דו“, אי „איך“ — אַן אָפּגעבלימער טרוים,
וואָס האָט צעשמאַלצן זיך אין שוין אין בלינדער,
געטראָפּן זיך פון יענער זייט פון צייט,
ווי גליקלעכע, צעבאַלעוועמע קינדער.

1916

ר אַ ט י אַ ו

צעקלאַג זיך אין שמורעם, סמיכע,
אין פייער פון זייליקע ווענט:
ראַסיאַ, ראַסיאַ, ראַסיאַ,
אין וואַנזין פאַרקויל מיך, פאַרברען!

אין דיינע פאַטאַלע ראַזרוכעס,
אין טיפקייטן דיינע אַן צוים
פאַרוועכט פליגל-הענטיקע רוחות
דא האָבן אַ ליכטיקן טרוים.

אַ וויינט נישט: אין פייער-געראַנגל
אויף קני לאַזט-אַראַפּ זיך אין שרעק,
אין דונער פון שרפים-געזאַנגען,
אין פלוסן פון קאַסמישע טעג.

דורך טרוקענע חרפות און וויסמע,
דורך ימען פון טרעריקן גליק
וועט קומען דערוואַרעמען קריסטום
מיט שטראַל פון אַנוואַרטיקן בליק.

אין הימל — די רינגען סאַטורנעס,
פון מילכוועג דער זילבערנער שווערד.
זיד-אויף אין פאַספּאַרישן שמורעם,
דו — פלאַמיקער יאָדער פון ערד!

און דו — דו פאַרקויל מיך, סמיכע,
אי מיך, אי מייַן גאַנצן פאַרמאַג:
ראַסיאַ, ראַסיאַ, ראַסיאַ,
מישח פון קינפטיקן טאַג!

1917

נאר אדיע צקי

סערגעי מיטראַפּאַנאָוויטש

(1884)

פרי לינג

קלאַנגען באַנגע — ווידערקלאַנגען.
קלאַנגען — זיפּצן, קלאַנגען-טרוים.
הויך די סקאַכן — נישט דערלאַנגען,
גרין דער אַפּרים — אַן אַ צוים.

אויסגעווייסט די ווענט די הוילע —
ס'האַט איגומעניע באַפּוילן.
ווינט ביים שוועל פון מאַנאַסטיר
ס'מעכטערל פון גלאַקנציר.

אַך, דו פעלד מיינס, פריי ציוויקלעט,
אַך, דו טייערינקער וועג!
אַך, אין ריינעם פעלד אַ בריקל,
ברענט מיין ליכטל אַן אַ פּלעק.

ברענט מיין ליכט אין ווינט אין גרויסן,
ווערט פאַרלאַשן פון זיין פּאַך.
ביינט זיך אַן און אַטעמט הייסער,
פון מיין האַרצן הייסער נאַך.

כ'בין געבליבן און פאַרבליבן
ביי דעם בריקל שטיין פאַרחושט.
פּלאַם פון ליכטלעך צאַנקט און פיבערט —
אויף די ליפּן זיך געקושט.

וואו קאַן איך דיך, ליכטער, גרייכן,
היים-געליכטער, וואו ביזטו?
אַך, טומאַנען, פּרילינג-רויכן,
אַך, מיין מיידעלישע רו!

קלאַנגען באַנגע — ווידערקלאַנגען,
קלאַנגען — זיפּצן, קלאַנגען — טרוים.
הויך די סקאַסן — נישט דערלאַנגען,
גרין דער אַפּרים — אַן אַ צוים.

אויסגעווייסט די ווענט די הוילע.
ס'האַט איגומעניע (1) באַפּוילן:
ביי דעם מאַנאַסטירער פּלוזט
נישט צו שלאַיען זיך אַן נויט.

1911

קלויזען

ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש

(1885 — 1937)

ד ו נ ר ב א י א 1 (1)

א, לאַזט דעם באַיאָן פון דער רובלישער רום,
איך וואָש זיך מיט סודות און וויש זיך מיט ליד.
דעם הערלעכן יום-טוב כ'וועל שיקן אַ גרום —
אי שיענער אי רויטער פון עפּלבוים-צוויט:

כ'גרים אייך: א, מוטערל-פריי,
ערדישער וואוילער געדאי,
ווייסנקע מעריא, (2) סיביר,
לאַדאָגעס (3) ווייט און געפּריר.

כ'גרים אייך: א, וואַלכאַוו-געשעפּ, (4)
גרויסער בוכאַרישער סמעפּ,
בלויער מאַדאָקער (5) טומאַן,
וואַלגע און סמענקאס (6) קורגאַן.

האַט איר פאַרבענקט זיך נאָך מיר —
פּרילינגדיק-ליכטיקן פּירשט?
דענקט איר, ס'האַט וואַסערן-שד
לידער-געזוכט מיר צעפּלעט?

איך האָב אין שטוב און ביים פּלויט
אויסגעשמעפט גאַלדענע רייד.
כּירין (7) האָט בשורות געבראַכט
מיר פון די קברים ביים שליאַך.

ברעקל זיך, גורל — מיין שוואַן,
ליפּן פאַרויס מיר מיט קלאַנג.
קיעווער פייער-גערויש
זאַל, ווי די מסטאַ, (8) טאַן אַ לויש.

ס'קושן פון שכט און כּרך
ווידער אויף פנים מיינס וואַכט.
פּרילינגדיק-רוסישע ליד,
איך בין דיין חתן און שמיד!

1915

(1) באַיאָן — זינגער.

(2) מעריא — פּינישער שבט.

(3) לאַדאָגע — אַזיערע.

(4) וואַלכאַוו — טייך.

(5) מאַדאָק — שטאָט אין קאווקאַז.

(6) סמענקא ראַזין — פּאָלק-העלד.

(7) חסטאַ — טייך אין צפון-רוסלאַנד.

(8) סירין — לעגענדאַרישער פּויגל

סעוועריאניז (לאטאריען)

איגאר וואסיליעוויטש

(1886 — 1937)

ס'איז ביים ים דאס געוועזן

ס'איז ביים ים דאס געוועזן, וואו די שוים — ווי אזשורן,
וואו עס טרעפט זיך גאר זעלטן ווען א שטאט-עקיפאזש.
ס'האט די מלכה שאפענען געשפילט הויך אין טורעם,
און פארליבט דורך שאפענען האט אין איר זיך דער פאזש.

ס'איז געווען אזוי פשוט און געווען אזוי מאט איז:
ס'האט די מלכה צעשניטן דארט א מילגרוים אויף צוויי
און געגעבן א העלפט אים — און אין קלאנג פון סאנאטן
אין דעם פאזש האט די מלכה שטארק פארליבט זיך אזוי.

און דעם גליקלעכן פאזש זיך אפגעגעבן מיט שמורעם:
ווי א שקלאפין, די הארין איז געשלאפן ביז גרוי.
ס'איז ביים ים דאס געוועזן, וואו די שוים — ווי אזשורן,
היא סאנאטע פון פאזש איז, וואו די כוואליע איז בלוי.

1916

אין דעם קלייד דעם מוארישן (1)

אין דעם קלייד דעם מוארישן, רוישיק קלייד דעם מוארישן,
איבער שטעגל לבנהישן שפאנט מיט טריט איר מיט שררהישע.
שיין באפוצט אייער מאנטל איז, ווי דער הימל קארארישער.
ס'איז די סטעזשקע די זאמדיקע פול מיט בלעמער אווארישע,
ווי די לאפעס די שפיניקע, ווי די פעל יאגוארישע. (2)

ס'איז די נאכט אייביק חופה-נאכט פאר א פרוי א גאלאנטישער
ס'האט דער גורל געצייכנט אייך טרינקען ליבע ראמאנטישע
אין דעם קלייד דעם מוארישן, רוישיק קלייד דעם מוארישן,
אזא פרוי אן עסטעמישע, אזא איידל-שאַרמאנטישע,
ווער קען זיין אייער ליבהאכער אין דער שפיל דער ווירוארישער?

און די פיסלעך פארדעקט איר זיך מיטן פלעד יאגוארישן
און איר זעצט זיך באקוועם אריין אין אומטא דעם בענזינישן,
ס'לעבן, טרויט איר דעם אינגל אן מיטן שמייכל דעם צינישן,
און די אויגן פארמאכט איר אים מיטן קלייד, דעם יאסמינישן,
מיטן קלייד דעם מוארישן, רוישיק קלייד דעם מוארישן.

1915

(1) מואריש קלייד — א קלייד, געמאכט פון דינעס כוואליעדיקן זייד.
(2) יאגואר — א טיגער.

נױמיִרִאָזױ

ניקאלאי סטעפאָנאוויטש

(1886 — 1921)

ד אָ ס ו ו אָ ר ט

אין דעם מאָג, ווען איבער נייע וועלטן
גאָט זיין פנים האָט גענייגט מיט פאַרנט,
אָפגעשטעלט מיט ווערטער האָט מען זונען,
שמעט פאַרניכטעט האָט מען מיטן וואָרט.

נישט געפאַכט האָט מיט קיין פליגל אַדלער,
שמערן האָבן זיך געדריקט אין שרעק,
ווען דאָס וואָרט איז, ווי אַ רויזן-פייער,
דורכגעשוואומען רוים אין יענע טעג.

און פאַר לעבן פשוטן דער ציפער,
ווי בעל-חי פאַריאַכטער, האָט געדינט,
ווייל דער קלוגער ציפער גיט דאָך איבער
אַלע פאַרב-שאַטירונגען פון זין.

ווי אַ זיגער, האָט דער גרויער עלצטער
גוטס און שלעכטס באַצוואונגען מיט זיין האַנט,
נישט געוואָרט צו קלאַנגען זיך צו ווענדן,
האָט ער ציפער אויסגעקריצט אויף זאַמד.

נישט פאַרגעסן האָבן מיר דאָ קיינמאַל,
אַז דאָס וואָרט איז שמראַליק, ווי אַ קרוין,
אַז פון לאַנג אין יוחננס יעוואַנגל
ווערט געזאָגט, אַז וואָרט איז גאָט אַליין.

האָבן מיר געשמעלט אים אַלס פאַרצאַמונג
פון סוכסמאַני אַ שפּאַרן איבערברוך.
און ווי בינען אין פאַרלאַזטן בינשאַטק,
מויסע ווערטער האָבן שלעכטן גרוך.

1914

ד ע ר נ ד ר

ר'האָט געשוואוירן אין דעם טעמפל
פאַרן בילד פון דער מאַדאַנע:
בלויבן טריי וועט ער דער דאַמע,
ד ע ר -- מיט בליקן פון אַ נאַנע.

האָט פאַרגעכען ער פון נדר
מיט אַיעדער יפּת־תּוואַר.
האָט מען אים ביינאַכט געקוילעט,
קומט ער צום גן־עדן טויער:

— „האַסמו נישט פאַר מיר געשוואוירן, —
קלינגען רייד פון דער מאַדאַנע, —
אַז וועסט בלייבן טריי דער דאַמע,
דער — מיט בליקן פון אַ נאַנע? —

— „גיי דיר, זינדיקער, פונדאַנען,
נישט פאַר דיר די היגע פריידן.
ווער עס האָט פאַרשוועכט אַ נדר,
איז אַ פרעמדער אין גן־עדן.“ —

אַ פאַרעקשנטער אין טרויער,
פאַלט ער צו די פיס מאַדאַנעס:
— „נישט באַגענגט כ'האַב קיין דאַמע,
די — מיט בליקן פון אַ נאַנע!“ —

1915

מחשבות

אין שטאַלצן מאַרד מיינעם פאַרקלייבן זיך מחשבות,
ווי רויבער אין דער נאַכט אויף געסלעך לאַמע,
און ווי די שפאַרבערס, פינצטערע און ביזע,
באַפאַלן זיינען מיך, געמאַנט פון מיר נקמת.

געווען בין איך אליין. געלאַפן זיינען די מחשבות.
די אויגן האָבן זיך געריסן פון די לעכער.
און כ'האַב געלייענט אויף אויסגעמראַכטן טאַול
די ווערטער מיינע, מעשים און פאַרבכענס.

דערפאַר, וואָס כ'האַב מיט מיינע קאַלטע אויגן
געקוקט אויף שפּילן אין דעם זיגערס היכל,
דערפאַר, וואָס כ'האַב מיט בלוט־באַשפּריצטע ליפּן
געקושט די ליפּן צימערדיקע, בלייכע.

דערפאַר, וואָס ס'האַבן אַט־די הענט און פינגער
קיין אַקער נישט געוואוסט, געווען צו איידל,
דערפאַר, וואָס האָבן לידער, ווי די וואַגלער,
געהאַט קיין רו נישט, און גענאַרט כסדר, —

פֿאַר אַלין געקומען צייט איז פֿון נקמה:
 מיין פֿאַלשן, צאַרטן מעמפל בלינדער וועט צעפֿליקן.
 און ווי אַ בעטלער אין דער שטיל פֿון פֿאַרשטעט,
 מחשבות-רויבער וועלן מיך דערשטיקן.

1916

ז י

(אַכטאַטאַוואַ געווידמעס)

איך קען אַ פֿרוי. עס רוט די שטילקייט,
 די טערפֿקע מידיקייט פֿון וואָרט
 אין אירע ברייט-צעפֿראַלטע אַפֿלען,
 אין שייַן פֿון סודות'דיקער קלאַר.

איר זעל איז אַפֿן, אַפֿן גיריק
 צו קופֿערנער מוזיק פֿון ליד.
 פֿאַר לעבן טאַליקן פֿון פֿריידן
 איז זי אי גאוהדיק, אי מיד.

איר גאַנג איז נישט-געאייילט און רואיק,
 משונה-לייכט איר יעדער ריר.
 מע קאַן נישט אַנרופן זי שיינע,
 נאָר ס'גאַנצע גליק מיינס ליגט אין איר.

און ווען איך וויל זיין ווידערשפֿעניק,
 געוואַגט און שטאַלץ צו איר איך שפּאַן:
 זיך לערנען קלוגן, זיסן ווייטיק
 אין מידיקייט אירער, אין איר וואַן.

אין שעה פֿון בענקען איז זי ליכטיק,
 און בליצן טראַגט זי אין איר האַנט.
 די טרוימען אירע קלאַר, ווי שאַטנס
 אויף פֿלאַמיקן גן-עדן זאַמד.

1915

דער פאַרבלאָנדזשעטער טראַמוואַי

געגאַנגען בין איך איבער גאָס נישט-באַקאַנטער
און פּלוצים דערהערט אַ ראַב-קאַרקעריי,
און קלאַנגען פון ציטרעס און דונערן ווייטע —
פאַר מיר איז דורכגעלאָפן אַ טראַמוואַי.

ווי אזוי אַרויף איך בין אויפן טרעפל,
געווען איז אַ רעמעניש פאַר מיר אַליין.
אין לופט האָט געבליצט בלוז אַ פּלאַמעדיק שמעגל
אין ליכט פון טאַג אויף ברוקירטן שטיין.

ער האָט זיך געיאָגט, באַפּליגלט און מונקל,
ער האָט זיך פאַרפּלאַנטערט אין תּהומיקן קאַן.
שמעלט-אַפּ, שמעלט-אַפּ, וואַגאַנען-פירער,
שמעלט-אַפּ, שמעלט תּיכף אַפּ דעם וואַגאַן!

שוין שפעט. מיר זיינען אַ וואַנט פאַרביי שוין,
דורך וועלדל פון פּאַלמען מיר זיינען פאַרביי,
איבער דער נייעווע, דעם ניל און דער סענע,
און דורכגעדונערט איבער בריקן דריי.

און נאַענט, גאַר נאַענט פון דער פענצטער-דאַמע
געוואַרפן האָט אונדז אַ נייגעריקן בליק
אַן אַרעמער זקן, אַט-דער, וואָס איז ביירוט
געשמאַרבן איז דאָך מיט אַ יאָר צוריק.

וואו בין איך? און ס'ענטפערט מיר אַפּ אין מהומה
דאָס האַרץ מיינס דאָס שוואַכע אין שמומען געבעט:
— „אַט זע: אַ וואַקזאַל, אַוואַז מ'קאַן קויפן
אין אינדיע פון גרינס אַ בילעט.“ —

אַ שילדל אַ גרינס... מיט בלוט פאַרגאַסן,
די אותיות ריידן אין רויטן געשוועב:
מ'פאַרקויפט דאָ קיין קרויט נישט און נישט קיין ריבן —
מ'פאַרקויפט דאָ מוויטע קעפּ.

אין העמד אין רויטן, מיט געזיכט, ווי אַן אייטער,
האַט מיין קאַפּ אויך דער תּליון אַפּגעהאַקט דאָ.
געלעגן איז מיין קאַפּ מיט אַנדערע אינאיינעם
אין גליטשיקן קעכטל, אויפן סאַמע דנאַ.

און אין געסל אין קליינעם שטייט אַ פּלויט פֿון ברעמער,
אַ הויז מיט דריי פענצטער און אַ גרויער גאַזאָן. (1)
שמעלט-אַפּ, שמעלט-אַפּ, וואַגאַנען-פירער,
שמעלט-אַפּ, שמעלט תּיכּף אַפּ דעם וואַגאַן!

מאַשא, דו האַסט דאָ געאווינט און געזונגען,
און מיר, דיין חתן, אַ טעפּיך געוועכט.
וואַרזשע איז איצט דיין קול און דיין קערפּער?
ביזטו טאַקע טויט, ווי קיינמאַל נישט געלעכט!

ווי דו האַסט געזיפּצט אין קעמערל דייעם!
אין איך מיט געפּוידערטן צאַפּ, געדענקסט:
געגאַנגען זיך פאַרשמעלן בין איך פאַר דער מלכה —
זינט דעמאַלט האָב איך דיך שוין מער נישט געזען.

איצטער פאַרשטיי איך, אַז אונדזער פּרייהייט
איז בלויז אַ ליכט, וואָס שלאַגט-אַפּ פֿון ד אַ ר ט
מענטשן און שאַטנס ביים אַריינגאַנג שטייען
צום זאַלאַגישן גאַרטן פֿון שטערן-האַרד.

מיטאַמאַל אַ ווינט, אַ באַקאַנטער און זיסער,
און פֿון הינטערן בריק פּליט אויף מיר, איך הער:
די דלאַגיע פֿון רייטער אין אַן אייזערנער האַנדשו
און קאַפּיטעס צוויי פֿון זיין פּערד.

געטריי דער פּעסטונג פֿון אונדזער אמונה,
אויסגעשניצט פּלאַקערט א י ס א ק י (2) אין ליכט.
דאַרט וועל איך אַפּריכטן די לעצטע תּפּילה
וועגן מיין מאַשא און וועגן זיך.

אויף אייביק, אויף אייביק בלייבט ס'האַרץ מיינס אין טרויער,
ס'איז אַטעמען שווער און לעבן אין וויי.
מ א ש ט נ ק א , ס'האַט קיינמאַל זיך מיר נישט געחלומט,
אַז ליבן קאַן מען און בענקען אַזוי.

1917

(1) גאַזאָן — אַ גראַז-לאַקע.

(2) איסאַק' — דער באַרימטער איסאַקיעווסקי סאַבאַר (קלויסטער) אין אַלטן פּעטערבורג.

א נ מ א ט א ז ו ל א , (נאָרענקאַ)

אַנאַ אַנדרעיווואַ

(1889)

*

כ'דריק די הענט אונטער טונקעלן שלייער:
„זאָג, וואָס ביזט אזא בלייכע היינט?
— „בלויז דערפאַר, וואָס מיט מערפקען טרויער
כ'האַב פאַרשיכורט אים היים, ווי מיט וויין!“ —

ווי פאַרגעסט מען: אַוועק, זיך געוואַקלט.
ס'האַט זיך פיינלעך געקרימט זיין מויל.
כ'בין געלאָפן נאָך אים, נאָכן עקשן,
ביזן טויער געלאָפן אין גרויל.

כ'האַב געשריגן: — „ס'אָ שפּאַם! זיי מיר מוחל,
גייסט אַוועק, וועל איך שטאַרבן אַצינד!“ —
האַט ער רואיק און גרויליק געשמייכלט
און געזאָגט מיר: — „נישט שטיי אויפן ווינט!“ —

1912

אַ תפילה

זאָג אַ תפילה וועגן מיין פאַרלוירענער
און מיין לעבעדיקער זעל,
דו — אין אַלץ און אומעטום אַ זיכערער —
האַסט דערזען דאָס ליכט אין צעלט.
און בלויז דיר — אַ טרויעריקע-דאַנקבאַרע —
וועל דערציילן דיר פאַרוואַר:
ווי געפיינט האָט מיך אַ נאַכט אַ רויכיקע,
ווי מיט אייז געהויכט קאַיאַר.
כ'האַב געזען דאָ, אין דעם לעבן ווייניקלעך —
בלויז געזונגען און געוואַרט.
כ'ווייס: מיין ברודער קיינמאַל כ'האַב נישט פיינט געהאַט
און מיין שוועסטער — נישט גענאַרט.
איז פאַרוואַס, פאַרוואַס האָט גאַט געשטראַפט מיך נאָך
יעדן טאַג און יעדע שעה?
צי געוואַלט האָט מלאַך ס'ליכט מיר אַנווייזן,
וואָס מיר זעען נישט אַמ-דאָ?
1911

אין אַ ווייטער נאַכט

כ'האָב נישט פאַרמאכט דאָס טירעלע,
געצונדן נישט קיין ליכט.
דו ווייסט נישט — אַ פאַרמאַמערטע
זיך לייגן נישט געריכט.

אַ זען ווי ס'לעשן פאַסן זיך
אין טונקלער שקיעה-שיין,
פאַרשיכורט פון דער קלאַנגען-שטים,
וואָס ענלעך איז צו דיין.

און וויסן: אַלץ פאַרלוירן איז —
דאָס לעבן, ווי דאָס גליק.
געווען בין איך אַ זיכערע,
אַז קומען וועסט צוריק.

1912

און דו ביזט איצט

און דו ביזט איצט אַ כמורנער און אַ שווערער,
זיך אַפגעזאָגט פון רום און טרוים און רו.
נאָר מיר ביזט אַלץ נאָך טייערער און ליכער —
וואָס טונקעלער, אַלץ רירנדער ביזטו.

דו זשליאַקעסט וויין. די נעכט דיינע ווי אומריין,
דו ווייסט נישט אויף דער וואָר וואו אויס, וואו איין, —
נאָר גרין זיינען די ליידנדיקע אויגן,
קיין רו געפינען קאַנסטו נישט אין וויין.

דאָס האַרץ בלויז בעט אויף זיך אַ טויט אַ גיכן,
זייל ס'קריכט דער גורל, לאַנגזאַם ווי אַ קרעט.
דער מערב-ווינט ברענגט אַפּטער אַלץ און אַפּטער
די טענות דיינע און דיין שטיל געבעט.

ווי וואָג איך דען צו דיר צוריקצוקומען?
אין היימלאַנד מיינעם אונטער בלייכער שיין
איך קאָן בלויז זינגען, כ'קאָן בלויז דיך דערמאַנען —
און דו דערמאַנען מיך נישט וואָג, מיין פריינט!

עס לויפן מעג און כפּלען בלויז די זאַרגן.
ווי זאַל איך בעמן גאָט פאַר דיר אין פריד?
דו האַסט געמראָפּן: ס'איז אַזאַ מיין ליבע,
אַז דו אַפילו טוימן קאַנסט זי נישט.

1913

דערפארונג

ניין, נישט קיין שכל, נאָר בלויזע דערפארונג,
א פארעווע, פיסנע געטראַנק.
יונגט געווען, ווי אַ ליכטיקע תפילה,
קאָן איך פאָרגעסן איר קלאַנג.

וויפּל געשפּאַנט כ'האַב מיט דעם, וואָס נישט ליב איז,
וועגן פאַרוויסט און באַטריבט,
וויפּל געקניט כ'האַב פאַר דעם אין די קלויסטערס,
דעם, וואָס מיך האָט געליבט.

אַלץ כ'האַב אין לעבן פאַרגעסן, פאַרגעסן.
האַרבסט-ווינט די יאָרן פליקט.
ליפּ נישט-געקושמע און אויגן אַן שמייכלען
כ'וועל שוין נישט אומקערן צ'ריק.

1935

דער גרוי-אויגינקער קיניג

לויב דיר, אומאויפהערלעך-שמענדיקע לייד!
קיניג גרוי-אויגינקער טויט איז שוין, טויט.
האַרבסטטיקער אָונט איז שטיקנדיק-רויט,
כאַן מיינער רעדט צו מיר רואיקע רייד:

„ווייסט, מ'האַט געבראַכט פון דער יאַגד אים אַהיים,
מ'האַט אים געפונען ביים אַלטינקען בוים.
וויי איז דער קיניגין — יונג נאָך אַזוי.
גרוי איבער נאַכט איז געוואָרן זי, גרוי.“ —

ער האָט זיין ליולקע דערטאַפט אויף קאַמין
און איז אַוועק אויף זיין נאַכטיקער מי.
אויפוועקן וועל איך מיין טעכטערל באַלד,
זוכן אין אייגעלעך גרויע אַ שטראַל.

ווייזן וועל איך איר: אויף שלאָס אויבנאָן
הענגט פאַר דיין פאַטער אין טרויער די פאַן.
רוישן טאַפּאַלן ביים פענצטער פאַרקלערט:
— „כער שוין דיין קיניג נישטאַ אַוויף דער ערד!“ —

1916

מאַנדלשטאַם

אַסיפּ עמיליעוויטש

(1891 — 1945)

דער יונגער לוי

צעווישן פּריסטער-לייט אַ לוי — יונג, געוואַגט —
געשמאַנען ביז באַגין איז ער, אַ טרייער שומר.
ס'איז נאַכט יהודה'שע געהאַנגען, ווי אַ פּסק,
און טעמפל חרובֿער געוואַקסן איז אין אימה.

ער האָט גערעדט: — „דער הימל איז פֿון געלקייט דול,
די נאַכט איז איבער פּרת. אַנטרין פֿונדאַנען, ברודער!“ —
געטראַכט די זקנים האָבן: — „ס'איז נישט אונדזער שולד,
די שוואַרץ-און-געלע שיין אַ פּרייד איז פאַר יהודה!“ —

ער איז מיט אונדז געוועזן, ווען אין ווייסן לייך
כיר האָבן אויסגעצירט דעם שבת, לויט דער תּורה,
און העל באַשיינט מיט זיבן-רעריגער מנורה
ירושלים נאַכט אין נעפל פֿון נישט-זיין.

1917

מיין מוטערס טויט

ס'איז די נאַכט אַ נעסט פֿון טרויער,
ליכטיק איז ביי אייך זיין הויז.
ביי ירושלים טויער
איז אַ שוואַרצע זון אַרויס.

גרויזאָס איז די זון די געלע,
שלאַף, מיין מוטער, אַי-ליו-ליו!
אין יהודה'ס טעמפל העלן
ברענגט מען דיך צו לעצטער רו.

נישט געווען קיין רייכע סעודה:
(נישט געהערט צו סאַמע פּני!)
אין דעם טעמפל פֿון יהודה
קלינגט דער הספּד נאָך דער פּרוי.

איבער איר אַ טרויער-ניגון
האַט אַ אידישער געשאַלט.
— כ'האַב זיך אויפגעכאַפט אין וויגל,
פֿון אַ שוואַרצער זון באַשמראַלט.

ה א ל י

עס פרעסט מיין טרוקן לעבן
 דאס פייער אן א זין.
 איך זינג נישט וועגן שטיינער,
 נאר וועגן האלץ איך זינג.
 דאס האלץ איז נישט געהובלט,
 נאר ס'איז פון זעלבן שייט:
 דאס הארץ פון דעמב, די רודערס
 פון יונגע פישערלייט.
 שלאגט קרעפטיקער די שפונטן,
 איר — האמערס, קלאפט און קלינגט:
 פון הילצערנעם גן-עדן,
 וואו זאכן זיינען גרינג.

1923

ד י נ א ט ו ר

נאטור איז זעלבער רוים, וואס שפיגלט זיך אין איר.
 געשטאלטן זעען מיר אין כוח פון איר אדל:
 אין דורכזיכטיקער לופט, ווי אין א בלויזן צירק,
 אין פארום פון דעם פעלד, אין וועלדער-קאלאנאדע.
 נאטור איז זעלבער רוים, געהאקט פון זעלבן שטיק.
 צואוואס די געטער ווידער שטעלן צום נסיון?
 פארען קרבנות-דרויב — צו טרעפן וועגן קריג,
 און קנעכט — צו שווייגן שטיל און שטיין-געווערק — צו בויען.

1919

א י ד ה א ב א ג ו פ

איך האב א גוף — וואס זאל איך מיט אים טאן,
 מיט אים דעם איינציקן, וואס איז מיר נאנט?
 פאר שמילער פרייד, פאר לעבנס זיס געטראנק
 צו וועמען זאל איך אפשיקן א דאנק?
 איך בין דער גערטנער, איך בין אויך די בלום,
 אין לעבנס תפיסה כ'גוי נישט עלנט אום.
 עס ליגט שוין אויף דער שויב פון אייביקייט
 מיין אטעם-צוג, מיין ווארימקייט.
 עס איז אויף איר פארזיגלט מיין אוואר —
 נישט צו דערקענען אים פון לאנגע יאר.
 ביז אפרינען וועט רגע'ס מוטנער פלעק,
 וועט דער אוואר נישט ווערן אפגעמעקט.

1916

4. סאזועטישע דיכטער

ליעבעדיעו-קומאטש
סעלווינסקי
שטשיפאטשאוו
אושאקאוו
סורקאוו
פראקאפיעו
איסאקאווסקי
גאלאדני
סויעטלאוו
אוטקין
זשאראוו
קירסאנאוו
טווארדאווסקי
דאלמאטאווסקי
סימאנאוו

ביעדני
קאמענסקי
מארשאק
אסיעיעו
פאסטערנאק
כליעבניקאוו
אינבער
ערענבורג
מאיאקאווסקי
מאריענהאף
יעסענין
באגריצקי
טיכאנאוו
אנטאקאלסקי
גרעבניאוו (פיינבערג)
בעזימענסקי

4. סאָוועטישע דיכטער

ביעדני, דיעמיאז

(יעפים אַלעקסעיעוויטש פרידוואַראָוו)

(1883 — 1945)

מיינ ליד

איך זינג. נאָר „זינג“ איך דען?
 מיין קול פאַרהאַרטעוועט אין שלאַכטס אין סאַמע ברען.
 מיין ליד... נישטאַ אין איר קיין גלאַנץ און קיין בראַוואַדע.
 נישט אויף קיין בליציקער עסטראַדע
 און נישט פאַר „פּני“, וואָס ווערן שטאַרק נתפּעל,
 נישט אונטער פּידל-זיפּין, צעוונגען און באַצויבערם,
 איך הויב דאָ אויף מיין קול
 אין צאַרנדיקן, חוזקדיקן שויבער.
 פון דורות שווערע כ'מראַג פאַרפּלוצטע לאַסט,
 קיין דינער בין איך נישט פון מוזע און פעגאַס:
 מיין האַרט און קלאַר געזאַנג — מיין העלדנשאַט און גלויבן.
 אַ פּאַלק, מיין פּאַלק מאַרטירער פון פּאַבריק און שאַכט,
 דיין אורטייל בלויז איך נעם אין אַכט,
 דו ביזט מיין ריכטער איינציקער און פּרייער,
 דו, וועמעס האַפּנונגען כ'בין אויסדריקער געטרייער,
 פון וועמעס ווינקלען כ'בין דער „כלב אויף דער וואַך“.

1917

ביי לענינס לוי

די חיה'שע די סמעזשקעלעך פאַרשאַטן
 האַט נעכטיקער צעכויטעטער בוראַן.
 אויף שטילינקער, אויף טיף-פאַרטראַכטער יאָדלע
 די שנייעלעך — זיי פאַלן נאַכאַנאַנד.

מיט אייזיקער מיט קלעמעניש פאַרקאוועט,
 פון דערפעלעך פון שטילינקע די פּלאַג.
 און ווידער שטייט ער אויף מיר פאַר די אויגן
 דער טויטלעך-מרה-שחורהדיקער טאַג.

געדוכט האַט זיך: ס'איז ערד אַראַפּ פון דרך,
 מיט פינצטערניש באַדעקט האַט זיך די וועלט.
 אַ וויי-געטאַן מיט אימה און פאַרצווייפּל
 דער ווינטער האַט מיט קרירהדיקער קעלט.

וועל איך פאַרגעסן דען ס'געוויין ביי גאַרקי (*
און די באַגלייטערס הערצער, פול מיט שרעק,
די אַנומשעם די טויזנטער, די לאַפּטשעם,
וואָס האָבן אויסגעטראָטן לענינען דעם וועג?

געגאַן איז מען אין לענטעם איבער בערגלעך,
פון שניי-הויפּן ביז הויפּן אין זאָוויי.
געפּאַלן זיינען שנייעלעך, געפּאַלן
אויף לענינס אַרונ, אויסגעווייסט פון שניי.

וואַסילי וואַסיליעוויטש

(1888)

רעוואָלוציע

צעקלינג זיך, פּרילינגדיקע רוסלאַנד,
צעבלי זיך, חופּהדיק, מייזן לאַנד,
און קום באַגעגענען די פּרייהייט
מיט סטרוניק-קלינגעוודיק געזאַנג!

ווי פּריידיק-לויכטנדיקע קינדער,
אין אונדז דער רוף צום יום-טוב בליט.
קום, לאַמיר שמידן מאַרסאַליעזיש
דער רעוואָלוציע אַ ליד!

מיר זיינען אַלע איצט חברים,
ס'איז יעדער פּריי דאָ און געזונט.
מיר זיינען אַלע פול מיט שאַפּונג,
ווי איין משפּחה — אין איין בונד.

ס'איז איצט אַ גליק צו זיין אַ דיכטער,
ס'איז איצט אַ גליק אַ בירגער זיין,
ווען פייערן אויף אַלע גאַסן
באַגריסן מיט רובינען-שיין.

לעב-אויף, איין פּאַלק, און זינג אונדז לידער
און שטעל דיין לייב-און-לעב אין קאַן,
באַדעק מיט רום, מיט גליק און פּריידן
דעם גורל, ווי אַ רויטע פּאַן!

ס'אַ צייט אַ הייליקע געקומען —
די פּאַנען בליען רויט, ווי צוויק.
זאַל בויען זיך די נייע רוסלאַנד —
דעם מענטשנס וואונדער-רעפּובליק!

1917

טארשאַק

סאַמואַיל יאַקאָווליעוויטש

(1888)

די מוטער

אַז געוויינלעך-פראַסטער טאָג
איז יוני גאַלדיק בלויט.
פאַשיסטן פירן פויער-לייט
פון דאַרף אַרויס צום טויט.

ס'איז רואיק-שמיל דער לעצטער וועג-
נאַר אַט צום תליונס שטויין
אַרויסגענומען האָט אַ פרוי
איר ברוסט אינמיטן גיין.

זי נעמט די אויגן אירע נישט
אַראָפּ פון פיצל קינד,
זי גיט איר זון צום לעצטן מאָל
זיך אַנוויגן געשווינד.

עס טראַגט זיך צווישן עולם שמיל
אַ שלוכצענדיק געוויין —
און ס'שרייט דער תליון עפעס אויס,
פאַרשמעכענדיק די ציין.

דער עולם שפאַנט דעם לעצטן וועג
מיט איילנדיקע טריט...
דער יוני-הימל האָט געבלויט,
דער ליון האָט זיך צעבליט.
1942

די צייט

דאַס קול און די טריט פון דער צייט זיינען שמילער
פון יעטוויידן שאַרף און געהילך.
עס דרייען פאַרבאַרגן זיך רעדלעך פון זייגער
און רוישן, ווי מיז אונטער דיל.

די ליסטיקע צייט שפילט זיך אייביק מיט רגעס
און גרויסע מטבעות זי שפאַרט.
דו קוקסט — און זי ציילט דיר שוין גאַנצע מעת-לעתן,
אַ חודש, און זיבעציק יאָר.

דער ווייזער פון רגעס לויפט שנעל און אַן אַטעם
מיט אייגענעם אייביקן וועג.
אַזוי, ווען מיר שלאָפן ביינאַכט אונטער שטאַרן,
אַ צוג לויפט זיין ווייטן געיעג.

1941

אַסיעיען

ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש

(1889)

די מענטשהייט איז מיט אונדז

הער-זשע אַ וואַרט אַ וואַגיקס,
הער די אמתע רייד:
צולייגן דאַרף מען אַן אַקסל —
דאָס איז אונדזער באַשייד.

מיר זיינען ערוב פאַר מעשים
פון אונדזער גרויסן דור:
אונדזער אמת זאל זיגן,
אונזער וואַרע וואַר.

נישט דערויף זיך געשלאַגן
האַבן מיר זיך דורך נויט,
אַז אונדזער גרויסן אמת
זאל פאַרשלינגען דער טויט.

פערטל יאַרהונדערט געפראַצעט,
זיידעס און קינדער — איין שטאַנד.
פערטל יאַרהונדערט שטאַלצירט מיט
מי פון אייגענע האַנט.

איצטער. נישט שוין-זשע איצטער
וועסטו אינמיטן וועג
אַרן געשפענסט פון אומקום
פאַלן אויף קני פון שרעק?

ניין, ס'וועט צווינס נישט פאַסירן!
טויט צו פאַרטרייבן פון ריי,
ס'פאַלק האַט געשאַפן אַ ווערטל:
— „נישטאַ קיין טויטן קיין צוויי!“ —

מיר מיטן טויט, מיט איינעם
וועלן פאַרמעסטן זיך היינט
אַון אים פאַריאַגן, אַז פריער
טרעפן זאל ער דעם פיינט.

אַון מיטן טויט, מיט איינעם
גרויזאַם וועט זיין דער פאַרמעסט.
הינטער דיין פלייצע — די גאַנצע
וועלט, ווי אַ וואַנט, שטייט פעסט.

ס'הארכט זיך איין גאר די מענטשהייט
צו דיין געקאוועטן שפאן.
ס'אמעמט שוין גאר די מענטשהייט
גליאיק אין גרוואמען וואן.

שרעק זיך נישט, גיב זיך נישט אונטער,
שמעל זיך צום פיינט — מיטן שפיז!
כלייכן אויף אייגענעם באַדן,
שטיין אויף די אייגענע פיס!

בלאָזן וועט ווינט פון נצחון,
אַמעס זיין דופט איין אויפסניי.
זינגען מיר וועלן נאָך לידער,
לידער פון ליכטיקער פריי.

ס'וועט אונדזער אייביקער פייער
פלאַקערן דור-דורות לאַנג.
ס'וועט אונדזער פאָן, אונדזער רויטע,
קיינמאל צעברעכן איר שטאַנג.

איבער די פעלדזן פון אומגליק,
איבערן בלוט פון קריג,
איבערן גרויס-שליאָך פון לעבן —
אונדזערס וועט זיין דער זיג.

ס'איז גאר די מענטשהייט מיט אונדז דאָ
אייניק אויף דור-דורות לאַנג.
ס'וועט אונדזער פאָן, אונדזער בראַווע,
קיינמאל נישט בויגן איר שטאַנג.

1942

בּוּדִיאַנִים מֵאַרֶש

אויף הימל אויף מיט-טאַגניקן
די שווערע היץ זיך קלעפט.
בּוּדִיאַנִים בראַווע רייט-אַרמיי
צעוואַרפן ליגט אין סמעפּ.

אַלץ, וואָס ווי די פייגעלעך,
וויקלט זיך אין וועג,
פאַר דער שווערד דער שאַרפֿינקער
קייקלט זיך אַוועק.

נישט ווי מאַמעס זינדעלעך
 אין יחוסדיקער הויך,
 געבוירן זיינען מיר אין פלאַם
 פון פולווערדיקן רויך.

און נישט מיט רום פארצייטיקן
 איז אונדזער גלייכנס רייך.
 אליין ווי לאַווע, גיסן זיך
 אויפן פיינט מיר גלייך.

זאל קיין פאן נישט רימען זיך
 מיט פליען פלינק און שנעל,
 מיט פערד-געלאַף צעמאלן מיר
 זייער חייל, ווי מעל.

נישט פארגעסן ווי יס ער וועט
 גראַזן-שושקעריי,
 ווען פון פויער-אַרבעטער
 טראַגט זיך רייט-אַרמיי.

מיר קיין שלאַכטן זוכן נישט,
 געדענקט נאַר פער ע ק א פ :
 קילן האַבן מיר גענוג
 פאַרן ווי יס נ'ס קאַפּ.

זאלן קלינגען ציימעלעך
 אַ לוייה-קלאַנג:
 אַט אַזוי צעטרעטן מיר
 מיטן פערד די שלאַנג.

ס'וועט קיינער וועג פארגאַנגענעם
 נישט געבן צ'ריק אַ שמוים.
 עס גייט בודיאַנים רייט-אַרמיי
 פאַרויס! פאַרויס! פאַרויס!

פּאָסער נאַק

באַריס לעאַנידאָוויטש

(1890)

די צווייגן באַהאַנגן

די צווייגן באַהאַנגען מיט קנאַספּן, ווי שניצן,
מיט מענלעכקייט ציט פון די פּאַרקן,
אַפּריל האָט מיט וואַרעמקייט העל זיך צעלויכטן,
רעפּליקן פון וואַלד ווערן שטאַרקער.

פּאַרצויגן דער וואַלד, ווי אַן אַקס מיט אַ פעטליע,
פון טויזנטער פּייגלעשע גאַרגלען,
און קרעכצט אין דער נעץ, ווי עס קרעכצט אין סאַנאַטן
דער שטאַל-גלאַדיאַטאַר פון אַרגל.

אַ, דיכטונג, וואַלסטו, ווי אַ שוואַם, ווי אַ גריכישע,
געווען צווישן קלעפּיקע גראַזן,
וואַלט איך דיך אין סאַד אויף אַ באַנק אויף אַ גרינער,
אויף ברעטל אויף פּייכטן פּאַרלאַזן.

לאַז אויפגיין דאָ פּרעכטיקן קריימעך און בלימל,
זאַפּ-איינ אין זיך וואַלקנס און גריבער —
און שפּעט אין דער נאַכט כּוועל דיך אויסקוועטשן, דיכטונג,
אויף דאַרשטיק פּאַפּירל מיט ליבע.

1916

די נשמה

אַ, שקלאַפּין באַפּריימע, געדענקסטו, געדענקסטו נאָך,
און אויב האָסט פּאַרגעסן — אַ קנעכטין פון פּליכט!
לויט מיינונג פון אַנדערע — די זעל איז אַ פּילגערין,
לויט מיינער — אַ שאַטן אַן באַזונדערן שטריך.

אויב אַפּילו פּאַרזונקען אין דעם שטיין פון דעם ליד ביזטו,
אויב אַפּילו דערטרונקען ביזט אין שטויביקן שקוואַל,
דו צאַפּלסט זיך דאָ, ווי די פּירשטן געפּאַנגענע,
ווען גרוב פון דער פעסטונג האָט פּאַרגאַסן פעווראַל.

אַ, דו — איינגעוואַרצעלמע! אין מי פּאַר אַמנעסטיע,
זיי שמעלן די צייט; ווי מע שעלט דעם זשאַנדאַר,
קלאַפּן יאַרן, ווי בלעמער אַרונטערגעפּאַלענע
אין די גערטנערשע פּלוימן פון וועלט-קאַלענדאַר.

1916

אַ שרעקלעך מעשה לילע

אלץ וועט זיך ענדערן אצינד,
 ס'וועט ווידער בליען היימלאַנד,
 די שרעק פון אויפגעוועקטן קינד
 פארגעבן וועט מען קיינמאל.

פארגעסן וועט מען נישט די שרעק,
 אויף פנימער דאָס שטוינען:
 פאר אלע צרות, אלע שלעק
 באצאלן וועט דער שונא.

זיין אַנקום, ווי אַ מעשה-ווערק,
 אַמאל וועט מען באַטראַכטן.
 פאר די געלימענע וועט ער
 באצאלן הונדערטפאַכיק.

דערמאָנען וועט מען נאָך אַמאל
 די מעשים פון פאַרברעכער,
 ווען ער געטאָן האָט, וואָס געוואָלט,
 ווי הורדום אין בית-לחם.

און קומען וועט אַ נייע צייט,
 פאַרשווינדן וועט דער שונא.
 פון קליינע קאַליקעס די לייד
 פאַרגעסן וועט נישט קיינער.

1941

פּרילינג

ס'איז פּרילינג. כ'קום פון גאַס, וואו טאַפּאַל אין געפּלעם,
 וואו ווייט אין פּחד אין, וואו הויז — אין שרעק פון טרייסל,
 וואו לופט איז בלוי, ווי ס'קלומעקל מיט גרעם
 ביי איינעם, וואָס איז פון שפּיטאַל אַרויס ערשמ.

דער אַונט פּוסט, ווי אַ דערציילונג, איז,
 וואָס איז אַן המשך אינדערמיט געבליבן —
 צום פּלוצימדיקן שטויז און צום סורפּריז
 פון אויגן אויסדרוקלאַזע, טריבע.

1932

מיינע לידער

אויף טראַטוואַרן איך צעשטויס
 מיט זון און גלאַז זיי אין פאַרבּלענד,
 כ'אַנטפּלעק דער סמעליע זיי פון הויז
 און לייען זיי פאַר די נאַסע ווענט.

ס'מוט בוידעם פלוצים זיי א זונג
דער ראם, דעם ווינטער מיט א גרום,
און אויף קארניזן הילכט דער שפרונג
פון אומגליק, צייכנס און פון שמות.

קיין חודש ווייען וועט בוראן,
פארקערן סוף און אנהייב גיך.
כ'דערמאן זיך פלוצים: זון פאראן,
איך זע: ס'איז נישט דאס זעלבע ליכט.

ס'וועט ניטול בליקן, ווי א ראב,
און טאג צעהוליעטייר אין שמוין
וועט לויטער מאכן מיר אין קאפ,
וואס שווער געווען איז צו פארשטיין.

אין שארף געהילט, מיט האנט א גרים,
איך וועל די קינדער טאן א פרעג:
— „זאגט, וואס פאר א יארטוויזנט איז
אויף גאס ביי אונדז אין אט-די טעג? —

ווער האט א שמעגל אויסגעפלאכט
צו מיר פארשאטענער מיט שניי,
ווען כ'האב מיט בייראנען פארבראכט,
ווען כ'האב מיט פאז געטרונקען טיי?

ווען אין דאריאל מיין לעבן אפמ.
מיט הייסן גיהנמ'דיקן גלוט
ווי ציטער-פרייד פון לערמאנטאון,
האב איך געמונקען אין ווערמוט.

1928

ק א ו ו א ו

קאוקאז זיך שפרייט ווי אויף דער דלאניע
און ווי א בעט, צעקנייטשט און ווייס.
און ווארעמער פון זיינע תהומות
פון שפיצן זיינע כלויט דאס אייז.

און נישט מיט אלעמען, פארנעפלט,
ווי נ'אויטאמאט, פרעציז, מיט האסט,
געהויבן האט ער, ווי די זאלפן,
פון זיינע אייזגליבעס דעם כעס.

און קוקנדיק אויף אט-דער שיינקייט
מיט אויגן, אָנגעשפיצט אין רוים,
האָב איך דערפילט אַזאַ מין קנאה
צו אַט-דער הערלעכקייט אין צוים.

אַ, ווען עס וואָלט אַזאַמין צופאַל
פון צייטן ווייטע דורך טומאַן
אויף אונדז געקוקט פון זעלבע הייכן
אַ טאַג, ווי אונדזער גרויסער פלאַן!

וואָלט טאַג און נאַכט פאַר מיר זיין פּיאַטע
געשפּאַנט אַרונטער פון דעם באַרג,
ער וואָלט דעם שפּריי פון מיין נבואה
געטראַמפּט מיט באַרגפּוס פון זיין קאַרק.

איך וואָלט מיט קיינעם נישט געקריגט זיך, —
פון קיינעם נישט פאַרדעכטיקט, ריין, —
עמאַט לעבן, ווי אַ פּערזן-שרייבער,
וואָלט איך געלעבט, ווי ס'ליד אליין.

1937

1905 אַ 7

(פּראָגמענט פון אַ פּאַעטעט)

אין דער מיאוסקייט פון אונדזער פּראָזע
אין אַקטיאָבער דער ווינטער שוין שפּאַנט.
צו דער ערד לאַזט אַראָפּ זיך דער הימל,
זיי דעם פּאַרהאַנג'ס צעטרעפּעטער פּראָנז.

ערשטער שניי איז נאָך פּריש און צעפּודזשעט,
זיי אַ בשורה, און שרעקיק און וואַך.
אין ניט-דאַאיקער ניי פון מעסלעסן,
דעוואָלוציע, שפּאַנסט איבער שליאַך.

זשאַנאַ ד'אַרק פון סיבירער פּאַרברעכער,
אַ קאַטאַרוזשניצע פון יענעם שטאַף,
וועלכע וואַרפט זיך אין ברונעם פון לעבן,
מעסט נישט אַפּ דעם פּאַנאַדערגעלאַף.

האָסט פון דעמער אונדז, סאַציאַליסטקע,
ליכט געהאַקט, ווי פון פייער און גלום,
האָסט געוויינט — און מיט יאַשטשערקע-פנים
האַט געשיינט און געפירט אונדזער בלוט,

אין געהילך פון דעם שיס-פלאץ פאַרוונקען,
אַ פאַרפּרעמדטע אין אייביקן וואָס,
האָסט די פלאַמען פון לעבן געטרייסלט,
ווי די גאַס וואָלסט געדרייט אין דער האַנט.

און אין בלאַנדזשען פון שנייעלעך ווילדע
האָסט באַהאַלטן דעם שטאַלצן זשעסט:
ווי אַ קינסטלער, מיט זיך נישט צופרידן,
האָסט אליין זיך באַזייטיקט פון פעסט.

ווי אַ דיכטער, אַ לאַנג-אַפּגעגליטער,
זוכסט צעשמרייאונג אין אייליקן גאַנג.
דו אַנטלויפסט פון די אייזערנע מוחות,
אַלץ, וואָס נישטיק, ז'דיר מיאוס, ווי אַ שלאַנג.

1926

ל י י ט ע נ אַ נ ט ש מ י ד ט

(פראַגמענט פון אַ פּאַנעם)

אַקטיאָבער. אַ ריי זאַבאַסטאַווקעס.
אַ, ווינטן! אַ, גהינס-ליכט רויטע!
פון פעק און פון ימ'ען צעבויטעט,
צעפּלויגענע צויטן.

אַ, שמורם פון בראַשורן, ליסטאַווקעס!
אַ, שלאַקסן, אַ נעכט אַן לבנה,
אַ, רוף פון סירענע — סכנה,
פון זעקסטן דער אָנהויב!

פון טורמע צום שמורם פון בראַשורן.
אַ, נעכט! אַ, פריירייד — אין וואונדער!
און זאַלפן אַנטקעגן — די וואונדן,
ווי ליכטער געצונדן!

אַ, צווייטער אין מאַג פון לוויה!
און צום לייטענאַנטישן נדר
פאַרפּלעקטע אי בליקן, אי קליידער,
פון וואונקן און לאַסקעס דער שוידער.

א, שטיגן אין קרעפ! א, געזאָנגען!
און כאַרן אויף גאָסן און סקווערן,
ווי פּוּדיקע בראַנדזע, ווי שווערע:
--- „א, שווערט אונדו!“ — „מיר שווערן!“ —

א, ווינט, וואָס רייסט-איבער די פּראָזן,
ווי קליאַנגען און אולמען! א, ווינטן,
וואָס שאַנעווען גאַרנישט אין פלינדער —
בלויז ווערטער, ווי פלינטן!

דו יאַגסט איבער שטורמישע פּלאַכן:
— „לזכר פאַר קינפטיקע קלאַנגען
א, שווערט אונדו: קיין שפּאַן נישט פּונדאַנען!“
— „מיר שווערן! קיין שפּאַן ניט!“ —

1927

נליעבניקאוו

ו ו ע ל ע מ א ר

(1890 — 1922)

ניט דערפאַר

עי, וואוילערישע סוהרימ'לעך,
א ווינט אייך אין קאַפּ!
איך טראַג זיך אין שאַפּנפּעלן
איבער מאַסקווע אין גאַלאַפּ.

ניט דערפאַר האָט ביים שונא
בלוט געטריפּט, ווי פּוּן לאַגל,
אַז דימענטן אויף די לאַפּעס
זאָלן הענדלערקעס טראַגן.

כ'וועל ניט שטשירן די ציינער
אין די נעכט אין די לאַנגע,
כ'וועל אויף דאָן און אויף וואַלגע
שווימען מיט געזאָנגען.

כ'וועל פאַראויסשיקן אויף טייכן
מיינע אַוונט-שיפּן פּרייע.
— ווער וועט גיין מיט מיר אין וואַנדער?
— מיינע פּריינט געטרייע!
—

1918

(* לייטענאָנט שמידט, אָנפירער פון פּלאַטן אויפשטאַנד אין סעוואַסטאָפּאָל,
אין דעצעמבער 1905. הינגעריכטעט געוואָרן אין 1906.)

אינבער,

ווער א מיכאילאָוונאַ

(1890)

פּינף נעכט און טעג

(אויף לענינס טויט)

און איידער מ'האַט אים צו זיין קבר
אָוועקגעפירט דעם לעצטן וועג,
איז ער אין זיילן-זאַל געלעגן
פּינף גאַנצע נעכט, פּינף גאַנצע טעג.

פאַראַוים מיט פּלאַטערדיקע פּאַנען
האַט העל געשטרעמט דער מענטשן-פּלום:
אַ קוק-צו-טאָן אויף געלן פּראָפּיל,
אויף רויטן אַרדן אויף זיין ברוסט.

געשטרעמט. און איבער ערד האַט גרויזאַם
געהערשט אַזאַמין בייזע קעלט,
ווי ער מיט זיך וואַלט מיטגענומען
די וואַרעמקייט פּון גאַר דער וועלט.

פּינף נעכט איז מאַסקווע נישט געשלאָפּן,
ווייל ער זיין אויג האַט צוגעמאַכט,
און פּייערלעך-באַטריבט געהאַלטן
לבנה האַט איר ערן-וואַך.

1924

די נשמה פון לענינגראַד

אין די קאַמונע-טעג, אין צייטן פּון מאַדריד
אַ סך געוועזן זיינען מאַמעס, פּרויען,
כ'האַט זייער מוט מיט העלדישקייט געבליט,
ווען מ'האַט קיין ברויט זיי ניט געטיילט אין רייען,
ווען ס'האַבן באַמבעס אין דעם טויט-צעוויג
זיך אויפגעריסן איבער קינדערס וויג.

גאַר אין דער שעה, ווען לאַנגזאַם ביזט אַריין
אין דער געשיכטע, פּרוי — דו, לענינגראַדער,
געמאַכט אַ וואַרע האַט אין מאַרגן-שיין
פאַר דיר די אַלמע העלדישע בריגאַדע,
פאַר דיר, וואָס האַט אין יענע בייזע טעג
זיך נישט געבויגן ביי דעם געוואַ-ברעג.

פאַרלוסטן, מי און צרות אָן אַ סוף,
האַסט אויסגעטראָגן אַלץ אין דער מלחמה,
דאָס הויז אָן ליכט, די לאַנגע נעכט אָן שלאָף —
דו ביזט געוועזן לענינגראַדס נשמה,
געווען זיין גרויסע מוטערלעכע קראַפט,
וואָס קיינער, קיינער האָט נישט אָפּגעשלאַפּט.

שטייט-אויף פאַר מיר דיין העלדיש-מיד געשטאַלט
נישט אין קיין קרוין, אַ פרוי — דו, לענינגראַדער!
כ'זע דיך אין וואַלענער פאַרהילט אין שאַל
אין קאַלטן טאָג, בגניבה, אָן בראַוואַדע,
דו ווישט מיט הענטשקע אויס פֿון אויג אַ טרער,
זי זאָל נישט גליווערן אויף באַקן שווער.

1942

ערענבורג,

איליאַ גריגאָריעוויטש

(1891)

א ין נאַוועמבער 1917

געדרייט די ציגאַרקעס, געזונגען:
— „זאָ ביזטו, ליבסטע דו מיין!“ —
בלויז אויף ליבע און גרויע שינעלן
פלעקן בלוט — פֿון שונא, צי פֿריינט?

מע האָט זי מיט ליבע דערמאַרדעט —
וועמען? — ניט געוואוסט האָבן זיי.
ס'האַבן באַבעס געוויינט, זיך גע'צלמ'ט,
ס'האַבן כלבים געבילט אין זאָוויי.

איבער ערד, איבער קלויסטערדיק-צארטער
געלער רויך שפּרייט זיך ביז האַרדוואַנט.
מיר האָבן געוואַלט זי ראַטעווען,
נאָר אין תפילות זי בלויז דערמאַנט.

און איר זייט, ווי ליכטיקע קינדער,
געקומען צום סוף שוין, פארווירט,
נישט געבעטן האט איר פאר נצחון,
נאר שטארבן פאר אונדז און פאר איר.

ווען ס'האט אלץ זיך געענדיקט, געשריען
האט איר, קינדער: „זי לעבט!“ — אין וואָן,
נאר קיינער האט אייך נישט געענטפערט —
ס'האט מאַסקווע געשוויגן שוין דאָן.

ווען דער טאָג איז פאַרביי און פאַרשוואונדן,
ווער וויים ניט, ווי איר האט געוויינט,
ווי איר האט דורך די נעכט געוואונדיקט
אויף קאַלטן, אויף האַרבסטיקן שטיין.

און ווען אלץ איז אַנטשוויגן געוואָרן
און ס'האַבן שטערן געצונדן זיך רויט,
ווען מ'האַט זיך געטיילט מיט די שטיקלעך
פון איר טונקל צעריסן קלייד, —

א, מיט וואָס פאַר ליכטיקן גלויבן
האַט איר אין דער שעה פון געפאַר
זיך געטויליעט מיט שוואַכע הערצער
צו מאַסקווע'ס טויטן האַרץ.

1917

אין געטאָ — ביים אַפּענעם גרוב

געדענק דעם גרוב. האַסט אלץ דערקענט:
דעם פּרצוף פון דער שטאַט, וואָס איז פאַרכרענט,

דאָס שוואַרצע מיילכעל פון דעם קינד דעם טויטן,
דעם האַנטור, איינגעשמירט אין זשאַווער רויטן.

און שווייג — דעם אומגליק וועסט נישט העלפן מיט קיין וואָרט.
ביזט דורשטיק, זוך קיין וואַסער דאָ נישט פאַרט.

קיין וואַקס, קיין מירמלשטיין דו קענסט דאָ נישט פאַרמאַגן.
געדענק: ביזט היימלאַזער פון אלע וואַגלער.

נישט צי זיך צו דער בלוס — אויך זי'ו מיט בלוט פאַרקלעפט.
האַסט אלץ געזען דאָ — פאַרגעדענק און לעב.

1943

מ'סאָזאָוסקיי

וולאָדימיר וולאָדימיראָוויטש

(1893 — 1930)

אונדזער מאַרש

פויקט איבער סקווערן אין בונט פון טרומפייטן,
העכער די רייען פון קעפּ באַערט.

מיט דעם צעגאַס פון דעם מכול דעם צווייטן
מירן צעוואַשן די שטעט פון דער ערד.

ראַב איז דער אַקס פון מעג,

לאַנגזאַם פון יאַרן דער בויג.

אונדזער גאַט — איז געיעג,

אונדזער האַרץ — איז אַ פויק.

גאַלדיקער וואָס איז פון אונדזער עשירות?

אונדז וועט דען בייסן פון קויל די פליג?

אונדזער כלי-זין — איז אונדזער שירה,

אונדזערע שטימען — אונדזער גאַלדן גליק.

לאַנקע, לייג זיך צעבליט,

שפּרייט-אויס פון מעג דעם דעק.

בויגן, די דוהעס שמיד

פאַר פלינקע פּערד פון מעג.

זעט איר, עס לאַנגוויילן זיך די מולות,

אונדזערע לידער אָן זיי פאַרזייט!

העי, גרויסער בער, דו פאַדער, מע זאַל אונדז

ברענגען אין הימל לעבעדיקערהיים.

טרינק פרייד, זינג!

אין אַדערן — פּרילינג-גוס.

האַרץ, פון חדוה צעשפּרינג,

קופּערנע פויק — אונדזער ברוסט.

1918

די זון און איר

(אָן אויסערגעוויינלעכע פּאַסירונג, וואָס האָט געטראָפּן מיט
וולאָדימיר מאַיאַקאָווסקין זומער אויף דאַטשע).

זוי הונדערט זונען האָט געברענט

די שקיעה יענעם זומער.

איך בין אויף דאַטשע דאָן געווען,

די חמימה איז געשוואומען.

ס'האט פּוּשקין-בערגל זיך געהאַרַבט
צום באַרג אַקולע — העכער.
אין אונטן ס'דאַרף האָט באַרג-אַראָפּ
געקלעמערט איבער דעכער.

ס'איז הינטער דאַרף געווען אַ לאַך,
און דאַרטן — איך קען שווערן!
פלעגט זינקען לאַנגזאַם יעדן טאַג
דער הימלישער לאַמטערן.

אויף מאַרגן אויפשטיין פלעגט די זון,
מיט ליכט די וועלט פאַרגיסן.
און ס'האָט באַמת מיך דערפון
גענומען שטאַרק פאַרדריסן.

ביז איינמאַל האָט זיך מיר דער קאַפּ
פאַרדרייט פון כעס פון שווערן.
כ'האַב אויסגעשריען: — „קריך אַראָפּ,
גענוג אין אויוון פערען!

— „דו שווימסט אין הימל, פּוסטנפאַס,
געקעכלט פון די כמאַרעס,
און איך דאַרף זיצן דאָ אין פאַס
און אַלץ פלאַקאַטן זשאַרן.

— „וואַרט-צו אַ וויילע, גאַלדנשיין,
צוואוואַס אין הימלען שיסן!
כאַפּ בעסער זיך צו מיר אַריין
אַ גלעזל טיי געניסן!“ —

וואָס האָב איך אָפּגעטאַן! איך שמוין
און קוק זיך צו מיט שפּאַנונג,
ווי ס'שפּאַנט צו מיר די זון אַליין
בכבודה — איבער לאַנען.

איך האָב באַהאַלטן גאַר מין שרעק —
און שיער נישט אָפּגעצויגן.
גאַר זע: אין גאַרטן איבער וועג
זי שפּאַנט מיט גרויסע אויגן.

אַריין דורך פענצטער, דורך דער מיר
דער זונ'ס צעגלימע מאַסע.
און פּלוצים ווענדט זי זיך צו מיר
און רעדט, ווי טויזנט באַסן:

— „צום ערשטן מאל זינט וועלט-כאשאף
איך טרייב צוריק די ליכטער.
דו האסט גערופן, טיי מיר שאף,
דערלאנג ווארעניע, דיכטער!“ —

די אויגן ברענען מיר פון זשאר,
די חמימה בריט די גלידער.
נאר כ'ווייז איר אן אויף סאמאוואר:
— „ג, זעץ זיך, זון, אנידער!“ —

דער טייוול האט מיך אנגערעדט
זיך חוצפהדיק צו הקירהן.
איך זיך אויף שפיץ פון טאבורעט
און טראכט: וואס וועט פאסירן?

נאר פון דער זון א קלארקייט ווייט,
אז כ'האב די היץ פארגעסן.
איך זיך און שמועס פראסטע רייד,
ווי כ'וואלט מיט פריינט געזעסן.

איך רעד מיט איר פון אלץ און נאר,
אז שווער קומט-אן דער גראשן.
און ס'ענטפערט זון מיר: — „נישט געזארגט,
דו קוק אויף זאכן פשוט!“

— „וואס מיינסטו, מיר קומט-אן דא גרינג
צו ליכטן? ווילסט פארזוכן?
נאר האסט זיך איינגעשפאנט, איז זינג!
פארפאלן, ברודער — דוכן!“ —

געשמעסעט האבן מיר ביז שפעט,
ביז ערשטער נאכט-אשמורה.
מיר האבן שוין אויף „דו“ גערעדט,
ווי אלטע צוויי חברים.

כ'באהאלט שוין נישט די פריינטשאפט מער,
איך קלאפ איר אויף דער פלייצע.
און זי: — „ס'איז פירן אונדז באשערט
דאס וועלטל ביי די לייצעס.“

— „איז לאמיר אויפזינגען, פאעט,
 א פלי-טאן פון דער נידער.
 איך — זון — וועל גיסן ליכט ביו שפעט,
 און דו — גיס ליכט מיט לידער!“ —

די שאטן-וואנט פון תפיסה-נעכט
 אין זון-שיין איז געפאלן.
 גיי-אויף, געמיש פון ליד און לעכט,
 און לויכט אין אלע א ל ז !

ווען זון ווערט מיד — און ס'נעמט די נאכט
 אין טיפן שלאף פארזינקן,
 איך הויב-אן לויכטן אויף דער וואך —
 און טאג נעמט ווידער זינגען.

צו לויכטן שטענדיק און מיט ברען
 ביו לעכנס לעצטע טירן,
 צו לויכטן — וואס ס'זאל נישט געשען! —
 איז מיי דעוויז — און אירער.

1920

באפעל נומער צוויי דער ארמיי

פון קונסט

דאס איז אייך — בארימטען אפגעפרעסענע —
 פון אדמ'ן ביו איצט — לויט אייער בארוף,
 איר שטורעמט מיט ראמעא און זשוליעטא פיעסן
 די פארדעכטיקע היילעך, וואס טעאטערס איר רופט.

דאס איז אייך — מאלערס, פעט-געווארענע, ווי אגערס,
 זויפנדיקע און הירושענדיקע רוסלאנדס שטאלץ,
 איר באהאלט זיך אין ווארשטאטן ביו פארטאגן
 און מאליעוועט קווייטן און לייבער, ווי האלץ.

דאס איז אייך — צוגעדעקטע מיט בלעמלעך פון מיסטיקער,
 די שטערנס צעגראבן מיט קנייטש און מיט שראם,
 פוטוריסטעלעך,
 אימאזשיניסטעלעך,
 אקמעאיסטעלעך,
 פארפלאנטערטע אין שפינוועכס פון גראם.

דאָס איז אייך — וואָס פאַרביטן אויף פּריטשאַסקעס אויף גלאַטע
די שוויבערס, און די לאַפּטשעס באַשמירט מיט לאַק,
פּראַלעטקולטאָווצעס, וואָס לייגן לאַמעס
אויפן אַפּגעריבענעס פּושקינישן פּראַק.

דאָס איז אייך — וואָס איר טאַנצט אונטער דודקעס אַן זאַרנן,
און פאַרקויפט זיך אַפּן און פאַרבאַרנן,
און זינדיקט אין געהיים יעדן טאַג,
און שמעלט זיך פאַר דעם מאַרנן,
ווי אַ ריזיקן אַקאָדעמישן פּאַיאַק.

אייך זאָג איך עס —
צי בין איך אַלס גאון, צי ניט, פאַרשריבן,
אייך, וואָס טו איך ר א ס ט א * מיין חוב,
זאָג אייך, איידער מ'האַט אייך מיט ביקס פאַרטריבן:
ה ע ר ט - א ו י ק !

הערט-אויף, פאַרגעסט, גיט אַ שפּיי אויף די קרויזן,
אויף די גראַמען, די אַריעס און דעם ראַזעווען קוסט
און אויף אַלע אַנדערע שאַלאַמויזן
אין דעם אַרסענאַל פון קונסט.

וועמען אינמערערסירט עס,
אַז „אַך, אַט-דער ליידיקנייער
איז פאַרליבט און איז דערפון שיער נישט געשמאַרבן...
מייסטערס, נישט קיין לאַנג-האַריקע פּרעדיקער
דאַרף מען איצט האַבן.

הערט! די לאַקאָמאָטיוון רעווען — אַ סכּנה,
עס בלאַזט אין שפּאַרונע און פּאַל:
— „דערלאַנגט אַהערצו קוילן פון דאָן אונדז,
שלאַסערס, מעכאַניקער אין דעפּאַ!“ —

ביי יעטווידן טייך, ביים טיפּן,
וואו ס'ליגן צעלעכצטע אין רג,
שרייען צעלעכערטע שיפּן:
-- „גיט אונדז נאַפּט פון באַקו!“ —

אין דער צייט, וואָס מיר קריגן זיך דאָ און שרייען
און זוכן פאַרבאַרגענעס זין און זאָג:
— „דערלאַנגט אונדז דאָ פאַרמען נייע!“ —
טראַגט זיך פון תּכּלית אַ קלאַג.

* ראַסטאַ — סאַוועטישע פּראַפּאַגאַנדע-בּיוראָ, אין וועלכער מאַיאַקאָווסקי
ראַט געאַרבעט.

נישטאָ קיין נאַראַנים, וואָס זאָלן פאַלן כורעים
פאַר דעם „מייסטערס“ וואַרט, ווי די אידיאַטן:
ניט אונדז אַ נייע קונסט, חברים,
וואָס זאָל די רעפּובליק אַרויסשלעפּן פון בלאַטע!

1920

. ז ש י ד .

כאַפט אייך דער טייוול, שוואַרץ-מאה'איגע פּגירות,
איר האַט זיך באַהאַלטן פון קוילן און קעלט,
פאַרכאַמעט געוואָרן, געראַטעוועט די פעל.

כאַפט אייך דער טייוול, איר — וואָס גרייט צו קראַפירן
זייט איר אויף פאַפיר בלוז פאַר קאַמוניזם'ס הויך —
און ביי זיך אין דער היים פאַשעט איר דעם בויך.

כאַפט אייך דער טייוול — די אַלע, וואָס פאַרבלייבן
קאַמוניסטן בלוז בויך דריי פון אַכט —
דערנאָך פאַרשליסן זיי דעם קאַמוניזם אויף ביינאַכט.

כאַפט אייך דער טייוול — איר, קינסטלער און שרייבער,
וואָס זעען די מיאוסקייט מיט אויגן מיט צוויי —
און שרייבן וועגן שיינקייט און לירישן וויי.

אויב דאָס ליד קאָן ניט אַניאָגן די ווירקלעכקייט,
מיט פראַזן מיט רויע, פּובליציסט, שטרייט!
ווייל היינט, ווי אַ שראַנק, פרעסט מיין געמיט
דאָס שווער-פּודיקע וואַרט: „ ז ש י ד ! “

אַט-דאָס וואַרט איבער דערפּער, ווי ראַכן, פאַכעט,
אין משקה-פלעשער פאַרשמעקט אין טראַקטיר.
אַט-דאָס-וואַרט — אַ פאַראַל איז פאַר מאַנאַשקעס, גלחים
און פאַר גרעפינגס, וואָס מ'האַט נאַכנישט ליקוידירט.

דאָס וואַרט האַט געשיפעט אויף ליפּן אויף כעסיקע
איבער אידישן וואַוואַוועץ* מיט חזק און כּיך,
ווען קריסטן-וואַוואַוועצעס האָבן געפראַסקעט
מיט שמוציקן גאַלאַש דעם „זשיד“ אין געזיכט.

דאָס וואַרט האַט מיט בליקן, ווי פלאַמיקע צוויקן,
שלאַסעריי ביון אויג אַנגעפילט מיט אַ פרייד,
יענעם מאַג, ווען די מייסטערס, צעיושעטע, שיכורע,
האַבן אידישן לעריונג שיער פאַרפייניקט צום טויט.

* וואַוואַוועץ — סטודענט פון הויכשול.

א דיכטער אין ביר-שענק רופט עמיצן „זשיד“,
 ביים קלאנג פון פלעשער אין א חווק-טאָן
 בלויז דערפאר, וואס גערופן זיין טאלאנטלאז ליד
 האט איינער, וועמעס נאמען ענדיקט זיך אויף „זאן“.

אט-דאס ווארט מלינעט א נישט-דערבאקענער קאמוניסט
 מיט גליטשיקע ליפן, ווי שמוציקע גלעזער,
 ווען ער זוכט צו פארטרייבן דעם ליינגווייל אומזיסט
 מיט א לעצמן א אידישן וויץ א סקאכרעזן.

ס'הייבט אן שוין צו דונערן די קריסטלעכע פלאג —
 דו דערלאנג נאר א לאזונג די פריסטער:
 צוערשט יעדן ארעמען „זשיד“, וואס ברילן טראגט,
 און דערנאך שוין אלע „ציציליסמן“.

אין דער ריי — שושקערייען: „מ'דארף אייביק דא שטיין!...
 „מ'האט דערשאסן א רום — א מיוחס...
 „אומעטום בלויז זשידעס... בלויז זשידעס אליין...
 „סאָוועטשיקעס... ספעקולאנטן — מלוכה!“...

איז לאמיר א נעם-טאָן דעם ערשטן ביים קארק,
 און אויסעמן אים — דעם פארשווען גארב!

דערצייל: וואו זיינען זיי מיט וואליוטע די הענדלער?
 ווי פלינק ס'זאל נישט זיין זייער פינצטערער שטאם,
 פארשיקן מע וועט מיט דער שפיו די פארלענדער
 אויף א ווייטן אינדול אויפן ווייסן ים.

נישט געזען קיין אידן? פאר זיך דורך קיין קרים:
 גיי זיך דורך איבער שטיינער — פחדים:
 אין שווערער פראצע קאנסט דארט טרעפן אים
 באארבעטן דעם שטייניקן באדן.

ווייסטו כאטש וועמעס סס דו שפרייטסט?
 וועמעס ווערטער פון דיר ארויס שטארצן?
 דאס קריכט ארויס פון הינטער דייע רייד
 דער פאבריקאנטישער מיאוסער פרצוף.

דער ברוזשוי איז אנטלאפן פון ברעגן פון היגע
 און פארזונקען אין ענגלישן זאמד,
 און עס גייט אים אין לעבן — אויף טויט צו צעקריגן
 די פעלקער פון סאָוועטנפארבאנד.

כ'איז א שמרייט צווישן קלאסן, נאך בייזער, געהיימער:
און עס צאנקט זייער לעצטער קנויט שוין.
נאך שלאגן שלאגט מען די ארעמע שלומהס,
און קיין איינעם פון די שלומה רויטשילדס.

אויף די דאזיקע רויטשילדס — די פעטע הזירים,
אויף די גבירים, אן חילוק פון וועלכן שמאס,
מיר רופן די הונגעריקע — אלע חברים,
סיי רוסן, סיי אידן: שטייט-אויף צום קאמף!

געדענקט-זשע, איר אלע: פאגראממשיק און כוליגאן,
איר — אנטלאפענע אין פאריווער גן-עדן,
אייד, אז מ'עט דארפן, וועט טרעפן נאגאן,
דער שמאלענער רעדנער, וואס דרימלט אין שיידל.

און יענע, וואס זיינען אין השכות פארזונקען,
און זעען קיין ליכט נישט פאראויס,
און זיי טרעפען נאך היינט דאס ווארט „זשיד“ אויף די צונגען,
מיר ווארענען און ריידן זיי אויס.

מיר ווענדן זיך ווידער צו דעם גאנצן כאר
אומפארטייאישע, קאמסאמאלצעס פון אלע שטאמען,
צו דער גאנצער גרויסער מענטשישער פארזאמלונג:
שפייט-אויס דאס דאזיקע עיפושדיקע ווארט
מיט אלע קללות און היפעס צוזאמען!

1922

מ י ט ד ע ר פ ו ל ע ר ש ט י מ

(אריינפיר צו א פאעמע)

געשעצטע חברים, ווייטע יורשים!
גריבלענדיק זיך אין היינטיקן מיסט
און ס'השכות פון איצטיקע טעג פארשענדיק,
וועט איר אויך וועגן מיר א פרעג-טאן געוויס.

און ס'וועט אפשר אייערער א געלערנטער א זאג-טאן,
דעקנדיק מיט ערודיציע פראגן א ריי,
אז אמאל האט געלעבט א זינגער א געזאמענער,
א הייסער שונא פון וואסער, וואס איז רוי.

פראפעסאר, נעמט אראפ די ברילן-וועליסאפעד,
כ'וועל אייך דערציילן וועגן אונדזער צייט און איר פאעט.

איך בין א וואסערטרעגער און סאניטאר,
מאביליזירט און גערופן פון אקטיאבער,
בין אוועק אויפן פראנט פון פריצישן גארטנווארג,
פון פאעזיע — דער קאפריזנער באבע.

ס'האט פארפלאנצט א ליבן גארטן
מיידל,

דאטשקע,

וואסער-פלוין —

„כ'האב אליין געפלאנצט דעם גארטן,
כ'וועל באגיסן אים אליין!“

ווער מיט לידער גיסט פון לייקע,
ווער עס שפריצט מיט פולן מויל —
די געקרייזלטע מיטרייקנס, (*) —
די געקינצלטע קודרייקעס (*) —
כאפט דער טייוול זיי אין שאול!

ס'נעמט מאניאקעס קארנאמין ניט,
זינגען, שפילן הינטער ווענט:
„טאר-טינע, טאר-טינע,
ט-ע-נ-ן!“

נישט קיין כבוד פאר מיר, ס'זאל זיך הויבן פראסט
צווישן רויון אזוינע מיין דענקמאל אין שיפלות
איבער סקווערן, וואו ס'כארקעט טובערקולאז,
וואו כוליגאן גייט געארעמט מיט סיפילים.

אויך מיר אגיטפראפ איז דערעסן שוין לאנג,
אויך איך וואלט געשריבן פאר אייך א ראמאנס —
ס'איז שענער און ווייניקער זארגן!
נאר כ'האב זיך געצוימט און געכאפט מיט דער האנט
דאס אייגענע ליד ביים גארטל.

הערט-אויס, איר — יורשים-חברים,
דעם אגיטאטאר פון געפילדער-קעניגרייך,
פארטויבנדיק אין זיך די דיכטערישע תורה,
וועל איך א שפאן-טאן איבער לירישע מסורה,
ווי א לעבעדיקער — צו לעבעדיקע, א רעד-טאן צו אייך.

(*) מיטרייקין און קודרייקא — צוויי פארגעסענע לירישע דיכטער,
וואס זיינען געווען מאיאקאווסקיס ליטערארישע קעגנער.

איך וועל קומען צו אייך אין אייער קאמוניסטישער ווייט, נישט ווי דער זינגענדיקער יעסענישער ארכידיטער, מיין ליד וועט דערגיין איבער נאָסן פון אייביקייט איבער די קעפ פון דיכטער און געביטער.

מיין ליד דערגיין וועט, נאָר נישט אזוי זיך גלאַט, נישט ווי אַ פּייל אויף אַ יאָגד אַ ליריש-צעבויטעמע, נישט ווי אן אָפּגעריבענע מטבע דערגייט צום נומיזמאט * און נישט ווי ס'דערגייט דאָס ליכט פון שטערן טוימע.

מיין ליד דורך מי וועט דורכרייסן די פלאַמען פון צייט און זיך באַווייזן זעענדיק, גראַב און וואַגל אין שאַפונג, ווי ס'איז צו אונדז די וואַסערלייטונג דערגאָן פון דער ווייט, באַשאַפענע פון רוימער שקלאַפּן.

וואו ס'ליד באַערדיקט ליגט, טיף אונטער ביכער-בערג, זעט איר דאָס שטאַל פון שורות אַפּעליק געפינען, — באַטאַפט מיט אַכטונג זיי, ווי גרויזאַם-אַלט געווער, וואָס וועט אייך קאַנען אין געפאַרן דינען.

כ'בין נישט געוואוינט דעם אויער צערטלען מיטן וואָרט, דעם אויער מיידלישן, אין קרייזעלעך מיט האַר, וואָס רויטלט זיך פון ניבול-פה פון באַלאַגורן, — כ'צעוויקל אין אַראַד מיין בלעטערדיקע האַרד, און כ'גיי זיך דורך איבערן פראַנט פון שורות.

די לידער שטייען בלייאיק-שווער — אַ גרויל, — פון טויט און רום אומשטערבלעכן די הימער, — פאַעמעס גליווערן — קאַנאַנען — מויל צו מויל פון אַפענע און אַנגעצילטע טימלען.

די ליבלינג-וואָפּן, וואָס איז שטענדיק גרייט מיט פּיף אַ רייס-טאָן זיך, ווי ריזן, די קאוואַלעריע פון וויין פאַרגליווערט שטייט און הייבט פון גראַמען אַנגעשאַרפטע שפּיזן.

דאָס גאַנצע חיל, באַוואַפנט ביז די צייט, וואָס צוואַנציק יאָר געשמידט האַב איך בונטאַריש, ביז סאַמע לעצטן בלעטעלע — ביז איין — איך גיב דיר אַפּ, מיין ברודער-פראַלעטאַריער.

(* נומיזמאט — קאַלעקציאָנער פון אַלטע מטבעות

געעפנט מאַרקסן האַ'מיר באַנד נאָך באַנד,
ווי אין הויז אין אייגענעם מע עפנט לאַדנעם,
נאַר אויך אַן אים געמראַפן נאַכאַנאַנד
וואוהין צו גיין, אויף וועלכער זייט זיך שלאָגן.

געלערנט דיאַלעקטיק נישט פון העגעל'ס מויל,
מיט קלונג פון שלאַכט האַט זי געריסן זיך אין אונדזערע סמראַפן,
ווען ס'זיינען די בורזשויען געלאַפן פון אונדזער קויל,
ווי מיר זיינען אַמאַל פון זיי געלאַפן.

זאַל רום נאָך גאַונים ציען אין פאַרזאָד,
ווי אין לוויות טרייסלאַזע אלמנות, —
אַ ליד מיינס, שמאַרב, ווי אַ פשוטער סאַלדאַט,
ווי אַלע נאַמענלאַזע אונדזערע קרבנות!

וואָס גייט מיר אַן פון בראַנדו די שווערע פענמעס,
וואָס גייט מיר אַן דער מירמלשמייך-געמיז?
כ'וועט סמאַיען רום פאַר אונדז — מיר זיינען אייגענע מענטשן,
זאַל אונדזער אַלגעמיינער מאַנומענט זיין
אין שלאַכטן אויפגעבויער סאַציאַליזם.

אַ יורשים, ווערטער-ביכער קאַנטראַלירט:
אויף אייביק וועלן שוין פאַרשווינדן פון פאַפיר
די ווערטער „פּראַסטיטוציע“, „טובערקולאָז“, „בלאַקאָדע“.
דאָס האַט פאַר אייך, וואָס איר זייט אי געזונט, אי שמאַרק,
דער דיכטער אויסגעלעקט דעם שווינדזוכט-כאַרק
מיט שאַרסטקע צינגער פון פלאַקאַטן.

מיט עק פון יאַרן ווער איך ענלעך מער
צו יענע חיות אויסגעגראַבענע, מיט עקן.
אַ חבר-לעבן, לאַמיר דורכטראַמפלען די ערד
לויטן פינפאַר איבער לעצטע שטרעקעס.

ס'האַט מיר קיין געלט מיין ליד נישט אַפגעשפאַרט,
כ'האַב אויך קיין מעבל נישט דעראַבערט.
און חוץ אַ פריש און אויסגעוואַשן העמד, פאַרוואַר,
דאַרף איך מער נישט האַבן.

ווען קומען וועט אין צע-קאַ-קאַ (*) פון צוקונפט דער פאַעט,
וועל איך אַריבער באַנדעס דיכטערישע פון רייסערס און פון קריכערס,
אַ הויב-טאַן, ווי מיין באַלשעוויסטישן פאַרט-בילעט,
די אַלע הונדערט בענדער פון מיינע פאַרטיי-ביכער.

1930

מאריענה אף ,

אנאטאלי באַריסאָוויטש

(1895)

צוויי לידער וועגן אַקטאָבער

1. יעדער טאָג...

יעדער טאָג אונדזערער איז אַ ניי בלאַט פון דער ביבל.
יעדער בלאַט וועט גרויס זיין ביזן מויזנטסטן דור.
מיר זיינען די , וועגן וועמען מ'עט ריידן מיט ליבע:
— גליקלעכע, זיי האָבן געלעבט אין זיבן ע צענטן יאָר! —

און איר קרעכצט נאָך אַלין: — פאַר לויירן!
און איר האַלט נאָך אַלין אין קלאַנג און טרויערן.
נאַרישע קעפּ, וואָס איר זייט!

איז דער דער עבר ניט צעדריקט, ווי אַ טייבל,
פון אויטאָ, געטריבן פון אַ ווילדן טרייבער,
וואָס איז פון גאַראַזש אַרויס פאַרשייט?

1917

2. אויסגעגאַסן דאָס פייער...

אויסגעגאַסן דאָס פייער פון צעבערס
האַט די ווילדע אַזיאַטישע נאַמאָדישע האַרד:
זיך נוקם געווען פאַר פּונאַטשאַוויץ און ראַזינען, (**)
פאַר די שטיקער פון צעפליקטער באַרד.

דורכגעטראַמפלט מיט קאַפּימעס איבערן ערדישן נאַקן,
וואָס גליווערט אַזוי שוין יאַרהונדערטער שיינע —
און דער מלאַכישער הימל, ווי אַ זאַק אַ געמיינער,
מיט אַ צעריסענער פּיאַטע, איז אַרויס אין סך-הכול
פון דער וועשערניס מולטער אַ ריינער.

1918

(**) פּונאַטשאַו און ראַזי — צוויי רוסישע פּאַלקס־קעמפּער, וואָס זיינען
אומגעבראַכט געוואָרן פון די צאַרן.

יעסענין,

סערגיי אלעקסאַנדראָוויטש

(1895 — 1925)

דאָס ליד פון דער צויג

אינדערפרי אינם שויער פון קאַרן,
וואו עס גאַלדיקן רעדנעם צעשפרייט,
האַט די צויג זיבן הינמלעך געבאַרן,
זיבן הינמעלעך — קליין און רויט.

ביז אין אַוונט האַט זי זיי געצערמלט,
מיט דער צונג געקעמט האַט זי זיי.
און אונטער איר בויך דעם צעיערמן
געטריפט האַט צעפלאַסענער שניי.

און אין אַוונט, ווען ס'זעצן זיך הינער
אַוועק אויפן הינער-שלאַק,
האַט דער ווירט מיט אַ כמודער מינע
אַלע זיבן פאַרלייגט אין אַ זאַק.

געלאַפן איז זי איבער ראָוון
און דעריאָנג באַוויוזן אים קוים.
און לאַנג האַט געציטערט אין אַוונט
ניט פאַרפּרוירענע וואַסער-שוים.

און ווען זי האַט זיך צוריק געקוילערט
און געלעקט פון די זיימן דעם שוויים,
האַט זיך אויסגעדוכט איר: ס'שווימט דער מולד,
ווי אַ הינמל איבער איר הויז.

געקוקט און זיך הילכיק צעוואַיעט
אין דער בלויער און טיפער לער.
און דער מולד געשלייכט האַט אַ שלויער
און באַהאַלטן זיך הינמער די בערג.

און ווי פון קיצכת באַטויכט און געבויגן,
ווען מע וואַרפט איר אַ שטיין גלאַט אַזוי, —
זיך געקוילערט האַבן הינמישע אויגן,
ווי גאַלדענע שמערן, אין שניי.

טאליאנקע *

שפיל, טאליאנקע, הילכיק, שפיל, טאליאנקע, דרייטמער!
אפשר זיך דערמאנען יוגנט-מעג צעברויזמע?

אוי, נישט רויש, אשינע, שמויכט נישט, שליאכן העלע.
זאל מיין ליד זיך טראגן צו געליבטערס שוועלן.

זאל זי ס'ליד דערהערן, זאל זי זיך צעוויינען.
וואס קאן פרעמדע יוגנט פאר א מיידל מיינען?

מאמער וועט עס מיינען — לעבן וועט אן פיינען.
פרייד מיינע, וואו ביזטו? וואו איז גורל מיינער?

גיס זיך, ליד מיינס, שמארקער, קלינגעוודיקער, שענער —
ס'וועט אלציינס נישט זיין מער וואס אמאל געווען איז.

פון דעם יוגנט-כוח, פון דער שמאלצער שלאנקייט
זיינען בלויז פארבליבן לידער פון טאליאנקע.

1925

הערסט, וויסיאגן שליטנס

הערסט, ווי ס'יאגן שליטנס, הערסט, ווי שליטנס יאגן.
גוט איז מיט געליבטער זיך אין פעלד פארמארגן.

ווייט א פריילעך ווינטל, שעמעוודיק און שרעקיק.
איבער פלוינען הוילע קיקלמ זיך דאס גלעקל.

עך, איר — שליטנס, שליטנס! פערד, דו מיין שווארץ-ברוינער!
מאנצט א קליאן — א שיכור ערגעץ איבער פלוינען.

מירן ביי אים פרעגן: וואס איז די גדולה?
אונטער דער טאליאנקע זיך מיט אים צעהוליען.

אויסגעשנייטער פלאכלאנד

אויסגעשנייטער פלאכלאנד. די לבנה ווייס.
אין תכריכים ליגט דא אונדזער בידנער קרייז.

אין די ווייסע ברעזעס צישן אין געוויין:
ווער איז דא געשמארבן? אפשר איך אליין?

1925

צו פּוּשְׁקִינֵי עַן

אין טרוים פון דעם וואָס איז געוואָרן
פון רוסישן שיקזאל די קרוין,
איך שטיי דאָ אויף בולוואַר, אויף מווערסקי, (*)
איך שטיין און רעד צו זיך אליין.

אַ בלאַנדינקער, כמעט אַ ווייסער,
ווי אַ לעגענדע — אין טומאָן,
ביזט, אַלעקסאַנדער, געווען אַ שאַלטיק,
ווי איך בין היינט אַ כולִיגאַן.

נאָר ס'האַבן אַלע ליבע שפּאַסן
ס'געשטאַלט דיינס ניט פאַרטונקלט גראַב.
אין בראַנדז פון רום פון אויסגעשמידטער
דו טרייסלסט מיט דיין שטאַלצן קאַפּ.

איך שטיי פאַר דיר, ווי פאַר אַ ווידוי,
און רעד צו דיר, ווי צו אַ פריינט:
איך וואַלט פון גליק דאָ באַלד געשטאַרבן,
ווען ס'וואַלט, ווי דיין, מיין גורל זיין.

נאָר אַ פאַר'משפּט'ער צו וואַגלען,
וועל איך נאָך, גלויב איך, זינגען לאַנג,
אַ דורכקלינגען זאַל אויך אין צוקונפּט,
ווי בראַנדז, מיין סטעפּישער געזאַנג.

1924

העל-בלויער אַוונט

העל-בלויער אַוונט. לבנה'יקער אַוונט.
פרעכטיק מיין יוגנט געווען איז אין עבר.

ניט צו פאַרהאַלטן, ניט ווידערהאַלן.
אַלץ איז פאַרפּלויגן, אַלץ — ווי אין חלום.

ס'האַרץ איז פאַרגליווערט, אַפּגעוועלקט ס'פּנים.
מזל, דו — בלויער! נעכט און לבנה!

1925

(*) סווערסקי בולוואַר — הויפט גאַס אין מאַסקווע, וואו עס שטייט
אַ פרעכטיקער מאָנומענט צו פּוּשְׁקִינען.

אין דעם לאנד

אין דעם לאנד פון קראפיווע פון געלער,
 פלויטן — הארטע שטרוי,
 מוליען זיך צו ווערבעם — שמוס און עלנט —
 שטיבער — קליין און גרוי.

דארט אויף פליינען, הינטער וועלדער בלויע,
 איבער גרינעם טייך
 לויפט א וועג א זאמדיקער און גרויער
 ביז סיבירער שטרייך.

צווישן טשוד און מאַרדוואַ (* — אַ פאַרשניימע
 רוסלאַנד ליגט אַן שרעק.
 גייען מענטשן, אינגעשמידט אין קייטן,
 איבער יענעם וועג.

זיינען זיי גנבים און גזלנים,
 זיי שיקזאל באַשערט!
 ליב האָב איך דעם צער אויף זייער פנים,
 דאַר און אויסגעצערט.

ס'איז פאַראַנען ביז אין פרייד פון מערדער,
 ס'האַרץ איז פראַסט און הויל.
 נאַר אויף זייער פנים, שוואַרץ און ערדן,
 קרימט זיך ס'בלויע מויל.

כ'צערטל טיף אַ טרוים אין זיך פאַרהוילן,
 אַז ס'איז ריין מיין האַרץ.
 נאַר אויך איך וועל עמיצן נאָך קוילען
 אונטער פייף פון האַרבסט.

און אויך מיך אין ווינטן אין סיבירער,
 איבער זאַמד-געשאַר
 מיט אַ שמריק אויף נאַקן וועט מען פירן —
 ליב צו קריגן צער.

און ווען כ'וועל דאַרט פלוצים מיט אַ שמייכל
 אויסגלייכן די ברוסט,
 וועט די צונג פון אומוועמער מיין זכר
 אַפּווישן מיט לוסט.

1915

(* טשוד און מאַרדוואַ — אַלטע רוסיש-פּײַנישע שבטים.

א. 170:

די שיפוי-בערג אן ברעגן,
דער שליאך אין ווייט זיך וויגט.
מיט גאטס געהיימע וועגן
איך פיר געהיים א קריג.

די פליגלען שפרייט פאנאנדער,
א, רום — צו נייעס שמרעכ!
מיט נעמען גאר מיט אנדערע
שטייט-אויף אנאנדער סטעפ.

מיט שטיין דעם מולד כ'טרעסע
אין צימערדיקן לויף,
אין הימל כ'ווארף א מעסער
פון כאליעווע ארויף.

אין בלוי פון טאלן-פאלבן,
צעווישן קי און שאף,
שפאנט אין א גאלד'נעם מלבוש
דיין א לעקסיקאן א צא וו.

נאך מיר אין בלינדע רייען
אנאנדער מחנה ציט,
און איבער דערפער גרויע
קלינגט זייער מונטער ליד.

אין הענט א דארע סקארע,
די ליפן — וויינישלאפט.
און ס'האט א פאסטער-הארן
צעשמערנט הימלשאפט.

פון גראז מיר בינדן ספרים,
פון ווערטער — א פארזיי.
טשאפיגין — אונדזער קרוב —
איז זינגעוודיק, ווי שניי.

נאך אים — פון קלויסטער-שוועלן
דורך שניי און ווינטן שפאנט,
געקליידט איז ליכט אין העלן,
זיין ברודער אין געזאנג.

פארשווינד, דו — שטאט געמיינער
פון עיפוש'דיקן לויש!
אויף קארקן, הארט, ווי שטיינער,
מיר טראגן שמערן-דויש.

פון וויטעגראז ביו שויא*)
דאס גאנצע לאנד פארביי,
זיך אנגערופן קליזי ע'וו
דער שמילער מי קאלאסי.

גענוג צו לויבן גנוסן
און פוילן אין א העק,
ס'האט אויפגעוואכטע רוסלאנד
דאס דזשעגעכץ אפגעמעקט.

געניט אין ווערטער בונטע,
קלוג, צערטלעך, ווי א פאפ.
און פאסכא גייט ארזומער
פון ניט געקרויזטן קאפ.

די פליגלען ברייט פאנאנדער
צעשפרייט צו נייעס שמרעכ,
מיט נעמען גאר מיט אנדערע
שטייט-אויף אנאנדער סטעפ.

און הינטער בערג, ווי קאלטנס,
איך שפאן, געהיים אין שוואונג,
א קוטשער-אווער שאלימיק,
אזא-א רויבער-יונג.

1916

(* וויטעגראז און שויא — צוויי שמעט אין צפון-רוסלאנד.)

טויבנלווי

אין דורכזיכטיקער קעלט צעבלויט זיך האָבן מאַלן,
פון קאַפּיטעס געשמידטע דיימלעך איז דער לויף.
דאָס לאַנג-פאַרוועלקטע גראַז אין ברייט-צעשפּרייטע פּאַלעס
פון ווערבעס נאַקעטע דעם קופּער קלייבט-צענויף.

דער פייכטער נעפל קריכט פון יארן*) פוסמע
און מאַכיק קרייזלט זיך אַרונטער טיף צום רים.
און ס'הענגט דער אַוונט איבער טייכל'ס קוסטעס
און שווענקט אין וואַסער פינגער פון די בלויע פיס.

מיט קרירה האַרבסטיקער די האַפענונג צעבליט איז.
פאַמעלעך, ווי דער גורל, שפּאַנט מיין אַגער טריב.
אין ס'כאַפט דעם זויס פון שווינדיקען גאַרנימער
זיין עטוואַס-נאַסע, טונקל-ברוינע ליפּ.

ניט צו קיין שלאַכטן, ניט צו רו צו זאַמער
מיך ציט פאַרויס פון ווייטן וועג דער לויש.
ס'וועט לעשן זיך דער מאַג אין שווינד פון גאַלדנער פּיאַטע
און מי וועט לייגן זיך אין יאַרן-קויש.

* *
*

מיט סיפקע זשאַווער רוימלען זיך אויף וועגן קרומע
די ליכע בערגעלעך, אין זאַמדן אַנגעהויפּט,
און ס'מאַנצט דער דעמער אום אין קראַאישער מהומה
אין בויגט אין פאַסטער-האַרן דעם לבנה-רייף.

אַ רויך אַ מילכיקער אין ווינט די דערפער הוידעט.
ניטאָ קיין ווינט, פאַראַן בלויז גרינגער קלאַנג.
און ס'דרימלט רו ס'אין אומעטיקע פריידן,
אין געלן באַרג-אַראַפּ פאַרקלאַמערט מיט דער האַנט.

עס רופּט דער נאַכטלעגער, ניט ווייט שוין צו דער כאַטע.
עס שמעקט דער סאַד מיט צוגעפּוילטן קראַפּ.
אויף בייטן גרוילעכע פון קרויטן כוואַליק-מאַטע
טריפט אויל לבנה-האַרן טראַפּ נאָך טראַפּ.

מיך לאַקט די וואַרעמקייט, איך אַמעס ווייך פון ברויטן
און ביים מיט כראַממש די אונערקעס אין טרוים.
אין קלאַטער רואיקייט דער הימל, טיף צעבויטעט,
פון פערדשטאַל פירט-ארויס אַ וואַלקן פאַרן צוים.

א, נאַכטלעגער, באַקאַנט פון לאַנג מיר איז שוין
זיין גינציקייט אין בלוט, וואָס לעכצט נאָך רו און גליק.
די באַלעבאַסטע שלאַפּט — און ס'איז די שטרוי די פּרישע
מיט דער אלמנה'ס ליטקעס צוגעדריקט.

עס בלויט אויף טאַג. מיט טאַראַקאַן-קאַלירן
איקאַנע-שראַנק אין ווינקל איז באַזוימט.
נאָר דריבנער רעגן טריפט זיין מאַרגן-שירה
און פּויקט אין מוטנע שויבן אָן אַ צוים.

*

אויפּסניי פאַר מיר דאָס פעלד אין טויבנבלויען,
עס וויגן לוזשעס ס'פנים פון דער זון.
אין האַרצן בליען נייע פּרייד-און-ווייען,
און ס'קלעפן נייע רייד זיך צו דער צונג.

ווי וואַסער ברויזנדע, עס גליווערט בלוי אין בליקן.
עס שפּאַנט מיין פּערד, פאַרוואַרפּנדיק די צוים.
און ס'רייסט דער ווינט דאָס בלעמערוואַרג אין שטיקער
און וואַרפט פון פאַלעס איבער זיך אין רוים.

1915

דאָס ביזטו, פאַר פאַסטער?

דאָס ביזטו, פאַרפאַסער, טריבער, בלייכער,
שרייבסט נאָך לידער פון לבנה-שיין?
ס'איז שוין לאַנג, ווי ס'אויג מיינס גלאַצט אין הויכן
איבער קאַרטן, ליבע-וויי און וויין.

די לבנה קריכט דורך פענצמער-ראַמען.
ס'אַרע ליכט — כאַטש שטעך די אויגן אויס...
כ'האַב די קאַרט געשמעלט אויף פיקן-דאַמע,
און געשפילט האַב איך אויף שערל-טרוי.

ביסלעכווייז מיר גייען-אָפּ, פאַרגייען
 אין דעם לאַנד פון רו און העלער שיין.
 אפשר איז מיר אויך מיט אַלטע ביינער
 קלייבן זיך באַשערט אין וועג אַרײַן.

ליבע, טייערע בערעזע-וועלדער,
 דו — מיין ערד, און איר — איר, פלאַכן זאָמד,
 פאַר דער ריי פון יענע, וואָס פאַרגייען,
 ניט באַהאַלטן כ'קאַן מיין בענקשאַפּט-פלאַם.

כ'האַב צופיל געליבט אין אַט-דעם לעבן
 אַלץ, וואָס ווערט פון זעל דורך גוף פאַרצוקט.
 פריד צו אייך, אַשינעס, וועמעס צווייגן
 האָבן זיך אין וואַסער העל פאַרקוקט.

פיל רעיונות האָבן איבערטראַכט שוין,
 לידער פיל שוין וועגן זיך געוועבט,
 און אויף אַט-דער ערד, אויף אַט-דער כמודנער,
 גליקלעך בין איך, וואָס איך האָב געלעבט.

גליקלעך בין איך, וואָס געקושט כ'האַב פרויען
 און צעטראַטן בלומען האָב איך גראַב,
 און די חיות, ווי די קליינע ברידער,
 קיינמאַל נישט געשלאָגן אויפן קאַפּ.

כ'זווייס, אַז דאַרטן בליען נישט קיין וועלדער,
 ס'קלינגט דער קאַרן ניט, ווי האַלדז פון שוואַן.
 אַט דערפאַר פאַר יענע, וואָס פאַרגייען,
 פיל איך שטענדיק ציטערדיקן באַנג.

כ'זווייס, קיין פעלד, וואָס גאַלדיקט זיך אין חושך,
 איז אין יענעם לאַנד מיר ניט באַשערט,
 טייער זענען מיר דערפאַר די מענטשן,
 וואָס מיט זיי איך לעב דאָ אויף דער ערד.

דער כולִיגאַן

ס'קערט מיט בעזעמער נאַסע דער רעגן
ווערבע-מיסט איבער האַרבסטִיקן לאַן.
שפיי מיט בלעמערוואַרג, ווינט, איבער וועגן,
כ'בין, ווי דו, פונקט אזא כולִיגאַן!

איך האָב ליב, ווען די וועלדער טרעטן,
ווי די אַקסן, מיט שווערן טראַמפּ
און מיט בייכער, וואָס שאַרכן מיט בלעמער,
ביז די קני שמוצן-איינ שטאַם נאָך שטאַם.

אַט-דאַס איז זי, מיין סטאַדע, מיין רוימע,
ויער האָט בעסער פון מיר זי באַגריסט?
כ'זע ווי ס'לעקט-אַפּ דער דעמער פאַרבלויטער
יעדן שפור פון די מענטשישע פיס.

רוסלאַנד מיינע, דו הילצערנע, רויע,
כ'בין אַליין דיין מבשר-פּאָעט.
פון מיין חיה-ש'ן ליד דעם טרויער
כ'האָב געקאַרמעט מיט מענטע-גערעט.

לויכט-אויף, נאַכט, מיט לבנה'ישן קריגל
שעפן מילך פון בערעזעס אין טאַל!
ווי ס'וואַלט וועמען דער צווינטער דערשטיקן
מיט די צלמישע הענט געוואַלט.

איבער בערג בלאַנדזשעט-אום שוואַרצער שוידער,
אין מיין גאַרמן פליסט גנבה'ישער מוט.
איך אַליין בין אַ כאַס און אַ רויבער
און אַ פּערד-גנב בין איך אין בלוט.

ווער געזען אין די נעכט האָט זידן
הייסע מהנות פון קאַרשנבראַנד?
כ'וואַלט געדאַרפט וואו אין סטעפּישן נידער
ערגעץ שטיין מיט אַן אייזן אין האַנט.

אַך, עס וועלקט פון מיין קאַפּ דער קוסט שוין,
און פון לידער-געפאַנג כ'בין שוין מיד.
כ'בין פאַר'משפט אין תּפיסה פון לוסטן
אייביק דרייען דעם מילשטיין פון ליד.

נאָר, משוגענער ווינט, ניט שרעק זיך,
שפיי אָן מורא מיט בלעמער אויף לאַן.
מיך וועט נאָמען „פּאָעט“ ניט פאַרמעקן,
אויך אין ליד כ'בין, ווי דו, כולגאָן!

1919

צו דער ערד

דאַרט, וואו מודות אייביק ראַסטן,
איז ניט-היגע פרייד באַשערט.
כ'בין אַ צופעליקער גאָסט דאָ
אויף די הייכן דיינע, ערד!

וועלדער, ימען, ברייטע, קלאַרע,
שטאַרק פון פליגלאַך דער שוואַנג,
נאָר די תקופות און די יאָרן
האַט פאַרנעפלט שטערן-שפרונג.

ניט געקושט מיך, ערד צעשפרייטע,
ניט מיט דיר — מיין גורל-צוואַנג.
זייער וועג פאַר מיר געגרייט איז
אויפן מזרח פון פאַרגאַנג.

ס'איז באַשערט מיר פון קדמונים
פליין אין הוישכ'דיקן גראָ.
כ'וועל אין שעה פון שיידונג קיינעם
גאַרניט איבערלאָזן דאָ.

נאָר פאַר דיר, פון שטערן רויטן,
דאַרט וואו ס'דרימלט די זאָווי,
וועל איך צינדן איבער תהומען
אויגן, ווי לבנות צוויי.

1916

כ'בין פון דאָרף שוין דער לעצטער דיכטער

כ'בין פון דאָרף שוין דער לעצטער דיכטער.
 פראַסמ אין לידער די ברעטער-כריק.
 ברעזעס דעמפען מיט בלעטער געדיכטע,
 כ'שטיי פאר'תפילה'עט מיט טרויער אין בליק.

אין דעם גילדערנעם פלאַם ווערט צעשמאַלצן
 ס'ליכט פון לייביקן וואַקס ביזן דנאַ.
 דער לכנה'יקער זייגער דער האַלצערנער
 וועט דערכריפן מיין צוועלעפטע שעה.

אויף די שטעגן פון פעלדער צעבליומע
 וועט אַרויסגיין דער אייזערנער גאַסמ,
 האַכער-זאָנג אין באַגינענס אין רוימע
 וועט ער קלייבן אין הויפנס מיט האַסמ.

א, איר דלאַניעס, איר פרעמדע און קאַלמע,
 ס'וועט ניט לעבן מיין ליד מיט אייך מער.
 ס'וועלן קלאַנגן נאָך ווירט נאָכן אַלמן
 בלויז די זאַנגען — ווי טרויע פערד.

ס'וועט דער ווינט זייער הירושען זייגן,
 אַ לוייה-מאַנץ פראַווען דאָ.
 באַלד שוין, באַלד — און דער האַלצערנער זייגער
 וועט דערכריפן מיין צוועלעפטע שעה.

1921.

י ע ס ע נ י נ י ס ל ע צ ט ל י ד *

גומע נאַכט, מיין פריינט פון פרייד און ליידן,
 ליכטער מיינער, דיך אין האַרצן כ'שפיר.
 עס פאַרשפרעכט פאַראויסכאַשטיממע שיידונג
 אַ באַגעגעניש פאַר מיר מיט דיר.

גומע נאַכט, מיין פריינט פון טעג פון האַרבע,
 טרויער ניט. פאַרוואַר, ס'איז ניט כדאי:
 דאָ אין לעבן איז ניט ניי צו שטאַרבן,
 אַכער לעבן איז דאָ אויך ניט ניי.

(* דאָס דאָזיקע ליד האָט ער אָנגעשריבן מיט זיין אייגענעם בלוט
 כּוון די אויפגעשניטענע אָדערן אין דער נאַכט פון 27-28 דעצעמבער, 1925.
 דערנאָך האָט ער זיך אויפגעהאָנגען.)

באַרִי צײַט,

ערוואָרד געאַרגענווייטש

(1895 — 1934)

מײַן אַ פּוּבּלִיקאַציע

כ'האַב ניט געדענקט — אויף נאַכטלענגער אויף וועלכן
דעם לעבנס בים געמאַן האָט מיך אַ קראַץ .
די וועלט האָט זיך געוויגט. אַ שטערן האָט געשטרױכלט
און זיך צעפּלעקעט אין אַ בלויער טאַץ.

איך האָב צום לעבן זיך געצויגן, נאָר דורך פינגער
האַט עס — אַ פּיז — געגליטשט זיך אַ פאַרשייטס.
און איבער וויגל האָבן זשאַווערדיקע אידן
די שאַרף-הלפּימ'דיקע בערד געקרייצט.

ס'איז אַלץ געשען פאַרקערט און אַלץ ווי מע באַדאַרף ניט:
אין פענצטער-שוויב געקלאַפט האָט דער סאַזאַן, *
געהירושעט פּערד, אין דלאַן געפאַלן שפּאַרבער,
ס'האַט בוים געטאַנצט, ס'איז קינדעייט זיך געגאַן.

מ'האַט קינדער-טעג מיינע געטרוקנט, ווי די מצות,
געזוכט מיט ליכט זיי אַפּנאַרן פאַרווירט,
צום סאַמע פנים צוגערוקט די לוחות —
און ניט צו עפּענען קיין טויער און קיין טיר.

און פּאַוועס אידישע אויף די מאַפעטן,
און וויערמילך עכט-אידישע פון שלאַק.
דעם טאַמנס קוליע און דער מאַמעס טשיפּיק
געשריען האָבן מיר: — „ליידאַק! ליידאַק!“

אין בלוז ביינאַכט, און בלוז אויף דעם געלעגער
האַט פון קיין בערד מיין וועלטל נישט געאַנט.
און לאַנגזאַם-שטיל, ווי קופּערדיקע גראַשנס,
אין קיך גערונען איז דאַס וואַסער פון דעם קראַץ.

צענויפגעדרייט זיך, אַנגעיאַגט, ווי וואַלקנס,
און אַנגעשאַרפט, ווי שטראַמענדיקע שייַן:
— „נו, זאַג, ווי קאַנסטו גלויבן אין אַ וועלט פון פּליסן,
אַ, אומגלויבן עכט-אידישער, דו, מייַד?“ —

געלערנט האָט מען מיר: אַ דאָך — אַ דאָך איז,
אַ מאַכערעט איז האַרט, די זויל דעם דיל פאַרווישט,
און דו דאַרפסט אַלץ דאָ זען און הערן און פאַרנעמען,
און אויף דער וועלט זיך אַנשפּאַרן, ווי אויף אַ מיט.

די צייט — דער האַלץ-פיקער — איז פינקטלעך, ווי אַ זייגער
זי פיקט און פיקט די שטיין-פלעקער פון זיין:
— „גו, זאָג, ווי קאַנסטו גלויבן אין דער פעסטקייט,
אַ, אומגלויבן עכט-אידישער, דו — מיין?“ —

און ליבע? — צעפּ, פון לייז צעפרעסן
אַ שליסל-ביין, וואָס שטאַרצט-אַרויס פון שלעסער.
און פרישטשעס, און אַ מויל פון הערינג אויסגעשמירט,
אַ האַלדו אַ פערדישער, וואָס קוים זיך רירט.

און עלטערן, וואָס ווערן אַלט פון טריבקיט,
און שלעפּן זייער לעבן, ווי אַ האַרב —
און ס'הויבן איבער מיר די זשאַווערדיקע אידן
די פויסטן זייערע, באַוואַקסענע מיט האַר.

די מיר! פּראַל-אויף די מיר! עס וויגט זיך שטיל אין דרויסן
דאָס בלעטערזאָרג, צעפליקט פון שמערן-זאַמד,
עס רויכערט זיך לבנה אין דער לוזשע,
עס שרייט די קראַ, וואָס ווייס נישט פון איר שטאַם.

די גאַנצע ליבע, וואָס מיר לויפט אַנטקעגן,
און די שלאַקריריקייט פון גאַר מיין שטאַם,
און אַלע ליכטער, וואָס דער אַונט סטראַיעט,
און יעדער בוים, וואָס רייסט ס'געזיכט אין שראַם, —

דאָס אַלץ האָט זיך אַוועקגעשטעלט אין וועג מיר,
מיט קראַנקע לונגען פייפענדיק אין ברוסט:
— „פאַרשטויסענער! דיין דלות נעם צוזאַמען —
און גיי אַוועק מיט פלוך און מיט פאַרדרוס!“ —

גו, גוט! כ'פאַרלאַז מיין אַלמע בעט!
איך גיי אַוועק! זאַל כאַפּן אַלץ דער שד!

אַרבעט

עס רייסט זיך דער ווינט אויף אזווישן ים
און פערעט דעה יפּיצלאַנד אַנטקעגן.
אַרבוז אויף אַרבוז — און דער טרוים איז פאַרפּול,
באַדעקט מיט אַרבוזן די ברעגן.
נישט טרינקען דעם ווינט אין קאַיאָרישער קיל,
בלויז גענעצן וואָך אויפן בריקל —
דריי טעג און דריי נעכט דאַרף מען שווימען פאַראוים.
מיר האָבן די זעגלען צעוויקלט.

אַן כוואַליעס געדיכטע שלאַגט-אַן זיך בורן,
כדי זיך אין שפּריצן צעפּליעסקען.
כ'קלייב אויס אַן אַרבוזל, וואָס קלינגט ווי אַ פּויק —
שנייד-אויס מיט אַ מעסער אַ הערצל.

עס זעצט זיך די זון — און עס שטויסן-אַרויס
לכנה די כוואַליעס די טיפע.
עס רייסט זיך דער ווינט — און אַ פּלי און אַוועק.
נו, ריר מיט די זעגלען, מיין שיפל.

מיט קרייזלעך געדיכטע דער ים איז באַדעקט.
און ס'קרעכצן אַרבוזן אויף פינצטערן דעק.

דער ווינט, ווי אַ באַצמאַן, דורך צוויי פינגער פייפט.
די וואַלקנס — צוזאַמענגעקלאַמערט.
עס צאַפּלט דער רודער, עס טרעשטשעט די זויס,
די לייזונט — פאַרוויקלט, ווי גראַמען.

דורך כוואַליעס און רעגן — פאַראוים אויף באַראַט
מיר שווימען אין שוימיקע וויגן,
מיר יאַגן, ווי בלינדע, אַן ציל, אַן אַ וועג —
און ס'כראַפּען די ליינענע פּליגל.

מיר זיינען פאַרצויגן אין ווילד-קאַרוסעל.
דער ים — ווי אַ מאַרק אַ צעזעצטער.
עס טרייבט אונדז אויף ריפּן, עס וואַרפט אונדז אויף זאַמד —
געקומען דער וועג אונדזער לעצטער.

מיט ציגן געקרייזלטע ים איז באַדעקט.
און ס'קרעכצן אַרבוזן אויף פינצטערן דעק.

דאָס ליד מיינט דאָס לעצטע כ'האָב נאָך ניט פאַרפּאַסט,
און כ'שפּיר שוין דעם טויט, ווי אַ שונא.

געשפּילט כ'האָב אין קאַרטן, געלעבט נע-זנד —
איצט ברענגט מיר דער ים אַ באַלוינונג.

נישט ראַטעווען וועל איך מיין לעבן אַצינד:
דער רודער צעבראַכן, אין שיפל שוין רינט.

אַ מאַכיקע זון קריכט אַרום איבער ים:
צעשמעלצן די לופט אין בהלה.
מע זעט מער קיין שיפל, נאָר ס'שווימט אַן אַרבוו
אַרום מיט אַ האַרץ אויסגעמאַלן.

אַן כוואַליעס געדיכטע שלאַגט-אַן זיך בורוו,
סקומבריאישע סמאיעס זיך שפּילן.
אויף שוימיקע כוואַליעס דער קאווען זיך ווינט
און שווימט צו די ברעגן די שטילע.

אַ סוף צו נסיעה געפינען וועט ער —
נישטאַ מער קיין ווינט און קיין הוידן.
דעם קאווען מיט האַרץ אויסגעמאַלן הויבט-אויף
מיין ליבסטע קאַזאַקישע מיידל.

ס'קאָן קיינער נישט זאָגן איר דאָ, זי זאָל זען —
אַז זי האָט גענומען מיין האַרץ אין די הענט.

1924

פּוּשְׁקִין אִין אַדעס

אין מזרח שווימט די צייניקע לבנה
אַריבער סאַסנעס, איבער פעלדזנשטיין.
געשטאַנען איז ער דאָ אין ברייטן מאַנטל
און ביראַנען דאָ זינגעווידיק געלייענט.

אַט-דאָ אין רויכיקע אין טויבן-פּוכן
האַט נאַכט און ים פאַר אים זיך אויסגעשטרעקט.
ווי זומער-שפּריי, באַגייסטערונג באַפּאַלט אים
און איבער ים, ווי רויכן, שווימט אַוועק.

-
- (1) טרום — פּראַכט-אַפּטיילונג פון שיף.
 - (2) בורוו — אַ שטורעם-ווינט.
 - (3) באַצמאַ — פּלאַטן-אַפיצער.
 - (4) סקובמבריאַ — אַ סאַרט פיש אין שוואַרצן ים.
 - (5) קאווען — אַרבוו

ווי זומער-שפריי, באגייסטערונג באפאלט אים,
 באשיט דאס הארץ, אין אויגן טוט א צינד.
 די נאכט און ים אין פייערלעכער רעגונג
 דעם יאמב באשאפן — און דער יאמב — ער זינגט.

פון דעמאלט-אן, ווער ס'בלאנדזעט איבער ברעגן,
 צעווישן שיפלעך, צווישן זאמדן-שריט,
 דער הערט מיט בלוט, מיט הארץ און מיט די אויגן
 דעם הילך און שאט פון פושקינישן ליד.

אין יעדן פעלדז איז ס'ווארט אריינגעדרונגען,
 און ס'פליעסקעט איבער וואסער-וואנט און דאמב.
 די וועלט פליסט-אָפּ און קומט צוריק צופליסן —
 און אין דעם לויף זידט-אויף דער הייסער יאמב.

און מיר, דעם טרוימער, איז ביז איצט נאך טייער
 פון שווערע כוואליעס דער געגראמטער לויף,
 די טרוקענע, די נעגערישע ליפן
 און באקנביין, וואס רייסט זיך שטאלץ ארויף.

כ'האב דיך געטראגן אין מלחמה-פייער,
 כ'האב דיך געטראגן אין גערויש פון שלאכט.
 „כ'בין דיין!“ — געזונגען האט מיר מאריאולא
 אין פוסטער בויד — ביים שייטער-פלאס ביינאכט.

איך ווארט און ווארט: ס'וועט ווידער נעמען ריידן
 מיין לאנד, וואס ליגט אין סטעפישן געפלעט:
 און ס'וועט דער היטער, אנגעטאן אין בלויען,
 באהאלטן זיך אין דניעסטערשן משערעט.

די לאגערן צעווארפן איבער סטעפעס,
 אין דעמבן-וועלדלעך קולות קלינגען וואך.
 פארטריבענע און ארעמע ציגיינער,
 מיר הויבן-אויף די פערד פאראויס אין שלאכט.

די המימה ברענט. עס נאגט פון היץ דער קערפער.
 אין סטעפעס בעסארזאכער קלינגט די היץ.
 פאעט פון קריג'ס פאליטישן קולט-סעקטאר,
 מיט אונדז ביים שייטער, זע איך, ווי דו זיצסט.

גענוג שוין וואנזין... כלויז די כוואליעס טאיען.
 און מאסקווע רוישט... נישטא קיין קריג שוין לאנג.
 דעם פיסטאלעט איך הויבן-אויף מיט פארערונג,
 וואס איז ארויסגעפאלן פון דיין האנט.

דאָס ליד וועגן אַ פּאַנאַסן (1)

(פראַגמענט פון אַ פּאָעמע)

הייסע יאַרן אויף אוקראַינע
זיינען שוין פאַרקלונגען,
אַפגערוישט און אַפגעהודיעט
וואַסערן די יונגע.

כ'זויים נישט וואו עס ליגן, רוען
אַפאַנאַס'עס ביינער:
אפשר אונטער אַ ראַקיטע, (2)
אפשר אונטער שטיינער?

איבער כוואַליעס פון דעם דניעסטער (3)
פליעסקעט פויגל בלויער,
איבער קבר פון קאַטאַווסקין (4)
שווימט דער רום אין טרויער.

איבער סטעפעס פון באַנדימן
הילכט ניט מער קיין האַרן,
איבער ביינער הייס-צעגלימע
האַט צעבליט זיך קאַרן.

איבער אַפגעגלימע ביינער
גענעצט אַפגרונט בלויער.
נאַכן קריג אַהיים אויף אורלויב
שפאַנט אַ רויטאַרמיער.

שמעלט זיך אַפּ. מיט בלויע אויגן
קוקט אין שמוין אַ רגע
אויפן רונדן שמיין, צעוואַשן
פון די שפּעטע רעגנס.

בויגט זיך אָן, הויכט אויף דעם שמיין ער,
קוקט אויף אים דורך טרערן:
אויף זיין דלאַניע — ווייסער שאַרבן
מיט אַ לאַך אין שטערן.

(1) אַפאַנאַס — אוקראַינער כלאַפּיעץ, וואָס האָט דורכגעמאַכט דעם
בירגער־קריג.
(2) ראַקיטע — אַ בויס פון דער ווערבֿע־משפּחה.
(3) דניעסטער — אַ טייך אין אוקראַינע.
(4) קאַטאַווסקי — סאָוועטישער העלד אין בירגער־קריג.

ער דערשפירט א קילן צימער
און ער רעדט צום קרבן:
— „האסט געקוקט דער ביקס אין ד'אויגן,
ווי מע דארף, געשטארבן!“ —

און ער שפאנט אריבער פלוינען,
פון דער היץ פארשלונגען,
אין דער יונגער אוקראינע,
אין דעם קארן יונגן.

זאל איך אויך מיט טויט מיט. בראווען
אומקומען אין וואַגל,
ווי ס'איז רומפול אומגעקומען
הבר יוסף קאגאן. *

1926

טיכאנאוו,

ניקאלאי סעמיאָנאָוויטש

(1896)

אומשטערבלעכע בלעטער

נדבות גיבן קאנען מיר ניט מער,
ניט אַמעמען געזאלצענעם באַגינען
אויף הויך פון ים, ניט איינקויפן אין קראַם
פאר קופער-מיסט דאָס גאַלד פון די ציטרינען.

צו אונדז פאַרבלאַנדזשעט צופעליק אַ שיף,
און פראַכט די רעלסן פירן לויט געוואוינהייט.
דו צייל נאָר איבער מענטשן אין מיין לאַנד —
און טויטע אויפשטיין וועלן אין המונים.

נאָר פייערלעך פאַראַכטן מיר דאָס אַלץ.
צעבראַכן מעסער טויג ניט פאַר קיין שחיטה.
נאָר אַט-דאָס מעסער, וואָס צעבראַכן איז,
האָט בלעטער פון אומשטערבלעכקייט צעשניטן.

1921

די באַלאַדע וועגן טשוועקעס

די ליולקע דעררויכערט רואיק און גיך,
און רואיק דעם שמייכל פאַרווישט פון געזיכט.

(* יוסף קאגאן — פאליטישער קאמיסאַר אין דער רויסער אַרמיי.

- „קאַמאַנדע, אין פּראָנט! אַפּיצערן, פּאַראַוים!“ —
 מיט טרוקענע טריט קאַמאַנדיר שפּאַנט אַרויס.
- אין פּולן אין וואַוקס גלייכט ער אויס זיין פיגור:
 — „אַכט אַזייגער — פון אַנקער! אויף מזרח — דער קורס!
 — „ווער ס'האַט דאָרט אַ ברודער, אַ קינד, צי אַ ווייב, —
 מיר וועלן צוריק שוין ניטט קומען, שרייבט!
 — „אַ גוטער דערפאַר וועט היינט זיין קעגלכאַן!“ (*—
 און ס'ענטפּערט דער עלצטער: — „פּאַראַן, קאַפּיטאַן!“ —
 און סאַמע דער אינגסטער, אַ ספּרימנער יונג,
 האָט געקוקט איבער וואַסער אַרויף צו דער זון:
 — „ס'איז דען נישט אַלציינס, — האָט געזאָגט ער, — וואו?
 ס'איז אונטערן וואַסער באַקוועמער די רח!“ —
 און ס'הערט אַדמיראַל אין קאַיאָריקער שעה:
 — דער באַפעל איז דערפּילט — קיין געראַטעוועמע — נישטאַ!“ —
 משוועקעס צו מאַכן פון אַזאַמין העלד —
 וואַלט קיין שטאַרקערע משוועקעס ניט געווען אויף דער וועלט.

1922

כ׳האַב דײך ליב

כ'האַב דײך ליב: ניט פאַרקעמט און אָן שמינקע,
 איידער נאַכט לעצטע שעה אירע גרייכט,
 און דעם בליאַסק פון די האַר דינע שאַרסטקע
 און דיין פנים, וואָס שטרענג איז און בלייך.

נאָר די הענט נעמסטו צו און די ליפּן
 און פאַרשווינדסט — דו ביסט שטענדיק אין וועג.
 און מיין האַרץ קאָן זיך אַלץ נישט געוואוינען
 צו דער נאַכטיקער טרעפונג אין שרעק.

כ'האַב געאַטעמט מיט דיר אין דעם טונקל,
 וואָס איז הייסער פון פיינען-געפלעכט:
 אין צעגלי פון פאַריזער בולוואַרן,
 אין דעם בלוי פון די לענגראַדער נעכט.

(* קעגלכאַן — אַ שפּיל

אויפן שיפוי פון פעלדון קאווקאזער,
 אין דעם גלייכגילט פון מאַסקווער שניי
 כ'האַכ געאַטעמט די זיסקייט פון לייזן,
 וואָס איז ביידן אונדז ליב אַזוי.

זאָג, וואו וועל איך מיט דיר זיך נאָך טרעפן?
 ווידער אַנזען, ווי שיין דו ביזט, שיין?
 און פון וואָס פאַר אַ חושך, פאַרצווייפלט,
 וועסט אַ שמיכל מיר טאָן דורך די ציין?

אין די טעג, אין פאַרהאַוועטע, האַרבע,
 ווען עס הענגט איבער אונדז דער באַשייד,
 ניט איך קלאָג זיך פאַר דיר, ניט איך אייפער —
 אין דעם הונגער פון לוסט — ביזט מיין ברויט.

דירייבערס

מיר הויבן-אויף דעם ליבע-בעכער
 פאַר אונדזער אייגן היימלאַנדס גליק,
 פאַר גאַר דער שיינקייט פון די שטרעקעס,
 פאַר גליק אין שטורעמדיקן קריג.

פאַר דעם, אַז אויף דער ערד, אין וואַלקנס,
 אין אייזים און אין שטורעם-ווינט,
 דערפאַלג זאָל קרוינען אירע שטאַרקע
 און אירע וואונדערלעכע זין.

מיר הויבן-אויף דעם שנאה-בעכער,
 אַז טרעפן זאָל דעם דייטש די שטראַף,
 אַז ברענען זאָל דער שטאַל צעגלימער
 דעם שונא'ס חיל אַן אַ סוף.

מיר וועלן הויבן דריטן בעכער
 פאַר דעם, אַז ערד — פון עק ביז עק —
 פאַרניכטן זאָל פאַשיסמין-גיהנם
 און קאַנען אַטעמען אַן שרעק.

אַז ס'לעבן זאָל, ווי קונסט פון מייסטער
 אין שאַרף פון בלעטער, זיין צעגליט,
 ווי ס'פליסן לידער פון אַטלאַנטיק
 אין נעווער און אין מעמוזער ליד.

אנטאלאגיע

פאועל גריגאריעוויטש

(1896)

א יאר פארן קריג

דו ווארעם זיך אן ביי די שטיינער פון ים,
ביים פשוטן, שטילן, ניט-כולטן פלאס.

דו ווארעם זיך אן ביי דעם אטעם פון ליבער,
כל זמן נאך זי קוקט דא מיט אויגן מיט טריבע.

דו ווארעם זיך אן! ס'איז נאך האפנונג פארען,
כל-זמן ס'איז נאך נאענט איר אקסל און האנט!

און ערגעץ מע לאכט נאך, מע מאנצט מיט כטחון,
און בריוולעך מע שרייבט און מיט היטלען מע פאכעט,

און פרידלעכער גרין איז ניט רויט דערווייל היינט
מיט טייערסטע פלעקן פון טייערסטן וויין.

וואס מארגן אומזיסט וועט זיך גיסן און גליען, —
איז צי זיך צום פרופורנעם בעכער פון שקיעה:

מיט סם פון די ליפן, מיט וויעס באשווערט,
כל זמן נאך, בן-אדם, ביזט דא אויף דער ערד.

כל זמן דיך פארפירט ניט די אייזיקע קריע —
א פערטל כלוין שעה פאר דער לעצטע נסיעה.

יוני, 1940

די באלאדע וועגן דעם

ניט-אפגעשיקטן ברייב

ס'האט געשריבן דער דייטש: — „כ'בין פארפאלן, מיין ווייב,
אין דעם שרעקלעכן טייוולישן קריג:
ניט געוואשן א צייט, ניט געשלאפן — א וואך,
בעט דארט גאט, כ'זאל דערלעבן דעם זיג.“ —

ס'האט געשריבן דער דייטש: — „כ'שיק דיר צו א ברעסלעט
און קארטקול — א טייער פארמעג.
ס'איז פארען אויף קארטקול א סימן פון בלוט —
זע, וואס-אפ דארט דעם מיאוסן פלעק.

— „יא, וואַשאַפּ דאַרט דעם פלעק!... — און דערנאָך: — „אין פאַראויס

ליגט דער רוסישער ווינטער פאַרבליפט.
לאַז מיר וויסן, צי האַסטו באַקומען ס'געשאַנק.
זיי גע...“ — און ניט פאַרענדיקט דעם בריוו.

ס'האַט געמאַן וואו אַ קנאַל — און געקראַכט האַט דער דאָך
און אַט ליגט ער און גליווערט שוין שמיל.
אויף באַזוך איז געווען ער ניט לאנג דאָ ביי אונדז —
און זיין בריוו ניט געשיקט איז אין טיל.

צו דער יונגער אלמנה איז שוין ניט דערגאַן
ניט בראַסלעט, ניט קאַראַקול פון „פיינט“.
אונדזער בלוט ניט דערוואַשן וועט קיינמאַל קיין שמראַם
נישט פון דונאַי און נישט פון דעם רהייך.

1943

אין אַנדערן פון מײן זײן

אין שמראַם בלויז איינע פון די כוואַליעס —
מיין ליבע און מיין העלד פון שווערד.
און ניט אין מירמל-פּאַלאַץ שלאַפּט ער,
נאָר, ווי אַ זעלנער — אין דער ערד.

ער שלאַפּט. דער ווינט שפּאַצירט פון אויבן
עס דרייט דער שניי. דער פּרילינג גייט.
ס'איז העל אַרום, נאָר קיינער וועקט ניט
דעם יונג פון לעצטן שלאַפּ — דעם טויט.

ער שלאַפּט. און מיר דעם פעסט ביים קבר
אַן אים איז פייערן באַשערט,
פאַרוואַנדלען אין אַ כלומרשט-לעבן
דאַס לעבן זיינס, וואָס איז פאַרצערט.

און וועגן זון דערציילן מענטשן,
אין זען פון זייער טרער, וואָס שוועבט,
אַז מירן זיין אַמאַל צוזאַמען, —
נאָר יונג איז טויט, דער אַלטער לעבט.

דערווייל צעפלאַקערט זיך אַלץ הייסער
דער נייער טאָג, ווי רויטער מאַן.
און ס'בלוט פון זון מיינעם, געהייליקט,
שוועבט פאַר די אויגן, ווי אַ פּאַן.

1945

(1) דער דיכטער אַנטאַקאַלטקי האָט פאַרלוירן אַ זון אין דער מלחמה
קעגן די נאַציס. ער האָט אָנגעשריבן אַ גרעסערע פּאָעמע „דער זון“,
וואָס האָט באַקומען די סטאַלין-פרעמיע. דאָס דאָזיקע ליד איז אַ
פאַררעדע צו זיין פּאָעמע „דער זון“.

גרעכניאַוו (פיינבערג),

לעאָניד אַלעקסאַנדראָוויטש

(1897)

די נשמה פון רוסלאַנד (*)

א אינדזל, אַפגעצוימט פון זייטן פיר מיט ים,
פון באַרגיקן קאָוקאַז ביז צפונם שמורעס-ווייטן —
האַסטו זיך אויסגעשפּרייט, אין שטאַל געשמידטער רייטעה,
א, רוס, געקרייציקטע פון צאר און נאַבל-שטאַם.

געקנאַלט האָט רויטער שקוואַל — און מעכטיק, אָן אַ צאַם
האַט אויפגעוואַכט אַ דור אין שמורמישן געלייטער,
דעם אַקער אויסגעשמידט אין בלאַנקן שווערד צו שמרייטן,
דעם פייער פון אַלטאַר — אין אַ נקמה-פלאַם.

געקראַכט האָט אַלטע וועלט. און חיות אין געיעג
צעיושעט האָבן זיך אויף פאַשע-פעלדער דיינע.
צום קרייך גענאַגלטע, אין פינצטערן געשטרעק,
פון ימ'ען בלוט פאַרפלייצט, דיין זעל אין גסיסה-פיינען
האַט אַנגעוואַגט אונדז, רוס, סימבאָל פון נייע טעג,
וועסט ווידער אויפלעבן אין קרוין פון העלע שיינען.

1918

וון און פּרילינג

צעיובלט היינט זיך, איר — זעער, בלינדע,
ס'איז זון און פּרילינג און ליבע-וואַר!
וועם ס'האַבן שטראַלן צעוועקט אַצינדער,
דער זאַל באַגריסן דער וועלטס קאַיאַר.

צעעפנט מיילער און שיקט אַ בענטשונג
און רופט צום אויפשטאַנד מיט לייבן-קול:
די געטער — שמערבלעך, אומשמערבלעך — מענטשן,
דאַס לעבן בונד איז מיט גאַט-רעוואַלט.

פּראַלט-אויף די פענצטער דער זון אַנטקעגן,
פּראַלט-אויף נשמות צום ליכט, וואָס העלט:
די זון זאַל לויכטן, די זון זאַל זעגלען
אין אייער האַרצן, אין אייער צעלט.

נאָר אויב דער פּרילינג וועט ניט דערלייזן —
און זיין צוואַמען וועט בלוט מיט זון,
א, אל צבאות, א, גאַט דו בייזער,
פאַרגיב נקמה, צערייס דעם בונד!

1917

(* דאָס ליד האָט באַקומען דעם ערשטן פּריז אויף אַ קאַנקורס פון הונד
דערט רוסישע דיכטער אין 1918.

בעזימענסקי,

אלעקסאנדר אילאיטש

(1898)

וועגן א היטל

פון אונדזערע טעג איז בלויז דער ניט קלענער,
בלויז יענער שטייט אויף אונדזער פראגמ,
ווער ס'האט געפינען אין יעדער קלייניקייט
די וועלט-דעוואלוציע געקאנט.

ווער — וועגן פרויען, ווער — וועגן שמאמעס
ווער עס זינגט לויטן אלטן שניט,
ווער — וועגן וואס, און איך — וועגן היטל,
מיין פוטערנעס-היטל וויל איך זינגען א ליד.

וואס גיי איך ארום אין אים אזא שמאלצער?
אונטער אים — ניט קיין אויגן, נאר שמראלן-גלי.
דערפאר וואס איך האב אט-דאס היטל באקומען
לויט אן ארדער נאך שווערער מי.

.....
אין ניינצנטן יאר — א מידער, אויף אפרו
קיין קיעוו איך קום אראפ.
נאר רוען באשערט איז בלויז צוויי טעג געווען מיר,
אויפן דריטן — זיך געלעגט אין אקאפ.

הונגעריקע — מיר האבן ס'לעבן געשאפן,
נאר געוואוסט: ס'איז דער הונגער — א וואלף.
יענעס טאג האבן מיר דארט באזיגט אן קוילן
דעם רעבעלישן ניינטן פאלק.

נו, יא, וועגן היטל... א הוילער און בלויזער,
כ'בין קיין מאסקווע אוועק פון קיעוו.
און פון סאמע „צע-קא" האב איך דעמאלט באקומען,
ווי א נם, אויף א היטל א שריפט.

כ'טו א כאפ דעם ארדער אונטער דער פאכווע
און לאז זיך מיט אים אין ווילדן געדריי.
און אט — ערשט זומער — כ'האב געקראגן א היטל,
א פוטערנעס הוט — ניט גלאט אזוי!

און אפילו נאך היינט, ווען איך טראג פארביי זיך,
די שויפענצטער, פארגאסן מיט שמאלץ,
הויב איך אויף אין שפאציר, ווי א ליכטיקן באנער,
דאס פוטערנע היטל מיט פרייד-געשאל.

און איצט, ווען איך גיי אַרום עפעס קויפֿן,
 צי איך קלייב עפעס אויס צווישן זאכן אין קראָם:
 מראַכט איך אָפֿט וועגן יענעם אַמאָליקן אַרדער
 און וועגן דער צוקונפֿט'ס ליכטיקן שמראָם.

און אָפֿט, ווען איך לייען וועגן קאַמף אויף דער בירוזשע,
 צי איך זע אַ ידיעה וועגן עפעס אַ באַנק,
 קוק איך אומרואי־שאַרף אויף מיין פּוטערנעס הימל
 און איך מראַכט אַ גרויזאַמען געדאַנק:

ווער עס וויל, דער קאַן אויף אַ פּאַרד זיך פּאַרן,
 ווער עס וויל, זאָל זיך וואוינען אין רייכסטן געצעלט.
 ס'קומט אַ מאַג: מיר וועלן דערלאַנג-טאָן אַן אַרדער
 ניט בלויז אויף אַ הימל — אויף דער גאַנצער וועלט!

1923

ד י באַנבאַרדע

(פּראָגמענט פֿון דער פּאָעמע „איוואַסקאַ“)

וואָס איז דאָס? וואו איז דאָס? אויפֿרייס און קראַך.
 ס'ערדישע האַרץ האָט געטאָן דאָ אַ צימער.
 זון איז אין הימל פּאַרשמעלט. פּונם שליאַך
 הויבט זיך דער רויך, ווי אַ וואַנט, אַ צעגלימער.

ויער און צוואַנזען? קיינער קאַן נישט פּאַרשטיין.
 איינגעהילט שמאָט איז אין וואַנזין פֿון שריפות.
 אויפֿרייס — און שטילקייט — און קראַכן פֿון שטיין:
 באַמבע נאָך באַמבע און אויפֿרייס נאָך אויפֿרייס.

לופֿט העל-צעכויטעמע הודיעט און גליט.
 קראַך ווערט געדיכטער — די פּלאַמען, זיי טאַנצן.
 „יונקערס“ און „הענקעלס“ און „מעסערשמידט“ —
 אַכט. און אַ טוצן... און באַלד פיר און צוואַנציק.

רימער פֿון טויט האַבן בולטן ציל,
 העלדיש זיי טרעפֿן מיט פּלאַם און מעטאַלן:
 קינדערהיים, שטיבל, שפיטאַל און אַזיל,
 הייזער, האַטעלן — קוואַרטאַל נאָך קוואַרטאַלן.

טויליעט זיך שמאָט צו דעם הילפּלאַזן שטיין,
 טויליעט זיך גוף אין פּאַרצווייפּלטן האַפֿן.
 ס'איז שוין אַריבער? אַ סוף אפּשר שוין?
 אפּשר איז הפּקר/ער טויט שוין אַנטלאַפֿן?

1941

לעבעדיעוו-קומאטש,

וואַסילי איװאַנאַװיטש

(1898 — 1948)

דאָס ליד װעגן היימלאַנד

רחבות'דיק איז היימלאַנד מיינס דאָס גרויסע:
פעלדער, וועלדער, טייכן — נעם געדאַי!
פון קיין אַנדער לאַנד זאָ אַיך ווייס ניט,
וואו עס אַמעמט יעדן מענטש זיך פריי.

עט פון מאַסקווע ביז די ווייטסטע ראַנדן,
פון דעם צפון-ים ביז דרום-בערג,
יעדער איינער, ווי אַ ווירט, זיך שפאַנט דאָרט
איבער היימלאַנדס, איבער ברייטער ערד.

אומעטום — דאָס לעבט פריי-צעזונגען,
ווי די וואַלגע פליסט אין פולן גאַנג:
פלאַץ פאַראַן איז אומעטום פאַר יונגע,
און פאַר אַלטע כבוד איז פאַראַן.

רחבות'דיק איז היימלאַנד מיינס דאָס גרויסע:
פעלדער, וועלדער, טייכן — נעם געדאַי!
פון קיין אַנדער לאַנד זאָ אַיך ווייס ניט,
וואו עס אַמעמט יעדן מענטש זיך פריי.

אונדזער פעלד מיט אויג ניט אַפצומעסטן,
ניט געדענקען יעדע שטאַט און אָרט.
אונדזער וואָרט „טאַװאַרישטש“ — אונדזער פעסטונג —
איז אונדז טייערער פון שענסטן וואָרט.

היימיש מיט אים זיינען ווייטסטע קאַנטן,
ס'קאָן ביי אונדז קיין ווייס און שוואַרץ ניט זיין.
מיט דעם וואָרט, וואָס יעדערן באַקאַנט איז,
אומעטום געפינען מיר אַ פריינט.

רחבות'דיק איז היימלאַנד מיינס דאָס גרויסע:
פעלדער, וועלדער, טייכן — אַ געדאַי.
פון קיין אַנדער לאַנד זאָ אַיך ווייס ניט,
וואו עס אַמעמט יעדן מענטש זיך פריי.

קיינעם ניט פון אונדזער טיש מיר טרייבן,
יעדער ווערט באַלוינט דאָ לויט פאַרדינסט.
מיט געגילדטע אותיות מיר שרייבן
פאַרן פאַלק דעם סטאַלינישן דין.

ס'וועלן יאָרן קיינמאָל ניט פּאַרלענדן
אַט-די ווערטער'ס הערלעכקייט און רום.
יעדער מענטש פאַרמאָגט דאָס רעכט דאָ שטענדיק
אויף דער לער, אויף פּראַצע און אויף רו.

רחכות'דיק איז היימלאַנד מיינס דאָס גרויסע,
פעלדער, וועלדער, טייכן — אַ געדאַי.
פון קיין אַנדער לאַנד אַזא אײך ווייס ניט,
וואו עס אַטעמט יעדן מענטש זיך פריי.

איבער היימלאַנד פּרילינג-ווינטן ווירבלען,
יעדן מאָג ווערט פּרילעכער דער שוואונג.
קיינער קאָן ניט בעסער פון אונדז ליבן,
קאָן ניט לאַכן האַרציקער פון אונדז.

נאָר אויב פיינט וועט וואַגן אונדז באַפּאַלן,
וועלן מיר דערלאַנגען אים אַ גאַב.
אונדזער לאַנד מיר ליבן, ווי אַ כלה,
ווי אַ מוטער היטן מיר עס אַפּ.

רחכות'דיק איז היימלאַנד מיינס דאָס גרויסע;
פעלדער, וועלדער, טייכן — אַ געדאַי.
פון קיין אַנדער לאַנד אַזא אײך ווייס ניט,
וואו עס אַטעמט יעדן מענטש זיך פריי.

1935

אויב ס'וועט מאַרגן זיין קריג

אויב ס'וועט מאַרגן זיין קריג — און מיט פינצטערער מאַכט
וועט באַפּאַלן דער בלוטיקער שונא, —
דאָס סאָוועטישע פּאַלק צו באַשיצן דאָס לאַנד
וועט צום קריג אויפשטיין — אַלע, ווי איינער.

איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען
שאַלט דאָס ליד אונדזער מעכטיק צום זיג:
— „אויב ס'וועט מאַרגן זיין קריג,
און ס'וועט רופן דאָס לאַנד, —
זיי היינט גרייט, זיי היינט גרייט גיין אין קריג!“

אויב ס'וועט מאַרגן זיין קריג, וועט צעווייגן זיך ס'לאַנד —
פון קראַנשטאַט ביז סיבירישע שטרעקן.
וועט צעווייגן זיך ס'לאַנד — און מיט מעכטיקער האַנט
וועט דעם נאַמען פון שונא פאַרמעקן.

איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען...
א. א. וו.

ס'וועט ארויס עראַפלאַן, און אַ קנאַל פּוּלעמיאַט,
און אַ דונער-טאָן מעכטיקע טאַנקעס,
ס'וועלן קריגשיפּן גיין און פּיעכאַטע וועט גיין,
און אַ יאַג-טאָן זיך שנעלע טאַטשאַנקעס.
איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען...
א. א. וו.

גיין, ניט מיר ווילן קריג, נאָר באַשיצן דאָס לאַנד
גרייטן מיר אונדזער מאַכט צו צעווינגן:
אויף זיין אייגענער ערד זאָל דעם בלוטיקן פּיינט
אונדזער מעכטיקער אַרעם באַזיגן.
איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען...
א. א. וו.

הויב זיך אויף, גרייט זיך צו, אונדזער פּאַלק, גיין אין קריג!
זאָלן פּייקלעך די הימלען צעשפּאַלטן!
מוזיקאַנטן, פּאַראַויס! און איר, זינגער, פּאַראַויס!
זאָל דאָס ליד, אונדזער זיג-ליד אַ שאַל-טאָן!
איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען...
א. א. וו.

אונדזער לאַנד צו באַזיגן — נישטאַ אַזאַ מאַכט,
זוך פון איין עק ביז צווייטן אַפּילו.
סטאַלין גייט דאָך מיט אונדז — און מיט שטאַלענער האַנט
פירט צום זיג אונדזער לאַנד וואַראַשילאַוו.

איבער הימל און ערד, איבער ימ'ען
שאַלט דאָס ליד אונדזערס מעכטיק צום זיג:
— „אויב ס'וועט מאַרגן זיין קריג,
און ס'וועט רופן דאָס לאַנד,
זיי היינט גרייט, זיי היינט גרייט גיין אין קריג!“ —

1938

(1) פּיעכאַטע — פּוסטיער.

(2) טאַטשאַנקעס — מיליטערישע וועגעלעך, אויף וועלכע מיפּירט פּוּלעט

מיאַטן (מאַשיר'ביקסו).

סעלזוינסקי,

איליא לואוויטש

(1899)

נעכטיק איבער, ליבער

„נעכטיק איבער, ליבער, פערד שוין אַנגעפאַיעמ, פאַרמ מען דורכן טויער. אויף די שלאַכן וועט זיך מאַכן ווייניק נעכט פון ליבע.“ —

— „גרייט בין איך צו שלאַפן, פערדלעך הייסע, פלינקע — כ'שרעק זיך בלויז פאַרשלאַפן. שוואַרצע, ווייסע פינקלען. קאַמאַנדירן — בראַווע אירע — וועלן מיך באַשמראַפן.“ —

נאָר זי צווינגט אים בלייבן, פאַדעט, ווי אַ טייבל — אַזא הוילע, אַזא וואוילע, אַזא זיסע ווייבל.

און באַגין דורך קליאַנען וויינט די זון איר פנים הויכט-אַן נאַן, הויכט-אַן פלאַן ס'האַרץ פון עסקאַדראַנער.

נעמט מוזיק זיך סמראַיען: קאַמאַנדירן שטרענגע, באַראַבאַנען וואַיען. סומע ברעמען הענגען: רייטאַרמיי בודיאַנישע דאַרף מען גרייט זיין — ס'לויערן פירט די פערד צום פאַיען. ווייסגוואַרדייער מענגעס.

1931

אַ ציגיינער-ליד

דו, צי איך, צי ביידע — מיר, פורן, ווינט און סטעפעס. די געשענקטע סויבל-פעל, אַזא אַליין אַ זינגערקע. ניט-פאַרשפּיליעמער קאַרסאַז — און אַליין אַ זינגערקע.

קאַ — דיאַקאַ — ראַמאַנעס. זים איז ליבע-צווייפל. אין די שלאַכטן, אין אַסטראַן אַלץ וועט מיך פאַרלאַזן. ניט פאַרגעסן וועל איך בלויז אירע נאַזלעכער.

1919

אײך האָב עס אַליין געזען

מ'מעג ניט הערן קיין פאַלקישע מעשיות,
ניט גלויבן דער צייטונג, האָס מ'לייענט.
נאָר איך האָב געזען עס! מיט די אייגענע אויגן!
איר פאַרשטייט? געזען עס אַליין!

אַט-דאָ איז אַ שליאַך. און דאָרט איז אַ בערגל.
צווישן זיי — ליגט אַ טיפער ראָוו. 1)
און פון אַט דעם גרוב הויבט זיך אויף דער אומגליק,
דער אומגליק אָן אַ סוף.

ניין, וועגן דעם ניט צו ריידן מיט ווערטער —
דאָ דאָרף מען שרייען! זיך אויסוויינען ס'האַרץ!
זיבן טויזנט דערשאַסענע אין דעם וואַלפישן גראַבן,
פאַרזשאַווערטן, ווי רויער אַרץ.

ווער זיינען די מענטשן? קעמפער? ניט ריכטיק!
אפשר פאַרמיזאָנען? ניין, פאַרוואָר!
אַט ליגט דאָ קאַלקאַ מיט אויערן לאַנגע —
ער איז נאָך ניט אַלט קיין עלף יאָר.

דאָ ליגט זיין משפּחה פון כומאַר „וועסיאַלי“ —
הונדערט צוואַנציק הייזער — אינדערמיט זיין שטוב.
טייערע... שרעקלעכע... צעקילטע קערפערס —
די גאַנצע משפּחה האָט באַזעצט דעם גרוב.

זיי ליגן און זיצן און שלייכן אַרונטער:
יעדער איינער פון זיי מיט זיין אייגענעם זשעסט.
ס'האַט דער ווינטער פאַרפרוירן דאָס געפיל ביי די מתים,
ווען דער טויט איז מיט זיי אַרויס אין פאַרמעסט.

און די מתים — זיי דראַען, זיי האַסן די שונאים.
ווי ביי אַ מיטינג, די טויטלעכע שטילקייט ברילט.
ווי דער מת איז געפאַלן, שמרייט ער אָפּ די תליונים:
— „איר וועט אונדז ניט באַזיגן!“ — שרייט ער ווילד.

און אַט ליגט אַ יונג, ניט קיין יונג, נאָר לאַפּטשעס.
און אַ שטיינערנער קינבאַק און ציין — ווי שטאַל.
ער שטייכלט: — נו, גוט! איר ווילט רויבן — רויבט-זשע,
איר ווילט שיסן — טאָ שיסט מיטאַמאַל!

— מיר האָבן אליין זיך באַפרייט פון די לעכער.
מירן איבערלעבן אויך אייער שטורעם-שקוואַל.
אַלין ווערט פאַרלוירן. נאָר די ציינער — נישט רייסן;
איך וועל אייך איבערהריוון דעם האַלדז.

לעבן אים ליגט אַ אידישע פרוי, אַ צעקילטע.
ביי איר זייט ליגט אַ קינד — ווי אין אַ קאַשמאַר.
מיט וואָס פאַר אַ זאַרג איז דאָס קינדערשע העלדזל
אַרומגעוויקלט מיט דער מאַמישער שאַרף.

אַ, אוראַלטער — דו, אַ מאַמישער כּוח!
אויפן וועג צו דערשיסונג — ביי די לעצטע טריט,
אַ שעה פאַרן קבר, פאַרן טויט — אַ רגע,
האַט די מאַמע פון פאַרקילונג איר קינד געהיט.

נאָר אַפילו דער טויט איז פאַר זיי ניט קיין שיידונג.
ס'האַט קיין מאַכט איבער זיי ניט דער שונא ביים ראַנד:
און אַ שטראַמל אַ רויטס פון דעם קינדישן אויער
רינט אַראָפּ אין דער דלאַניע פון דער מאַמישער האַנט.

ווי שווער ס'איז דערפון מיר צו שרייבן, ווי גרויליק!
נאָר שרייבן מ'דאַרף! איז שרייבן! דערצייל!
ס'וועט נישט אַפּקומען איצט מיט קיין שפּאַס דער פּאַשוּס:
ברענג אַרויס פון טעווטאַנישער (2) זעל דעם גרויל!

אויך דו האַסט דערקענט אין איר גאַנצער פּאַלשקייט
„די טענטימענטאַלקייט פון דייטשישן וואָן“ —
זאָל סטאַרטשען דורך זייערע, דורך בלויליכע וואַלסן
די דאָזיקע אידישע מאַמישע האַנט.

פאַרדאַס זיי! דו ביזט דאָ געשטאַנען אין בוינע!
זיי געכאַפּט ביי דער האַנט! זאָג עדות אויף זיי!
דו זעסט דאָך, ווי ס'האַבן די הענקערס מיט קוילן
אונדויער פּאַלק געמאַרדעט: מאַן, קינד און פרוי.

זאָל דונערן דיין קול, ווי דאַנטע, (3) אַווידי! (4)
אויב געזען האַסט די אידישע מאַמע און קינד,
אויב דו האַסט געזען די מתים אין גראָבן —
און דו ביזט ניט אַרונטער פון זיין!

(2) טעווטאַניש — דייטשיש.

(3) דאַנטע — איטאַליענישער דיכטער.

(4) אַווידי — רוסישער דיכטער.

נאָר שווייגנדיק שטיי איך ביים טונקעלן קבר.
וואָס זיינען דען ווערטער? בלויז וועלך און וויאָל!
געווען איז אַ צייט, כ'האַב געשריבן וועגן ליבע
און וועגן דעם שמאַטשקען פון נאַכטיגאַל...

נאָר דאָ? דאָ דאַרף מען גערווען, ווי בוינגס!
און סטרוגעס — ווי שמריק פון רוקנביין.
פאַר אַלע מאַוימ'דיק-גרױליקע לידן
איז נאָך ניט געשאַפן קיין לשון, ניין!

באַדאַרפט וואָלט מען רופן דערויף אַן אַסיפּה
פון יעדן שמאַס מיט זיין גאַנצן פאַרמאַג,
און נעמען ביי יעדערן אַלין, וואָס איז מענטשלעך,
און אַלין, וואָס דורך דורות געווען איז באַקלאַגט.

און ווען יעדער פון זיי ביי אַט דער אַסיפּה
וואָלט געגעבן אַ וואָרט, וואָס איז אים אַזוי נאָנט,
וואָלט דעמאָלט דער גרויסער, דער בראַך פון מיין אומה
צוגעבן זיבן געקאַנט.

ניין, ס'איז נישטאָ נאָך קיין שפּראַך אַזױנע!
איר — מתים, אין לעבעדיקע נישט גלויבט!
זאָל זיין, אַז אייער פאַרבלוטיקטע שקיעה
איך קאָן נישט באַװינגען אין לידער-לויב.

נאָר פאַרזאָן איז ביי אונדז אַ שפּראַך אַ הייסע,
וואָס גליאַיקער איז פון הייסטן אות:
עס רעוועט מיט איר דער האַלדז פון באַטאַרייע, (5)
עס ליאַרעמט מיט איר דער טרויבן-שאַס. (6)

איר הערט איר געהילך ביז די ווייסטמע ראַנדן?
באַצאָלן וועט זי פאַר דער גרױליקער טאַט.
אַ, ניין, פון זיין אייגענעם בלוטיקן קבר
עס וועט נישט אַנטלויפן דער קאַט! (7)

וואָס קאָן מען אין ליד וועגן גראַבן דערציילן?
זיבן טויזנט מתים: איר און סלאָוו ביינאַנד.
זאָגן וועגן דעם קאַן מען גאַרניט מיט ווערטער —
בלויז מיט פייער, מיט פייער-בראַנד.

1942

(5) באַטאַרייע — אַרטילעריע.

(6) טרויבער-שאַס — לייכטע קאַנאָנאַדע.

(7) קאַט — הענקער.

שטשיפאטשאַוו

סטעפּאַן פעטראָוויטש

(1899)

וועגן אַ שנייעלע

ס'איז אנהייב פינף. נאָר איך, איך קאָן ניט שלאָפן.
דער שמורעס וואַקסט. נאכט איילט זיך צום קאַיאָר.
די ערד, אַן אַנגעשטעלטע כלי, דרייט זיך...
עס וועט פאַרביי אַ הונדערט טויזנט יאָר.

אַ ווייטער דור (ווי מיר האָבן גע'חלום'ט!)
וועט פייפן אויך מיט שמורעמוינט, ווי היינט.
אין יענער ווייט, וואָס שווער איז צו באַנעמען,
וואַלט איך געוואַלט אַ שנייעלע כאַטש זיין.

אַז פליענדיק מיט ווינטן איבער לענדער,
אויף יענעם לעבן איינמאַל מאַן אַ בליק,
אַ שוועב-מאַן איבער טאַפּאַל, ווי אַ שמויבל,
צעגיין אויף בעקל פון אַ קינד אין וויג.

1938

די ליבע

די ליבע אַפהיטן באַדאַרף מען.
וואָס עלטער — שטאַרקער היט זי איין.
ס'איז ליבע ניט קיין זיפּן אויף בענקל,
קיין שפּאַנען אין לבנה-שיין.

ס'וועט זיין אי ווינט, אי שניי, אי רעגן —
צוזאַמען שמידט מען לעבנס-רינג.
צו פיינער ליד איז ליבע ענלעך —
אַ ליד צו שאַפן איז ניט גרינג.

1939

צו ווייטע יורשים

איר זייט נישטאַ. איר זייט בלוזי לופט און ליכט.
מיר קאַנען וועגן אייך בלוזי טראַכטן, פאַרשן.
נאָר חשבון אַפּגעבן מיר דאַרפן אייך,
איר זייט פון אונדז ניט אַפּצוטיילן, יורשים.
די שלאַכט איז שווער. און ס'האַט זיך אונדז געדוכט,
אַז ניט באַשיצט זיינען דער צוקונפּטס גיטער.
ווען ס'האַט דער פיינט געקלאַפּט אונדז מיט גראַנאַט,
דערפּלויגן זיינען אויך צו אייך די שפּליטער.

1940

אזשאקאז

ניקאלאי ניקאלאיעוויטש

(1899)

וויין

איך ווייס, עס איז א פרייד א שווערע,
און ווייט ניט גרינג איז — נאכאנאנד
צו דריקן פולע בינמלעך טרויבן
מיט אן עקשנות'דיקער האנט.

עס שווייגט דער וויין. און יארן לייגן
איז טונקלען קעלער זיך, ווי רויך,
ביז וואן דער זאפט פון הייסע יאגדעס,
ווי קוילן גליענדיקע, לויכט.

די וויינהענדלער — זיי פלאפלען שמענדיק,
עס טוט פון זיי אפט ווי דער קאפ.
נאר איך אלס שרייבער בין געדולדיק;
די ווערטער, ווי מוזיק, כ'הימ-אפ.

איך האב געלערנט זאמלען קלאנגען,
איז קעלער היטן זיי מיט פרייד.
וואס לענגער דויערט דארט דאס שווייגן,
אלץ וואונדערלעכער זיינען רייד.

1923

מייסטערשאפט

כל זמן די הענט די פארם כאהערשן
און ס'איז געניטקייט ניט דערשעפט,
באוועג די וועלט אויף ראד פון מעפער
און דריי זי הין-און-צ'ריק, ווי טעפ.

די וועלט איז ווייט נאך ניט פארענדיקט,
איז שמעל ארויף זי אויף א שטאנג
און קנעט זי אויס מיט הענט גענימע,
אז ווערן זאל פון ליים — געדאנק.

1935

סדר קאָזן

אַלעקסעײ אַלעקסאַנדראָװיטש

(1899)

צו דיר

אין דעם אויוועלע מליעט נאך פלאם,
אויף די שייטלעך — דער פּעך, ווי אַ טרער.
וועגן דיר און דיין שמייכל מיר שפּילט
די האַרמאַשקע אין שמיכל פון ערד.

וועגן דיר האָט געשעפּטשעט דער קוסט
הינטער שטאַט אין פאַרשנייעמן טאַל.
כּװיל, פאַרנעמען זאָלסטו דאָרט, מיין פּריינט,
ווי עס בענקט דאָ מיין לעבעדיק קול.

דו ביזט איצט אזוי ווייט, אזוי ווייט,
צווישן אונדז — הויפּנס שניי, הויפּנס שניי.
דיך צו גרייכן ניט גרינג איז, ניט גרינג,
און צום טויט דאָ — אַ שפּאַן כלויז, צי צוויי.

שפּיל, האַרמאַשקע, להכעיס דעם וויינט,
רוף-צוריק מיין פאַרווירט ביסל גליק.
אין דעם שמיכל פון ערד איז מיר הייס
פון מיין ליבע, וואָס ברענט, ווי אַ צוויק.

1941

סי.ה.א.ט.א.נ.ט.ש.

ס'האַט אַ מענטש געקוקט צום טייך אַראָפּ,
מיטאַמאַל דערזען: ס'איז גרוי זיין קאַפּ.
אַלט געווען איז ער כלויז צוואַנציק יאָר —
און ער שווערט ביי זיינע גרויע האַר:

יעדן איינעם, וואָס אויף מזרח גייט,
אַן רחמנות שלאָגן ביז צום טויט.
ווער וועט וואָגן זאָגן צווישן פּיינט,
אויב ער וועט אין שלאַכטן גרויזאַם זיין?

1941

פראקאפיעזן, אלעקסאנדראַנדראַעוויטש (1900)

מאָס קווע

א, מאַסקווע-שטאָט, דו — הייליקע מלוכה,
דיך בענטשנדיק און גלויבנדיק אין זיג,
לויט אונדזער חוב, לויט אונדזער רעכט — מיט ליבע
מיר גייען היינט אַרום פאַר דיר אין קריג.

אַז ס'זאל זיך רויכערן מיט ווייסער פינע
פון קאַרשן-צווייט די פּרילינגדיקע ערד,
אַז יובלען פריידיק איבער ווייטע שטרעקעס
די פעלדער רוסישע זאל זיין באַשערט.

אַז ס'זאל די זון זיך לעשן אינם טייכל
און שטערן שפיגלען זאלן זיך אין זומפ,
אַז ס'זאל די מאַמע קוקן דורך די דלאַניעס
אויף ברייטן וועג, באַלויכטענעס פון זון.

אַז ס'זאלן שטומען אומעטום קאַנאַנען,
אַז אויפן טיש זאל שטייען ברויט מיט זאַלץ,
אַז ס'זאלן מענטשן אויפדאַסניי זיך פרייען
אויף אַט-דער ערד, וואָס מיט נצחון שטראַלמ.

1944

רוסלאַנד

רוסלאַנד — אונדזער מוטערלאַנד,
באַרגיקע און טאַליקע.
רוסלאַנד — אונדזער מוטערלאַנד,
גרויזאַם-שטאַלצע, שטאַליקע.

וויגט זיך קוסט מיט וויינפערלעך
העלע, ווייסע פייערלעך.
וועגן רוסלאַנד — מוטערלאַנד
לאַמיר זינגען, טייערע.

בלויע בלום, מיינ קאַרנבלום,
לידער טיינע — וויגלידער,
אוי, דו רוסלאַנד — מוטערלאַנד,
סאַסנעס — הויך-צעפליגלמע.

1944

(* פאַגאַנעס — עפּאַליעסן, טליפּעס.)

איסאקאזוסקי

ח'כ"איל וואַסיליעוויטש

(1900)

ווער ווייסט אים

שפאנט אַ בחור'ל פארנאכט-צו,
קוקט און נישטערט ביי מיין הויז,
ניט אַ ווינק מיר מיט די אויגן —
און ער רעדט קיין וואַרט ניט אויס.
ווער קען אים, ווער ווייסט אים,
און ווינקן ווער הייסט אים?

כ'קום אַרויס אויף דעם שפאציר-גאַנג,
מאַנצט ער, זינגט ער אַן אַ שיר,
ווען עס קומט די צייט זיך שיידן,
נעמט ער זיפצן ביי מיין טיר.
ווער קען אים, ווער ווייסט אים,
און זיפצן ווער הייסט אים?

פרעג איך: — „וואָס ביזטו פאַראומערט?
איז דאָס לעבן דיר ניט ליב?“ —
„כ'האַב מיין אַרעם האַרץ פאַרלוירן! —
ענטפערט בחור מיר פאַרטריבט.
ווער קען אים, ווער ווייסט אים,
פאַרלוירן ווער הייסט אים?“

נעכטן שיקט ער מיין צוויי בריוולעך,
פול מיט סודות — לייען און שמוין:
וואו אַ מינטל, דאָרט אַ פינטל...
וואָס זיי מיינען — טרעף אליין.
ווער קען אים, ווער ווייסט אים,
און מיינען ווער הייסט אים?

האַב איך ניט גענומען טרעפן —
האַף ניט מער און מער ניט וואַרט.
נאָר ס'האַט עפעס זיס געצויגן
און גענאָגט אַזוי מיין האַרץ.
ווער קען אים, ווער ווייסט אים,
און נאָגן ווער הייסט אים?

די הארמאזשקע מיר דערלאנגט

מיט די גאלד'נע פלאנקעס. (*
פירט דער בחור אפ אהיים
ס'מידל פון הוליאנקע.

מ'איז געגאנגען — האנט אין האנט —
בחור מיטן מיידל.

נאך די סטעזשקע איז צוקורץ —
דארף מען באלד זיך שיידן.

אויסגעוואקסן איז די שטוב,
און די פענצטער גריסן.
אוי, דו — סטעזשקע, ווארט נאך צו,
צי זיך אויס אביסל.

שטילער, שטילער מיך באגלייט,
יונג מיט אויגן גרויע, —
ווייל זיך שיידן דא מיט דיה.
כ'האב נישט קיין הנאה.

די הארמאזשקע מיר דערלאנגט,
שפיל איך וועגן ליידן.
פון הוליאנקע פירט אהיים
בחור אפ דאס מיידל.

מ'איז געגאנגען — האנט אין האנט —
ביון זויו דערגאנגען —
און געקומען מ'איז צום טייך,
ביון ברעג פארגאנגען.

מ'האט פארגעסן יונג דעם וועג,
זעלבן וועג, וואס נעכטן.
מ'האט געדארפט גאך גיין אויף לינקס,
מ'איז אוועק אויף רעכטס גאך.

לויפט דאס טייכל ווייט אוועק,
יאנט זיך שטיל און גלאטיק.
זאג, וואס האסטו, ניקאלאי,
דא צעמאן מיט קאטיא'ן?

(* פלאנקעס — דינע ברעטלעך, פון וועלכע די הארמאזשקע ווערט
צעווייפגעשטעלט.)

קאַמיאַ'ס קומען שפעט אַהיים
איז שוין גאַר קיין נחת.
און די פיס — זיי ווילן נישט
צ'ריקגיין אויף להכעיס.

ווילן פיס נישט גיין צוריק,
פיסלעך יונגע, ווילדע.
אוי, האַרמאַשקעלע, דו מיין,
פלאַנקעס, איר באַגילדמע.

1936

א ל י ד

איבער טויאיק-פיוכטן פעלד,
איבער קרום-געדריימע קאַנטן
אַפגעפירט האַט מיך אַהיים
פון אַן אָונט אַ באַקאַנטער.

ביי דעם הויז ער קוקט זיך אום
און ער זאָגט אַזוי דערהויבן:
— „כוואַלט געגעבן אייך אַ קוש,
ווען איר וואַלט עס מיר דערלויבן!“

אַפגעענטפערט האָב איך אים:
אַז, אוודאי, כ'בין דאַגעגן,
אַז אַזוינס כ'האַב קיינעם נישט
ניט דערלויבט זיך צו דערוועגן.

ווערט דאָ טרויעריק דער יונג,
זעגנט זיך אין טיפן פלעפן:
הייסט עס — ער געפעלט מיר נישט,
הייסט עס — בעסער זיך ניט טרעפן.

קוק איך אין די אויגן אים:
אויב אַזוי, צואוואַס די בושע?
זאָג איך: „כחור, גוט — דו מעגסט
אַן דערלויבעניש מיך קושן.“ —

1946

נאָרדני (עפשטיין)

מיכאאיל סעמיאָנאוויטש

(1949 — 1903)

זשעליעזניאָק *

אין סטעפ ביי כערסאָן וואַקסן הויך גרינע גראַזן,
אין סטעפ ביי כערסאָן — אַ קורגאַן. (**)
און אונטער קורגאַן ליגט, פון רוס אַ פאַרווייטער,
פאַטראַז זשעליעזניאָק — פאַרטיזאַן.

גענאַן אויף אַדעס, נאָר פאַרכאַפּט איז אין פאַסטקע
אַטריאַד (***) ביי כערסאָן, ווי אין פענט.
פאַטראַנען בלויז פיר, אַ האַלב-כרויט אויף אַ מענטשן,
און לעצטע גראַנאַטן בלויז צען.

—"נו, חברה, — געזאַגט צו די יאַטן געטרייע
פאַטראַז זשעליעזניאָק האַט מיט האַסט:
—"מיט שפּיו און גראַנאַט רייס-אַרויס זיך פון פאַסטקע,
אַ צענדליק גראַנאַטן — ז'קיין שפּאַס!" —

האַט חברה געענטפערט: — "כערסאָן פאַר די אויגן —
מיר וועלן זיך שלאַגן געשמאַק!" —
עס זיינען די יאַטן אַרויס פון דער פאַסטקע —
געבליבן אין סטעפ זשעליעזניאָק.

1935

דער פאַרטיזאַן גראַטש און זיין אַדיוטאַנט פריימאַן

פריימאַן רעדט צו גראַטש'ן הייס:
—"ס'איז אין פערד ביי אונדז א דוּחק.
כ'האַב אַ פלאַן, כאַטראַכט מיט שכל,
נישט געקאַכט זיך, הער מיך אויס:

—"דאַ נישט ווייט איז אַ זאוואַד
ביי אַ פריצל — אַ גנידע,
פערדלעך האַט ער, ווי געווייטערס.
נעם איך מיט אַ פוליעמיאַט,
פון אַטריאַד דאַ — בלויז אַ דריטל.
קום איך ניט אין צייט — כאַגראַב!
דרייסיק טעג — אַ קויל אין קאַפּ!" —

(* זשעליעזניאָק — באַרימטער העלד פון בירגער-קריג.)

(**) קורגאַן — אַ באַרג.

(***) אַטריאַד — אַן אָפטיילונג פון פאַרטיזאַנער

טראַכט זיך גראַטש: — „ס'איז ווערט דער לוינ:
שלאַג זיי, גרישאַ — ניט געשונימ!“

טאָג — ניטאָ דער אַדיומאַנט,
צוויי — ניטאָ דער אַדיומאַנט,
דריי — ניטאָ דער אַדיומאַנט —
דער אַטריאַד — אַן פּראָוויאַנט.
ביי אַדעס שטייט די אַנטאַנמע, (*
און פון הינטן שפּאַרט אַ באַנדע.
טראַכט זיך גראַטש: — „ס'איז ווערט דער לוינ:
שלאַג זיי, גרישאַ — ניט געשונימ!“

פלוצים אין דער נאַכט זיך הערט
קלאַפּ פון קאַפּיטעם אויף שלאַכן:
פּריימאַן טרייבט טאַבונען פּערד —
און דאָס פּנים שיינט פון נחת:
— „זיי געגריסט מיר, חבר גראַטש!“
— „זיי געגריסט מיר, חבר נאַטש!“ (**)
נעם דיר צו די פּערדלעך, ליבער,
גיב אַ קוילעטש — נאָך און נאָך —
און אַ גרויסע קאַשע קאָך.
גאַנץ איז דער אַטריאַד געבליבן,
ניט געגעסן שוין אַ וואָך. —

ענטפּערט גראַטש: — „ס'איז ווערט דער לוינ:
דרייסיק טעג — און ניט געשונימ!“ —

1935

סוועטלאַוו

מיכאַאיל אַרקאַדיעוויטש

(1903)

לידער וועגן רבי'ן

1.

אין האַלב-טונקעלער קלויז
האַט דער ווינט פּאַרלאַשן די ליכט,
דערשטיקט די שיינ פון די אויגן.
דער פּראַפּיל פון מיין רכיז שוואַרצט זיך דאָ קוים,
מיט אַש פּאַרצויגן.

(* אַנמאַטע — אַליאירטע שוואַים פון סאַוועטנפּאַרבאַנד.

(**) נאַטש — נאַטשאַליק, הויפט פון אַרמיי.

די שטילקייט שטייט אויף דער וואַך ביי דער מיר.
 אין דער שפעטער אשמורה
 קומט מער אהער ניט, ווי פריער, קיין איד
 צו בענקען ביים צופוסנס פון דער תורה.

די שויבן מיט רויטס האַט די שקיעה באַשפּריצט
 און דעם קאַפּ פון מיין רבי'ן באַזילבערט.
 אויף די דאוונער לאַנג און אומזיסט
 וואַרטן די בענקלעך, די טריבע.

ס'איז פינצטער און שטיל. דער רבי שפּאַנט-אָם, ווי אַ זיפּן,
 ווי פון קלויז — דער לעבעדיקער ווייטיק.
 ס'איז טונקל די שוועל. און די שטילקייט וואַכט
 אויפן שוועל, ווי אַ טויטע.

דעם רבי'ן ווילט זיך שוין לאַנג
 אין אַ תפילה באַהאַלטן די בענקשאַפט.
 דאָס אַלמע האַרץ איז קראַנק מיט אידישן אַנגסט,
 דאָס אַלמע האַרץ איז קראַנק מיט אידישער קרענקשאַפט.

עס פאַרשטומט דאָס ליכט אין באַגילדעמער ליוסטערע.
 ס'וועט שוין קיינער נישט קומען דאָ לערנען ש"ס.
 ס'איז שטיל אין דער גרויסער קלויז און פּוסט דאָ —
 שאַ!

2.

וואָס דאַרף ער, דער רבי? אַ כּוּזת כּרוּיט.
 (צופיל איז ביי אים אַן עבירה!)
 אַבי דער טאַג אין פּרידן פאַרגייט —
 איז אַ דאַנק און אַ לויב דעם בורא.

ער זעצט זיך צום תּלמוד, אַלט און בלייך,
 און זוכט דעם אמת אין, תּנו רבנן".
 אויף יענער זייט פענצטער זאַלן שרייען הויך
 הונדערט קאַנאַנען.

און ווען עס וועט אונדזער לעצטע שלאַכט
 זיך אויף וועגן אויף גלייכע צעווינגן,
 אונטער וואַנט געקראַכטער פון קלויז — אויף דער וואַך
 וועט דער רבי אַ טויטער ליגן.

אױטאָביוגראַפֿיע

יאָסיף פּאַױלאָױטש

(1903 — 1944)

מאַטעלע — דער שניידעריונג

(א מעשה וועגן דעם רויטן מאַטעלע, דעם הער אינספּעקטאָר,

דעם רב ישעיה און דעם קאָמיסאַר בלאָך)

קאַפיטל 1: פאַרן צאַר און אַביסל שפּעטער

געפּראַצעט דער זיידע, דער פּאַטער.

מיט װאַס איז ער בעסער פון זיי?

האַט דער קליינער רויטער מאַטעלע

געאַרבעט פאַר צוויי.

ס'האַט גענאַרט אים דאַס לעבן — די מערדערקע.

(נאַר דער טרוים אין זיין האַרצן העלמ!)

אין חדר געװאַלט האַט ער לערנען זיך —

און געװאָרן אַ שניידער-געזעל.

איז װאַס-זשע? צעװיינען גלאַט זיך?

ניין איז ניין! און געטרענט די נעט.

האַט ער װידער געלייגט צען לאַטעס

אויפן איינציקן זשילעט.

(װאַס איז אמת און אַלט, ווי זשאַװער,

נאַר אויך ס'אַלמע פאַרשווייגט מען נישט!)

ס'האַט מאַטעלע פּרייטאַג געדאוונט

און שבת געגעסן פיש.

געלעבט אַמאל

װיפל שוין הייזער פאַרבייגעגאַן,

װיפל שוין לענדער — זיין שטאַם.

יעדע הויז — אַ היימלאַנד, אַן אייגענע,

אַן אייגענער ים.

אונטער יעטװידן דעכל קאַפּירן,

װאַס איז אַלט און שװאַר, ווי אַ גרייז,

פאַראַן איז אַן אייגענער גורל,

אייגן גליק און אייגענע מייז.

און זעלמן נאַר קען עס פאַסירן:

צוויי מייז אין דערזעלבער צעל.

נייט מאַטל זשילעטן פאַר גבירים,

דער אינספּעקטאָר טראַגט אַ פאַרטפּעל.

אין שמאט יעדער ווייסט די פיינען
פון דעם פינצטערן שניידערשן גליק.
ביים אינספקטאר א בארד איז א פיינע
און א ווייבל א שיינס — אן אנטיק.

דאס גליק איז א זאך א בלינדע,
פארשיידן אין יעדער נעסט:
מאטעלע טרוימט פון א הינדל,
דער אינספקטאר דאס הינדל עסט.

דאס גליק איז שפילעוודיק-שפאטיש,
גיי כאפ עס — דאס גאלדענע עוף.
אין ריווע'ן פארליבט איז מאטל,
נאר ריווע'ס טאטע ז'א רב.

זאגט דער רב: „אודאי, מהיכא־תיתי,
ווי אין פסוק שטייט: פרו ורבנו.
נאר זי דארף דאך א מול א גרויסן
און א מויער א גרויסן דערצו.“ —

וואיעט ס'הארץ ביי מאטלען און שליידערס זיך,
וואיעט, ווי א פארצוואן.
אלץ, וואס איז גרויס ביי דעם שניידעריונג,
איז עס זיין גרויסע נאז.

איז וואס-זשע? צעוויינען גלאט זיך?
ניין איז ניין! און געטרענט די נעט.
און ווידער לייגט מאטל לאטעס
אויף די הויזן און אויפן זשילעט.

יא, אונטער יעדן דעכל קאפוירן,
וואס איז אלט און שוואך, ווי א גריין,
פארצן איז אן אייגענער גורל,
אייגן גליק און אייגענע מיין.

ווי ס'זאל דיך דאס לעבן נישט צאמען,
מער-ווייניקער קריגט יעדער צד.
האט מאטל אן אלטע מאמע,
א אידישע מאמע געהאט.

געליבט פון איר גאנצן געזינדל,
(וועגן דעם רעדט מען דען נאך)
האט זי גוט געבוירן קינדער
און צימעס גוט געקאכט.

געדענקט אַ יאַריק יאַטל האָט ער
און אַ האַלב-יאַריקע, צוויי, צי דריי.
נאָר געוואוינט האָט אין קעשעניעוו מאַטל,
וואו ס'איז דאָ אַ סך פּאָליציי.

וואו תפילות און קלאנג פון גלעקער
לויבן דעם צאר יאָר נאָך יאָר,
וואו עס וואוינט דער הער אינספעקטאָר,
דער — מיט דער שיינער באַרד.

צו ריידן איז שווער וועגן תהומען,
ווען עס שטייט דיר דער תהום ביי די ציין.
געווען זענען בלויז צוויי פּאָגראַמען,
און אַ יתום איז מאַטל — און שוין.

איז וואָס-זשע? צעוויינען גלאַט זיך?
ניין איז ניין! און געטרענט די נעם!
האַט ער ווידער געלייגט די לאַטעס
אַנשטאַט הויזן — אויף דעם זשילעט.

און די טעג זיינען גלאַט זיך געגאַנגען
אַן אַ טאַלק אין דער הימלישער הויך.
ווי קנעפלעך, זיינען שמערן געהאַנגען,
און די לבנה — די יאַרמעלקע — אויך.

איז דער שטילקייט, דער קאַרגער, וואו ס'קריכן
די מייז אום אין שרעק פון באַשייד,
האַט עמיצן עמיץ תכריכים
גענייט.

מִיט וועמען ס'האַט צו טאָן...

דער טאַג איז געווען אזא יונגער,
אזא העלער, ווי ליכטיקער זשאַר.
מ'האַט צום ערשטן מאל דאָן געוונגען
אין קעשעניעוו — ניט וועגן צאַר.

אזעלכע טעג זיינען ווינציק,
אַ טאַג — אזא גרינגער, ווי פּוך.
יענעם טאַג האָט דער רב נישט באַגינציקט
צו קומען אין שול אויף באַזוך.

איר, הויזן, זשילעטן, פרייט זיך,
לאַכט מיט מיר אלע איצט:
דער הער פּאַליצייסער
אליין אין תפיסה זיצט.

דאס איז דאך, מיין גאט, דאכט זיך מיר,
 גאנץ פשוט און פראסט א שאנד.
 נאר פארוואס, פארוואס לאכט שוין ניט
 דער הער פאליציאנט?

מ'האט עליע דער שוסטער א שאט געטאן
 מיט א ווארט, ווי א ליכטיקער ציר:
 — „מ'האט מיט גאט ניט צו-טאן דא, מאטל,
 מ'האט צו-טאן דא מיט דיר און מיט מיר!“ —

און די טעג, זיי זידן,
 עס רעשט דער המון.
 און עס שפארן זיך אידן:
 „יא!“ אדער „ניין?“ —

ספקות און גלויבן —

א רעש, א יריד:

— טראצקי'ן — דערלויבן,
 לענינען — ניט!

אזוינע קלוגע און קלארע

ווערטער — א פולער מאַפּ.

און א שול איז געוואָרן

פון יעדן קאָפּ.

בלויז צרות און שלעק און שרעקן

איז געבליבן פון דער אלטער וועלט.

— „ניין!“ — האָט געזאָגט דער אינספעקטאר,

— „יא!“ — דער שניידער-געזעל.

און די טעג זיינען גלאט זיך געגאנגען

אן א מאַלק אין דער הימלישער הויך.

ווי קנעפלעך, זיינען שמערן געהאנגען,

און די לבנה — די יארמעלקע — אויך.

אין דער שמיל האָט געבילט פון רציחה

א פארבלומטיקטער הונט אויף א קייט.

און עמיץ האָט גוטע תכריכים

ניקאל און יען אויפגענייט.

דער טאָג איז געווען אזא יונגער,

אזא העלער, ווי ליכטיקער זשאַר.

מ'האָט צום ערשטן מאל דאָן געזונגען

אין קעשעניעו — ניט וועגן צאר.

קאפיטל 2: קעשעניעווער נסים

ערשטער נס

עס קאכט זיך מעד, די זיצערקע,
 ניט גאר זי — די גאנצע ריי:
 צום וואקזאל, איבער גאסן בליציקע
 אן אטריאד איז פארבוי.

גאר ניט דאס, ניין, ניט דאס איז די גאווינע,
 דער עיקר אין גאנצן קאך:
 אין אטריאד — מיט א מגן-דוד*
 פאראויס שפאנט מאטקעבלאך.

ער שפאנט איבער גאסן בליציקע,
 אויף פארט, ווי א גענעראל.
 און עס קאכט זיך מעד, די זיצערקע,
 און די גאנצע ריי ביים וואקזאל.

צווייטער נס

ס'איז יעדן אין אונדזער יארהונדערט,
 מיט וואסער ארשין ניט מעסט,
 געגעבן א וועג א באזונדערער,
 א באזונדער פארמעסט.

און עס טאפטשעט אזוי זיך פאמעלעך,
 דורך רעגן און בלאטע און שניי,
 ווער לאנגזאם, ווער גיך און ווער שנעלער
 דער מענטש איבער לעבנס-אליי.

א ליכטיקער דרך געצייכנט
 ניט יעדן איז דא אויף דער ערד.
 א פוס קען זיך איינער צעברעכן,
 דער צווייטער — גאר פארקערט.

פויפט דער ווינט איבער גאסן מוראדיק,
 מיט בראך פונם רב זיך באהעפט.
 עס דאוונט דער רב פון דער תורה,
 דער רב לויט דער תורה טרעפט.

פון מלית צעדריוולטע בענדלעך
 ער צופט אין גרויסן בראך:

(* מגן-דוד — די שוואים פון דער רעוואלוציע האָבן בכיוון אַ נאָמען גע-
 געבן דעם פינף-קאָנטראַן רוטן שטערן — „דער מגן-דוד“.)

— „ווען וועט זיך שוין, גאט, דאס ענדיקן?
אין וויפל געבליבן איז נאך!“ —

די שאַטנעס פון ליכטל כסדר
וואַקסן — און גליווערן באלד.
און ס'דוכט זיך: דעם רבינ'ס חדר
זעט אויס, ווי אַ קאַטאַפּאַלק. (**)

— ס'איז ממש אַ שמרעך פון אויבן —
האַט איר ווען געהערט אַזוינס?
חיים בעז וויל זיך דערלויבן
ניט מל-זיין דעם זון — און שוין!

ס'איז דער ערשמער פאל אין קעשעניעוו.
ווי געפעלט אייך אַזא מיין מרוק?
ער זאגט: — „רב ישעיה, אפשר שוין
גענוג זאל זיין בלוט, גענוג!“ —

פאַראַן גענוג שליאַכישע קניילן,
וויפל אויגן אונטער דער זון.
און פון אונדז צום רבונג של עולם,
ווי פון רבונג של עולם צו אונדז...

נאך אַלץ וועגן ערשטן נס

אַך, ווי גיך זיי לויפן, יאָגן זיך
אַט-די שעה'ן שנעל און שנעל,
ווי ביים האַרצן פלאַגן, נאָגן זיי,
ווי זיי פייניקן די זעל!

שאַ, ווער יאָגט אייך דען, פאַרשיימע איר?
שמעלט זיך אַפּ אַ ווייל אין וועג!
נאָר די שעה'ן, ווי אַ רייט-אַרמיי,
פליען, פליען אַלץ אַוועק.

אין די רייען מענטשן רוקן זיך,
אַכציען, קרעכצן מיט פאַרדראַס:
— פאַרוואָס גיט מען אונדז קיין צוקער ניט?
צוקער גיט מען ניט פאַרוואָס?

— זיי פוילן דאָרט, די מלכים,
קיין צייט צו שפּאַרן נישטאַ.
אויף לעניגען אַזא מערכה,
אַזא לעבן, ווי אונדזערס — דאָ.

(**) קאַטאַפּאַלק — אַ מיטה.

—"וואס שטייט איר און וואונדערט זיך, סארט,
וואס האט איר דערווארט דערפון?
אז עס זיצט דארט א קאמיסארל,
עפעס א שניידערינג!

—"באדארפט וואלט ער העמדער נייען,
איז ער גאר א קאמיסאר!"
רוקן זיך מענטשן אין רייען,
קרעכצן און ריידן מיט זשאר.

ד ר י ט ע ר נ ס

אט-די טעג זיינען מערקווירדיק-קלוגע,
צדיקים — נישט קיין טעג!
זיי האבן די גאלדענע קודלעס
פארוואנדלט אין זילבער-עק.

נייעס פארען יעדן מאנאט,
ארויסצוריידן — א שרעק:
דעם אינספעקטארס ווייב — א סכנה!
נישט זיבן, גאר פינף שוין וועגט.

און מאטל? — לאכט נישט, חברים,
ער איז שוין מער נישט קיין פליאק:
די פאות שוין אפגעשוירן
און אדונטער דעם לייבצודאק.

ער איז ממש ווי נייגעבארן.
(פארזוכט שוין א בעסערן זופ!)
און ווערטער ער נוצט: „מיטן קאריען!"
און „צום תוך!", „ביזן סאמע קנופ!"

נייעס פארען יעדן מאנאט,
ארויסצוריידן — א שרעק!
דעם אינספעקטארס ווייב — א סכנה!
נישט זיבן, גאר פינף שוין וועגט.

אן פוידער איז לאנג שוין איר נעזל,
אין די אייגעלעך — פויער קיין לעק.
אט-די טעג זיינען קלוגע וועזנס,
צדיקים — נישט קיין טעג.

פארען פיל וועגן און שטויבן,
גאר עס פעלן וועגן און טריט.
אויב דא איז „דאנקן און לויבן!",
איז ערגעץ „גאט באהיט!"

דער ווינט שמילט זיך איין ביי די פלוימן,
 הערט זיך צו, ווי די צייט קריכט.
 דער אינספעקטאר טוט תפילה מיט ווייטיק
 וועגן אנדערע, ניט וועגן זיך.

עס פליסערט זיין תפילה רואיק,
 א קרעכץ און א זיפץ און אן אָך:
 —"מיין ווייבל גיב, גאָט, א רפואה,
 א כאַראַכע גיב מ א ט ק ע ב ל א ד !

—"גיב, גאָט, אונדזער ליכטיקער רעטער,
 (א, פאַטער אין הימל, ניט שטראַף!)
 אז ברענגען זאלן אלע סאָוועטן,
 צו דעפוטאטן מאַך א סוף!

—"פאַרבייט דעם ווינטער אויף זומער
 און אלץ, וואָס איז פאלש אַרום.
 גיב, גאָט, די ישועה זאל קומען,
 א, פאַטער, גלייך-אויס וואָס ס'איז קרום!" --

א נח פון ניט-קעשעניעווער מאַסשמאַב

צו-שנעל און צו-רעשיק געבוירן
 פון די יאָרן אַט-די דער געשריי.
 ניט געוואוסט האָט, ווייזט אויס, די תורה,
 און דער רב ניט געוואוסט האָט פון זיי.

ווער האָט טראַכטן אזוינס גאָר געקאָנט דען
 און גלויבן אזוינס שוין, ווער רעדט?
 ס'האַבן טירן און מייז זיך צעפלאַנטערט
 זיך צעפלאַנטערט פון וועגן די נעט.

ביז דעם הונדערטסטן דור — און ווייטער
 (ניט געוואוסט האָט עס נח געוויס!)
 איז שעמעוודיק ס'גליק פונ'ם שניידער,
 גאָר דער שניידער ניט שעמעוודיק איז.

דער רעש איז אי קלוג, אי פילשטראַמיק.
 האָט געטראַכט ווען אינספעקטאר באַבראַוו,
 אז ס'וועט קומען א צייט: אן פאַגראַמען
 וועט באַגיין זיך די שטאַט קישיניאַוו?

ווער האָט טראַכטן אזוינס גאָר געקאָנט דען
 און גלויבן אזוינס שוין — ווער רעדט?
 ס'האַבן טירן און מייז זיך צעפלאַנטערט,
 זיך צעפלאַנטערט פון וועגן די נעט.

קאָפּיטל 3: נייע צייטן — נייע לידער

א בית-מדרש ליד

רעש און שום. גוואַלד!	אין בית-מדרש קולות קלינגען, רעש און שום. אלע אידן אין די ווינקלען: ש-ש! ש-ש!
זאָגט רב אברהם: אל שדי! ענטפערן אידן: — א בראַך!	
זאָגט רב אברהם: — אַוודאי! ענטפערן אידן: — אַך!	מרעט אַרויס דאָ רב אברהם. אין בית-מדרש

און דער רב איז געזעסן, געצימערט
און געהאַלטן אין קרעכצן און אַכן.
און פּלוצים אַ זאָג-געטאַן: — „ביטער!“
און דערמאַנט זיך אַן ב ל א כ ו .

כמעט אַ חתונה-ליד

דעם שוואַן חלומט זיך אַסיען,
דאָס גרינס פון מייכן-גערויש.
ווער ס'האַט אַ הינדל געגעסן,
וויל שוין ניט עסן קיין פלייש.

דער רב, רב, רב ישעיה, קיין עין הרע,
אַזוי קלוג איז ער, אַזוי קלוג:
אויף אויסווייניק די גאַנצע גמראַ
ווייסט ער אויפן ערשטן קוק.

נאָר זען זעט ער אויס — הויט און קנאַכן,
נו — ממש אַ העכט אין ספּירט:
— „איך דאַרף צום קאַמיסאַר, צו בלאַכן!“
מען האָט אים אַרײַנגעפירט.

— וואו מוט מען זיך, גאַט, אַהין דאָ?
— וואָס האָט ער עס גאָר געדאַרפט?
— „איך האָב דאָ צו אייך אַן ענין,
חבר קאַמיסאַר!“

— „עס פירט זיך: ביי יעדן אידן
אַ טאַכטער, צי צוויי איז פאַראַן,
און ס'איז אויך ביי אונדז אַ מידה
פאַר דער טאַכטער צו קריגן אַ מאַן.“

— „נו, און איר זייט א מאַנצביל א שיינער,
אן איידעם — גאָר אן אַנטיק!
און מיין ריווע האָט טויזנט חניען —
און זאָל עס אייך זיין מיט גליק!

— „פאַר אַ טאַטן פאַסט ניט צו לויבן
זיין טאַכטער, זיין אייגן קינד.
גאָר איר מעגט אויף נאַמנות מיר גלויבן:
אַ בתולה איז זי ביז אַצינד!“ —

ווייסע סאַזשע, ווייסע,
מאַיאָוער פראַסט!

אַון עס דוכט זיך דעם רב בעת מעשה,
אַז ביי בלאַכן איז קירצער די נאַז?

דאָס ליד פון „לויפנדיקע עסקים“

אַך, ווי גיך עס לויפן, יאַגן זיך,
אַט-די שעה'ן — שנעלער, שנעל,
ווי ביים האַרצן פלאַגן, גאַגן זיין,
ווי זיי פייניקן די זעל!

שאַ, ווער יאַגט אייך דען, פאַרשייטע איר?
שמעלט זיך אַפּ אַ ווייל אין וועג!
גאָר די שעה'ן, ווי אַ רייט-אַרטיי,
פליען, פליען אַלין אַוועק.

געווען איז אַ טאַג... אויפן הימל צעברויזטן
האַט אַ דונער געקנאַלט פון קאַיאָר.
די זיצערקע מעד האָט געזען אַרויסגיין
דעם אינספּעקטאָר פון הויז און אַ באַרד.

— „זיך אַפּגעגאַלט,“ — האָט זי געהעשעט,
אויף נאַמנות — פאַרביי בין איך גראַד.“ —
און געשמוינט האָבן אַלע אין קעשעניעווען,
די גאַנצע שטאַט.

עס קאַנען אויך וויינען כלבים,
וויינען — ווי ס'וויינען מיר:
אַנן, פאַרקלעמט אין אַ נאַווינע
אַ לאַפע דעם הונט ביי דער מיר!

יאַ, ס'פאַסירט: עס צעוויינט זיך אַ כלב,
ווער רעדט נאָך אַ מענטשנ'ס אויג!
און געפלאַסן זיינען טרערן העלע,
געזאַלצן און בימער, ווי לויג.

דאָס אויג דאַרף די טרערן שפּאַרן,
און דער מענטש האָט געזאָגט: — נו! —
דער אינספּעקטאָר האָט אַלץ שוין פּאַרלאָרן:
די באַרד און דאָס ווייב און די רו.

כאַטש דאָס ווייב — פון דעם גאַנצן געזינדל —
ניט אינגאַנצן פון אים איז אוועק.
נאָר זיין קאַטיאַ איז אַנאַנדער שוין הינדל,
אַ הינדל אָן אַן עק.

דאָס גליק איז אַ מענטש אַ צעדולטער,
אַ פּריילעכער לץ איז דאָס גליק.
געוואָרט האָט ער לאַנג און געדולדיק:
— מסתם וועט זי קומען צוריק.

נאָר אויף דער קריחה אַ נאַקעטן
וואַרעמט ניט לאַנג דער רויך,
האַט ער אַראָפּגעלאָזט טאַקע
דעם קאַפּ און די באַרד זיינע אויך.

שטיל און באַשיידן און ליידנדיק,
צעקוועטשט, ווי פּלוי אונטער טלאַ,
איז אוועק דער אינספּעקטאָר צום שניידערינג
און געזאָגט צו אים: — „יא!“ —

אַ טישל, אַ קליינס, אַ קאַסאַקע.
(געווען דאָ אַ פּיסל אַ רעכטס!)
גאַנצע פּעק מיט „לויפּנדע עסקים“.
דער אינספּעקטאָר זיצט דאָ און „שמעכט“.

ס'איז שווער דער וועג פון מאַרמירער:
ערנסטע ווערטער — אַן אַ סוף,
זוּפּיל „סעריאָזנע“ פּאַפּירן —
און אויף יעדן: „בלאַד“ און „באַבראַוו“.

קאַנטראָלן, קאַמיסיעס לאַקערן
אי פון לינקס, אי פון רעכטס...
גאַנצע פּעק מיט „לויפּיקע עסקים“
דער אינספּעקטאָר זיצט און „שמעכט“.

און ס'חלומ'ען אים זיך דורך גרוילן
גאַלדענע ליכטיקע טעג:
זיך אַריבערצופּעקלען קיין פּוילן,
אַבי ניט אין טורמע אוועק.

וועגן קונצן אין אלגעמיין

וואס הייסט? וואס הייסט א מענטש פארלאנגט?
 דא גילט ניט מער דעם מענטש'נס שכל.
 מיר אלע ווילן שוין פונלאנג
 די טייכן גאלדענע דערגרייכן.

נאך צוקער לעכצט אמאל די צונג —
 און ס'קומט ארויס גאר עפעס אנדערש.
 א מענטש וויל לאכן, פריש און יונג,
 און זע: ער וויינט זיך גאר פאנאדער.

ווען ס'לעבן וויל... די צייט איז ניי,
 דאס פרעסל ניי און ניי די דעכער.
 און ס'ווערט דערזעלכער מענטש שוין פריי
 און אויף א גאנצן קאפ שוין העכער.

די נעסט דעם פויגל וויכטיק איז,
 איז יעדן לאך די זון טוט שיינען.
 און מאטעלע זיצט, פון" און „ביז"
 אין ביזן קאבינעט אין זיינעם.

ער איז דער ערשמער מענטש אין שטאט:
 ניטא פון שפלות מער קיין זכר.
 וואו איז די קונץ? ניט פרעג — א סוד!
 א נייע צייט — און נייע דעכער.

א. די צייט פון פרייד און ליד,
 זי דרייט די וועלט מיט אלטע סקארבן.
 אויב ס'איז פאר נייע רייף די צייט,
 איז פאר די אלטע צייט צו שטארבן!

א לוי-ליד

א חדר... שמיל... שמויביק...
 דער אונט אין בלויקייט זיך צינדט.
 א וועקזייגער דרינדשזעט אייביק:
 דין... דין... דין...

שעה פון גסיסה קומט פאמעלעך.
 שמילער, שמילער — ניט צו הארבן.
 און דאס גליק פארשווינדט אלץ שנעלער
 מיט די מייז און מיט די פארבאן.

ס'בייט זיך ניט די לייד דעם מענטשנס,
ראַסט אויף פסח'דיקן משאַיניק.
און ס'פאַרטראַכטן זיך די ווענט שוין,
און אַ שטילשווייג — פול מיט פיינען.

האַלכ-נאַכט. ווינט שאַרט שניי אין מיצן
מיט די ווייסע הענט די בייזע.
און מ'דאַרף שוין מער ניט איצמער
ניט קיין תלמוד, ניט קיין הויזן.

שמיל. דער טונקל הענגט, ווי בלייען:
ניט קיין אַוונט-ברויט, קיין תפילה.
ס'וועט שוין אַנדערש, רב ישעיה.
דינען דיר דער טיש, במחילה.

און דערנאָך — אין נייע וועלטן:
אין גן-עדן, איז אַ סברה.
שמיל. די ליכטלעך צאַנקען, וועלקען.
און עס כליפעט ס'ווייב זיינס שרה.

אַ. די צייט פון פרייד און לייד,
זי דרייט די וועלט מיט אַלמע סקאַרבן:
אויב ס'איז פאַר נייע רייף די צייט,
איז פאַר די אַלמע צייט צו שטאַרבן!
אויב ס'איז פאַר נייע רייף די צייט,
איז פאַר די אַלמע, הייסט עס, פאַרטיק!...

אַ נאַכדאָרט

ביז קראַקע איז פּערציק... ביז וואַרשע איז פּערציק —
און ס'צייט זיך צו זיי אַ שנור.
נאַר נענטער צו מענטשלעכע הערצער
איז די אייגענע שטאַט פון געבורט.

קאַן אַ פּאַלאַץ פאַרכייטן ס'געמיינע
קליינע הייזל מיט פאַרריכטן דאַך,
וואו געהילכט האַבן ערשמע געוויינען,
וואו גערוישט האַט דער ערשמער לאַך?

וואָס דאַרף מען דאָ מער דערציילן?
יעדן איינעם — זיין אייגענע וועלט:
דעם אינספּעקטאָר איז נויטיק פּוילן,
און רוסלאַנד — דעם שניידער-געזעל.

שוין וויפל געליטן — אן אימה!
 וויפל ליידן וועט נאך זיין באשערט!
 טייערע, ליכטיקע היימלאַנד,
 אייגענע, פרייע ערד!

נאָלד איז ערגער פון בלאַטע,
 ווען עס ליגט אין הענט ניט-געהעריקע:
 ניט אַוועק פונדאָנען וועט מאַטל,
 איז ניט אין קאַמיסאַרן-שטאַנד,

ניט אומזיסט האַט אין טאַקט ער געשפּאַנט
 מיט אונדזער יאַרהונדערט פון פּחדים:
 איז ניט אין קאַמיסאַרן-שטאַנד,
 גענוג — ווי אַ פּראַסמער בן-אַדם.

אַן גאַלפּ און אן ברויזיקע טאַטן
 דערגיין קאַן מען אויך צו ניסים.
 און מ א ט ל וועט ווייטער דאָ לאַמז
 אונדזערע נייע ריסן.

טייערע, ליכטיקע היימלאַנד!
 אייגענע, פרייע ערד!
 שוין וויפל געליטן — אן אימה!
 און וויפל נאך ליידן באשערט!

זשארטון,

אלעקסאנדראלעקסאנדראוויטש

(1904)

צוויי זינגער

געזען כ'האב ביינאכט אין מיין חלום:
ווי זינגער הויכשטימיקע צוויי
באגעגנט זיך האבן ביים ברוגעס,
דערציילן פון הארצן דעם וויי.

ס'האט אונטער באנדורע און ציטרע
געהילכט זייער סומנע געזאנג,
און ס'האבן צוויי ווערבעס פארזארגטע
געדרילט אין סטרוניקן קלאנג.

פון טרויערס פון זויכערע טרערן,
פון היימלאנדס אמאליקן וויי
געקלונגען מיט גליק האבן סטרוניקס
אויף שפראכן באזונדערע צוויי.

ס'האט איינער אויף פראסמן אוקראיניש
פארצויגן זיין קרעפטיקע שטים,
געגענטפערט דער צווייטער אויף רוסיש
מיט לידער מיט הייסע האט אים.

און ס'האבן די צערמלעכע ווערטער
געשוועכט אין דעם נאכטיקן רוים,
ווי לידער פון פרייע צוויי הערצער,
פארברידערט אין ליכטיקן טרוים.

געגליט האט ביז שעה פון באגינען
פון הערצער פון צוויי דער עקסטאז:
ס'איז איינער — מיקאלא ניקראסאוו,
דער צווייטער — שעוומשענקא מאראס.

1925

ווייטע בעריאזע

ווייסניקע בעריאזע, רויט-באגילדטע בלעמער
קלינגענדיק צעשימן זיך, פליען אויפן ווינט.
מיידעלעך קאלכאזישע זינגען יונגע לידער,
איבער פעלד צעקלינגען זיך געשווינד.

איבער פעלדער פרייע מיידעלעך שפאצירן,
יום-טוב'ן דעם שניט-טאָג, ליכטיקן ווי מאָן.
מיידעלעך שפאצירן — טייערסטע דערמאָנען —
עמיצער מיין נאָמען רופט דאָרט אָן.

עמיצער מיין נאָמען רופט מיט צארטע ווערטער,
ס'קלינגעוודיקע קול אירם הער איך פון דער ווייט.
לאַמיר זיך געזעגענען: שמעלן זיך צום פריזיוו,
מיידעלעך, געקומען איז די צייט.

ס'איז די צייט געקומען שווערן דער בריגאדע:
זיין דער בעסטער קעמפער אין דער רויט-ארמיי.
רום פון אונדזער לעבן און פון אייגן דערפל
אין דער שלאַכט פארטאָפלען בין איך גרייט.
מאָכן כ'וועל באַרימט איך, יוגנט — איר קאלכאָזער —
אלע מיינע פריילעכע און געטרייע פריינט.
מירן זיך באַגעגענען, ווייסנקע בעריאָזע,
טייערינקע חבר'טע דו מיין!

1925

קירסאנאָוו,

טעמיאן אַסיפּאָוויטש

(1906)

ד י י ן פ א ע ח ט

(עפילאָג)

איך וויל אויף שפיצלאַנד פון באַגער
אַ פלי-טאָן בליציק, ווי אַ שמראַל.
אַליין איך צייכן אויף דער ערד
מאַרשרוט אַנטקעגן דעם שיקואַל.

וואָס מיינט: דאָס שפיצלאַנד פון באַגער?
די גרויסע ליבע, וואָס באַשערט?
פאַעזיע? מאַסקווע? סאַציאַליזם?
מיט אַט-די ווערטער פיר געוויס
איך קאָן ניט לאַיגען, נאָר איך שמיד
צו איך מיין וואַנדערלעכע ליד.

אויף פליגל פון די ווערטער פליין
איך וויל: וואו טומ מען זיך אַהין?
איך וויל, אַז מיין געוויין, וואָס גלים
זאָל ראַטעווען די שטאַט מאַדריד.

איך וויל, אז אַט-אַדאָס געזאָג
זאל נאָך איר נאַכגיין שפּאַן-נאָך-שפּאַן
מיט לוסט פון יונגן זונ'ס באַגער,
וואָס מיט אַ רויטער שבועה שווערט.

זאל לעבן אין מיין זעל אַן סוף
ס'געוויין מיינס און דיין בליק אין שלאָף.
מיר האָבן אויסגעטרוימט דאָס לאַנד,
וואוהין עס רייסט זיך מיין געדאַנק.
אַ דאַנק פאַר לעבן דיר, אַ דאַנק!

און דו? דו וואוינסט אויף יענעם ברעג.
איך וועל ניט איינמאַל נאָך אין וועג
מיט ליפּ אַ פאַל-טאָן צו דיין לאַק,
דערמאַנען זיך דיין אויג אין קלאַג.

דערמאַנען וועל איך דיינע הענט,
ווי קליין און נעבעכדיק און שמאַל.
און רופן: קלאַוואַ! — מיטאַמאַל,
ווען כ'וועל אין חלום דיך דערזען.

און וואו עס זאל מיר זיין באַשערט
פאַרוואָרפן זיין: אין אַפּון-קעלט,
אין פאַלמען-לאַג, אויף שפיץ פון בערג,
וואו כ'זאל ניט אויפשטעלן מיין צעלט, —

געשמאַנען איז אַט-דאָ דיין בעט,
אַט-דאָ-אַ האַסטו מיך געליבט.
און ווען אויף בלומען איצט איך טרעט,
פאַר מיינע אויגן שוועכסטו מריב.

ווען שווער וועט ס'לעבן ווערן מיר,
זאל זיין אין טרוים — ניט אויף דער וואָר —
צעשפאַר די וויעס מיר, באַריר
מיט האַנט אין חלום פון קאַיאָר.

זאָג: — „לעב!“ — און כ'לעב בלויז דיר צוליב.
מיין מויל, ווי לופט, דיין אַטעם צימ.
אין לעצטער שורה פון מיין ליד
איך קלעפּ די ווערטער מיט דער ליפּ:
— „איך האָב דיך ליב!“ —

טווארדאָווסקי,

אַלעקסאַנדר טריפאָנאָוויטש

(1910)

אַ מעשה מיט אַ האַן

ס'האַבן נאַצים דעם האַן ניט געגעבן קיין רו,
זיך געיאָגט נאָכן בידנעם כסדר.
אונטער שטרויענער סטריכע פאַרמירן אים וואו
און געשאַסן אויף אים פונ'ם בוידעם.
נאָר דער האַן, ווי עס ווייזט, ניט געווען איז קיין נאָר,
ניט געגלוסט האָט זיך אים נאָך צו שטאַרבן.
האַט ער רואיק און שטיל אונטער סטריכע געוואַרט,
אַז אַוועק זאל דער נאַצישער שפאַרבער.
ווען דערשפירט האָט ער בלוז, אַז די רויטאַרמיי גייט,
האַט ער, פונקט ווי אַ מענטש, זיך צעציקלט,
און אַרויס אויפן דאַך און די פליגל צעשפרייט:
— קוקאַריקו! הוראַ! קוקאַריקו! —

1943

דאַלמאַטאָווסקי,

יעווגעני אַראָנאָוויטש

(1915)

דער הירש

אַ גרינער יולי, אַ צעבלימער.
אין שאַטן שטייען טאַנקען לויז.
עס שפאַנט פון וואַלד פון ביעלאָויעזשער
אַ הירש אַ גאַלדענער אַרויס.
מיט קרוין פון הערנער דיין-צעצוווייגמע
פון צווייגן טרייסלט ער דעם שוי.
מיט שטויזן ער קוקט אויף די טאַנקיסמן,
וואָס ליגן אין דעם וואַלד-געבליז.
זיין בליק איז יונג און גראַד און ליכטיק
אין שמומען אייביקן געשטויזן.
אויף פיס, אויף דינינקע, ווי סטרונעס,
ער ווייגט זיך איבער גרינעם פלוזן.
עס שווייגן כמורנע די סאַלדאַטן,
וואָס האַבן פייזן געזען און טויט.

די אַנגעשטרענגטע אַומאַמאַמן
אויף פאַנצער טאַנקישן צעשפּרייט.

און הנ'עוודיק און שטיל און רואיק
ער לויפט צוריק אין וואַלד — שנעל-שנעל.
און ס'מישן זיך די בלעטער-פלעקן
מיט זונען-פלעקן פון זיין פעל.

1944

סימאנאָוו,

קאָנסטאַנטין מיכאַילאָוויטש

(1915)

וואַרט אויף מיר

וואַרט אויף מיר. כ'זועל קומען צ'ריק,
אַבער וואַרט און וואַרט.
וואַרט, ווען געלער רעגן פליקט
ס'האַרץ אין שטומען צער.

וואַרט, ווען שניי ליגט אויף דער ערד,
וואַרט אין היץ און קעלט.
וואַרט, ווען ס'וואַרט שוין קיינער מער
אויף דער גאַרער וועלט.

וואַרט, ווען מער קיין בריוו דיך גריסט
פון אַ ווייטן לאַנד.
וואַרט, ווען יעדן איז שוין מיאום
וואַרטן אזוי לאַנג.

* * *

וואַרט אויף מיר. כ'זועל קומען צ'ריק.
האַב ניט קיין גוט-וואַרט
פאַר דעם אַלצווייטער, וואָס פיקט:
— צייט פאַרגעסן פאַרט!

זאַל די מאַמע און דאַס קינד
גלויבן: כ'בין שוין טויט,
זאַלן פּרײַנט שוין ביים קאַמין
זעצן זיך זיין גרייט,

נאָך מיין זכר טרינקען וויין,
וואַרט נאָך צו, ניט אייל:

מיט די בעסטע, טרייסטע פריינט
טרינק נאך ניט דערוויל.

* * *

ווארט אויף מיר — אין טראץ פון טויט
קומען כ'ועל צוריק.
זאל מען זאגן מיט באשייד:
ס'האט מיר אפגעגליקט.

ניט פארשמין וועט צווייפלער-שמאם:
ס'האט דיין ווארטעניש
מיך געראטעוועט פון פלאם —
ווייטער קיינער נישט.

ווי כ'בין נאנץ ארויס פון פראנט,
ווייסן מיר בלויז צוויי:
קיינער האט, ווי דו, געקאנט
ווארטן אט אזוי.

1942

ה י י מ ל א נ ד

בארירנדיק דריי גרויסע אקעאנען,
האט זי די דערפער און די שמעט צעשפרייט,
אין שווארצן קלעם פון רייפן-מערדיאנען,
די ניט-באזיגבארע — אי שמאלן, אי ברייט.

נאָר אין דער שעה, ווען ס'איז גראַנאַט דער לעצטער
שוין אויפגעהויבן אין דיין האַנט פאַרווירט,
און דאַרפסט דערמאַנען זיך אין רגע שפּעטסטער:
וואָס איז געבליבן ווייט דאַרט הינטער דיר.

דערמאָנסט זיך פּלוצים ניט אין היימלאַנד גרויסן,
וואָס אויסגעשפּאַנט האָסטו פון עק ביו עק,
נאָר דו דערמאָנסט זיך ס'לאַנד אין בענקשאַפט הייסער.
וואָס האָסט געזען וואו קיינדווייז אין אַ העק.

אַ פּיצל ערד, מיט ברעזעס דריי ביים שיפּוי,
און הינטער וועלדל לויפט אַ ווייטער וועג,
אַ טייכעלע מיט אַ פאַראַם, וואָס סקריפעט,
און ווערבעס — נידעריק ביים זאַמדן-ברעג.

ס'האט אפגעגליקט אונדז דא געבוירן ווערן,
 אַמ-דאָ, וואו ס'איז אונדז ביון טויט באַשערט
 אַ הויפן ערד געפינען, וואָס אונדז לערנט
 דורך אים דערקענען גאָר די גרויסע ערד.

יא, ליידן קאָן מען היץ און קעלט און נעבל,
 מע קאָן אויך הונגערן ביו לעצטן שניט,
 און גיין צום טויט... נאָר אַפגעבן ביים לעבן
 די דריי בעריאָועס קאָן מען קיינעם ניט.

1941

א י ר ק ו ר צ ו ר י ק

איך קוק צוריק אויף טעג פארלענדטע
 און כ'קאָן פון גאַנצן יאָר ניט זען
 קיין טאָג, ווען טייערער און נענטער
 מיט מיר פאַרבונדן ביזט געווען.

כ'געדענק: אין פראַבע-זאַל געזעסן
 מיר זיינען ביידע — ניט אַליין,
 דיין שושקעריי, אַז בפרהסיה
 אַזוי צו האַנדלען איז ניט שוין.

דיין אַלמע שמערן-קרינגאַלינע,
 דיין כליסט פון רייטערין אין האַנט,
 דיין לויף צו מיר גלייך פון דער בינע
 אויף די אַפצאַסן, גרינג און שלאַנק.

אַ, נייך, ניט דאַן, איז אפשר זומער:
 געהאַט כ'האַט אורלויב אויף אַ טאָג
 בין איך צו דיר ביינאַכט געקומען
 און שיער פאַרפייניקט מיין אַוואַטאַ.

דו ביזט געווען אַזוי פאַרשלאַפן,
 אַ באַרוועסע אַרויס פון בעט,
 צו מיין שינעל ביזט צוגעלאַפן,
 זיך צוגעדריקט, ווי אין געבעט.

עס האָבן אַדערלעך געשלאַפן
 די בלויע אונטער מיינע הענט.
 צום ערשטן מאל אין יענעם מאַרגן
 האָסט, ווי אַ ווייב מיר אויסגעזען.

און דאך — ניט דעמאלט ביזום, גלויב מיר,
געווען דאס נאנטסטע אויף דער וועלט.
כ'האב זיך דערמאנט: א נאכט א מויבע,
אן אייז-באדעקטער הויכער פעלדן.

אין טיל פאפירן איבערלאזן
האט אונדז באפוילן דער מאיאר.
אויב ס'מאכט זיך שוין — א נאמענלאזער
דער אויסשפירער דארף שמארבן דארט.

ביז האלבנאכט האבן מיר געהיט דארט,
אין שניי פארשאמענע געווארט.
עס האבן פייערלעך געגליט דארט
פון ברעגעס היימישע, ווי זשאר.

כ'בין מודה זיך אין חטא אין אלטן:
(כ'בין שמארבן גרייט געווען אין שלאכט!)
איך האב אין קעשענע באהאלטן
דיין ליכטיק בילדל יענע נאכט.

אין ליכט אין צפונ'דיקן, העלן
דיין בילד, ווי בלוי, האט אויסגעזען.
ס'האט זיך געדוכט: מיר ביידע וועלן
א הייב-טאן באלד זיך פאר די הענט.

ס'האט זיך געדוכט: אין קלייד אין ווייסן.
אין וועלכן ביזום געווען געצירט,
ביזום איבער שמיין-געשמידטע אייזן
פארבייגעגאנגען דא מיט מיר.

כ'בעט קיין מחילה. אויב גע'חותמ'עט
איז מיר נאך לעבן אויף דער ערד, —
די ווארע נאכט פון אונדזער קנס-מאל
איז יענע נאכט געווען, איך שווער!